JOANNIS MILTONI
Angli
PRO POPULO ANGLICANO
DEFENSIO
Contra
CLAUDII ANONYMI, aliàs
SALMASII,
Defensionem
REGIAM.

LONDINI,
Typis DU GARDIANIS,
Anno Domini 1651.

PRÆFATIO.

TAmetſi vereor, ſi in defendendo Populo Anglicano tam ſim profuſus verborum, vacuus rerum, quàm eſt pleriſque viſus in *Defenſione Regiâ* Salmaſius, ne verboſiſſimi ſimul & ineptiſſimi defenſoris nomen meritus eſſe videar, tamen cùm in mediocri quavis materia tractandâ nemo ſibi adeò properandum eſſe exiſtimet, quin exordio ſaltem aliquo pro dignitate ſuſcepti à ſe operis uti ſoleat, id ego in re omnium ferè maxima dicenda ſi non omittam, neque nimis adſtringam, ſpero equidem, duas propemodùm res, quas magnopere vellem, aſſecuturum me eſſe; alteram, ut cauſæ huic nobiliſſimæ, & ſeculorum omnium memoriâ digniſſimæ nulla ex parte, quantum

in me est, desim; alteram, ut reprehensam in adversario futilitatem & redundantiam, devitâsse tamen ipse nihilo minus judicer. Dicam enim res neque parvas neque vulgares, regem potentissimum, oppressis legibus, religione afflictâ, pro libidine regnãtem, tandem à suo populo, qui servitutem longam servierat, bello victum; inde in custodiam traditum; & cùm nullam omnino melius de se sperandi materiam vel dictis vel factis præberet, à summo demùm regni Concilio capite damnatum; & pro ipsis Regiæ foribus securi percussum. Dicam etiam, quod ad levandos magna superstitione hominum animos multum contulerit, quo jure, præsertim apud nos, judicatum hoc atque peractum sit; meosque cives fortissimos & integerrimos, deque universis orbis terrarum civibus ac populis egregiè meritos ab improbissimis maledicorum,

rum, ſive noſtratium, ſive exterorum calumniis, tum imprimis ab hujus inaniſſimi Sophiſtæ maledictis, qui pro duce & coryphæo cæterorum ſe gerit, facilè defendam. Quæ enim ullius regis alto ſolio ſedentis majeſtas unquam tanta eluxit, quanta tum Populi Anglicani effulgebat, cum excuſſâ illâ veteri ſuperſtitione, quæ diu invaluerat, ipſum regem, ſeu potius de rege hoſtem, qui ſolus mortalium impunitatem ſibi divino jure vendicabat, ſuis legibus irretitum judicio perfundere, & quo is quemcunq; alium ſupplicio affeciſſet, eodem ſontem ipſum afficere non vereretur. At quid ego hæc tanquam populi facta prædico? quæ ipſa per ſe penè vocem edunt, & præſentem ubique teſtantur Deum. Qui, quoties ſuæ ſapientiſſimæ menti complacitum eſt, ſuperbos & effrænatos reges, ſupra humanum modum ſeſe attollentes, ſolet deturbare, & totâ

ſæpe cum domo funditus evertit. Illius nos manifeſto numine ad ſalutem & libertatem propè amiſſam ſubitò erecti, illum ducem ſecuti, & impreſſa paſſim divina veſtigia venerantes, viam haud obſcuram, ſed illuſtrem, illius auſpiciis commonſtratam & patefactam ingreſſi ſumus. Hæc ego omnia dignè ſatis explicare, & quod omnes fortaſſe gentes legant atqve ætates, monumentis tradere, ſi diligentiâ ſolùm meâ, cujusmodicunq; eſt, meis tantum viribus ſperem me poſſe, fruſtra ſim. Quæ enim oratio tam auguſta atq; magnifica, quod tam excellens ingenium huic oneri ſubeundo par eſſe queat, ut cum illuſtrium virorum aut civitatum res geſtas vix reperiatur tot ſeculis qui luculentè poſſit ſcribere, opinetur quisquam hæc, non hominum, ſed omnipotentis planè Dei gloriosè & mirabiliter facta, ullis ſe verbis aut ſtylo aſſequi poſſe?

Quod

Quod quidem munus ut susciperem, tametsi summi in Republicâ nostrâ viri suâ authoritate perfecerunt, mihiq; hoc negotium datum esse voluerunt, ut quæ illi, Deo ductore, magnâ cum gloriâ gessere, ea, quod certè proximum est, contra invidiam & obtrectationem, quas in res ferrum & apparatus belli nihil potest, alio genere armorum defenderem, quorum ego quidem judicium magno mihi ornamento esse existimo, me scilicet eorum suffragiis eum esse præ cæteris, qui hanc patriæ meæ fortissimis liberatoribus haud pœnitendam operam navarem, quin & ipse ab ineunte adolescentiâ iis eram studiis incensus, quæ me ad optima quæque si minus facienda, at certè laudanda incitatum ferebant, his tamen diffisus adminiculis ad divinam opem recurro: Deumque opt. max. donorum omnium largitorem invoco, ut quàm prosperè

 quam-

quamque piè nostri illi ad libertatem clarissimi duces regios fastus, & dominatum impotentem acie fregerunt, dein memorabili tandem supplicio exstinxerunt, quamque facili negotio nuper unus de multis ipsum regem veluti ab inferis resurgentem, inque illo libro post mortem edito novis argutiis, & verborum lenociniis populo se venditantem redarguit atque summovit, tam ego feliciter tamque verè declamatoris hujus exotici petulantiam & mendacia refellam atque discutiam. Qui alienigena cum sit, & quamvis id millies neget, Grammaticus, non eâ stipe contentus quam hoc nomine meretur, magnus ardelio esse maluit; non reipub. solum immiscere se ausus, sed alienæ: cum neque modestiam, neque judicium, neque aliud quicquam afferat, quod oporteret sanè tantũ arbitrum, præter arrogantiam & Grammaticam. Et sanè

hæc

hæc quæ jam Latinè utcunque scripsit, si inter Anglos, & nostro sermone protulisset, vix esset, credo, qui de responso laborandum esse judicaret; sed partim trita, & refutationib⁹ jam crebris explosa negligeret, partim tyrannica & fœda, vilissimo quovis mãcipio vix ferenda, quãmvis alioqui regias secutus ipse partes, aversaretur. Nunc cùm inter exteros, & nostrarum rerum penitùs ignaros grandi paginâ turgescat, sunt illi quidem qui res nostras perperàm intelligunt, edocendi: hic suo more (quandoquidem tanta maledicendi aliis libidine fertur) suo inquam more ac modo erit tractandus. Quod siquis miretur fortè, cur ergò tam diu intactum & ovantem, nostroque omnium silentio inflatum volitare passi simus, de aliis sanè nescio, de me audacter possum dicere, non mihi verba aut argumenta, quibus causam tuerer tam bonam, diu

quærenda aūt investiganda fuisse, si otium & valetudinem (quæ quidem scribendi laborem ferre possit) nactus essem. Quâ cum adhuc etiam tenui admodum utar, carptim hæc cogor, & intercisis penè singulis horis vix attingere, quæ continenti stylo atq; studio persequi debuissē. Undè hoc si minùs dabitur, cives meos præstantissimos, patriæ conservatores digno laudū prçconio celebrare, quorū immortalia facinora jā toto orbe claruerūt, defendere tamē, & ab hujus importuni literatoris insolentiâ, & professoriç linguæ intemperiis vindicare haud mihi difficile futurum spero. Pessimè enim vel naturâ vel legibus comparatum foret, si servitus arguta, libertas muta esset; & haberent tyranni qui pro se dicerent, non haberent qui tyrannos debellare possunt; miserum esset, si hæc ipsa ratio, quâ utimur Dei munere, non multo plura ad homi-

nes

nes conservandos, liberandos, &, quantum natura fert, inter se æquandos, quàm ad opprimendos & sub unius imperio malè perdendos argumenta suppeditaret. Causam itaque pulcherrimam hac certâ fiduciâ læti aggrediamur; illinc fraudem, fallaciam, ignorantiam, atque barbariem; hinc lucem, veritatem, rationem, & seculorum omnium optimorum studia, atque doctrinam nobiscum stare.

Agè nunc jam, satis præfati, quoniam cum criticis res est, tam culti voluminis titulũ inprimis videamus quid ait, *Defensio regia pro Carolo I. ad Car. II.* Magnum sanè præstas, O quisquis es! patrem defendis ad filium; mirum ni causam obtineas. Verum ego te falso aliàs sub nomine, nunc sub nullo latitantem, Salmasi, ad alia voco subsellia, ad alios judices, ubi tu illud euge & σοφῶς, quod in palæstra tua literaria captare miserè soles, fortasse

non audies. Sed cur ad regem filium defensio hæc regia? non opus est tortore, confitentem habemus reum; *Sumptibus* inquit *Regiis*; O te venalem oratorem & sumptuosum! Siccine defensionem pro Carolo patre, tuâ sententiâ, rege optimo ad Carolum filium regem pauperrimum noluisti nisi sumptibus regiis? Sed veterator etjam haud irridiculus esse voluisti, qui *Regiam defensionem* dixeris; non enim amplius tua quam vendidisti, sed legitimè jam *regia defensio* est; centenis nimirum Jacobæis emta, ingenti pretio ab egentissimo Rege: non enim ignota loquimur; novimus qui illos aureos domum attulit tuam, qui crumenam illam tessellis vitreis variatã, novimus qui te avaras manus porrigentem vidit, in speciem quidem ut Sacellanum Regis missum cum munere, revera ut ipsum munus amplecterere; & unâ tantùm mercede accepta

ptâ totum penè regis ærarium exinanires. Sed eccum ipsum, crepant fores, prodit histrio in proscenium.

Date operam & cum silentio animadvertite,

Ut pernoscatis quid sibi Eunuchus velit,

Nam quicquid est, præter solitum cothurnatq incedit, *Horribilis nuper nuntius aures nostras atroci vulnere, sed magis mentes perculit, de parricidio apud Anglos in personâ Regis sacrilegorum hominum nefariâ conspiratione admisso.* Profectò nuncius iste horribilis aut gladium multo longiorem eo quem strinxit Petrus habuerit oportet, aut aures istæ auritissimæ fuerint, quas tam longinquo vulnere perculerit: nam aures non stolidas ne offendisse quidem potuit. Ecqua enim vobis fit injuria, ecquis vestrûm læditur, si nos hostes & perduelles nostros, sive plebêios, sive nobiles, sive reges morte

multamus ? At ista mitte, Salmasi, quæ ad te nihil attinent: ego enim de te etiam *horribilem* habeo quem apportem *nuntium*; quique omnium Grammaticorum & Criticorum aures, modò teretes habent & doctas, atrociori vulnere si non perculerit, mirabor; *de parricidio* apud Hollandos *in persona* Aristarchi, *nefariâ* Salmasi audaciâ, *admisso*: te magnum scilicet Criticum *sumptibus regiis* conductum, ut defensionem regiam scriberes, non solùm putidissimo exordio, præficarum funebribus nugis & næniis simillimo nullius, non fatui, mentem miseratione permovisse; sed primâ statim clausulâ risum penè legentibus multiplici barbarismo concitâsse. Quid enim, quæso, est *parricidium in persona regis admittere*, quid *in persona regis*? quæ unquam Latinitas sic locuta est? nisi aliquem nobis forte Pseudophilippum narras, qui perso-
nam

nam regis indutus, nescio quid parricidii apud Anglos patraverit; quod verbum verius opinione tua ex ore tibi excidisse puto. Tyrannus enim, quasi histrionalis quidam rex, larva tantùm & persona regis, non verus rex est. Cæterùm ob hujusmodi noxas Gallicolatinas, quibus passim scates, non tam mihi, neque enim est otium, quàm ipsis tuis Grammatistis pœnas dabis; quibus ego te deridendum & vapulandum propino. Hoc multo atrocius, quod à summis magistratibus nostris de rege statutum est, id *sacrilegorum hominum nefariâ conspiratione* admissum ais. Túne furcifer potentissimi nuper regni, nunc reipubl. eo potentioris acta & consulta sic nominas? quorum de factis ne Rex quidem ullus ut quicquam gravius pronunciaret, aut scriptum ederet, adduci adhuc potuit. Meritò itaque amplissimi Ordines

Hollan-

Hollandiæ, liberatorum olim patriæ vera progenies, defensionem hãc tyrannicam, populorum omnium libertati pestilentissimam edicto suo tenebris damnârunt; cujus & ipsum authorem omnis libera Civitas suis prohibere finibus, aut ejicere deberet: eaque præcipuè quæ tam ingratum tamque tetrum reipubl. hostem suo stipendio alit; cujus ille reipubl. haud secùs atque nostræ, fundamenta ipsa atque caussas oppugnat; necnon utramque unâ & eâdem operâ labefactare & subruere conatur; præstantissimosque illic Libertatis Vindices nostrorum sub nomine maledictis proscindit. Reputate jam vobiscum Illustrissimi Fœderatorum Ordines, & cum animis vestris cogitate, quis hunc Regiæ potestatis assertorem ad scribendum impulerit, quis nuper apud vos regiè se gerere incœperit, quæ consilia, qui conatus, quæ turbæ denique

quę per Hollandiam secutæ sint, quæ nunc essent, quàm vobis parata servitus, novusque dominus erat, atque illa vestra tot annorum armis atque laboribus vindicata libertas, quàm propè exstincta apud vos nunc foret, nisi opportunissimâ nuper temerarii juvenis morte respirâsset. Sed pergit iste noster ampullari, & mirabiles tragœdias fingere, *Quoscunque infandus hic* parricidialis nimirum barbarismi Salmasiani *rumor attigit, haud secùs ac si fulmine afflati essent, derepēte his arrectæque horrore comæ & vox faucibus hæsit.* Quod nunc primitùs auditum discant Physici, comas fulmine arrectas. Verùm quis hoc nescit, viles & imbelles animos, magni cujuspiam facinoris vel rumore obstupescere; quodque priùs fuerunt, tum se maximè stipites indicare. Alii *lacrymas non tenuerunt*, mulierculæ credo aulicæ, aut siqui his molliores; inter quos

quos & ipſe Salmaſius novâ quâdam metamorphôſi Salmacis factus eſt; & fonte hoc ſuo lacrymarum fictitio, & nocte parato viriles animos emollire conatur. Moneo itaqve & çavere jubeo.

——— *infamis ne quem malè fortibus undis*
Salmacis enervet. ——— *ne vir cùm venerit, exeat indè*
Semivir, & tactis ſubitò molleſcat in undis.

Fortiùs verò inquit *animati* (nam fortes puto & animoſos ne nominare quidem niſi putidè poteſt) tantâ *indignationis flammâ exarſerunt, ut vix ſe caperent.* Furioſos illos non flocci facimus; verâ fortitudine ſuique cõpote iſtos minaces pellere, & in fugam vertere conſuevimus. *Nemo certè non diras imprecatus eſt tanti ſceleris authoribus.* Vox tamen, ut tu modò ajebas, *faucibus hæſit*; atque hæſiſſet vtinam in hunc uſque diem, ſi de noſtris dun-

taxat

taxat perfugis hoc vis intelligi, quod nos etiam pro comperto habemus; nihil illis frequentius in ore esse, quàm diras & imprecationes omnibus bonis abominandas, quidem non tamen metuendas. De aliis credibile vix est, cum supplicii de Rege sumti fama illuc pervenisset, repertum in libero præsertim populo fuisse ullũ, tam ad servitutem natum, qui nos dicto læderet, aut factum nostrum crimini daret; immo potius omnes bonos omnia bona dixisse; quinetiam Deo gratias egisse, qvi exemplum justitiæ tam illustre & excelsum ediderit, quodqve cæteris regibus tam salutari documento esse possit. Istos itaq; *feros ac ferreos cædem* nescio cujus *miserabilem, ac mirabilem* plorantes, cum suo tinnulo oratore, *post regium in orbe nomen natum notúmque*, frigidissimo, etiam atque etiam plorare jubemus. At quis interim è lu-
do

do ferè puer, aut è cœnobio quovis fraterculus casum hunc Regis non multo disertiùs, immo Latiniùs hoc oratore regio declamitâsset? Verùm ego ineptior sim, si infantiam hujus & deliramenta hunc in modũ toto volumine accuratè persequar; quod tamen libens facerem, (quoniam superbiâ & fastidio, ut ferunt, supra modũ turget) ni mole tantùm libri inconcinnâ atque inconditâ se protegeret, & veluti miles ille Terentianus post principia lateret: callido sanè consilio, ut defessus singula notando etiam acerrimus quisque, tædio priùs conficeretur, quàm omnia redargueret. Nunc ejus quoddam specimen dare hac veluti prolusione duntaxat volui; & cordatis lectoribus à principio statim degustandum hominem præbere, ut in hac paginæ unius promulside experiamur quàm lautè nos & luculenter cæteris ferculis excepturus sit;

quan-

quantas ineptias atque infantias toto opere congesserit, qui tam densas, ubi minimè decuit, in ipsa fronte collocavit. Exinde multa garrientem, & scombris concionātem facilè prætereo; ad nostras autem res quod attinet, haud dubitamus quin ea, quæ authoritate Parlamenti scripta publicè & declarata sunt, apud omnes bonos & prudentes exteros plus ponderis habitura sint, quàm unius impudentissimi homuncionis calumniæ, & mēdacia; qui ab exulibus nostris, patriæ hostibus, pretio conductus, quolibet eorum dictante quibus operam suam locaverat, aut rumusculum spargente, falsissima quæque corradere, & in chartam conjicere non dubitavit. Utque planè intelligant omnes quàm non illi religio sit, quidlibet scribere, verum an falsum, pium an impium, haud alius mihi testis adhibendus erit, quàm ipse Salmasius. Scribit is in

Apparatu contra primatum Papæ, maximas esse causas cur Ecclesia redire ab episcopatu debeat ad Apostolicam presbyterorum *institutionem; longè majus ex episcopatu introductum in ecclesiam esse malũ, quàm illa schismata quæ prius metuebantur: Pestem illam quæ ex eo ecclesias invasit, totum ecclesiæ corpus miserabili tyrannide pessundedisse; immo ipsos reges ac principes sub jugum misisse; Majorem in ecclesiam utilitatem redundaturam Hierarchiâ totâ exstinctâ, quàm solo capite Papâ.* pag. 169. *Posse episcopatum cum Papatu tolli cum summo bono ecclesiæ; sublato episcopatu ruere ipsum Papatum, super illo utpote fundatum*, pag. 171. *Cur removeri debeat in illis regnis quæ jam Papatui renunciarunt proprias habere causas. Cur ibi episcopatus retineatur se non videre; non integram videri reformationem quæ hac in parte imperfecta sit; nihil afferri posse rationis aut causæ probabilis cur sublato Papatu retineri debeat aut possit episcopatus.* pag. 197.

Hæc

Hæc & multò plura cùm ante annos quatuor ſcripſerit, tantâ nunc vanitate & impudentiâ eſt, ut Parlamentum Angliæ graviter incuſare hoc loco audeat, quòd epiſcopatum *non ſolùm ſenatu ejiciendum, ſed etiam penitùs abjiciendum cenſuerint*. Quid? qvôd ipſum etiam epiſcopatum ſvadet atque defendit, iisdem uſus argumentis & rationibus, qvas libro illo priore magno impetu confutaverat; *neceſſarios* nempe *fuiſſe epiſcopos, & omnino retinendos, ne mille peſtiferæ ſectæ & hæreſes in Anglia pullularent*. O vafrum & verſipellem! adeóne te etiam in ſacris non puduit deſultorem agere, propè dixeram, eccleſiam prodere; cujus tu ideò ſanctisſima inſtituta tāto ſtrepitu asſeruiſſe videris, ut quoties tibi commodum eſſet, eo majore cum infamia ea ipſa ludificari atqve ſubvertere poſſes. Neminem hoc latet, cum regni Ordines, Eccleſiæ noſtræ, ad exemplũ

cæte-

cæterarum, reformandæ studio flagrantes, episcopatum funditùs tollere statuissent, primò regem intercessisse, dein bellum nobis eâ potissimùm causâ intulisse; quòd ipsi tandem in perniciem vertit. I nunc & te defensorem regium esse gloriare, qui ut regem gnaviter defendas, susceptam à temetipso ecclesiæ causam nunc palàm prodis atque oppugnas: cujus gravissima quidem censurâ esses notandus. De forma autem reipubl. nostræ, quoniam tu Professor triobolaris & extraneus remotis capsulis atque scriniis tuis nugarum refertissimis, quas meliùs in ordinem redigere poteras, in aliena republ. satagere & odiosus esse mavis, sic breviter tibi, vel cuivis potiùs te prudentiori respondeo; eam formam esse quam nostra tempora atque dissidia ferunt; non qualis optanda esset, sed qualem obstinata improborum civium discordia esse patitur.

tur. Quæ autem Respubl. factionibus laborat, atqve armis se tuetur, si sanæ & integræ tantùm partis rationem habet, cæteros sive plebejos sive optimates præterit aut excludit, satis profectò æqua est; quamvis regem & proceres, suis ipsa malis edocta, ampliùs nolit. *Concilium* autem illud *supremum* quòd insectaris, atque etiam *Concilii Præsidem*, næ tu ridiculus es; Concilium enim illud, quod somnias, non est supremum, sed Parlamenti authoritate ad certum duntaxat tempus constitutum, quadraginta virorum ex suo ferè numero, qvorum qvilibet cæterorum suffragiis præses esse potest. Semper autem hoc usitatissimum fuit, ut Parlamentum, qvi noster Senatus est, delectos ex suorum numero pauciores, qvoties visum erat, constitueret: iis unum in locum ubi vis conveniendi, & veluti minoris cujusdam habendi Senatûs potestas

delata est. Iisdem res sæpe gravissimæ, qvo celerius & Majori cum silentio transigerentur, commissæ atq; creditæ; Classis, exercitus, ærarii cura aut procuratio, quævis denique pacis aut belli munia. Hoc sive concilium, nominetur, sive quid aliud, verbo fortè novum, re antiqvum est; & sine qvo nulla omninò Respubl. rectè administrari potest. De Regis autem supplicio, & rerum apud nos conversione mitte vociferari, mitte virus illud tuum acerbitatis evomere; donec ista *quâ lege, quo jure, quo judicio* facta sint, te licêt repugnante, singulis capitibus ostendam, & pedem conferam. Si tamen instas *quo jure, quâ lege*, eâ, inquam, lege qvam Deus ipse & natura sanxit, ut omnia quæ reipubl. salutaria essent, legitima & justa haberentur, Sic olim sapientes tui similibus responderunt. *Leges per tot annos mutas refixisse* nos criminaris; bonásne

an

an malas non dicis, nec si diceres audiendus esses, nam nostræ leges Ole, qvid ad te? Utinam plures refixissent tum leges tum leguleios; rectiùs sanè & rei Christianæ & populo consuluissent. Frendes quòd *hæc, Manli, terræ filii, vix domi nobiles, vix suis noti licere sibi crediderint.* Meminisses quæ te non solùm libri sacri, sed etiam Lyricus doceat.

—— Valet ima summis
Mutare, & insignem attenuat
Obscura promens —— (Deq

Sic etiam habeto; eorum quos tu vix nobiles esse ais, alios nulli vestrarum partium vel generis nobilitate cedere; alios ex se natos per industriam atqve virtutem ad veram nobilitatem iter affectare, & cum nobilissimis qvibusque posse conferri; se autem malle *filios terræ* dici, modò suæ, & domi tenuè facere, qvam sine terrâ & lare fumos vendendo, qvod tu facis,

homo nihili & ftramineus eques, in aliena terra dominorum nutu & ftipendio famem tolerare: ab ifta, mihi crede, peregrinatione ad agnatos potiùs & gentiles deducendus, nifi hoc unum faperes, quòd frivolas qvasdam prælectiones & nugamenta fcis tantâ mercede apud exteros effutire. Reprehendis quòd magiftratus noftri *colluviem omnium Sectarum recipiant*; qvid ni recipiant? qvos ecclefiæ eft è cœtu fidelium ejicere, non magiftratuum è civitate pellere; fiquidem in leges civiles non peccant. Primò homines ut tutô ac libere fine vi atq; injuriis vitam agerent, convenêre in civitatem; ut fancte & religiofe, in Ecclefiam; illa leges, hæc difciplinam habet fuam, plane diverfam: Hinc toto orbe Chriftiano per tot annos bellum ex bello feritur, qvòd Magiftratus & Ecclefia inter fe officia confundunt. Qvapropter & Papifticam

mini-

minime toleramus; neqve enim eam tam esse religionem intelligimus, qvam obtentu religionis tyrannidem pontificiam civilis potentiæ spoliis ornatam, quæ contra ipsum Christi institutum ad se rapuit. *Independentes*, qvales à te solo finguntur, nulli apud nos unqvam visi; præter eos duntaxat qui cùm Classes & Synodos supra Ecclesiam qvamqve singularem esse non agnoscant, eas omnes velut Hierarchiæ particulas qvasdam, aut certè truncum ipsum, eradicãdas esse tecum sentiunt. Hinc nomen Independentium apud Vulgus obtinuit. Qvod restat video te id agere, ut regum omnium & Monarcharum non invidiam solùm, sed etiam bellum atrocissimum in nos concites. Olim Rex Mithridates, qvamvis causa dissimili, omnes Reges in Romanos concitabat, eadem prope calumniatus; Romanis consilium esse, omnia regna
 sub-

ſubvertere, iis nulla humana neque divina obſtare, à principio nihil niſi partum armis habuiſſe, latrones, regnorum maximè hoſtes; Hæc Mithridates regi Arſaci: te verò in illa tua exedra infantiſſime rhetoricantem, quæ fiducia provexit, ut ad bellum hortando, & licet nolis videri, *claſſicum canendo*, ullum vel inter pueros Regem commovere te poſſe animum induceres, iſto præſertim ore tam exili & rancidulo, ut ne mures quidem Homericos, te buccinatore, bellum unquam ranunculis illaturos illaturos fuiſſe credam. Tantum abeſt ut metuam quid tu belli nobis aut periculi, homo ignaviſſime, apud exteros Reges iſtâ tua rabidâ & inſulsâ ſimul facundiâ conflare poſſis: qui ad illos, ac ſi *Regum capita* quaſi *pilas habeamus, de coronis quaſi trocho ludamus, ſceptra imperialia non pluris faciamus quàm bacula morionũ capitata*, luſorie ſane nos defers.

fers. At tu interea, stultissimum caput, morionis ipse baculo dignissimus es, qvi Reges ac Principes tam puerilibus argumentis ad bellum suaderi putes. Omnes deinde populos inclamas, dicto audientes tuo, sat scio minime futuros. Hibernorum etiam conscele-ratam illam ac barbaram colluviem regiis partibus in auxilium vocas. Quod unicum indicio esse potest quã scelestus sis & væcors, qvam omnes pene mortales impietate, audaciâ, & furore superes, qvi devotæ gẽtis fidem atque opem implorare non dubitas, cujus ab impiâ societate tot civium innocentissimorum sangvine perfusa etiam Rex ipse aut abhorruit semper, aut abhorrere se simulavit. Et qvam ille perfidiam, qvam ille crudelitatem occultare, qvantum potuit, atq; ab se longe amovere summo studio contendit, eam tu, bipedũ nequissime, quo minus ultrò atque palam suscipias,

neqve Deum neqve homines vereris. Agedum; Hibernis igitur fautoribus ac sociis ad defensionem Regis jam te accinge. Caves imprimis quod cauto mehercule opus erat, nequis te Tullio fortasse aut Demostheni omnẽ eloqventiæ laudem præceptum ire suspicaretur; & prædicis, *oratorio more non tibi agendum videri*. Næ tu haud stultè sapis; id qvod non potes, non videtur tibi esse agendum; oratoriè autem ut tu ageres qvis, qvi te satis novit, unqvam exspectavit? qvi nihil elaboratè, nihil distinctè, nihil qvod sapiat, in lucem emittere aut soles aut potes; sed veluti Crispinus alter, aut Tzetzes ille græculus, modò ut multum scribas, qvàm rectè non laboras; neq; si labores, valeas. *Agetur*, inqvis, *hæc causa toto orbe audiĕte, & quasi ad judicandum sedente*. Id adeò nobis pergratũ est, ut adversariũ nõ cerebrosum & imperitum, qvalis tu es, sed

cor-

cordatum & intelligentem dari jam nobis optemus. Perorans planè tragicus es, immò Ajax ipse Lorarius: *Horum ego injustitiam, impietatem, perfidiam, crudelitatem proclamabo cœlo & terræ, ipsosque authores convictos posteris tradam, reósque peragam.* O Flosculos! Túne igitur sine sale, sine genio proclamator & rabula, bonis authoribus divexãdis tantùm aut transcribendis natus, quicquam de tuo quod vivat producere te putas posse? quem unà cum scriptis tuis futilissimis abreptũ ætas, mihi crede, proxima oblivioni mandabit. Nisi si defensio hæc regia suo fortasse responso aliquid debitura est, si neglecta jam pridem & consopita, in manus iterum sumatur. Idq; ego ab Illustrissimis Hollandiæ Ordinibus, peterem ut eam è fisco protinus dimissam (neq; enim Thesaurus est) pervagari, quò velit, sinant. Si enim quâ vanitate, inscitiâ, falsita-

te referta sit, planum omnibus fecero, quò latiùs excurrit, eò arctiùs, meâ quidem sententiâ, supprimitur. Jam nos quemadmodum *neos penagat*, videamus.

CAP.

C A P. I.

QUoniam tibi vano homini & ventoso multum hinc forsitan superbiæ, *Salmasi*, multum spiritus accessit, magnæ scilicet Britanniæ regem fidei defensorem esse, te verò regis, ego quidem & illum regi titulum, & hunc tibi jure pari ac merito concedam; tum sanè rex fidem, tu regem sic defenderis, ut causam uterq; suam evertisse potius videatur. Quod cū passim infrà, tum hoc primo capite ostēdam. Dixeras tu quidem præfationis paginâ duodecimâ *Ornari pigmentis rethoricis tam bonam & justam causam non debere: nam simpliciter rem, ut gesta est, narrare, regem defendere est.* Quando igitur toto hoc capite in quo narrationem illam simplicem futuram pollicitus eras, neqve simpliciter, ut gesta est, narras, neque non pigmentis, quantum in eo genere conseqvi potes

rhetoricis oras, profectò vel tuo judicio si standum esset, causa regia neqve bona neqve justa erit. Qvanqvam hoc cave tibi sumas qvod dat nemo, posse te quicquam rhetoricè narrare; qui neq; oratoris, neqve historici, immò ne caussidici quidem partes narrando sustinere potes; sed quasi circulator quispiam, arte circumforaneâ, magnam de te in proœmio, velut in posterum diem, exspectationem concitabas, non tam ut rem promissam tum demùm narrares, quam ut pigmenta illa misera, & ampullas fuco refertas lectoribus qvàm plurimis divenderes. Nam *de facto dicturus tot novitatum monstris te circundari ac terreri sentis, ut quid primum exequaris, quid deinde, quid postremò, nescias.* Hoccine est simpliciter narrare? Dicam quod res est, tot tuorum ipse mendaciorum monstris, primùm terreri te sentis, deinde tot nugis, tot ineptiis levissimum illud

illud caput non *circundari* solùm, sedq; circumagi, *ut quid primum, quid deinde, quid postremò* dicendum ullo tempore sit, non modò nunc *nescias*, sed nunqvam antea non nesciveris. *Inter difficultates quæ occurrunt ad exprimendam tam incredibilis flagitii immanitatem hoc unum facile dictu suppetit, qvod iterum iterūq; repeti debet*, nempe *solem ipsum atrocius factū numquam adspexisse alterū.* Multa sol adspexit, bone magister, quę Bernardus non vidit. Solem autē iterum atq; iterum repetas licebit, id tu quidem prudenter feceris; qvod nō nostra flagitia, sed defensionis tuæ frigus vehementissimè postulabit. *Regnū*, inquis, *origo cum sole novo cœpit.* Dii te, Damasippe, deæq; solstitio donent, qvo te calfacias, qui ne pedem sine *sole*; ne qvis fortasse te umbraticum doctorem esse dicat. At hercle etiam in tenebris es, qvi jus patrium à regio nō distinguis: & cùm reges *Patriæ Patres*

 nomi-

nominaveris, eâ ſtatim metaphorâ perſvaſiſſe credis, ut quicquid de patre non negaverim, id continuò de rege verum eſſe concedam. Pater & rex diverſiſſima ſunt. Pater nos genuit; at non rex nos, ſed nos regem creavimus. Patrem natura dedit populo, regem ipſe populus dedit ſibi; non ergò propter regem populus, ſed propter populum rex eſt; ferimus patrem, moroſum etiam & durum, ferimus & regem; ſed ne patrem quidem ferimus tyrannum. Pater ſi filium interficit, capite pœnas dabit: cur non item rex eâdem juſtiſſimâ lege tenebitur, ſi *Populum*, id eſt filios ſuos, perdiderit, præſertim cum pater, ut ne pater ſit, efficere non poſſit, rex facilè poſſit, ut neque pater ſit neque rex. Quod ſi *de facti qualitate*, quod ais, *indi* æſtimandum eſt, tibi dico, peregrine, & rebus noſtris alieniſſime, teſtis oculatus & indigena tibi dico; nos regem neque *bonum*, neque *juſtum*,

justum, neq; *clementem*, neq; *religiosum*, neq; *pium*, neq; *pacificum*; sed hostem, prope decennalem, nec parentem patriæ, sed vastatorem *de medio sustulisse*. *Solet hoc fieri*, fateris, inficias enim ire non audes, *sed non à reformatis regi reformato*. Siquidem reformatus is dici potest, qui scriptis ad Papam literis, Sanctissimum appellaverat Patrem, qui Papistis æquior semper qvàm Orthodoxis fuit. Talis cùm fuerit, ne suæ quidem familiæ primus à reformatis est *de medio* sublatus. Quid? ejus avia Maria nonne à Reformatis exuta regno solum vertere coacta est, supplicio demùm capitis affecta, ne Scotis quidem reformatis ægrè ferentibus? immo si operam contulisse dicam, haud mentiar. In tantâ autem Regum *Reformatorum* paucitate, nihil hujusmodi accidisse, ut eorum aliquis morte plecteretur, non est quod miremur. Licere autem regem nequam, sive tyrannum regno pellere,

re, vel supplicio qvovis, prout meritus erit, punire (etiam summorum sententiâ Theologorum, qvi ipsi reformandæ ecclesiæ authores fuere) aude tu modò negare. Concedis qvàm plurimos reges non siccâ morte periisse; hunc *gladio*, illum *veneno*, alium squalore *carceris*, aut *laqueo*. Omnium tamen hoc tibi misertimum videtur, & monstri quiddam simile, Regem in judicium adduci, *causam capitis dicere coactum, condemnatum, securi percussum*. Dic mihi, homo insipientissime, an non humanius, an non æquius, an non ad leges omniũ civitatum accommodatius est, cujuscunq; criminis reum in judicio sistere, sui defendendi copiam facere, lege cõdemnatum ad mortem haud immeritam ducere, ita ut damnato vel pœnitendi, vel se colligendi spatium detur, qvàm statim ut prehensus est, indictâ causa pecudis in modum mactare? Qvotusqvisq; est re-

orum qvi si optio detur, non illo potiùs qvàm hoc modo puniri se maluerit? Qvæ ratio igitur animadvertendi in civem moderatior est habita, cur non eadem in regem quoq; moderatior, & vel ipsi regi acceptior fuisse existimanda est. Tu secretò, & sine arbitris extinctum regem malebas, vel ut exempli tam boni salubritate omnis memoria careret, vel ut facti tam præclari conscientia defugisse lucem, aut leges atq; ipsam justitiam minimè sibi amicam habuisse videretur. Exaggeras deinde rem, quòd neq; per tumultum aut factionem optimatium, aut rebellium furorem, sive militum sive populi; non odio, non metu, non studio dominandi, non cæco animi impetu, sed consilio & ratione meditatum diu facinus peregerint. O meritò quidem te ex Jurisconsulto Grammaticum! qvi ab accidentibus causæ, ut loqvuntur, qvæ per se nihil valent, vitupera-
tiones

tiones instituis, cum nondum docueris illud facinus in vitio an in laude ponendum sit? Jam vide quàm in te facilè incurram. Si pulchrum & decorum fuit, eò magis laudandi quod nullis affectibus occupati, solius honestatis causâ fecerint; si arduum & grave, quòd non cæco impetu, sed consilio & ratione. Quanquam ego hæc divino potiùs instinctu gesta esse crediderim; quoties memoriâ repeto; quàm inopinato animorum ardore, quanto consensu totus exercitus, cui magna pars populi se adjunxerat, ab omnibus penè regni provinciis unâ voce regem ipsum suorum omnium malorum authorem ad supplicium deposcebat. Quicquid erat, sive magistratum sive populum spectes, nulli unquam excelsiore animo, &, quod etiam adversarii fatentur, sedatiore, tam egregium facinus & vel heroicis ætatibus dignum aggressi sunt; quo non leges tantùm & judicia, dehinc

hinc mortalibus ex æquo restituta, sed ipsam justitiam nobilitârunt, seque ipsâ illustriorem dehinc, seque ipsâ majorem post hoc insigne judicium reddidere. Jam tertiam prope hujus capitis paginam exantlavimus, nec tamen illa simplex narratio, quam promisit, usqvam apparet. Queritur nos docere, *quoties Rex molestè & odiosè regnat, impunè posse regno exui: ab hac*, inquit *doctrina inducti, si mille rebus meliorem regem habuissent, non ei vitam cõservâssent.* Spectate hominis acumen; nam istuc aveo ex te scire, quo pacto hoc sequitur, nisi tu nobis concesseris, nostro rege mille rebus meliorem molestè & odiosè regnare; unde in eum deductus es locum, ut hunc quem defendis, iis regibus qui molestè & odiosè regnant mille rebus deteriorem facias; id est tyrannorum omnium forsitasse immanissimum. Macti estote reges tam strenuo defensore. Nunc nar-

rare

rare incipit. *Torserunt eum variis conatibus.* Dic quibus? *De Carcere in carcerem traduxerunt.* Nec injuriâ, qvippe ex tyranno hostem bello captum. *Custodiis sæpè mutatis*: ne ipsæ mutarent fidem. *Libertatis interdum spe ostensâ, interdum & restitutionis per pactionem.* Vide qvàm non antea meditatum nobis fuerit, qvàm non *tempora & modos* diu captavimus Regis abdicãdi. Quas res ab eo tum propemodùm victore multo ante postulavimus, quæ nisi concederentur, nulla libertas, nulla salus populo speranda erat, easdem à captivo suppliciter, haud semel, immò ter & amplius petivimus; toties repulsam accepimus. Cum nulla de rege spes reliqva esset, fit Parlamenti consultum illud nobile, neqva deinceps ad regem postulata mitterentur; non ex qvo is tyrannus esse, sed ex qvo insanabilis esse cœpit. Postea tamen quidam ex Senatorum numero nova

sibi

sibi consilia capientes, & idoneū tempus nacti, conditiones iterum Regi ferendas decernunt; pari sanè scelere atqve dementiâ ac Romanus olim Senatus, reclamante Marco Tullio & cum eo bonis omnibus, legatos decrevit ad Antonium ; pari etiam eventu, nisi Deo immortali visum aliter fuisset, illos in servitutem tradere, nos in libertatem vindicare. Nam cùm Rex nihilo plus qvàm antea concessisset, qvod ad firmam pacem & compositionem revera spectaret, illi tamen satisfactum sibi à Rege esse statuunt. Pars itaq; sanior, cùm se Remq; Publicā prodi videret, fidem fortissimi, & semper Reipub. fidissimi exercitûs implorat. In qvo mihi quidē hoc solum occurrit quod nolim dicere, nostras legiones rectiora sensisse qvàm patres conscriptos; & salutem Reipub. armis attulisse, qvàm illi suis suffragiis propè damnaverant. Multa deinde flebiliter

liter narrat, verùm tam inſcitè, ut luctum emendicare, non commovere videatur. Dolet, quòd *eo modo quo nullo unquam, Rex ſupplicium capitis paſſus ſit*: tùm ſæpiùs affirmaverit, nullum unquam regem ſupplicium capitis omnino eſſe paſſum. Tune, fatue, modum dum cum modo conferre ſoles, ubi factum cum facto quod conferas non habes? *Supplicium*, inquit, *capitis paſſus eſt, ut latro, ut ſicarius, ut parricida, ut proditor, ut tyrannus*. Hoccine eſt regem defendere, an ſententiam de Rege ferre, eâ ſanè quæ à nobis lata eſt, multò ſeveriorem? quis te tam ſubitò pellexit ut nobiſcum pronuntiares? Queritur *perſonatos carnifices Regi caput amputâſſe*. Quid hoc homine facias? queſtus eſt ſuprà *de parricidio in perſona Regis admiſſo*, nunc in perſona carnificis admiſſum queritur. Quid reliqua percurram, partim falſiſſima, partim frivola *de pugnis & calcibus* mili-

tum

tũ gregatiorũ, & licẽtiã *spectandi cadaveris quatuor solidis taxatã*, quę frigidissimi literatoris inscitiam & pusillitatẽ animi clamitant; legentẽ certè neminẽ pilo tristiorem reddere possunt: satiꝰ mehercule fuisset Carolo filio, quẽvis ex eo balatronum grege conduxisse, qui ad coronam in triviis elegidia cantant, quàm oratorem hunc, luctificabilem dicam, an perridiculum deplorando patris infortunio adhibuisse; tam insipidum & insulsum, ut ne ex lacrymis quidem ejꝰ mica salis exiguissima possit exprimi. Narrare jam desiit; & quid deinde agat, dictu sanè difficile est ; adeò lutulentus & enormis fluit; nunc fremit, nunc oscitat, nullum quidlibet garriendi modum sibi statuit, vel decies eadem repetendi, quæ ne semel quidem dicta non sordescerent. Et certè nescio, an blateronis cujuspiam extemporales quælibet nugæ , quas ille

uno

uno pede ſtans verſiculis fortè effuderit, non digniores multo ſint quę chartâ illinantur; adeò indigniſſimas eſſe reor qvibus ſeriò reſpondeatur. Prætereo qvòd regem *religionis protectorē* laudat, qui Eccleſiæ bellum intulit, ut Epiſcopos religionis hoſtes & tyrannos in Eccleſia retineret. *Puritatem autem religionis* qvî potuit is conſervare, ab impuriſſimis epiſcoporum traditionibus & ceremoniis ipſe ſub jugum miſſus? *Sectarum* verò, quibus tu *ſacrilegos ſuos cœtus tenendi licentiam* ais *dari*, quam ipſa Hollandia non dat, errores velim enumeres: interim nemo te magis ſacrilegus, qui perpetuò maledicendi peſſimam omnium licentiam tibi ſumis. *Non poterant gravius Rempubl. lædere quàm ejus dominum tollendo.* Diſce verna, diſce maſtigia, niſi dominum tollis, tollis rempublicam: privata res eſt, non publica quæ dominum habet. *At Paſtores facinus eorum*

abomi-

abominantes eum summa injustitiâ perse-quuntur. Pastores illos nequis fortè nesciat quales sint, breviter dicam; iidem sunt qui Regi resistendum armis esse, & verbo & scriptis docuerunt; qui omnes tanquam Merozum indesinenter execrari non destiterunt, quotquot huic bello aut arma, aut pecuniam, aut vires non suppeditâssent; quod illi non contra Regem, sed contra tyrannum Saule quovis aut Achabo, immo Nerone ipse Neroniorem susceptum esse in concionibus sacris vaticinabantur. Sublatis Episcopis & Sacerdotibus quos Pluralistarum & non residentium nomine insectari vehementissimè solebant, in eorum amplissima sacerdotia, hic bina, ille trina, quàm ocyssimè irruebant; unde suos greges quàm turpiter negligant Pastores isti meritò egregii nemo non videt: nullus pudor, nulla numinis reverentia dementes cupiditate & furi-

atos cohibere potuit, donec pessimo Ecclesiæ publico eâdem ipsi infamiâ flagrarent, quam paulò ante sacerdotibus inusserant. Nunc quòd avaritia eorum nondum satiata est, quòd, inquies, ambitione animus turbas concire, pacem odisse consuevit, in Magistratus qui nunc sunt, id quod prius in regem fecerant, seditiosè cocionari non desinunt; regem scilicet pium crudeliter sublatum; quem modò ipsi diris omnibus devotum, omni authoritate Regiâ spoliandum, & bello sacro persequendum, in manus Parlamento, quasi divinitùs, tradiderant; sectas scilicet non exstirpari, quod certè à magistratibus postulare perabsurdum est, qui avaritiam & ambitionē, quæ duæ in Ecclesia hæreses perniciosissimæ sunt, ex ipsorum ordine Pastorum ac tribu, nullo adhuc modo aut ratione exstirpare valuerunt. Quas illi sectas apud nos insectantur, obscuras

ras esse scio, quas ipsi seqvũtur, famosas, & ecclesiæ Dei longè periculosiores; qvarũ principes Simon ille Magus & Diotrephes fuêre. Hos tamen, nequissimi cùm sint, adeò non persequimur, ut factiosis, & res novas quotidie molientibus nimium indulgeamus. Offendit jam te Gallum & errabundũ, qvod Angli *suis molossis*, qvæ tua canina facundia est, *ferociores*, nullam *legitimi successoris & hæredis* Regni, nullã *natu minimi*, nullam *Reginæ Bohemiæ* rationem habuerint. Tute responde-bis tibi, non ego. *Vbi Reipub. forma mutatur ex Monarchica in aliam, non datur successio inter differẽtis regiminis curatores*. Apparet: de primariu. *Minima*, inquis, *regni uniq pars* hæc omnia *per tria Regna* effecit: & digni quidem, si hoc verum esset, quibus in cæteros imperium sit, viris in fœminas. *Isti sunt qui regimen regni antiquum in alium qui à pluribus tyrannis teneatur, mutare præsumpserunt;*

pserunt; rectè quidem illi & feliciter, quos tu reprehendere non potes, quin simul fœdissimè barbarus & solœcus sis, non moribus solùm, sed syntaxi etiam, grammaticorum opprobrium. *Angli maculam hanc nunquam deleverint.* Immò tu, licèt omnium literatorum litura ipse sis, & verè macula, Anglorum tamen famam & sempiternam gloriam nunquam valueris cōmaculare. Qui tantâ animi magnitudine, quantâ omni memoriâ vix audita est, non hostes tantùm armatos, sed hostiles intùs, id est superstitiosas vulgi opiniones eluctari atque supergressi, Liberatorum cognomen posthac per omnes gentes in commune sibi pepererūt: populariter id ausi, quod apud alias nationes heroicæ tātùm virtutis esse existimatur. *Reformati & antiqui Christiani* quid hac in parte fecerint, aut facturi essent, tum respondebimus, cùm de jure tecum suo loco

loco agetur; ne tuo vitio laboremus, qui gerrones omnes & Battos loquacitate vincis. Quæris quid sis in nostra causâ *Iesuitis* responsurus. Tuas res age transfuga, pudeat te facinorum tuorum, qvando Ecclesiam tui pudet; qui primatum Papæ, & Episcopos tam jactanter modò & ferociter adortus, nunc Episcoporum assecla factus es. Fateris *aliquos Reformatorum*, quos nō nominas (ego tamen nominabo quoniam tu eos *Iesuitis longè pejores esse* ais, Luterum nempe, Zvinglium, Calvinum, Bucerum, Paræum cum aliis multis) docuisse, *amovendum esse* Tyrannum: *quis autem sit Tyrannus ad judicium sapientium & doctorum se retulisse. Isti vero qvi? an sapientes, an docti, an virtute nobiles, an nobilitate illustres.* Liceat, quæso, populo, qui servitutis jugum in cervicibus grave sentit, tam sapienti esse, tam docto, tamq; nobili, ut sciat quid tyranno suo faci-

endum sit, etiamsi neqve exteros, neque Grammaticos sciscitatum mittat. Tyrannum autem fuisse hunc non Angliæ solùm & Scotiæ Parlamenta cùm verbis tum factis disertissimis declaraverunt, sed totus ferè utriusque regni populus assentitus est, donec Episcoporum technis & fraudibus in duas postea factiones discessit. Quid si Deus, qvemadmodum eos qui lucis Evangelicæ participis fiant, ita eos qvi decreta ejus in Reges hujus mundi potentissimos exequantur, non multos sapientes aut doctos, non multos potentes, non multos nobiles esse voluit? ut per eos qui non sunt aboleret eos qui sunt; ut ne glorietur caro coram eo. Tu quis es qui oblatras? an doctus? qui spicilegia, qui lexica & glossaria ad senectutem usque trivisse potiùs videris, quàm authores bonos cũ judicio aut fructu perlegisse? unde
nil

nil præter codices, & varias lectiones,
& luxatum & mendoſum, crepas; do-
ctrinæ ſolidioris ne guttulam quidem
hauſiſſe te oſtēdis. An tu ſapiēs? qui de
minutis minutiſſimis rixari & men-
dicorum bella gerere ſoles, qui nunc
Aſtronomis, nunc Medicis in ſua arte
credendis imperitus ipſe & rudis con-
vitia dicis; qui, ſiquis tibi voculæ uni-
us aut literulæ in exemplari quovis
abs te reſtitutæ gloriolam præripere
conaretur, igni & aquâ, ſi poſſes, illi
interdiceres? Et tamen ſtomacharis, &
tamen ringeris, quòd omnes te *Gram-
maticum* appellant. Hamondum nu-
per regis hujus Sacellanum imprimis
dilectiſſimum in libro quodam nuga-
torio nebulonē palàm appellas, qvòd
iſte grammaticum appellaviſſet: idē,
credo, eſſes ipſi regi convitium factu-
rus, & defenſionem hanc totam retra-
ctaturus, ſi Sacellani ſui de te judiciū
approbâſſe audiviſſes. Jam vide qvàm

te Anglorum unus, quos tu *fanaticos, indoctos, obscuros, improbos* vocitare audes, contemnam & ludibrio habeam, (nam nationem ipsam Anglicanam de te quicquam publicè cogitare curculiunculo, indignissimum esset) qvi sursum, deorsum, quoquoversum versatus & volutatus, nihil nisi grammaticus es: immo ac si Deo cuilibet votum ipso Mida stultius nuncupâsses, qvicquid attrectas, nisi cùm solœcismos facis, Grammatica est. Quisquis igitur *de fæce illa plebis*, quam tu exagitas, (illos enim verè Optimates nostros, quorum sapientiam, virtutem, & nobilitatem facta inclyta satis testantur, non sic dehonestabo, ut te illis, aut tibi illos componere velim) quisquis, inquam, de fæce illâ plebis hoc tātummodô sibi persvaserit, non esse se regibus natum, sed Deo & Patriæ, multò sanè te doctior, multò sapientior, multò probior, & ad omnem

vitam

vitam utilior existimandus erit. Nam doctus ille sine literis, tu literatus sine doctrina; qvi tot lingvas calles, tot volumina percurris, tot scribis, & tamen *pecus* es.

CAP. II.

QUod argumentum pro se *indubitatum* esse, superiore capite perorans dixerat Salmasius, *rem ita se habere ut creditur, cùm omnes unanimiter idem de eâ sentiant*; quod tamen is *de facto* falsissimè affirmabat, id ego nunc, de jure regio disceptaturus, potero in ipsum verissimè affirmare. Cùm enim regem definiat, *cujus suprema est in regno potestas, nulli alii nisi Deo obnoxia, cui quodlibet licet, qui legibus solutus est*, siquidem id definiri dicendum est, quod infinitum in terris ponitur, evincam ego contrà, nō meis tantùm, sed vel ipsius testimoniis, & rationibus, nullā gentem aut populum, qvi quidem ullo numero sit, nam omnem pe-

netrare barbariem necesse non est; nullam, inquam, gentem istiusmodi jura aut potestatem regi concessisse, ut *legibus solutus esset, ut quod liberet liceret, ut omnes judicaret, à nemine judicaretur*; nec verò ullum cujuscunqve gentis tam servili ingenio exstitisse puto, præter unum Salmasium, qui tyrannorum immania qvæq; flagitia Regum Jura esse asseverârit. Eorum pleriq; apud nos, qui regi maximè favebant, ab hac tam turpi sententiâ semper abhorruere, quinetiam ipse, nondum pretio corruptus, his de rebus longe aliter sensisse aliis jampridem scriptis facilè deprehenditur. Adeò ut hæc non ab homine libero in libera civitate, nedum in Repub. nobilissimâ, & Batavorum Academia celeberrimâ, sed in ergastulo quovis aut catastâ, tam servili vernilitate scripta esse videantur. Etenim, si quicquid Regi libet, id Jure Regio licitū erit, quod teter-

teterrimus ille Antoninus Caracalla ab Juliâ novercâ per incestum edoctus non statim ausus est credere, nemo profectò est aut unqvam fuit, qvi Tyrannus dici debeat. Cùm enim divina omnia atq; humana jura violavit, nihilo tamē minùs rex, jure regio insons erit. Quid enim peccavit homo æqvissimo? jure suo usus est in suos. Nihil rex tā horrendū, tam crudele, tamq; furiosum committere in suos potest, quod præter jus regium fieri quispiam possit queri aut expostulare. Hoc *tu jus regium à jure gentium, vel potiùs naturali originem habere* statuis bellua? Quid enim hominem te dicam, qvi in omne hominum genus, adeò iniquus & inhumanus es; quiqve omnem gentem humanam Deo simillimam sic deprimere atq; projicere conaris; ut quos nunc superstitio, nunc scelus aut ignavia quorundam, aut deniqve perfidia tam feros atqve immites dominos gentibus imposuit,

eos à natura matre mitissimâ comparatos atqve impositos esse doceas. Quâ tu nefariâ doctrinâ multo jam ferociores factos, non solùm ad proterendos omnes mortales, & posthac miseriorem in modum conculcandos immittis, sed jure naturali, jure regio, ipsis etiam populi legibus in populum armare, quo nihil simul stultius & sceleratius esse potest, contendit. Dignus profectò qui contra atque olim Dionysius ex grammatico tyrannus ipse fis, non quo tibi in alium quemvis detur illa regia licentia malè faciendi, sed illa altera malè pereundi: quâ solâ, ut inclusus ille Capreis Tiberius, à temetipso perditus quotidie te sentias perire. Verùm jus illud regium paulò accuratiùs qvale sit consideremus. *Sic Oriens toto*, inqvis, *judicavit, sic Occidens*. Non reponam tibi quod Aristoteles & Marcus Cicero, authores, si qui alii, cordatissimi, ille in Politicis

liticis, hic in oratione de Provinciis scripsit, Gentes Asiaticas facile servitutem pati, Judæos autem & Syros servituti natos fuisse: fateor paucos ferè libertatem velle, aut eâ posse uti, solos nempe sapientes, & magnanimos; pars longè maxima justos dominos mavult, sed tamen justos; injustos & intolerabiles ferendi neque Deus unquam universo generi humano tam infensus fuit, neq; ullus unquam populus tam ab omni spe & consilio derelictus, ut necessitatem hanc atq; legem omnium durissimam in se atqve in suos liberos ultro statueret. Profers imprimis *verba regis in Ecclesiaste sapientiâ clari.* Nos itaqve ad legem Dei provocamus, de rege posteriùs videbimus; cujus exinde sententiam rectiùs intelligemus. Audiatur ipse Deus, Deut. 17. *Cùm ingressus fueris in terram, quam Iehova Deus dat tibi, & dices statuam super me Regem sicut omnes gentes*

quæ sunt circa me: Quod ego omnes velim etiam atqve etiam animadvertāt, teste hic ipso Deo, penes populos omnes ac nationes arbitrium semper fuisse, vel eâ, quæ placeret, formâ reipub. utendi, vel hanc in aliam mutandi: de Hebræis disertè hoc dicit Deus, de reliquis haud abnuit: deinde formam reipub. monarchiâ perfectiorē, ut sūt res humanæ, suiqve populi magis ex usu Deo visam esse: cùm hanc ipse formam instituerit; monarchiā non nisi serò petentibus, idqve ægrè concederet. Si regem planè vellent, ut ostenderet Deus id se liberum Populo reliquisse, ab uno an à pluribus respubl. administraretur, modò justè, Regi etiam futuro leges constituit, qvibus cautum erat, ut *ne multiplicet sibi equos, ne uxores, ne divitias*; ut intelligeret nihil sibi in alios licere, qui nihil de se statuere extra legem potuit. Jussus itaqve est *omnia legis illius præcepta*,

pta,etiam ſuâ manu perſcribere; perſcripta *obſervare; ne efferatur animus ejus præ fratribus ſuis.* Ex qvo perſpicuum eſt, regem æquè ac populum iſtis legibus aſtrictũ fuiſſe. In hanc ferme ſententiã ſcripſit Joſephus,legum ſuæ gentis interpres idoneus,in ſuâ repub. verſatiſſimus,mille aliis tenebrionibꝰ Rabbinis anteponendus. Antiqvitat. lib. 4. Ἀριστοκρατία μὲν οὖν κράτιστον, &c.*Optimũ eſt*, inqvit,*optimatium regimen;nec vos alium repub.ſtatum requiratis;ſatis enim eſt Deum habere præſidem. Attamen ſi tanta vos regis cupido ceperit, plus legibus & Deo tribuatis, quàm ſuæ ſapientiæ;probibeatur autem,ſi potentior fieri ſtudet, quàm rebus veſtris expendit.* Hæc & plura Joſephus in iſtum Deuteronomii locum.AlterPhilo Judæus, gravis author,Joſephi coætaneus,legis Moſaicæ ſtudioſiſſimus, in quam univerſam diffusâ cõmentatione ſcripſit, cũ in libro de creatione Principis hoc

caput

caput legis interpretatur, non alio pacto regem legibus solvit, atqve hostis quilibet solutus legibus dici possit, τὰς ἐπὶ λύμῃ καὶ ζημίᾳ τῶν ὑπηκόων, &c. *qui*, inquit, *ad perniciem & detrimentum populi magnam sibi acquirunt potentiam, non reges sed hostes appellandi sunt; ea facientes, quæ hostes nullâ pace reconciliandi faciunt; nam qui per speciem gubernandi faciunt injuriam, apertis hostibus pejores sunt: hos enim facile est propulsare, illorum autem malitia haud facile detegitur.* Detecti igitur quid obstat qvo minùs hostium loco habendi sint? Sic libro secundo Allegoriarum Legis, *rex & tyrannus contraria sunt*; & deinde, *rex non imperat tantùm, sed paret.* Vera sunt ista, dicet aliquis; regem oportet quidem leges, ut qui maximè, observare; verùm si secùs fecerit, quâ lege puniendus? eâdem, inqvam, lege qvâ cæteri; exceptiones enim nullas reperio. Sed nec de Sacerdo-

cerdotibus, sed nec de infimis qvidem magistratibus puniendis lex ulla scribitur; qui omnes, cùm de iis puniendis nulla lex scripta sit, pari certè jure & ratione possent impunitatem scelerum omnium sibi vendicare; qvam tamen neqve eorum quisquam vendicavit, neqve ullum iis arbitror idcirco esse daturum. Hactenus ex ipsa Dei lege didicimus regem legibus obtemperare debuisse, nec se præ cæteris efferre, qui etiam fratres ejus sunt. Nûc an qvid aliud Ecclesiastes moneat videamus, Cap. 8. ver. 1. &c. *Mandatum regis observa; vel propter juramentum Dei, ne perturbat à facie ejus abito, ne persistito in re malâ, nam quicquid volet faciet. Ubi verbum regis, ibi dominatio, & quis dicat ei quid facis?* Satis constat Ecclesiastem hoc in loco non synedrio magno, non senatui, sed privato cuiqve præcepta dare. Jubet mandata sua observare, vel propter juramen-

mentum Dei; at quis jurat regi, nisi rex vicissim in leges divinas atq; patrias juratus sit? Sic Reubenitæ & Gaditæ obedientiam suam Jehosuæ pollicentur, Jos. 1. *Ut dicto audientes Mosi fuimus, ita erimus tibi; modò ut Deus tecum sit, quemadmodum fuit cum Mose.* Conditionem vides expressam; Alioqvin ipsum audi Ecclesiasten, cap. 9. *Verba sapientum submissa potiùs audienda esse, quàm clamorem dominantis inter stolidos.* Qvid porrò monet? *Ne persistito in re mala, nam quicquid volet faciet,* in malos nimirum faciet authoritate legum armatus, nam leniter, aut severè agere, prout volet, potest. Nihil hic tyrannicum sonat, nihil qvod vir bonus extimescat. *Ubi verbum regis ibi dominatio, & quis dicat ei quid facis?* Et tamen legimus qui regi dixerit non solùm *quid fecisti,* sed etiam *stultè fecisti.* Sam. 13. At Samuel extraordinarius. Tuum tibi regero, licet infrà dictum

pag. 49.

pag.49.*quid*,inqvis,*extraordinarium in Saule & Davide?* itidem ego, qvid, inqvam,in Samuele?Propheta fuit: sunt & illi hodie,qui ejus exemplo faciũt; ex voluntate enim Dei vel *expressâ* vel *tacitâ* agunt: qvod etiam ipse infrà cõcedis,p.50. Prudenter igitur Ecclesiastes hoc in loco monet privatos, ne cũ rege contendant: nam etiam cum divite, cum potenti quovis, ut plurimùm, damnosa contentio est. Quid ergò? an optimates,an omnes reliqui magistratus,an populus universꝰ quoties delirare libet regi,ne hiscere quidẽ audebunt? an stolido,impio, furenti, bonis omnibus perniciẽ machinãti nõ obstabũt,non obviã ibunt, ne divina omnia atq; humana pervertere occupet,ne rapinis,ne incẽdiis,ne cædibus per omnes regni fines grassetur ita *legibus solutꝰ,ut quodlibet liceat?* O de Cappadocis eqves catastis! quẽ omnis libera natio(si unquã post hoc in natione

libera pedem

dem ponere audebis) aut in ultimas terras veluti portentum exportandū ejicere, aut servitutis candidatum dedere in pistrinum debebit, eâ lege atq; omine, ut si te inde exemerit, ipsa sub aliqvo tyranno, eôqve stultissimo, pro te molat. Quid enim poterit dici, aut ab aliis dictum peti tam truculētum, aut ridiculum, qvod in te non cadat? Perge modò: *Israelitæ regem à Deo petentes eodem jure se ab eo gubernari velle dixerunt, quo omnes aliæ nationes, quæ hoc regimine uterentur. At Orientis reges summo jure, & potestate non circumscriptâ regnabant, teste Virgilio.*

——Regem non sic Ægyptus & ingens
Lydia, nec populi Parthorum, & Medus Hydaspes
Observabant.——

Primùm quid nostrâ refert qualem sibi regem Israëlitæ voluerint, præsertim Deo irato, non solùm qvòd Re-

gem

gem vellent ad exemplum gentium & non suæ legis, sed planè quod vellent regem ? Deinde regem injustum, aut legibus solutum petivisse credibile, non est, qui Samuëlis filios legibꝰ obstrictos ferre non potuerunt, & ab eorum tantùm avaritiâ ad regem confugerunt. Postremò quod ex Virgilio recitas, non probat reges Orientis *absolutâ potestate* regnâsse; Apes enim illæ Virgilianæ, qvæ vel Ægyptiis & Medis observantiores regum sunt, teste tamen eodem Poeta.

——*Magnis agitant sub legibus ævum.*——

Non ergò sub regibus omni lege solutis. At vide qvàm tibi minimè velim male; cum pleriq; te *Nebulonem* esse judicent, ostendam te personam tantùm nebulonis mutuam sumsisse. In Apparatu ad primatũ Papæ doctores quosdam Tridentinos exemplo Apium usos ais, ut monarchiam Papæ pro-

probarent: ab his tu pari malitiâ hoc mutuum cepisti. Quod illis itaqve respondisti cùm probus esses, jam factus nebulo tute respondebis tibi, tuáqve tibi manu personam nebulonis detrahes. *Apium respub. est; atque ità Physici appellant: Regem habent, sed innocuum; ductor est potius quàm tyrannus, non verberat, non vellicat, non necat apes subditas.* Minimè igitur mirum, si ita observant. Istas mehercule apes malâ ave tibi tactio erat; Tridentinæ enim licèt sint, fucum te esse indicât. Aristoteles autem, rerum politicarum scriptor diligentissimus, monarchiæ genus Asiaticæ, quod & barbaricũ vocat, *κατὰ νόμον*, id est, secundùm legem fuisse affirmat. Pol. *3.* immo cum Monarchiæ qvinq; species enumeret, quatuor secundùm legem, & suffragante populo fuisse scribit, tyrannicas autem, qvòd iis tanta potestas, volente licèt populo data erat; regnum verò Laconicum maximè

maximè regnum videri, qvòd non omnia penes regem erant. Quinta, quam is παμβασιλείαν vocat, & ad qvam solam id refert, qvod tu regum omnium jus esse scribis, ut ad libitum regnent, ubinam gentium, aut quo tempore unquam obtinuerit nō dicit: nec aliam ob causam fecisse mentionem ejus videtur, qvàm ut absurdam, injustam, & maximè tyrannicam esse demonstraret. Samuelem ais, cùm eos ab eligendo rege deterreret, *Jus illis Regium* exposuisse. Unde haustum, à lege dei? at illa lex jus regium, ut vidimus, longè aliud exhibuit: an ab ipso Deo per Samuelem loqvente? at improbavit, vituperavit, vitio dedit: non igitur jus regium divinitùs datum, sed morem regnandi pravissimum, superbia regum & dominandi libidine arreptum exposuit propheta; nec quid debebant reges, sed quid volebāt facere; ratione enim regis populo indicavit.

sicut

ſicut antea rationem ſacerdotum Eliadarum eodem verbo (quod tu p. 33. Hebraico etiã ſolœciſmo *judiciũ* vocas) ſuprà indicaverat, C. 2. *ratio ſacerdotum iſtorum cum populo hæc erat*, v. 13. impia videlicet, odioſa, & tyrannica; ratio itaque illa nequaquam jus erat ſed injuria. Sed etiam patres antiqui hunc locum expoſuerunt; unus mihi erit multorum inſtar, Sulpitius Severus, Hieronymi æqualis, eique charus, & Auguſtini judicio vir doctrinâ & ſapientiâ pollens. Is in hiſtoria ſacra Samuelem ait dominationẽ regiam, & ſuperba imperia populo exponere. Sanè Jus regium non eſt dominatio & ſuperbia, ſed jus atque imperium regium, teſte Salluſtio, cõſervandæ libertatis atqve augendæ reipub. cauſâ datum, in ſuperbiam dominationemq; ſe convertit. Idem Theologi omnes Orthodoxi, idem Juriſconſulti, idem Rabbini plerique, ut ex

Sichar-

Sichardo didicisse potuisti, de explicatione hujus loci sentiunt, ne Rabbinorum enim qvisqvam jus regis absolutum isto loco tractari dixit. Ipse infrà cap. 5. pag. 106. *non Alexandrinum Clementem solùm, sed omnes hîc* quereris *errare*, te unum ex omnibus rem acu tetigisse: Jam verò cujus vel impudentiæ est vel socordiæ, contra omnes, præsertim orthodoxos, mores regum ab ipso Deo damnatissimos in jus regium convertere; & honestâ juris præscriptione defendere: cum jus tamen illud in rapinis, injuriis, violentiis, cõtumeliis sæpiùs consistere fatearis. An qvisqvam sic *sui juris* unquam fuit, ut rapere, agere, prosternere, permiscere omnia sibi liceret? an Latini, qvod affirmas, hæc *suo jure ab aliquo fieri unquam dixerunt*? Dixerat apud Sallustium C. Memmius tribunus Plebis, in superbiam & impunita flagitia nobilitatis invectus, *impune quilibet facere, id*

re, id est, regem esse; Arrisit hoc tibi, statim in lucro ponis, nequicqvam sanè, si paulùm evigilaveris. An jus hic regium asseruit? annon plebis ignaviam potius increpuit, qvæ nobiles impunè dominari sineret, eósqve mores regios jam rursus pateretur, quos jure suo majores illorum cum rege ipso finibus expulerant. Marcum Tullium saltem consuluisses; is te & Sallustium, & Samuelem etiam rectiùs interpretari docuisset. Qvi pro C. Rabirio *nemo*, inqvit, *nostrûm ignorat consuetudinem regiam; regum sunt hæc imperia; animadverte & dicto pare*; aliaqve hujusmodi ex poetis ibidem recitat, quæ non jus, sed *consuetudinem regiam* vocat, eaqve legere & spectare nos ait, debere, non *ut delectemur solùm, sed ut cavere etiam & effugere discamus*. Vides quàm te malè multaverit Sallustius, qvem tyrannis inimicissimum, juris tyrannici patronum attulisse te sputabas.

bas. Nutare, mihi crede, & suum sibi occasum accelerare jus regium videtur, dum ruētis in modum tenuissima quæqve sic arripit; ſoque sustinere iis testibus atqve exemplis conatur, quæ tardiùs fortasse alioqui ruiturū vehementiùs proturbant. *Summum*, inqvis, *jus summa injuria est, id in regibus maximè locum habet, qui cùm summo jure utūtur, ea faciunt in quibus Samuel dicit jus Regis esse positum*. Miserum jus; qvod tu jam ad extrema perductus, nisi per summam injuriam defendere ulteriùs non potes! Summum jus id dicitur, cùm quis formulas legū sectatur, singulis penè literis immoratur, æquitatem non servat; aut scriptum jus callidè nimis & malitiosè interpretatur, ex quo illud proverbiū Cicero ortum esse ait. Cùm autem jus omne de fonte justitiæ manare certum sit, impius sis necesse est, qui *regem injustum esse, iniquum, violentum, raptorem esse, &*

quales esse solebant qvi pessimi erant, jus regis esse dicis, idqve *prophetam populo insinuasse*. Qvod enim jus summum aut remissum, scriptum aut non scriptum ad maleficia perpetranda esse, potest? Id ne tibi de aliis concedere, de rege pernegare in mentem veniat, habeo qvem tibi opponam, & puto regem, qvi istiusmodi Jus regium & sibi & Deo invisum esse profitetur: Psal. 94. *an consociaretur tibi solium ærumnatum, formantis molestiam per statutum.* Noli igitur Deo hanc atrocissimam injuriam facere, quasi is regum pravitates & nefaria facinora Jus esse Regium doceret, qui etiam hoc nomine societatẽ cũ improbis Regibus se detestari docet, qvod molestiã & ærumnas omnes populo juris regii titulo creari soleant. Noli Prophetam Dei falsò insimulare; qvem, tu dum juris regii isto loco doctorem habere putas, non verum nobis affers Samuelem, sed, ut vene-

venefica illa, inanem umbram evocas; quamvis & illum ab inferis Samuelem non adeò mendacem fuisse credam, qvin illud qvod tu Jus regium vocas, impotentiam potiùs tyrannicam dicturus fuisset. Jus datũ sceleri legimus, tûq; *licentia jure concessa reges minùs bonos uti consuevisse* ais. At jus hæc ad perniciem humani generis abs te introductum non esse à deo datum probavimus; restat, ut sit à Diabolo; quod infrà clariùs liqvebit. *Hæc*, inqvis, *licentia dat posse, si velis*; & authorem hujus juris habere Ciceronem præ te fers. Nunqvam ægrè facio ut testimonia tua recitem, tuis enim ipse testibus conficere te soles. Audi igitur verba Ciceronis in 4. Philip. *Quæ causa justior est belli gerendi, quàm servitutis depulsio? in qua etiamsi non sit molestus dominus, tamen est miserrimum posse si velit.* Posse vi scilicet; nam de jure si loqveretur, repugnantia diceret, &
 ex

ex justa belli causa injustam faceret. Non est igitur Jus regium quod tu describis, sed injuria, sed vis, & violentia regum. Transis ab regia licētiâ ad privatam: *licet privato mentiri, licet ingrato esse.* Licet & Regibus; qvid inde efficis? licebit ergò Regibus impunè rapere, occidere, stuprare? Quid interest ad injuriæ gravitatem Rex an latro, an aliunde hostis populum occidat, diripiat, in servitutem agat, eodem certè jure, & hunc & illum humanæ societatis inimicum, & pestem propulsare, atq; ulcisci debemus; immo regem eò justius qvòd is tot beneficiis & honoribꝰ nostris auctus commissam sibi sub juramento publicam salutem prodat. Concedis postremò *leges dari à Mose secundùm quas rex ille quandoque eligendus imperare debebat, quamvis diversas ab illo jure quod Samuel proposuit.* Quod cum assertione tua dupliciter pugnat; cùm enim regem legibus omnino solutum posueris,
nunc

nunc obstrictum dicis: dein jus juri contrarium ponis Mosis & Samuelis, quod est absurdum. At *servi*, inqvit Propheta, *vos eritis regi.* Ut servos fuisse non abnuerim, non jure tamen regio servi fuerunt, sed regum fortasse plurimorum usurpatione & injustitiâ. Illam enim petitionem obstinatã non jure regio, sed suo merito in pœnã illis cessuram propheta præmonuit. At verò si regi legibus soluto qvicquid libet licuerit, profectò rex longè plus quàm dominus erit, populus infra omnium servorum infimos plus quàm infimus. Servus enim vel alienigena legem Dei vindicem injuriosum in dominum habebat; populus universus, libera nimirum gens, vindicem in terris neminem, nullam legem habebit, quò læsus, afflictus & spoliatus confugiat: à servitute regum Ægyptiorum ideo liberatus, ut uni ex fratribus suis duriore si libeat servitute opprimẽdꝰ

traderetur. Qvod cum neque divinæ legi nec rationi consentaneum sit, dubium nemini esse potest, qvin propheta mores enarraverit, non jus regum, neq; mores prorsus regum omnium, sed plurimorum. Descendis ad Rabbinos, duosqve adducis eâdem, quâ prius, infelicitate: nam caput aliud de rege in quo R. Joses jus regium ajebat contineri, Deuteronomii esse, non Samuelis manifestum est. Samuelis enim ad terrorem duntaxat populo injiciendum pertinere rectissimè qvidem, & contra te dixit R. Judas. Perniciosum enim est id jus nominari atqve doceri quod injustitia planè est; nisi abusivè forsitan jus nominetur. Qvo etiam pertinet versus 18. *Et exclamabitis die illa propter regem vestrum, sed non exaudiet vos Jehovah*; obstinatos nimirum ista pœna manebat, qvi regem nolente Deo dari sibi voluerunt. Quãqvam ista verba non prohibent, qvo minus

minus & vota & qvidvis aliud tentare potuerint. Si enim clamare ad Deum contra regem populo licebat, licebat procul dubio omnem etiam aliam inire rationem honestam sese à tyrannide expediendi. Qvis enim quovis malo cum premitur, sic ad Deum clamat ut cætera omnia quæ officii sunt sui negligat, ad otiosas tantùm preces devolutus? Verum utcunque sit, quid hoc ad Jus regium, quid ad jus nostrũ? qvi regẽ nec invito Deo unquam petivimꝰ, nec ipso dante accepimꝰ, sed jure gentiũ usi, nec jubente Deo nec vetante, nostris legibus constituimus. Quæ cùm ita se habeant, non video qvamobrem nobis laudi atqve virtuti tribuendum non sit, regem abjecisse; qvandoquidem Israël'tis crimini est datum regem petîsse. Quod etiam res ipsa comprobavit; nos enim qui regem, cùm haberemus, deprecati su-

mus, tandem exauditos Deus liberavit; illos, qui cùm non haberent, à Deo efflagitabant, servire jussit; donec Babylone redeuntes ad pristinū reipub. statum reversi sunt. Ludum Talmudicum deinde aperis; quin & hoc sinistro augurio tentatum. Dum enim regem non judicari cupis ostendere, ostendis ex Codice Sanhedrim *regem nec judicari nec judicare*; quod cum petitione istius populi pugnat, qvi ideo regem petebant, ut judicaret: id frustrà resarcire studes; intelligi nempe id de regibus Post-babylonicis debere. At ecce tibi Maimonides, qui *hanc inter reges Israelitas & Judæos differentiam ponit*: *Davidis enim posteros judicare & judicari*; Israeliticis neutrum concedit. Occurrit tibi, tecum enim litigas, aut cum Rabbinis tuis; meam rem agis. Hoc *primis in Regibus locum non habuisse*, qvia dictum est v. 17. *vos eritis ei servi*: consuetudine scilicet, non jure;

aut si jure pœnas petendi regis, quamvis non sub hoc fortè vel sub illo, at sub plerisqve luebant, qvod nos non attingit. Tibi verò adversario opus nō est, adeò semper tibi adversaris. Narras enim pro me, ut primò Aristobulus, pòst Jannæus cognomento Alexāder, jus illud regiū, nō à synedrio juris custode, & interprete acceperint, sed paullatim sibi assumpserint, à senatu renitente usurpaverint: qvorū in gratiā bella illa fabula de primoribꝰ synedrii *à Gabriele exanimatis* adinventa est, júsq; hoc magnificū, quo niti maximè videris, *regem* scilicet *non judicari*, ex illa fabula plusqvā anili, utpote Rabbinicâ, cōflatū esse fateris. Reges autē Hebræorū *judicari posse, atq; etiam ad verbera damnari* fusè docet Sichardꝰ ex libris Rabbinicis, cui tu hæc omnia debes, & tamen obstrepere non erubescis. Qvinimmo legimus ipsum Saulē cum filio Jonathane sortis judicium

atqve etiam capitale subiisse, suóqve ipsum edicto paruisse. Uzzias qvoque à sacerdotibus templo deturbatus, lepræ judicio, tanquam unus è populo, se submisit, rexqve esse desiit. Quid si têplo excedere, quid si magistratu abire, & seorsim habitare noluisset, jus illud regium legibus solutum sibi asseruisset, an passuros fuisse censes Judæos, & Sacerdotes templum contaminari, leges violari, populum universum contagione periclitari? In leprosum ergô Regem vigebunt leges, in tyrannum nihil poterunt? Ecqvis tam demens, aut stultus est, ut existimet, cùm Rex morbosus nè populum contagione lædat, cautum atque provisum legibus sit, si Rex impius, iniqvꝰ, crudelis populum diripiat, excruciet, occidat, Rempubl. funditùs evertat, nullum his malis longè gravioribus remedium legibus repertum esse? Verùm *exemplum ullius Regis afferri*

ferri non potest, qui judicium capitis subjerit in jus vocatus. Ad illud Sichardus haud absurdè respondet, perinde esse, ac si quis ad hunc modum dissereret. Cæsar nunquam citatus est coram Electore; ergò si Palatinus diem Cæsari dixerit, non tenetur Cæsar in judicio respondere. Cùm tamen doceat Bulla aurea Carolum 4tum se & successores suos huic cognitioni subjecisse. Qvid in corrupto populi statu Regibus adeò indultum fuisse miramur, ubi tot privati aut opibus suis aut gratiâ impunitatē vel gravissimorum scelerum asseqvuntur. Illud autem ἀνυπεύθυνον, id est, *à nemine pendere, nulli mortalium rationem reddere*, qvod tu regiæ Majestatis maximè proprium esse ais, Aristoteles Polit. 4. c. 10. maximè tyrannicum, & in libera natione minimè ferendum esse affirmat. Tu vero Antonium tyrannum immanissimum, Romanæ Reipubl.

eversorem, idoneum sanè authorem producis, non esse justum reposci à Rege factorum suorum rationem: & tamen Herodem cædis reum ad causam dicendam in Parthos proficiscēs accersivit ad se Antonius: & animadversurus etiam in Regem fuisse creditur, nisi Rex eum auro corrupisset. Ita ab eodem fōte profluxit Regiæ potestatis Antoniana assertio, & tua *Regi defensio.* At non sine ratione, inquis, *Nam Reges ab alio non habent quod regnant, sed soli Deo acceptum referunt.* Dic sodes quinam? nam istiusmodi Reges exstitisse unquam, nego. Primus enim Saul, nisi populus refragante etiā Deo regem voluisset, nunquam Rex fuisset; & quamvis Rex renuntiatus esset Mispæ, vixit tamen penè privatus, armentum patris secutus donec Gilgale Rex à populo secundùm creatus est. Qvid David? qvamvis unctus à deo, nonne iterum unctus est ab Judæis Chebro-

ne, deinde ab omnibus Hebræis, pacto tamen prius fœdere? 2. Sam. 5. 1. Chronic. 11. fœdus autem obligat Reges, & intra certos fines continet. Sedit Salomon, inquis, *super solium Domini & cunctis placuit*, 1. Paralip. 29. ergo & placuisse populo aliquid erat. Constituit Jehoiadas regem Joasum, fœdus tamen eodem tempore pepigit inter regem & populum. 2. Reg. 11. Hos reges, necnon & reliquos Davidis posteros & à Deo & à populo constitutos fateor; cæteros omnes, ubicunqve gentium, à populo tantùm constitutos esse affirmo; tu ostende constitutos esse à Deo; nisi eâ solum ratione qvâ omnia cùm maxima tùm minima à Deo fieri & constitui dicuntur. Soliũ itaqve Davidis peculiari qvodam jure *Solium Jehovæ* dicitur; solium aliorum regum non alio, atqve cætera omnia, Jehovæ sunt. Qvod tu ex eodem capite didicisse potuisti v. 11, 12.

tua

tua sunt omnia in cœlo & in terra, tuum est, Jehova. Regnum, Divitiæ & gloria à facie tua sunt, vis & potentia &c. Diciturqve hoc toties, non ut intumescāt reges, sed ut moneantur, quamvis deos se esse putent, Deum tamen supra se esse, cui debent omnia. Unde illa Essenorum & Poetarum doctrina, reges *non sine Deo; & ab Jove esse* facile intelligitur; omnes enim homines à Deo itidem sumus, Deiq; genus. Jus igitur hoc universum Dei, non tollit jus populi; quo minùs omnes cæteri reges, non à Deo nominati, regnum suum soli populo acceptum referant; cui propterea rationem reddere tenētur. Quod, quanqvam Vulgus assentari regibus solet, ipsi tamen reges sive boni, ut Homericus ille Sarpedon, sive mali, ut illi apud Lyricum tyranni, agnoscunt.

Γλαῦκε τίη δὴ νῶϊ τετιμήμεσθα μάλιστα, &c.

Glau-

Glauce cur nos maximo honore
afficimur ?
In Lycia, omnes autem nos tanqvam Deos intuentur. Ipse sibi respōdet; quia virtute cæteris prælucemus: qvare fortiter pugnemus, inquit, ne Lycii nobis ignaviam objiciant: qvâ voce & honores regios à populo acceptos, & bellicæ administrationis rationem populo reddendam esse innuit. Mali autem reges, ut metum populo incutiant, deum imperii regii authorem palàm prædicant: tacitis autem votis nullum numen præter Fortunā venerantur. Juxta illud Horatii:

Te Dacus asper, te profugi Scythæ,
Regúmq; matres barbarorum, &
Purpurei metuunt tyranni,
Injurioso ne pede proruas.
Stantem columnam, neu populus frequens
Ad arma cessantes, ad arma
Concitet, imperiúmq; frangat

Si

Si ergò reges hodie per Deum regnāt, etiam populi per Deum in libertatem se vindicant, quandoqvidē omnia à Deo & per Deū fiunt. Utrumq; etiam æqvè testatur Scriptura, & reges per eum regnare, & per eum solio dejici; cùm tamen id utrumq; longè sæpius à populo fieri perspiciamus, quàm à Deo. Jus itaq; populi pariter ac Regis, quicquid est, à Deo est. Populus ubicunq; sine Deo manifesto regē creavit, potest eodem jure suo regem rejicere. Tyrannum sanè tollere qvàm constituere divinius est; plúsq; Dei cernitur in populo quoties injustum abdicat regem, qvàm in rege qvi innocentem opprimit populum. Immo reges noxios Deo authore judicat populus: hoc enim ipso honore dilectos suos decoravit Deus, Psal. 149. ut Christum regem suum laudibus celebrantes, gentium reges, qvales sub Evangelio sunt omnes tyranni, *vinculis coercerent, in*

co

eos jus ſcriptum exercerent, qvi jure omni ſcripto atq; legibus ſolutos ſe eſſe gloriantur. Neqvis tam ſtolidè, nequis tam impiè credat tanti eſſe apud Deũ reges, ferè mortalium ignaviſſimos, ut eorum nutu orbis terrarum totus pendeat & gubernetur; eorum ut gratiâ, præq; illis divinum, ut ita dicã, hominũ genus eodem quo bruta & viliſſima quæq; animalia loco atq; numero habendum ſit. Agè nunc, ne nihil enim agas, M. Aureliũ, quaſi tyrannis faventem, in mediũ profers; at ſatius tibi fuit Marcum Aurelium non attigiſſe. Ille an Deum de principibus ſolum judicare dixerit neſcio. Xiphilinus certè qvem citas de αὐταρχίᾳ loqvitur; περὶ αὐταρχίας ὁ Θεὸς μόνος κρίνειν δύναται; αὐταρχίαν autẽ Monarchiæ ſynonymũ illic eſſe nõ aſſentior; eóq; minùs quo ſępius pręcedentia lego nã qui cohæreat, aut qvid ſibi velit aliena illa ſentẽtia ſubito inſititia, qvi legerit

legerit miretur, præsertim cùm Marcus Aurelius Imperatorum optimus, non aliter cum populo egerit, ut Capitolinus tradit, quàm est actum sub civitate liberâ; jus autem populi qvin supremum tunc fuerit nemo dubitat, Idem Thraseam, Helvidium, Catonem, Dionem, Brutum tyrannicidas omnes, aut istam gloriam æmulantes coluisse, sibique Reipublicæ formam proposuisse in qua æqvis legibus, pariqvè jure omnia administrarentur, in primo libro de vita sua profitetur: in quarto, nō se, sed legem, dominum esse. Agnovit etiam omnia Senatûs populiqve esse: nos, inquit, adeò nihil proprium habemus, ut in vestris ædibus habitemus. Hæc Xiphilinus. Tantum abfuit ut quicquam jure Regio sibi arrogaret. Moriens, filium suum regnaturum eâ lege Romanis cōmendavit, si dignus esset: jus itaque illud regnandi absolutum atque fictitium,

tium, tanquam à Deo per manus traditum, illam deniqve *αὐταρχίαν* præ ſe non tulit. *Plena* tamen *omnia Græcorum & Latinorum monumenta eſſe* ais; at nuſqvam viſa; *plena Judæorum*, & tamen addis *Judæos in pleriſque Regiæ poteſtati minùs æquos fuiſſe*: immò Græcos & Latinos multo minùs Tyrannis æqvos & reperiſti & reperies; multo minus Judæos, ſi liber ille Samuelis in qvo is, 1. Sam. 10, jus regni deſcripſerat, exſtaret; qvem librum Doctores Hebræorum à regibus diſcerptum aut combuſtum eſſe tradiderunt, qvo impuniùs tyrannidem in ſuos exercerent. Circumſpice jam, numqvid captare poſſis: occurrit tibi Rex David poſtremo torqvendus, Pſ. 17. *à facie tuâ judicium meum prodeat*: ergo, inqvit Barnachmoni, *nullus judicat Regem niſi Deus*. Et tamen ſimilius veri videtur, Davidem hæc ſcripſiſſe, cùm à Saule vexatus, ne Jonathanis qvidem judicium,

dicium, qvamvis jam tum unctus à Deo, detrectabat; *si est in me iniquitas, tu me affice morte*, inquit, 1. Sam. 20. deinde ut qvivis alius ab hominibus falsò accusatus, ad judicium Dei provocat; id seqventia declarant, *tui oculi vident quæ recta sunt*, *cum exploraveris cor meum*, &c. quid hoc ad judicium regium, aut forense? Sanè jus regium illi maximè labefactant atqve destruunt, qvi fundamentis tam fallacibus niti, atqve exædificari produnt. En tritum illud tandem, & aulicorum nostratium argumentum palmarium. *Tibi soli peccavi*, Psal. 51. v. 6. qvasi verò rex David in mœrore & lacrymis pœnitentiam agens, sordidatus & sqvalidus in terra jacens, misericordiam à Deo suppliciter petens, quicqvam de jure regio cogitaverit hæc loqvutus, cùm se vix jure mancipii dignum esse arbitraretur. An omnem Dei populum, fratres suos usqve adeò præ se contem-

semsit, ut cædibus, adulteriis, rapinis peccare in eos non se posse censeret? absit à rege tam sancto tanta superbia, tamque fœda ignoratio vel sui vel proximi. *Tibi* igitur *soli peccavi* procul dubio intelligendum est, tibi præcipuè. Utcunq; sit, profectò verba psallentis, & sententiæ affectibus plenæ haudquaquam sunt ad jus explicandum accommodatæ, aut eò trahendæ. At *non est in jus vocatus, nec coram synedrio causam capitis dixit.* Esto, qui enim potuit id resciri, quod adeò sine arbitris, & secretò peractum fuit, ut per aliqvot fortasse annos (cujusmodi aulæ arcana sunt) vix unus aut alter conscius fuisse videatur. 2. Sam. 12. *Tu hoc clàm fecisti.* Deinde qvid si in privatis etiam puniendis cessaret synedriũ? an quis inde puniendos non esse argumentabitur? Sed ratio obscura non est; ipse se condemnaverat. v. 5. *reus capitis vir ille qui fecit hoc*; cui statim subjicit

Pro-

Propheta, *tu vir ille es*: Prophetæ etiam judicio capitis reus. Veruntamen Deus pro suo jure atqve in Davidem eximiâ clementiâ, & peccato absolvit regem, & ipsa mortis sententiâ, quam is in semetipsum pronuntiaverat. v. 13. *Non es moriturus.* Nunc in advocatum nescio qvem sangvinarium debaccharis, & in eo totus es ut perorationem ejus refellas: de qua ipse viderit; ego quod propositum mihi est, id ago ut qvàm paucissimis absolvam. Quædam tamen præterire non possum; primùm; insignes repugnantias tuas; qui p. 30. hæc habes, *Israelitæ non deprecantur injustum regem, violentum, raptorem, & quales esse solerent qui pessimi.* At p. 42. Advocatum vellicas quòd Israelitas tyrannum petisse arguerat. *An de fumo* inquis *in flammam ire præcipites maluerunt, id est sævitiam pessimorum tyrannorum experiri potiùs quàm judices malos pati quibus jam assueverant.*

Illic

Illic Hebræos maluisse ais tyrannos qvàm judices, hic judices maluisse quàm tyrannos: & *nihil minùs qvàm tyrannum voluisse.* De tuo igitur respondebit tibi Advocatus, juxta enim te omnis Rex jure regio tyrannus est. Quod seqvitur benè habet, *authoritatē in populo maximam tunc fuisse, quòd judices repudiarunt, Regem optarunt.* Memineris, cùm hoc ego à te reposcam. Negas *Deum iratum Israelitis regem tanquam tyrannum aut pœnam attribuisse, sed ut rem salutarem & bonam.* Quod tamen facilè refellitur. Cur enim exclamarent propter Regem illum quem elegerant, nisi quòd res mala erat imperium regium; non quidem per se, sed quòd plerumque, sicut Propheta hic monet, in superbiam & dominationem se convertit. Si adhuc non satisfacio, agnosce jam tua, syngrapham agnosce tuam & erubesce. Apparat. ad primatum, *Iratus Deus regem illis dedit*

 offen-

offensus eorum peccatis, quòd Deum habere regem renuissent. Ita Ecclesia quasi in pœnam ejus delicti, quòd à puro Dei cultu desciverat, in unius mortalis monarchæ plusquam regium dominatum data est. Tua igitur similitudo si sibi cõstat, aut dedit Deus regem Israelitis in pœnã, & tanquam rem malã, aut dedit Papam ecclesiæ in bonum, & tanqvã rem bonam. Quid hoc homine levius, qvid insanius? Qvis huic in re minimâ fidem habeat, qvi tantis in rebus quid asserat, & mox neget, nihil pensi habet. Affirmas p. 29. *regem legibus solutum esse apud omnes Gentes, sic Oriens judicavit, sic occidens.* At, p. 43. *omnes reges Orientis κατὰ νόμον & legitimos fuisse; immò Ægypti reges in maximis minimisq; rebus legibus obstrictos*, cùm initio capitis hoc te probaturum pollicitus sis, omnes reges *solutos legibus* esse, *leges dare, nõ accipere*. Equidem non irascor tibi; aut enim insanis, aut stas à

nobis,

nobis. Hoc certè oppugnare est, non defendere, hoc regem est ludos facere. Sin minùs, Catullianũ profectò illud in te aptissime quadrat, sed inversum; nam quantò quis unquã optimus Poëta fuit, tantò tu pessimus omnium patronus. Certè nisi stupor ille quo Advocatum esse *demersum* ais, te potiùs obcæcavit, jam tute *obbrutuisse* te senties. Nunc *omnibus quoq; gentiũ regibus leges datas fuisse* fateris; *non tamen ut iis tenerentur, judiciorum metu & pœna capitis*. Quod nequedum ex scripturâ, neque ex ullo authore fide digno ostendisti. Tu igitur paucis accipe: leges civiles iis dare, qui legibus non tenentur, stultum & ridiculum est; omnes alios punire, uni duntaxat omnium scelerum impunitatem dare, cùm lex neminem excipiat, iniquissimum est. Quæ duo in sapiẽtes legumlatores minimè cadunt, multò minùs in Deum. Ut omnes autem videant te nullo mo-

do ex Hebræorum scriptis id probare, qvod probandum hoc capite susceperas, esse ex magistris tuâ sponte confiteris, *qui negant alium suis majoribus regem agnoscendam fuisse præter Deum, datum autem in pœnam fuisse*. Quorum ego in sententiam pedibus eo. Non decet enim, neque dignum est regem esse, nisi qui cæteris omnibus longè antecellit; ubi multi sunt æquales, ut sunt in omni civitate plurimi, imperium ex æqvo atqve per vices dandum esse arbitror: æquali, aut plerunque deteriori, ac sæpissime stulto servire omnes, qvis non indignissimum putet? Nec *ad commendationem regalis imperii* plus *facit*, qvòd Christus à regibus origine duxit, quàm facit ad pessimorum regum commendationem, Christum eos habuisse nepotem. *Rex est Messias*: agnoscimus, gaudemus, & quàm citissimè veniat oramus; dignus enim est, nec ei quisqvam similis aut secundus; interim

interim regia gubernatio commiſſa indignis & immerentibus, ut plerumqve fieri ſolet, plus mali qvàm boni attuliſſe humano generi rectè exiſtimatur. Nec continuò ſeqvitur, omnes reges tyrannos eſſe. Verùm ita eſto: do tibi hoc, nè me nimis tenacem putes; utere tu jam dato. *Hæc duo ſeqvuntur*, inqvis, *Deus ipſe rex fuerit tyrannorum dicendus, & quidem tyrannus ipſe maximus.* Horum alterum ſi non ſequitur, ſequitur profectò illud qvod toto libro tuo ſemper ferè ſeqvitur, te non ſcripturæ ſolùm, ſed tibimet perpetuò contradicere, ut qvi proxima periodo ſuprà dixeras, *unum Deum Regem eſſe omnium rerum, quas & ipſe creavit.* Creavit autem & tyrannos & Dæmonas; eorum itaque rex vel tua ipſius ſententià. In alterum deſpuimus, & blaſphemum illud tibi os obturatum volumus, qvi Deum affirmes tyrannum eſſe maximum, ſi tyranno-

ſum,quod ipſe ſæpius dicis, rex & dominus dicatur. Sed nec rem regiam multò plus adjuvas, dum oſtendis, Moſen etiam cum *ſumma poteſtate regem fuiſſe*. Nam fuerit ſanè, vel quivis alius, dummodo is ſit qui res noſtras, quemadmodum Moſes, *ad Deum referre* poſſit. Exod. 18. 19. Verùm neque Moſi, quamquam is Dei qvaſi ſodalis fuit, licuit in Dei populo quicquid libuit facere. Quid enim ille? *Venit ad me hic populus*, inqvit, *ad conſulendum Deum*; non ergo ad mandata Moſis accipienda. Tum ſuſcipit Jethro, *eſto tu pro hoc populo erga Deum, & cōmonefacias eos de legibus Dei.* Et Moſes Deut. 4. 5. *docui vos ſtatuta & judicia, quemadmodū præcipit mihi Deus.* Unde *fidelis* dicitur *in tota domo Dei.* Num. 12. Rex itaq; Jehova tum populi fuit; Moſes veluti interpres tantùm Jehovæ regis. Impium igitur & ſacrilegum te eſſe oportet, qvi ſummam hanc poteſtatem à

Deo

Deo ad hominem injussus ausis transferre, qvam ipse Moses non summam sed vicariam tantùm & intermediam sub præsenti numine obtinuit. Accedit etiam cumulus ad improbitatem tuam, qvòd Mosen hic summâ potestate regem fuisse dicas; cùm in apparatu ad primatum, p. 230. *Eum in commune cum LXX senioribus populum rexisse; & primum populi non dominum fuisse* dixeris. Si igitur rex fuit, ut erat certè, & regum optimus, idque sicut ipse ais, cum *potestate planè summa & regia*, nec tamen dominus, neque solus populum regebat, vel te authore, necessariò sequitur Reges, quamvis summâ potestate præditos, Jure tamen regio atqve summo, non esse dominos, neque solos populum regere debere; quantò minùs ad libitum suum. Jam verò quâ impudentiâ Dei mandatum ementiris, *de Rege statim atque ingressi essent terram sanctam sibi constituendo*,

Deut. 17. supprimis enim veteratoriè qvod præcedit, *si dixeris, statuam super me regem;* túqve memento qvid à te jam reposcam; cùm dixeris p. 42, *liberrima tunc potestate populus erat præditus.* Nunc iterum fanaticus an profanus esse velis, ipse videris. *Deus*, inquis, *cùm tanto ante determinaverit regium regimen instituendum tanquam optimum populi illius regendi statum, quomodo hæc conciliabuntur? Propheta repugnavit, Deus sic egit cum Propheta, ut quasi nollet.* Videt se illaqueatum, videt se impeditum: Jam attendite quâta cum molitiâ adversus Prophetam, impietate adversus Deum, expedire se quærat: *cogitandum in his est*, inqvit, *Samuelem esse cujus filii populum tunc judicabant, eos populus repudiabat ob corrupta judicia; Samuel igitur noluit filios suos à populo rejici; Deus ut gratificaretur Prophetæ suo, innuit non valdè sibi placere, quod populus desideraret.* Dic

uno

uno verbo improbe, qvod per ambages dicis; Samuel populo fucum fecit, Samueli Deus. Non Advocatus ergò, sed tu *ceritus* ille & *lymphaticus* es, qvi modò ut regem honores, nil Deum revereris. Isne tibi Samuel videtur, qui saluti aut charitati patriæ filiorum avaritiam & ambitionem præposuerit, qvi populo recta & salutaria petenti, tam callido consilio, tãqve vafro illuserit, falsa pro veris docuerit? Isne tibi Deus, qui in re tam turpi cuivis gratificaretur, aut cum populo simulatè ageret? Aut ergò jus regium non erat qvod Propheta populo exposuit, aut jus illud, teste Deo & Prophetâ, malum, molestum, violentum, inutile, sumptuosum reipubl. erat; aut deniqve, quod nefas est dicere, & Deus & Propheta populo verba dare voluerunt. Passim enim testatur Deus valdè sibi displicuisse quòd regem petissent. vers. 7. *Non te*

sed me spreverunt ne regnem super ipsos, secundùm illa facta quibus dereliquerunt me & coluerunt Deos alienos: ac si species quædam idololatriæ videretur Regem petere, qui adorari se, & honores propè divinos tribui sibi postulat. Sanè qui supra omnes leges terrenum sibi dominum imponit, propè est ut sibi Deum statuat alienum; Deum utiq; haud sæpe rationabilem, sed profligatâ sæpiùs ratione brutum, & belluinum. Sic 1. Sam. 10. vers. 19. *Vos sprevistis Deum vestrum qui ipse servat vos ab omnibus malis, & angustiis vestris, cùm dixistis ei, Regem præpones nobis.* & cap. 12. v. 12. Vos *Regem* petîstis, *cùm Jehova sit Rex vester.* & vers. 17. *Videte malum vestrum magnum esse coram Jehova petendo vobis Regem.* Et contemptim Hosea de Rege, 13. 10. 11. *ubi rex tuus, ubinam est? servet te jam in civitatibus tuis. Ubi vindices tui? quoniam dixisti, da mihi Regem & proceres: dedi tibi regem*

regem in ira mea. Hinc Gedeon ille Heros rege major, *Non dominabor in vos, neque filius meus in vos dominabitur. sed dominabitur in vos Jehova,* Jud. 8. planè ac si simul docuisset, non hominis esse dominari in homines, sed soli9 Dei. Hinc Hebræorum rempublicam, in qva Deus principatum solus tenuit, θεοκρατίαν vocat Josephus contra Apionem Grammaticum Ægyptium & maledicum tui similem. Populus deniqve resipiscens apud Isaiam 26. 13. calamitosum hoc sibi fuisse qveritur, qvòd alios præter Deum dominos habuerat. Indicio sũt hæc omnia, Regem irato Deo Israelitis fuisse datum. In historia tyranni Abimelechi quis est cui non risum moveas? de quo dicitur, cum is partim saxo à muliere, partim armigeri gladio interfectus fuerit, *reddidit Deus malum Abimelechi. Hac,* inqvis, *historia potentissimè adstruit Deum solum regum judicem esse & vindicem:*

 im-

immo tyrannorum, nebulonum, nothorum, si hoc valebit: qvicunq; per fas aut nefas tyrannidem occupaverit, is Jus regium statim in populum adeptus erit, pœnas effugit, confestim arma magistratui de manibus fluent, mussare deinceps populus non audebit. Verùm qvid si magnus aliqvis latro hoc modo in bello periisset, an Deus ergo solus latronũ vindex? Quid si carnificis manu lege damnatus; an ideo minùs illi Deus malum reddidisset? Ne judices qvidem eorum unqvá legisti lege postulatos; tamen *in optimatum statu vel principum, si quid committat, posse ac debere judicari*, ultrò fateris *pag.47*. cur non item tyrannus in regno? qvia Deus reddidit malum Abimelechi. At reddidit qvoq; mulier illa, reddidit etiam amiger, in qvos ille ambos jus regium habere præ se tulit. Quid si reddidisset magistratus, annon is idcircò Dei gladium gerit, ut malum

malum malis reddat? Ab hoc *potentissimo* de morte Abimelechi argumēto ad verborum contumelias more suo se convertit; nil nisi *cœnum* & *lutum* ore funditat; cum eorum quæ promisit se probaturum, nihil vel ex sacris libris, vel ex Rabbinicis probaveris. Nam neque regem legibus solutum esse, nec cur puniri, si delinqvat, solus mortalium non debeat, quicquam ostendit. Immo suis ipse testibus se induit, & sententiam suæ contrariam esse veriorem suomet ipse opere demonstrat. Cumque argumentis parum proficiat, criminationibus atrocissimis omnium in nos odium excitare conatur, qvasi Rege optimo & innocentissimo crudeliter sublato. *An Solomon*, inqvit, *melior Rex Carolo primo fuit*? Sunt, ut verum fatear, qvi patrem ejus Jacobum cum Solomone comparare non dubitârunt, & natalibus qvidem anteferre. Solomon

Davidis filius; is primò Saulis musicus erat; Jacobus Darlii comitis filius, qvi Davidem musicum, reginæ uxoris thalamos nocte ingressum, cum ostio pessulum obdidisse deprehendit, haud multò pòst interfecit, ut narrat Buchananus. Natalibus ergo illustrior Jacobus, & secundus Solomon sæpe dictus, quamvis Davidis Musici filius an fuerit, dubium sit. At Carolum conferre cum Solomone qui tibi in mentem venire potuerit non video. Quem enim tu Carolum tot laudibus tollis, ejus pervicaciam, avaritiam, crudelitatem, & sævum in omnes pios atque bonos dominatum, ejus bella, incẽdia, rapinas, & miserorum civium cædes innumeras, dum hæc scribo, Carolus ipse filius in illâ publicæ pœnitentiæ sedeculâ apud Scotos coram populo confitetur atq; deplorat: immò tuum illud Regiũ jus ejurat. Verùm si Parallelis tantopere delecta-

delectaris, Carolum cũ Solomone cõferamꝰ. Solomon à meritissimo *fratris* supplicio *regnum auspicatꝰ est*: Carolus à patris funere; nõ dico à nece, qvamvis indicia veneni omnia in corpore patris mortui conspecta sint; ista enim suspicio in Bucchingamio constitit; qvem tamen Carolus, & Regis interfectorem & sui patris, non solùm in comitiis omni culpa exemit, sed ne omninò res ea Senatus cognitioni subjiceretur, comitia dissolvit. Solomon *gravissimis tributis populum pressit*: at ille in tẽplum Dei, & ædificia publica impendit, Carolus in luxum. Salomon à plurimis uxoribus ad Idolorum cultum pellectus est, hic ab unâ. Pellectus in fraudem Solomon, pellexisse alios nõ legitur; hic alios, non solum uberrimis corruptæ Ecclesiæ præmiis pellexit, sed etiã edictis & canonibus Ecclesiasticis coêgit, ut invisa reformatis omnibꝰ altaria statuerent, & pictos in parie-

pariete crucifixos altaribus imminentes adorarent. At non est ideo *Solomon à populo capitis damnatus.* Nec inde, inqvam; sequitur damnari à populo non debuisse; multa enim incidere potuerunt, cur id tum expedire populo non videretur. Populus certè qvid sui juris esset haud multò pòst & verbis & factis patefecit; cùm Solomonis filium decem tribus expulerunt; & nisi maturè se in fugam conjecisset, etjam lapidibus regem tantummodò minacem obruituros fuisse, credibile est.

CAP. III.

CUm satis jam disputatum atque conclusum sit, reges Mosaicos ex præscripto Dei omnibus obstrictos legibus pariter cum populo fuisse, nullas legum exceptiones perscriptas inveniri, ut reges *quod vellent, impunè possent*, aut ut *à populo puniri ne possint,*

possint, *Deum* proinde *vindictam de his tribunali suo reservasse* falsissimum esse, sine authore, sine ratione dictum, videamq; an id suadeat Evangeliũ, quod dissvasit *lex*, non imperavit: videamus an Evangelium, divinum illud libertatis præconium, nos in servitutem addicat regibus & tyrannis, quorum ab impotenti imperio etiam servitutis cujusdam magistra lex vetus populum Dei liberavit. Primum argumentum ducis à personâ Christi, qvem qvis nescit non privati solùm, sed etjam servi personam ideò sumsisse, ut nos liberi essemus. Neqve hoc de interna tantùm libertate intelligendum est, non de civili; qvàm enim aliena sunt ista quæ Maria, mater Christi, ejus in adventu cecinit, *superbos dissipavit cogitatione cordis ipsorũ, detraxit dynastas è thronis, humiles evexit*, si adventus ejus tyrannos potius in solio stabiliret, Christianos omnes eorum sævissimo

vissimo Imperio subjiceret. Ipse sub tyrannis nascendo, serviendo, patiendo omnem honestam libertatē nobis acqvisivit: ut posse servitutem, si necesse est, æquo animo pati, sic posse ad libertatem honestè adspirare non abstulit Christus, sed majorem in modum dedit. Hinc Paulus 1. Cor. 7. non de Evangelica solùm, sed de civili libertate sic statuit. *Servus vocatus es? ne sit tibi curæ; sin autem potes liber fieri, potiùs utere; pretio empti estis, ne estote servi hominum.* Frustra igitur ab exemplo Christi ad servitutem nos hortaris, qvi suæ servitutis pretio libertatem nobis etiam civilem confirmavit. Et formam qvidem servi nostrâ vice suscepit, animum verò liberatos nunquam non retinuit: unde jus regium qvid sit, longè aliter docuisse ostendam, atqve tu doces; qui non regii, sed tyrannici juris, idqve in Republicâ novus professor, si qua gens tyran-

rannum ſive hæreditarium, ſive advē-titium, ſive fortuitum ſort ta erit, eam non ſolùm neceſſitate, ſed etiam religione ſervam eſſe ſtatuis. Tuis autem, ut ſoleo, in te utar teſtimoniis. Interrogavit Petrum Chriſtus, cùm ab eo coactores qvidam Galilæi didrachma exigebant, Mat. 17. *à quibus* acciperent reges terræ tributa, ſive cenſum, *à filiis ſuis, an ab alienis?* reſpōdet ei Petrus, ab *alienis*. ergo, inquit Chriſtus, *liberi ſunt filii; ſed ne offendamus illos, da iis pro me, & pro te.* Variè hic locus interpretes exercet, cuinā perſolverentur hæc didrachma, alii Sacerdotibus in ſanctuariū, alii Cæſari: ego quidē Herodi perſoluta, interverſo Sanctuarii reditu, ſentio fuiſſe. Varia enim ab Herode & filiis ejus exacta tributa, ab Agrippa tandem remiſſa narrat Joſephus. Hoc autem tributum per ſe exiguum, multis aliis adjunctum, grave erat: gravia autem fuerint oportet de quibus hic Chri-

Christus loquitur, alioqvi in Republica, etiam pauperes capite censi fuerunt. Hinc itaqve Christus Herodis injustitiam arguendi, cujus sub ditione erat, occasionem cepit. Qui, cum cæteri Reges terræ (siquidem patriæ parentes dici se cupiant) non filiis, id est civibu suis, sed alienis, bello nempe subactis graviora tributa imperare soleant, hic contra non alienos, sed filios opprimeret. Utcunqve sit, sive filios hîc, cives regum proprios, sive filios Dei, id est fideles & in universum Christianos intelligi concedas, ut intelligit Augustinus, certissimum est, si filius fuit Petrus, & proinde liber, nos etiam authore Christo liberos esse: vel ut cives, vel ut Christianos: non esse ergo juris regii à filiis & liberis tributa graviora exigere. Testatur enim Christus persolvisse se, non qvod deberet, sed ne illos offendendo qvi exigebant, negotium sibi privatus exhiberet:

beret: cum officium ac munus longissimè diversum in illo vitæ suæ curriculo explendum sibi esset. Dum igitur negat Christus jus regium esse, graviora vectigalia liberis imponere, certè spoliare, diripere, occidere, excruciare proprios cives, & præsertim Christianos, jus esse regium multo evidentius negat. Hunc in modum de jure regio cũ & aliàs disputasse videatur, venire in suspicionem qvibusdam cœpit, non se tyrannorum licentiam pro jure regio habere. Non enim de nihilo erat quôd Pharisæi interrogatione hujusmodi animum ejus tentarent, qvôd de jure regio percontaturi, eum neminem curare, non respicere personam hominum dixerint; neque de nihilo, qvòd is proposita sibi istiusmodi quæstione irasceretur, Matth. 22. Ante quispiam si insidiosè aggredi, si loquentem captare vellet, si elicere ex te quod fraudi futurum tibi sit, de jure regio

regio ſub rege interrogaret? an tu cuipiam de iſtoc interroganti iraſcerere? non opinor. Vel hinc ergo perſpicias, non id eum de jure regio ſenſiſſe qvod regibus gratum erat. Idem ex reſpõſo ejꝰ apertiſſimè colligitur, quo ille percõtatores amandare à ſe potiùs quàm docere videtur. Poſcit numiſmaceſûs; *cujus*, inqvit, *imago iſta eſt? Cæſaris. Reddite ergo Cæſari quæ ſunt Cæſaris, quæ Dei ſunt Deo.* Immo quæ populi ſunt populo reddenda eſſe qvis neſcit? Reddite omnibus qvod debetis, inquit Paulus, Rom. 13. non ergo Cæſari omnia. Libertas noſtra non Cæſaris, verùm ab ipſo Deo natale nobis donum eſt; eam Cæſari cuivis reddere, quam ab eo non accepimus, turpiſſimum eſſet, & humana origine indigniſſimum. Si enim os hominis, & vultum aſpiciens interrogaret qviſqvam, cujus iſta imago eſſet, annon facile qvivis reſponderet Dei eſſe? Cum igitur

tur Dei simus, id est verè liberi, ob eámq; causam soli Deo reddendi, profectò Cæsari nos, id est homini, & præsertim injusto, improbo, tyranno in servitutē tradere, sine piaculo, & quidē maximo sacrilegio non possumus, Interim qvæ Cæsaris sint, quæ Dei, in medio relinquit. Qvòd si idē erat hoc numisma qvod didrachmū illud Deo pendi solitum, ut certè postea sub Vespasiano fuit, tum sanè controversiam non minuit Christus, sed implicavit; cum impossibile sit Deo & Cæsari idē simul reddere. At enim ostendit quæ Cæsaris essent; numisma nempe illud Cæsaris imagine signatum. Qvid igitur inde lucraris præter denarium vel Cæsarī vel tibi? Aut enim Cæsari Christus præter denarium illud nihil dedit, cætera omnia nobis asseruit, aut si quicquid pecuniæ Cæsaris nomine inscriptum esset, id Cæsari dedit, contrarius jam sibi, nostra ferè omnia Cæsari

ſari dabit, qui duo modò didrachma regibus non ſe ex debito perſolvere, & ſuo & Petri nomine profeſſus eſt. Ratio deniq; infirma eſt qva niteris; non enim principis effigiem habet moneta ut principis eſſe, ſed ut probam ſe eſſe moneat; útque ſe Principis nomine inſignitam ne quis audeat adulterare. Sin autem ad jus Regium inſcriptio tantum valeret, reges profectò noſtras omnium facultates, uti eſſent ſuæ, ſola nominis inſcriptione ſtatim perficerent; aut ſi noſtra omnia jam ſua ſunt, qvod tuum dogma eſt, non idcirco Cæſari numiſma illud reddendum erat, quia Cæſaris nomen aut imaginem prætulit, ſed qvia Cæſaris jam antea jure erat, nulla licet imagine ſignatum. Ex quo manifeſtum eſt, Chriſtum hoc in loco non tam nos officii noſtri erga Reges aut Cæſares ita perplexè atqve ambiguè admonere voluiſſe, qvàm Phariſæos hypocritas impro-

improbitatis&malitiæ arguere. Quid? rursus cum ei nuntiarent Pharisæi, Herodem ejus vitæ insidias parare, an humile aut demissum ab eo responsũ tyranno reddendum tulerunt? Immo *ite*, inquit, *& dicite vulpi illi*; innuens reges non jure regio sed vulpino civibus suis insidiari. Atqvi *sub tyranno supplicium mortis subire sustinuit*. Enimverò qvî potuit nisi sub tyranno? *supplicium sub tyranno passus est*; ergo ad injustissima qvævis juris regii testis & assertor: egregius tu qvidem officiorum ratiocinator es. Verùm Christus qvamvis nostri liberandi, non sub jugum mittendi causâ servum se fecerit, tamen ad hunc modum se gessit; nec juri qvicquam regio præter æqvũ & bonum concessit. Nunc ad præcepta ejus hac de re aliqvando veniamus. Zebedæi filios maximam in regno Christi, qvod mox in terris futurum somniabant, dignitatem affectã-

 tes,

tes, sic Christus corripuit, ut omnes simul Christianos commonefaceret, qvale jus Magistratûs & Imperii civilis apud eos constitui voluerit. *Scitis*, inqvit, *principes gentium in eas dominari, & magnates authoritatem exercere in eas, verùm non ita erit inter vos. Sed qvicunq; volet inter vos magnus fieri, esto vester minister; & quicunq; volet inter vos primus esse, esto vester servus*? Hæc tu nisi mente captus tecum facere credidisses? hisne te argumentis vincere, ut reges nostros rerum dominos existimemus? Tales in bello hostes nobis contingant, qvi in castra hostium (qvanqvā & armatos vincere sat scimus) uti tu soles, cæci atq; inermes tanquam in suos incidant: ita semper qvod tibi maximè adversatur, id demens veluti firmissimum causæ tuæ subsidium comparare consvevisti. Petebant Israëlitæ regem, *ut habebant omnes istæ gentes*; dissvasit Deus multis verbis, quæ

Christus

Christus hic summatim complexus est, *scitis principes gẽtium in eas dominari*: petentibus tamen iis dedit Regem Deus, qvamvis iratus: Christus, ne peteret omnino Christianus populus, more gentium dominaturum, adhibitâ cautione antevertit: *inter vos non ita erit.* Qvid hoc clariùs dici potuit? non erit inter vos ista regum superba dominatio, tametsi specioso titulo Evergetæ & benefici vocentur; sed qvi magnus inter vos fieri vult, quis autẽ principe major, *esto vester minister*: & qui primus sive *princeps* (Luc. 22.) *esto vester servus.* Non erravit itaq; Advocatus ille qvem insectaris, sed authorem habuit Christum, si regẽ Christianum populi ministrum esse dixit, uti est certè omnis bonus magistrat⁹. Rex autem inter Christianos aut omninò non erit, aut erit servus omniũ; si planè vult esse dominus, esse simul Christianus non potest. Qvin &

 Moses,

Moses, legis quodammodo servilis institutor, non populo superbè dominabatur, sed onus ipse populi ferebat; ferebat in sinu Populum, ut nutricius lactantem. Num. II. nutritius autem servus est. Plato non dominos sed servatores & adjutores populi appellandos esse magistratus docuit; Populum non servos, sed altores magistratuum, ut qui alimenta & stipendia magistratibus etiam regibus præbeant. Eosdem Aristoteles custodes & ministros legum vocat, Plato & ministros & servos. *Ministros Dei* Apostolus quidem appellat, qvod tamen nequaqvam obstat quò minùs sint & legum & populi; tam leges enim qvàm magistratus propter populum sunt. Et tamen hanc tu *Fanaticorum Angliæ Molossorum opinionem* esse clamitas. Molossos esse Anglos certè non putarem, nisi quòd tu illos, hybrida, latratu tâm degeneri oblatras; Lupi, si diis placet, Sancti Domi-

Dominus ? Lupus nimirum sanctus queritur Molossos esse fanaticos. Germanus, olim, cujus ille Lupus Trecassinus collega fuit, incesto apud nos regi Vortigerno authoritate suâ regnum abrogavit. Sanctus itaq; Lupus talem te Lupi non sancti, sed *famelici* cujuspiam & latrunculi dominum, illo apud Martialem viperarum domino viliorem, aspernatur: qui & latrantem ipse domi, ut ferunt, Lyciscam habes, quæ tibi miserè dominatur; cujus partim impulsu etiam scripsisse hæc diceris; unde mirum non est velle te regiam dominationem aliis obtrudere, qvi fœmineum ipse domi dominatum ferre tam serviliter assuevisti. Sis itaq; Lupi Dominus, sit Lupa tui domina, sis Lupus ipse, sis Lycanthropus, molossis mehercule Anglicanis ludibrium debes. Verùm lupos venari nunc non est otium; sylvis itaque egressi, in viam regiam redeamus. Qvi

contra omnem in ecclesia primatum nuper scripsisti, nunc *Petrum Apostolicæ coronæ principem* appellas. Qvis tibi authoritate tam fluxâ homunculo fidem habeat? Qvid Petrus? *Subjecti estote omni humanæ ordinationi propter dominum, sive regi ut supereminenti, sive præsidib9, ut qui per eum mittantur, ad ultionem qvidem facinorosorum, laudē verò benefacientium; quoniam ita est voluntas Dei.* Scripsit hæc Petrus non solùm privatis, sed etiam advenis per minorem ferè Asiam dispersis, atqve dispalatis; qvi in iis ubi degebant locis nullius juris præterqvam hospitalis capaces erant. An tu incolas, liberos, nobiles, indigenarum conventus, comitia, parlamenta idem in sua patria, quod sparsos & peregrinos in aliena decere putas? an idem privatos decere in sua, qvod senatores & magistratus, sine quibus ne reges quidē esse possunt? fac tamē indigenas fuisse, fac non

non privatos, ſed Senatum ipſum Romanũ, cui hæc ſcripta ſunt. Quid inde aſſeqveris? cùm nullum præceptum cui ratio aliqua adjuncta eſt, quenqvam ultra illam præcepti rationem obligare aut ſoleat aut poſſit. *Eſtote ſubjecti* ὑποτάγητε, id eſt, ſi vim verbi ſpectes, ſubordinati, ſeu legitimè ſubjecti, ἡ γὰρ τάξις νόμος inquit Ariſtoteles, lex eſt ordo. *Subjecti eſtote propter dominũ.* Qvamobrẽ? quia cùm rex tum præſes conſtituitur à Deo ad ultionẽ facinoroſorum, laudem benefacientium. *Quoniam ita voluntas eſt Dei.* Videlicet ut talibus obſequamur, qvales hic deſcribuntur; de aliis nullum hîc verbum. Vides qvam optimè hujus præcepti conſtet ratio; addit. v. 16. *ut liberi*, non ergo ut mancipia. Quid ſi verſâ vice ad crucem & perniciem bonorum, ad impunitatem & laudem & præmia facinoroſorum regnent? an in perpetuũ ſubjecti erimus non privati

solùm, ſed primores, ſed magiſtratus omnes, ipſe denique Senatus? Annon *humana ordinatio* dicitur? cur ergo potestas humana, ad conſtituendũ qvod hominibus bonum & ſalubre eſt, valebit, ad tollendum quod iiſdem malum & exitioſum eſt, non valebit? At qvi rex ille cui ſubjecti eſſe jubentur, erat Romæ eâ tempeſtate Nero tyrannus; ergo tyrannis etiam ſubjecti eſſe debemus. At inquam, & dubium hoc eſt, Nero an Claudius tunc temporis rerum potiretur, & illi qvi ſubjecti eſſe jubentur, advenæ, diſperſi, privati, non conſules, non prætores, non Senatus Romanus erant. Nunc Paulum adeamus (qvoniam tu quod nobis de regibus licere non vis, id tibi de Apoſtolis licere autumas, ut principatum Petro modò des, modò eripias) Paulus hæc ad Romanos. c. 13. *omnis anima poteſtatibus ſupereminentibus ſubjecta eſto, non eſt enim poteſtas niſi à Deo, quæ autem*

tem sunt potestates, à Deo sunt ordinatæ: Romanis hæc scribit, non, ut Petrus, advenis, dispersis, sed privatis tamen potissimùm & plebejis; ita etiam scribit, ut totam reipubl. administrandæ rationem, originem, finem luculentissimè doceat. Quo magis obedientiæ quoque nostræ vera ac distincta ratio, ab omni servitute disjuncta eluceret. *Omnis anima*, hoc est qvisq; homo *subjectus esto*. Quid sibi Apostolus proponat hoc capite satis explanavit Chrysostomus, ποιεῖ τοῦτο δεικνὺς, *facit hoc*, inqvit, *ut ostendat Christum leges suas non ad hoc induxisse ut communem politiam everteret, sed ut in melius statueret*. Non ergo ut Neronem, aut tyrannum quemvis alium supra omnē legem & pœnam constituendo, crudelissimum unius imperium in omnes mortales constabiliret. *Utque simul doceret superflua & inutilia bella non esse suscipienda*, non ergo bella damnat

contra tyrannum, hostem patriæ intestinum, atqve adeò periculosissimum suscepta. *Pervulgatus tunc erat hominum sermo traducens Apostolos tanquam seditiosos, & novatores quasi omnia ad evertendum leges communes & facerent & dicerent; his nunc ora obstruit.* Non ergo tyrannorum defensiones cōscripserunt Apostoli, quod tu facis, sed ea fecerunt, ea docuerunt, quæ suspecta omnibus tyrannis defensione apud illos potiùs, & interpretatione quadā egebant. Propositum Apostolo quid fuerit ex Chrysostomo vidimus; nunc verba scrutemur. *Omnis anima potestatibus supereminentibus subjecta esto*, qvæ tamen istæ sint non statuit: non enim jura atq; instituta omnium nationum abolere, unius libidini omnia permittere in animo erat. Certè optimus quisq; Imperator authoritatem legū & Senatus authoritate suâ longè superiorem semper agnovit. Idem apud omnes nationes nō barbaras jus semper

per sanctissimum fuit. Unde Pindarus apud Herodotum νόμον πάντων βασιλέα legem omnium regem esse dixit; Orpheus in hymnis non mortalium solùm, sed immortalium etiam regem appellat.

Ἀθανάτων καλέω καὶ θνητῶν ἁγνὸν ἄνακτα
Οὐράνιον νόμον. ———

Reddit rationem. Αὐτὸς γὰρ μοῦνος ζώων οἴηκα κρατύνει. *Lex enim sola viventium gubernaculum tenet.* Plato in legibus τὸ κρατοῦν ἐν τῇ πόλει, id quod in civitate plurimum debet posse, legem esse ait. In epistolis eam maximè rempub. laudat, ubi lex, & domina, & Rex hominũ, non homines tyranni legum sunt. Eadem Aristotelis sententia in Politicis, eadem Ciceronis in legibus, ita leges præesse magistratibus, ut magistratus præsunt populo. Cùm itaque sapientissimorum virorum judicio, prudentissimarũ civitatum institutis lex semper potestas summa atq; suprema habita

bita sit, nec Evangelii doctrina cum ratione aut cū jure gentium pugnet, is utiq; potestatibus supereminentibꝰ verissimè subjectus erit, qui legibus & magistratibus juxta leges Remp. gubernātibus ex animo paret. Non ergo solùm populo subjectionē, sed regibꝰ etiam præcipit; qvi supra leges nequaquam sunt. *Non est enim potestas nisi à Deo*; id est nulla Reipub. forma, nulla homines regēdi legitima ratio. Antiquissimæ etiam leges ad authorem Deum olim referebantur; est enim lex, ut Cicero in Philip. 12. nihil aliud nisi recta & à numine deorum tracta ratio, imperans honesta, prohibens contraria. A Deo igitur est magistratum institutio, ut eorum administratione gens humana sub legibus viveret: hanc autem vel illam administrationis formam, hos vel illos magistratus eligendi optio procul dubio penes liberas hominum nationes semper fuit.

fuit. Hinc Petrus & Regem & Præsides ἀνθρωπίνην κτίσιν humanam creationem vocat; & Hosea c. 8. *constituunt Reges, at nō ex me; præficiunt Principes quos non agnosco.* In istâ enim solâ Hebræorum Republ. ubi Deum variis modis consulere poterat, de Regis nominatione ad Deum referri ex lege oportebat: cætera gentes mandatum à Deo nullum istiusmodi accepimus. Aliqvando aut ipsa regiminis forma, si vitiosa sit, aut illi qui potestatem obtinent, & ab hominibus, & à Diabolo sunt. Luc. 4. *Tibi dabo potestatem hanc omnem, nam mihi tradita est, & cui volo do illam.* Hinc *Princeps hujus Mundi* dicitur, & Apocal. 12. dedit *Bestiæ* Draco potentiam suam, & thronum suum, & potestatem magnam. Propterea necesse est hic intelligi non potestates qvascunqve, sed legitimas, prout etiam infra describuntur; necesse est intelligi potestates ipsas, nō semper eos qui im-

perium obtinent. Hinc dilucidè Chrysostomus, *Quid ais*, inquit, *omnis ergo princeps à Deo constitutus est? non dico: nō enim de quovis principe, sed de ipsa re loquitur Apostolus; non dicit, non est Princeps nisi à Deo, sed non est potestas.* Hæc Chrysostom9. *Quæ autē potestates sunt, à Deo sūt ordinatæ.* Legitimas ergo vult hîc intelligi Apostolus; malum enim & vitium, cùm ataxia sit, non est ut possit ordinari, & esse simul vitiosum. Hoc enim duo simul contraria ponit, taxin & ataxian. *Quæ autem sunt*, ita interpretaris ac si diceretur, *quæ nunc sunt*; quo faciliùs probare possis etiam Neroni, qui, ut opinaris, tunc *imperavit*, Romanos obtemperare debuisse; nostrâ sanè bonâ veniâ: quèm enim voles de Anglicanâ Rep. malè sentias, in eâ tamen Anglos acqviescere debere, quoniam *nunc est*, & *à Deo ordinatur*, ut Neronis olim imperium, necesse habebis concedere. Neque enim Nero minus

minùs quàm Tiberi9 *artibus matris imperium nihil ad se pertinens* occupaverat, ne legitimè partũ fuisse respõdeas. Quo sceleratior & doctrinæ retractator ipse tuæ, Romanos potestati quæ tũc fuit subjectos esse vis, Anglos potestati quæ nũc est, subjectos esse non vis. Verùm nullæ in hoc orbe terrarũ res duæ magis è regione adversæ sibi sunt, qvàm tu neqvissimus neqvissimo semper ferè adversus es tibi. Quid autẽ facies miser? acumine hoc tuo Regem adolescentem planè perdidisti; ab ipsa enim tua sententiâ extorquebo ut fatearis, hanc potestatem in Anglia, quę nunc est, à Deo ordinatam esse; atque omnes proinde Anglos intra ejusdem Reipublicæ fines eidem potestati subjectos esse debere. Attendite igitur Critici, & manus abstinete, Salmasii nova hæc emendatio est, in epistola ad Romanos; non qvæ sunt potestates, *sed quæ nunc existunt* reddi debere adinve-

invenit; ut Neroni tyranno tunc scilicet imperanti subjectos esse omnes oportuisse demonstraret. At ô bone, ληκύθιον ἀπώλεσας: ut regem modò, ita nunc interpretamentum hoc tam bellum perdidisti. Quam tu epistolam sub Nerone scriptam esse ais, sub Claudio scripta est principe simplici, & non malo: hoc viri docti certissimis argumētis compertum habent; qvinqvennium etiam Neronis laudatissimum fuit, unde argumentum hoc toties inculcatum, qvod multis in ore est, multis imposuit, tyranno parendum esse, eo qvòd Paulus hortatus est Romanos ut Neroni essent subjecti, callidum indocti cujuspiam commentum esse reperitur. *Qvi obsistit potestati*, scilicet legitimæ, *Dei ordinationi obsistit*. Adstringit etiam reges præceptum hoc, qvi legibus & Senatui obsistunt. At verò qvi potestati vitiosæ, aut potestatis non vitiosæ corruptori & eversori ob-

obsistit, an is Dei ordinationi obsistit? sanus, credo, non dixeris. Tollit omnẽ dubitationem seqvens versiculus, de legitima tantùm potestate Apostolum hic loqui. Definiendo enim explicat, ne quis errare, & opiniones hinc stolidas aucupari possit, qvi sint magistratus potestatis hujus ministri, & qvam ob causam subjectos esse nos hortetur; *Magistratus non sunt timori bonis operibus, sed malis; boni à potestate hac laudem adipiscentur; Magistratus minister est Dei nostro bono datus; non frustrà gladium gerit, vindex ad iram ei qui malum facit.* Quis negat, quis recusat, nisi improbꝰ, quin hujusmodi potestati aut potestatis administro libẽs se subjiciat? non solùm ad vitandam *iram* & offensionem, aut pœnæ metu, sed etiam *propter conscientiam.* Sine magistratibus enim, & civili gubernatione, nulla Respublica, nulla societas humana, nulla vita esse potest. Quę

autem

autem potestas, qvi magistratus contraria his facit, neque illa neque hic à Deo propriè ordinatus est. Unde neque tali vel potestati, vel magistratui subjectio debetur aut præcipitur, neque nos prudenter obsistere prohibemur: non enim potestati, non magistratui obsistemus, qui hic optimè depingitur, sed prædoni, sed tyranno, sed hosti; qvi si magistratus tamen dicendus erit, eô duntaxat quod habet potestatem, qvod ad pœnam nostram ordinari à Deo videri potest, etiam Diabolus hoc modo magistratus erit. Sanè unius rei una vera definitio est: si ergò Paulus hîc magistratum definit, quod quidem accuratè facit, eâdem definitione, iisdem verbis tyrannum, rem maximè contrariam, definire non potuit. Unde quem ipse magistratum definivit atque descripsit, ei duntaxat subjectos nos esse voluisse, non ejus contrario tyranno certissimè

simè colligitur. *Propter hoc tributa solvitis*; rationem adjungit ad præceptum; unde Chrysostomus, *Cur*, inquit, *vectigalia Regi damus. Annon tanquam nobis prospicienti, curæ ac tuitionis mercedem solventes? atqui nihil illi solvissemus, nisi ab initio utilem nobis talem esse præfecturam cognovissemus.* Quapropter illud repetam quod suprà dixi; quandoquidem subjectio hæc non simpliciter, sed cum adjuncta ratione à nobis requiritur, illa profectò ratio quæ adjungitur, subjectionis nostræ vera norma erit: Cum ista ratione non subjecti, rebelles; sine ista ratione subjecti, servi erimus & socordes. *At Angli*, inquis, *nihil minùs quàm liberi, quia mali, quia flagitiosi.* Nolo ego Gallorum vitia commemorare, quamvis sub Regibus sint; neque Anglorum nimis excusare; dico tamen illa esse flagitia, quæ sub regibus tanquam in Ægypto didi-

didicerunt; neq; dum in deserto; licet Dei sub imperio, dediscere statim potuerunt. Spes est tamen de plerisq; bona; ut ne sanctissimos hic optimosqve viros & veritatis studiosissimos collaudare incipiam; qvorum apud nos non minorem credo esse numerum, quàm ubi tu maximum esse existimas. At *jugum Anglis durum imponitur*. Qvid si illis, qui jugum cæteris civibus imponere studebant? Qvid si suo deinde merito subactis? nam cæteri puto non molestè ferunt, exhausto civilibus bellis ærario, sumptibus propriis suam se tollerare libertatē. Relabitur jam ad Rabbinos nugivendos. Regem legibus adstrictum esse negat, ex iis tamen probat *læsæ Majestatis reum esse posse, si jus suum patiatur imminui*: adstrictus itaque & non adstrictus, reus & non reus Rex erit: adeò frequenter enim solet repugnare sibi, ut ipsa Repugnantia huic homini germana

mana atque gemella esse videatur. Atqvi Deus, inqvis, multa Regna Nebuchadnezzari in servitutem dedit. Fateor ad certum tempus dedisse, *Jerem.* 27. 7. Anglos in servitutem Carolo Stuarto ad semihorulam dedisse ostēde; permisisse non negaverim, dedisse nunqvam audivi. Aut si Deus in servitutem dat populum, quoties tyrannus plus populo potest, cur non idem liberare dicendus erit, quoties plus potest populus tyranno? an is Deo tyrannidem suam, nos Deo libertatem nostram acceptam nō feremus? Non est *malum* in civitate quod Deus non immittat, *Amos* 3. famem, pestilentiam, seditionem, hostem; ecquodnam horum civitas ab se non totis viribus amolietur? faciet profectò, si possit, quamvis ab ipso Deo immissa hæc esse sciat; nisi è cœlo ipse secus jusserit. Cur non tyrannos pariter amovebit, si plus polleat? an ejus unius im-

us impotentiam ad commune malum esse magis à Deo credemus, quàm potentiam totius civitatis ad commune bonum? Absit à civitatibus, absit ab omni cœtu hominum ingenuorum doctrinæ tam stupidæ, tamque pestiferæ labes, quæ vitam omnem civilem funditus delet gentem humanam universam propter unum atque alterum tyrānum, ad quadrupedum propè conditionem detrudit: cum illi supra omnem legem excelsi par in utrunque genus & pecudum & hominum jus atque imperium obtinebunt. Mitto jam stulta illa dilemmata, in quibus ut te jactes, nescio quem fingis, *potestatem illam supereminentem de populo velle intelligere*; tametsi affirmare non dubito omnē magistratꝰ authoritatem à populo proficisci. Hinc Cicero pro Flacco, *Illi nostri sapientissimi, & sanctissimi majores, quæ scisceret plebs, quæ populus juberet, juberi vetariq; voluerunt.* Hinc
Lucius

Lucius Crassus Orator eximius, & Senatûs eo tempore princeps, cujus tum causam agebat ad populum. *Nolite, inquit, sinere nos cuiquam servire nisi vobis universis; quibus & possumus & debemus.* Qvamvis enim Senatus Populum regeret, populus tamen illam moderandi & regendi sui potestatem senatui tradiderat. Unde majestatem, populo Romano frequentiùs quàm regibus olim attributam legimus. Idem Marcus Tullius pro Plancio, *Est enim conditio liberorum populorum, præcipuéque hujus Principis populi & omnium gentium domini, posse suffragiis vel dare, vel detrahere quod velit cuique; nostrum est ferre modicè populi voluntates; honores si magni non putemus, non servire populo; sin eos expetamus, non defatigari supplicando.* Egóne ut Regem populi servum dicere metuam, cùm Senatus Romanus tot Regum dominus servum se populi professus sit? Vera sunt hæc, inquies,

quies, in populari statu; nodum enim Lex Regia potestatem populi in Augustum, & successores ejus transtulerat. Hem tibi ergò Tiberium illum qvem tu *tyrannum plus vice simplici* fuisse ais: ut revera fuit, is tamen Dominus, etiam post Legem illam regiam, appellatus à quodam, ut tradit Svetonius, denuntiavit ne se amplius contumeliæ causâ nominaret. Audisne? tyrannus iste dominus dici contumeliæ sibi duxit. Idem in Senatu, *Dixi & nunc, & sæpe aliâs, Patres Conscripti, bonum & salutarem Principem, quem vos tanta & tam libera potestate instruxistis, Senatui servire debere, & universis civibus sæpe, & plerunque etiam singulis; neque id dixisse me pœnitet; & bonos & æquos & faventes vos habui Dominos, & adhuc habeo.* Nec simulata hæc ab eo si dixeris, ut erat simulandi callidissimus, quicquam proficies; quis enim id videri se cupit, quod esse non debet.

Hinc

Hinc ille mos non Neroni solùm, quod scribit Tacitus, sed cæteris etiam imperatoribus fuit, populum in Circo adorandi. De quo Claudianus. VI. *Conf. Honorii.*

O quantum populo secreti numinis addit
Imperii præsens species, quantámq; rependit
Majestas alterna vicem, cum regia Circi
Connexum gradibus veneratur purpura vulgus,
Consensúq; cava sublatus in æthera vallis
Plebis adoratæ reboat fragor. ———

Qua adoratione qvid aliud Imperatores Romani, nisi universam plebem, etiam post Legem regiam, suos esse dominos fatebantur? Atque illud est quod initio statim suspicatus sum, te glossariis pervolutandis, & tricis quibusdam laboriosis magnificè, divulgandis operam potiùs dedisse, qvàm bonis authoribus attentè & studiosè perlegendis; qui veterum scriptorum

ſapientia ne leviter quidem imbutus; rem præſtantiſſimorum opinionibus Philoſophorum, & prudentiſſimorum in Republica principum dictis celebratiſſimam, novam eſſe prorſus & *Enthuſiaſtarum* tantummodò *deliriis* ſomniatam cenſes. I nunc, Martinum illum ſutorem, & Guilielmum Pellionem quos adeò deſpicis, ignorantiæ collegas & myſtagogos tibi ſume: quanqvam erudire te poterunt illi, & illos tibi gryphos diſſolvere ſtolidiſſimos, *An in Democratia ſerviat Populus, cùm ſerviat Rex in Monarchia; utrùm totus an pars ejus*. Ita illi, cum tibi Oedipi vice fuerint, tu illis Sphinx in malam rem præceps abeas licebit; alioqui fatuitatum tuarum & ænigmatum finem nullum fore video. Rogas, *Cum Reges Apoſtolus nominat, an de populo eos intelligemus*. Pro Regibus quidem orandum eſſe Paulus docet, *1. Tim. 2. v. 2*, at prius pro populo orandum eſſe docuerat

erat, v. 1. Sunt tamen & de Regibus, & de populo nonnulli pro quibus orare etiam vetamur. Pro quo non orem, eúmne ex lege non puniam? qvid vetat? Atqui *cum hæc scriberet Paulus, imperabant vel pessimi*; hoc etiam falsum est, scriptam enim sub Claudio & hanc Epistolam fuisse certissimis argumentis evincit Ludovicus Capellus. De Nerone cum mentionem facit Paulus non Regem, sed *Leonem*, id est belluam immanem vocat, cujꝰ ex ore ereptum se gaudet, *2. Tim 4*. Pro Regibus itaq; non pro belluis, *orandum, & vitã tranquillam & quietam transigamus, cum pietate* tamen *omni & honestate*. Vides nõ tam Regum hîc qvàm tranqvillitatis, pietatis, honestatis etiam rationẽ esse habendam. Quis autem populus nõ se suósq; liberos tuendo (contra tyrannũ an cõtra hostem nihil interest) vitã *sollicitam, inquietam*, bellicosam, honestam agere, qvàm sub hoste vel

tyrāno, non solùm æqvè sollicitam & inquietam, sed turpem etiam, servilem inhonestam. Teipsum testē adhibebo, non quo tanti sis, sed ut perspiciant omnes qvàm sis duplex, & fraudulentus, & mancipium Regis mercenarium. *Quis*, inquis, *non proferre mallet in repub. Aristocratica ex Optimatum æmulatione dissēsiones oriri solitas, quàm ex uno monarcha, tyrannico more imperare consueto, certam miseriam ac perniciem? Populus Romanus prætulit statum illum Reipubl. quantumlibet discordiis agitatæ jugo Cæsarum intolerabili. Populus qvi vitandæ seditionis causa monarchicum statum praeoptavit, ubi expertus est levius esse malum quod vitare voluit, ad priora sæpe redire expetit.* Hæc & plura tua verba sunt in illa de Episcopis dissertatione, sub Walolonis Messalini adscititio nomine editâ. p. 412. contra Petavium Lojolitam, cum ipse magis Lojolita sis, & eo de grege pessimus.

simus. Quid hac de re Scriptura sacra statuerit, & vidimus & omni diligentia investigâsse non pœnitet: unde quid senserint Patres antiqui per tot ingentia volumina exquirere pretium fortasse operæ non erit. Si quid enim afferunt, quod Scriptura non exhibuit, eorum authoritatem, quantacunqve sit, meritò repudiamus. Quod autem ex Irenæo profers, *Reges Dei jussu constitui aptos his qui in illo tempore ab iis reguntur*, cum Scripturâ pugnat evidentissimè. Cum enim judices ad regendum populum suum aptiores regibus esse palàm significâsset Deus, id tamen totum voluntati atq; arbitrio populi permisit, ut aptiorem sibi sub optimatibus formā Reip. deteriore sub Regibus, si vellent, permutarent, Legimus etiam sæpe Regem malum bono populo datū, & contra, Regem bonum populo malo. Virorum itaq; sapientissimorum est perspicere

qvid populo aptissimum & utilissimū sit: constat enim neque omni populo, neq; eidem semper eundem Reipubl, statum convenire, sed vel hunc vel illum, prout civium virtus & industria nunc augescit, nunc minuitur. Qvi tamen potestatem adimit populo eligendi sibi qvam velit reip. formam, adimit profectò id in qvo civilis libertas tota fere consistit. Citas deinde Justinum Martyrē Antoninis imperatorum optimis obseqvium deferentem, qvis non iis tam egregiis & moderatis non detulisset? *At quantò*, inquis, *nos hodie pejores Christiani? tulerūt illi principem diversæ religionis*. Privati scilicet, & viribus longè inferiores. *Nunc sanè Pontificii regem non ferēt reformatū*, nec *reformati Pontificium*. Facis tu qvidem prudenter, ut ostendas te nec Pontificium esse, nec reformatum; facies etiā liberaliter ; ultrò enim largiris qvod nunc non petivimus, omnes hodie Chri-

Christianos in hoc planè consentire, quod tu solus insigni audaciâ atque scelere oppugnas, Patrum etiã quos laudas dissimillimus; illi enim pro Christianis, ad profanos Reges, defẽsiones conscribebant, tu pro Rege Pontificio atq; deterrimo contra Christianos & Reformatos. Multa deinde ex Athenagora, multa ex Tertulliano futiliter depromis, quæ ab ipsis Apostolis multò clariùs & explanatiùs dicta jã sũt. Tertullianus autem longissimè à te dissentit, qui Regem vis esse dominũ: quod tu aut nescivisti, aut nequiter dissimulâsti. Is enim Christianus ad Imperatorem Ethnicum in Apologetico ausus est scribere, non oportere imperatorem appellari Dominum. *Augustus*, inqvit, *imperii formator ne dominũ quidẽ dici se volebat, hoc enim Dei est cognomen: dicam planè imperatorem dominum, sed quando non cogor ut Dominum Dei vice dicam: Cæterùm liber sum illi,*

Dominus meus Deus unus est, &c. & ibidem *qui Pater Patriæ est, quomodo Dominus est?* Gratulare nunc tibi de Tertulliano, quem sanè præstabat missum fecisse. *At parricidas appellat qui Domitianum interfecerunt.* Rectè appellat; uxoris enim & famulorum insidiis, à Parthenio, & Stephano interceptarũ pecuniarum reo est interfectus. Quod si Senatus Populusque Romanus hostem judicatum, ut Neronem priùs judicabant, & ad supplicium quærebãt, more majorum punivissent, eos parricidas appellaturum fuisse censes? immo si appellâsset, dignus ipse supplicio fuisset; uti tu furcâ jam dignus es. Origeni responsum, idem quadrabit quod Irenæo. Athanasius Reges terræ ad humana tribunalia vocare nefarium esse dicit. Quis hoc dixit Athanasio? verbum enim Dei nullum hic audio. Credam itaq; ego Imperatoribus potius & Regibus de se falsum

hoc

hoc esse fatentibus, qvàm Athanasio. Adfers deinde Ambrosium ex procõsule & catechumeno episcopum, verba illa Davidis, *Tibi soli peccavi*, imperitè, ne dicam assentatoriè interpretãtem. Volebat is omnes alios Imperatori subjectos esse, ut imperatorem ipse subjiceret sibi. Qvàm enim superbe, & fastu plus quàm Pontificio Theodosium Imperatorem Mediolani tractaverit, cædis Thessalonicensis reum ipse judicaverit, ingressu Ecclesiæ prohibuerit, quàm se deinde novitium & rudem Evangelicæ doctrinæ ostenderit, omnibus notum est. Imperatorem ad pedes ej9 provolutum excedere salutatorio jussit; sacris tandẽ restitutum, & pòstqvam obtulisset, altari adstantem his vocibus extra cancellos exegit: *O Imperator interiora loca tantùm sacerdotibus sunt attributa, quæ cæteris contingere non licet.* Doctorne hic Evangelii, an Judaicorum Ponti-
 fex

ſex rituum fuit? Hinc tamen (quæ o-mnium ferè Eccleſiaſticorum artes ſunt) Imperatorem cæteris dominum impoſuit, tu Imperatoris ipſe dominus eſſet. His itaq; verbis Theodoſium tanquam ſibi ſubjectum repulit; *Coæqualiū hominum es Imperator & conſervorum; unus enim omnium dominus Rex & Creator.* Bellè profectò; qvam veritatem calliditas & aſſentatio Epiſcoporum obſcuravit, eam iracundia unius, & ut molliùs dicā, zelus ineruditus protulit in lucem. Ambroſiii imperitiæ tuam ſubjungis ignorantiam, aut hæreſin, qvi diſertè negas *ſub veteri fœdere remiſſionem peccatorum per ſangvinem Chriſti locum tunc habuiſſe, cum David Deo confitebatur ei ſoli ſe peccaviſſe.* p. 68. Orthodoxi, non niſi per ſangvinem agni mactati ab initio mundi, peccata unquam remiſſa fuiſſe credunt; te novum hæreticum, cujus nam diſcipulus ſis neſcio; certè ſummi Theologi diſcipulus ille quem exa-

exagitas, à vero non aberravit, cum dixit potuisse quemvis è populo pari jure cum Davide Deum his verbis inclamâsse, *Tibi soli peccavi.* Augustinum deinde ostentas, Clericos Hipponenses nescio quos producis; nam Augustini quæ sunt abs te allata nobis non obsunt. Qvidni enim fateamur cum Propheta Daniele, Deum tempora mutare, regna dare, & regna auferre, *per homines tamen.* Si regnum Deus solus Carolo dedit, idem Carolo abstulit, optimatibus & Populo dedit. Si eâ de causâ præstandam Carolo obedientiam fuisse dicis, eandem nunc magistratibus nostris præstandam esse dicas necesse est. Nam Deum & nostris etiam magistratibus eandem dedisse potestatem quam dat malis regibus *ad castiganda populi peccata* ipse concedis; nostros itaque à Deo pariter constitutos removere à magistratu nemo vel tuo Judicio nisi

Deus potest. Atq; ita, uti soles, tuum tibi ipse mucronem in temet vertis, tuus tibi ipse sicarius es; neq; injuriâ, cum eò improbitatis & impudentiæ processeris, eò stuporis & insaniæ, ut quos digito violandos non esse tot argumentis probas, eosdem omnium suorum bello persequendos esse idem affirmes. Ismaëlem Godoliæ Præfecti interfectorem ab Hieronymo parricidam esse nominatum ais, & meritò; præsidem enim Judææ, virum bonum, sine ulla causa interemit. Idem Hieronymus in Ecclesiasten, præceptum illud Solomonis, *Os regis observa*, cum præcepto Pauli concordare dixit; & laudandus quidem, quod locum istũ cæteris sui temporis moderatiùs exposuit. *Ad inferiora temporu post Augustinum non descendes, ut doctorum sententiam exquiras.* Ut omnes tamen intelligant faciliùs mentiri te posse qvàm tacere, si quos adhuc haberes tuæ sen-

ten-

tentiæ fautores, post unam statim periodum non temperas tibi quò minus ad Hispalensem Isidorum, Gregorium Turonensem, Ottonem Frinsingēsem etiam in mediam barbariem descendas. Quorum authoritas quàm nullius apud nos pretii sit si modò scivisses, non huc eorum obscurum testimonium per mendacium adduxisses. Vultis scire cur ad hæc tempora descendere non audet, cur abdit se, cur subitò evanescit? dicam: quot sunt Ecclesiæ Reformatæ præstantissimi doctores, tot videt acerrimos sibi adversarios fore. Faciat modò periculum, sentiet quàm facilè reluctantem, omnes in unum vires conferentē, Lutheris, Zvingliis, Calvinis, Buceris, Martyribus, Paræis in aciem eductis fundam atq; obruam. Leidenses etiam tuos tibi opponam, quorum Academia, quorum Respubl. florentissima, libertatis olim domicilium, isti deniq; literarū

humaniorum fontes atq; viri, servilē illam æruginem tuam & innatam barbariem eluere non potuerunt. Qui cum Theologum orthodoxum habeas neminem tibi faventem, quem tuo commodo nominare possis, omnium præsidio Reformatorum nudatus confugere ad Sorbonam non erubescis: qvod tu Collegium doctrinæ Pontificiæ addictissimum nullius apud Orthodoxos authoritatis esse nō ignoras. Sorbonæ igitur absorbendum tam sceleratum tyrannidis propugnatorē tradimq; tam vile mancipium, nostrorum esse nolumus; qui *populum universum Regi ignavissimo parem esse* negat. Frustra id in Papam deonerare atque transferre contendis, quod omnes liberæ nationes, omnis religio, omnes Orthodoxi sibi sumunt, in se suscipiunt. Papa quidem cum Episcopis suis, dum tenuis, & nullarum virium erat tuæ hujus fœdissimæ doctrinæ author

primus

primus extitit; iis demùm artibus magnas opes, magnamq; potentiam paulatim adeptus, tyrannorum ipse maximus evasit. Qvos tamen omnes sibi firmissimè devinxit, cùm populis, quorum animos jamdiu superstitione oppressos tenuerat, svaderet, non posse Regibus quamlibet pessimis, nisi se fidelitatis sacramentum solventei, imperium abrogari. Verùm tu scriptores Orthodoxos devitas, & quæ communis & notissima ipsorum sententia est, eam à Papa introductam esse causatq, veritatem in invidiam rapere conaris. Quod nisi astutè faceres, appareret te neq; Papanum esse neq; Reformatũ, sed nescio quem semibarbarum Edomæum Herodianum, qvi tyrannum quemque immanissimum tanquàm Messiam cœlo demissum colas atque adores. *Demonstrâsse te* hoc dicis *ex doctrina Patrum, primorum quatuor sæculorum, quæ sola Evangelica & Christiana*

ſtiana cenſeri debet. Periit huic homini pudor; qvàm multa ſunt ab illis dicta atq; ſcripta, qvæ Chriſtus & Apoſtoli neq; docuerunt neq; approbarunt? quàm multa in quibus Reformati omnes à Patribus diſſentiunt? Quid autem ex Patribus demonſtraviſti? *Reges etiam malos à Deo conſtitui.* Fac eſſe cõſtitutos, ut omnia etiam mala quodammodo à Deo conſtituuntur: *eos proinde Deum ſolum habere judicem, ſupra leges eſſe, nullâ lege ſcripta, non ſcriptâ, naturali, neque divinâ poſſe reos fieri à ſubditis, neq; apud ſubditos ſuos.* Quare? certè nulla lex vetat, nulla Reges excipit: ratio, & jus, & fas omne animadverti in omnes qvi peccant indiſcriminatim jubet, Neq; tu legem ullam ſcriptam, non ſcriptam, naturalem aut divinã protuliſti quę vetaret. Cur ergò non in reges quoq; animadvertendum? *quia ſunt etiam mali à Deo cõſtitui.* Nebulonem te magis an bardũ

&

& caudicem esse dicam? neqvissimus sis oportet qui doctrinam perniciosissimam in vulgus disseminare audeas, stupidissimus qui ratione tam stolidâ maximè nitaris. Dixit Deus Isaiæ 54. *Ego creavi interfectorem ad perdendum*; ergo interfector supra leges est; excute hæc, & pervole quantum voles, parem utrobique consequentiam invenies. Nam & Papa etiam eodem modo qvo tyrannus à Deo est constitutus, & Ecclesiæ in pœnam datus, quod supra ex scriptis etiam tuis ostendimus; tamen *quia in fastigium potestatis non ferendum tyrannidi non absimilis primatum suum evexit, cùm eum, tum Episcopos meliori jure tollendos esse affirmas qvàm fuere constituti*. Wal. Mesp. p. 412. Papam & Episcopos qvamvis ab irato Deo constitutos ex Ecclesiâ tollendos esse ais, quia sunt tyranni; Tyrannos ex Rep. tollendos esse negas, quia sunt ab irato Deo constituti. Ineptè prorsus

sus & absurde: cum enim Papa ipsam conscientiam, quæ sola Regnum ejus est, invito quoquam lædere non possit, eum qvi revera tyrannus esse non potest, quasi tyrannum gravissimum tollendum esse clamas; tyrannum autem verum qui vitam & facultates nostras omnes in potestate suâ habet, & sine quo Papa in Ecclesiâ tyrannus esse nequit, eum in Republ. omnino ferendum esse contendis. Hæc tua sibi invicem collata tam imperitum te tamq; puerilem sive falsi sive veri argutatorem produnt, ut levitas tua, inscitia, temeritas, incogitantia neminé posthac latere queat. At ratio subest altera, *rerum vices inversa viderentur*, qvippe in melius; actum enim esset de rebus humanis, si qvæ res pessimo loco sunt, in eodem semper starent: in melius inquam; authoritas enim Regia ad populum rediret, ab cujus voluntate

luntate atque suffragiis profecta primò, atque in unum ex suo numero derivata erat: potestas ab eo qui injuriam intulit, ad eum qui injuriam est passus æquissimâ lege transiret; cum tertius nemo inter homines idoneus esse possit, alienigenam enim judicare quis ferret? omnes æquè homines legibus tenerentur, quo nihil justius esse potest: Deus mortalis nemo esset. Quem qui inter homines constituit, non minùs in Rempubl. scelestus est, quàm in Ecclesiam. Tuis iterum in te armis utar. *Maximam hæresin esse* ais, *quâ creditur unum hominem in loco Christi sedere: duæ hæ notæ Antichristum signant, infallibilitas in spiritualibus, & omnipotentia in temporalibus*, Apparat. ad Primat. pag. 171. An Reges infallibiles? Cur ergo omnipotentes? aut si hoc sunt, cur minùs exitiales rebus civilibus qvàm Papa spiritualibus? An verò Deus res civiles prorsus non curat?

curat? si non curat, certè nos curare non prohibet; si curat, eandem in Republicâ reformationem atq; in Ecclesia vult fieri; præsertim si infallibilitatem & omnipotentiam attributam homini easdem malorum omnium utrinq; causas esse exploratum sit. Non enim in negotiis civilibus eam patientiam præcepit, ut sævissimum quemlibet tyrannum Republica ferret, Ecclesia non ferret; immò contrarium potius præcepit: & Ecclesiæ quidem nulla arma præter patientiam, innocentiam, preces, & disciplinam Evangelicam reliquit; Reipublicæ & magistratibus simul omnibus non patientiam, sed leges & gladinm, injuriarum & violentiæ vindicem, in manꝰ tradidit. Unde hujus hominis perversum & præposterum ingenium aut mirari subit aut ridere; qvi in Ecclesiâ, Helvidiꝰ est & Thraseas & planè tyrãnicida; in Republicâ, cõmune omnium

um tyrannorum mancipium & satelles. Cujus sententia si locum habeat, non nos solùm rebellavimus, qvi Regem, sed Reformati etiam omnes qui Papam dominum invitis Regibus rejecerunt. Jam diu autem est quod suis ipse telis concisus jacet. Sic enim homo est, modò manus adversarii ne desit, ipse in se tela abundè suppeditat: ne qvisqvam ad refutandum se, aut irridendum commodiores ansas ministrat. Defessus etiam cedendo citiùs qvis abscedat, qvàm hic terga præbendo.

CAP. IV.

MAgnam à Regibus iniisse te gratiam, omnes Principes & terrarum dominos demeruisse defensione hac Regiâ te fortè putas, *Salmasi*, cum illi; si bona sua, remque suam ex veritate potiùs qvàm ex adulationibus tuis vellent æstimare, neminem te pejus

jus odisse, neminem à se longiùs abigere atque arcere debeant. Dum enim Regiam potestatem supra leges in immensum extollis, admones eâdem operâ omnes ferè populos servitutis suæ necopinatæ; eóque vehementius impellis ut veternum illum, quo se esse liberos inaniter somniabant, repentè excutiant; moniti abs te quod non putabant, servos se esse Regum. Eoque minùs tolerandum sibi esse Regium Imperium existimabunt, quò magis tu iis persuasum reddideris tam infinitam potestatem non suâ patientiâ crevisse, sed ab initio talem atque tantam ipso jure Regio natam fuisse. Ita te tuamqve hanc defensionem, sive populo persvaseris, sive non persuaseris, omnibus posthac Regibus funestam, exitialem, & execrabilem fore necesse erit. Si enim populo persvaseris, jus Regium omnipotens esse, Regnum amplius non feret;

ret; si non persvaseris, non feret Reges, dominationem tàm injustam pro jure usurpantes. Me si audiant, quibus integrum hoc est, seque circumscribi legibus patiantur, pro incerto, imbecillo, violēto imperio qvod nunc habent, curatum atq; formidinū pleno, firmissimum, pacatissimum ac diuturnum sibi conservabūt. Consilium hoc sibi, suisq; regnis adeò salutiferum si propter authorem contempserint, sciant non tam esse meum, qvàm Regis olim sapientissimi. Lycurgus enim Spartanorum Rex, antiqvâ Regū stirpe oriundus, cùm propinqvos videret suos Argis & Messenæ rerum potitos, Regnum qvemqve suum in tyrannidem convertisse, sibiqve pariter suisq; civitatibus exitio fuisse, ut patriæ simul saluti consuleret, & dignitatem in familia sua Regiam quàm diutissimè conservaret, consortem imperii senatum, & Ephororum potestatem in ipsum

ipsum Regem quasi censoriam, firmamentum Regno suo induxit. Quo facto Regnum suis nepotibus firmissimum in multa secula transmisit. Sive, ut alii volunt, Theopompi, qui centũ amplius annis post Lycurgum Lacedæmone regnabat, ea moderatio fuit, ut popularem Ephororum potestatem superiorem quàm suam constitueret, eoq; facto gloriatus est, stabilivisse se Regnum, multoq; majus ac diuturnius filiis reliquisse; exemplum profectò haud ignobile hodierni Reges ad immitandum habuerint, eundem etiam consilii tutissimi authorẽ egregium. Majorem enim legibus dominũ ut perferrent homines hominẽ omnes unum, nulla lex unquã sanxit; ne potuit quidem sancire. Quæ enim lex leges omnes evertit, ipsa lex esse non potest. Cum itaq; eversorem te, & parricidam legum omnium rejiciant ab se leges, exemplis redintegrare

certa-

certamen, hoc capite, conaris. Faciamus itaqve periculum in exemplis: sępe enim, qvod leges tacent, & tacendo tantum innuunt, id exempla evidentius docent. Ab Judæis auspicabimur voluntatis divinæ consultissimis; *postea ad Christianos* tecum *descendemus*. Initium autem altius petitum ab eo tempore faciemus, qvo Israelitæ Regibus quocunque modo subjecti, jugum illud servile cervicibus dejecerunt. Rex Moabitarum Eglon Israelitas bello subegerat; sedem imperii inter ipsos Hierichunte posuerat: numinis contemptor non erat, factâ enim Dei mentione, è solio surrexit: servierant Israelitæ Egloni annos duodeviginti; non ut hosti, sed ut suo Regi munus miserant. Hunc tamen dum publicè munerantur ut Regem suum, interficiunt per insidias ut hostem. Verum Ehudes qvi interfecit, Dei monitu id fecisse creditur. Qvid factum

hujusmodi commendare magis potuit? Ad honesta enim quæque & laudabilia hortari solet Deus; non ad injusta, insidia, truculenta. Expressum autem Dei mandatum habuisse nunqvam legimus, *clamarunt filii Israelis ad Jehovam*; clamavimus & nos; excitavit iis Jehova servatorem; excitavit, & nobis. Ille ex vicino domesticus, ex hoste Rex factus erat; Noster ex Rege hostis; non ergò Rex erat; nam neque civis ullo modo esse potest, qvi Reipublicæ est hostis; neqve Consul habebatur Antonius, neqve Nero Imperator, ex qvo uterqve hostis à Senatu est judicatus. Qvod Cicero quarta Philippicâ de Antonio clarissimè docet: *Si Consul Antoninus, Brutus hostis; si Conservator Reipublicæ Brutus, hostis Antonius. Quis illum Consulem nisi latrones putant?* Pari ergo jure, qvis tyrannum, inqvam, Regem nisi hostes patriæ putant? Fuerit itaqve Eglon

glon externus, fuerit Noster domesticus nécne, quandoqvidem uterqve hostis & tyrannus, parùm refert. Si illum Ehudes jure trucidavit, nos nostrum supplicio jure affecimus. Quin & heros ille Sampson, incusantibus etiam popularibus suis (Jud. 15.) *An nesciebas Philisthæos dominiū habere in nos?* suis tamen dominis bellum solus intulit, neqve unum sed multos simul patriæ suæ tyrannos, sive Dei, sive propriæ virtutis instinctu occidit; conceptis priùs ad Deum precibus ut auxilio sibi esset. Nō impium ergò sed pium Sampsoni visum est, dominos, patriæ tyrannos occidere; cum tamen pars major civium servitutem non detrectaret. At David, Rex & Propheta, noluit Saulem interimere *unctum Dei*. Nō qvicqvid noluit David, continuò nos obligat ut nolimus; noluit David privatus; id statim nolle synedrium,

Parlamentum, totum populum necesse erit? noluit inimicum dolo occidere, nolet ergò Magistratus noxium lege punire? noluit Regem occidere, timebit ergò Senatus tyrannum plectere? religio erat illi unctum Dei interficere, an ergò religio erit populo unctum suum capitis damnare? præsertim qvi unctionem illam vel sacram vel civilem totus cruore civium delibutus tam longâ hostilitate aboleverat? Eqvidem Reges, vel qvos Deus per Prophetas unxit, vel qvos ad certum opus, sicut olim Cyrum, nominatim destinavit, *Isa.44.* unctos Domini agnosco; cæteros vel populi, vel militum, vel factionis tantummodò suæ unctos esse arbitror. Verùm ut concedam tibi omnes Reges esse unctos Domini; esse tamen idcirco supra leges, non esse ob scelera quæcunque puniendos, nunquã evinces. Qvid enim? & sibi & privatis quibusdam inter-

terdixit David, ne extenderent manus suas in unctum Domini. At Regibus interdixit ipse Dominus, *Psal. 105.* ne attingerent *unctos suos*, id est populum suum. Unctionem sui populi prętulit unctioni, siqua erat, Regum. An ergò fideles punire, si qvid contra leges commiserint, non licebit? Unctum domini sacerdotem Abjatharem prope erat ut Rex Solomon morte multaret; neque illi, quod unctus domini esset, pepercit, sed qvod patris fuerat amicus. Si ergò summum sacerdotem, summum eundem in plerisque magistratum, unctio illa domini & sacra & civilis eximere supplicio non potuit, cur unctio tantùm civilis tyrannum eximeret? At *Saul quoq; tyrannus erat & morte dignus*; esto: non inde enim sequetur, dignum, aut idoneum fuisse, Davidem qvi sine populi authoritate, aut magistratuum jussu Saulem Regē quocunq; in loco interficeret. Itane

verò Saul tyrannus erat? Utinam diceres; qvinimmo dicis; cum tamen suprà dixeris, *cap.2.pag.32. Tyrannum non fuisse, sed bonum & electum.* Ecqvid causæ est nunc cur in foro qvadruplator aut falsarius qvispiam stigmate notetur, tu eadē careas ignominiæ notâ? cum meliori profectò fide sycophantari soleant illi, quàm tu scribere, & res vel maximi momenti tractare. Saul igitur, si id ex usu est tuo, bonus erat Rex, sin id minus tibi expedit, repentè non Rex bonus, sed tyrannus erit; qvod certè mirum non est; dum enim potentiæ tyrannicæ tam impudenter lenocinaris, quid aliud facis qvàm ex bonis Regibus tyrannos omnes. At verò David qvamvis Regem socerum multis de causis, quæ ad nos nihil attinent, interimere nollet, sui tamen tuendi causâ copias comparare, Saulis urbes vel occupare vel insidere non dubitavit; & Cheilam

oppi-

oppidum contra Saulem etiam præsidio tenuisset, nisi oppidanos erga se malè animatos cognovisset. Quid si Saul urbe obsessâ, scalis muro admotis, primus adscendere voluisset, an censes Davidem arma protinus abjecturum, suos omnes uncto hosti proditurum fuisse? non existimo. Quidni enim fecisset quod nos fecimus, qui rationum suarum necessitate coactus, Philisthæis patriæ hostibus operam prolixè suam pollicitus, id fecit contra Saulem quod nos in nostrum tyrannum credo nunquam fecissemus. Pudet me, & jam diu pertæsum est mendaciorum tuorum; *Inimicis potiùs parcendum quàm amicis*, Anglorum esse dogma fingis; *seq. Regi suo parcere non debuisse, quia amicus erat.* Quis unquam hoc priùs audivit, quàm à te confictum esset, hominum mendacissime. Verùm ignoscimus: deerat nempe huic capiti præstantissimum illud &

tritissimum orationis tuæ pigmētum, jam quintò, & ante finem libri decies ex loculis tuis & myrotheciis expromendum, *molossis suis ferociores*. Non tam Angli suis molossis ferociores sūt, qvàm tu cane qvovis rabido jejunior, qui ad illam, quam toties evomuisti, crambem duris ilibus identidem redire sustines. *David* deniq; *Amalechitam* interfici jussit, Saulis, ut simulavit ipse, interfectorem; nulla hic neq; facti neq; personarum similitudo. Qvòd nisi David ad Philisthæos defecisse, & pars eorum exercitûs fuisse visus, eò diligentiùs omnem à se suspicionem maturandæ Regi necis amovere studuit, non erat, meo qvidem judicio, cur virum illum tam malè exciperet, qui moribundum jam Regem & ægrè morientem opportuno vulnere se confecisse nuntiavit. Qvod idem factum in Domitiano, qvi Epaphroditum similiter capite damnavit, eò

qvòd Neronem in adipiſcenda morte adjuviſſet, ab omnibus reprehenditur. Novâ deinde audaciâ qvem tyrannum modò dixeras, & *malo ſpiritu agitatum*, hunc non jam ſatis habes unctum Domini, ſed *Chriſtum Domini* vocare: adeò tibi vile Chriſti nomen videtur, ut illo tam ſancto nomine vel Dæmoniacum tyrannum impertire non metuas. Venio nunc ad exemplum illud, in quo qvi jus populi jure regis antiqvius eſſe non videt, cœcus ſit oportet. Mortuo Solomone populus de conſtituendo ejus filio Sechemi comitia habebat; profectus eſt eò Roboamus candidatus, ne regnum tanqvam hęreditatem adire, ne populum liberum tanquam paternos boves poſſidere videretur: proponit populus conditiones Regni futuri; ad deliberandum Rex triduum ſibi dari poſtulat; conſulit ſeniores; nihil illi de jure Regio, ſed ut populum obſe-

qvio & pollicitationibus concilieti, sibi svadent, penès quem erat, vel illum creare Regem vel præterire. Consuluit deinde æqvales suos, secum à pueris educatos; illi Salmasiano qvodá œstro perciti, nil præter jus Regium intonare, scuticas & scorpiones ut minitetur hortari. Horum ex consilio respondit Roboamus populo. Videns itaq; totus Israel Regem *non auscultâsse sibi*, suam protinus libertatem & popularem jus liberis palàm vocibus testatur. *Quæ nobis portio cum Davide? ad tentoria tua Israel; jam ipse videris de domo tua David.* Missum deinde à Rege Adoramum lapidibus obruerunt; exemplum fortasse aliqvod etiam in Regem edituri, nisi maxima celeritate se in fugam contulisset. Parat ingentem exercitum, qvo in suam ditionem Israelitas redigeret: prohibet Deus; *ne adscendite*, inqvit, *ne pugnate contra fratres vestros, filios Israelis, nam à me fa-*

cta

cta est res ista; Adverte jam animum; populus ante Regem volebat, displicuit id Deo; eorum tamen juri noluit intercedere; nunc Populus Roboamum non vult Regem, id Deus non solum penes populum esse sinit, sed Regem eo nomine bella moventem, vetat ac reprimit: nec ideo rebelles, sed nihilo minus *fratres* eos qui desciverant appellandos esse docet. Collige te nunc jam; sunt omnes, inquis, Reges à Deo, ergo populus vel tyrannis resistere non debet. Vicissim ego, sunt, inquam, populi conventus, comitia, studia, suffragia, plebiscita pariter à Deo, teste hic ipso; ergò & Rex itidem resistere non debet populo, authore etiam eodē Deo. Quàm enim certum est, esse hodie Reges à Deo, quamque hoc valere ad imperandum populo obedientiam, tam est certum esse à Deo etiam hodie libera populi concilia, tamque hoc valere vel ad cogendos in

ordi-

ordinem Reges, vel ad rejiciendos; neque magis propterea bellum populo inferre debebunt, qvàm debuit Roboamus. Qværis cur ergò non defecerint Israelitæ à Solomone? Quis præter te tam stulta interrogaret, cum defecisse constet impunè à tyranno? In vitia quædam lapsus est Solomon; nō idcirco statim tyrannus: sua vitia magnis virtutibus, magnis de rep. meritis compensabat: fac tyrannum fuisse; sæpe est ut populus nolit tyrānum tollere, sæpe est ut non possit: satis est sustulisse cum potuerit. At *factum Jerobeami semper improbatum fuit & Apostasia ejus detestata, successores ejus pro rebellibus semper habiti.* Apostasiam ejus non à Roboamo, sed à vero cultu Dei reprehensam sæpiùs lego; & successores qvidem ejus sæpe reprobos, Rebelles nusqvam dictos memini. *Si qvid fiat*, inquis, *juri & legibus contrarium, ex eo jus fieri non potest.* Qvid qvæso tum fiet juri regio? Sic tuus ipse perpetuò

petuò refutatores. *Quotidie*, inqvis, *adulteria, homicidia, furta impunè committuntur.* An nescis nunc te tibi respondere quærenti cur toties tyrannis impunè fuerit? *Rebelles fuèrunt isti Reges, propheta tamen populum ab eorum subjectione non abducebant.* Cur ergò scelestè, & pseudopropheta, populum Anglicanum à suis magistratibus, tuo sint licèt judicio rebelles, abducere conaris? *Allegat*, inqvis, *Anglicani latrocinii factio, sed ad id scelus, qvod tam nefariè suscepit, nescio quâ voce cœlitus missâ impulsos fuisse.* Primùm delirâsse te cùm hæc scriberes planè video, neque mentis neq; Latinatis compotem satis fuisse: deinde Anglos hoc unquã allegâsse, de innumeris mendaciis & figmentis tuis est unum. Sed pergo exemplis tecum agere; *Libna* Urbs validissima ab Joramo rege defecit, quia dereliqverat Deum; defecit ergò rex, non urbs illa, neque defectione ista

notatur; sed si adjectam rationem spectes, approbari potiùs videtur. *In Exemplum trahi non debent hujusmodi defectiones.* Cur ergò tantâ vaniloquentiâ pollicitus es, exemplis te nobiscum toto hoc capite decertaturum, cùm exempla ipse nulla præter meras negationes, quarum nulla vis est ad probandum, afferre possis; nos quæ certa & solida attulimus, negas in exemplum trahi debere? Quis te hoc modo disputantem non explodat? Provocasti nos exemplis; exempla protulimus; quid tu ad hæc? tergiversaris, & diverticula quæris; progredior itaq; Jehu Regem â Propheta jussus occidit, etiam Achaziam suum Regem legitimum occidendum curavit. Si noluisset Deus tyrannum interimi â cive, si impium hoc, si mali exempli fuisset, cur jussit fieri? si jussit, certè licitum, laudabile, præclarum fuit. Non tamen tyrannum perimi, quia

Deus jussit, idcirco bonum erat & licitum, sed qvia bonum & licitum erat, idcirco Deus jussit. Jam septem annos regnantem Athaliam Jehojada sacerdos Regno pellere & trucidare non est veritus. *At Regnum*, inquis, *non sibi debitum sumpserat.* Annon Tiberius multò postea *imperium ad se nihil pertinens?* illi tamen, & id genus tyrannis aliis, ex doctrina Christi obediendum esse suprà affirmabas: ridiculum planè esset, si potestatem Regiam non ritè adeptũ interficere liceret, pessimè gerentem non liceret. At per leges regnare potuit utpote fœmina, *constitues autem super te Regem*, non Reginam. Hoc si sic abibit, constitues, inqvam, super te Regem, non tyrannum. Pares ergo jam sumus. Amaziam Regem ignavum & Idololatram non conjurati qvidam, sed Principes & populus, quod verisimilius est, morte affecerũt: nam fugientẽ Hierosolymis, & adjutum

tum à nemine, Lachisum usque persecuti sunt. Hoc consilium iniisse dicuntur *ex quo is Deum* deseruerat; neque ullam ab Azaria filio de morte patris quæstionem habitam fuisse legimus. Multum rursus nugaris ex Rabbinis, ut Regem Judaicum supra synedrium constituas; ipsa Regis verba Zedechiæ non attendis. Jerem. 38. *Non is est Rex qui possit contra vos quicquam.* Sic Principes alloqvitur; fassus se planè suo senatu inferiorem; *Fortasse*, inqvis, *nihil negare illis ausus metu seditionis.* At tuum illud *fortasse* qvanti quæso est, cujus asseveratio firmissima non est pili? qvid enim te levius, qvid inconstantius, qvid instabilius? qvoties te varium & versicolorem, quoties tibimet discordem, dissidentem à temetipso, & discrepantem offendimus? Rursus comparationes instituis Caroli cum bonis Judææ Regibus. Davidem imprimis quasi contemnendum aliqvem

qvem nominas; *Sume tibi Davidem*, inquis, *adulterii simul & homicidii reum; nihil tale in Carolo. Salomon ejus filius qui sapiens audiit vulgo.* Qvis non indignetur maximorum & sanctissimorū virorum nomina ab impurissimo nebulone & vappâ hunc in modum jactari? Tune Carolum cum Davide, Regem & Prophetam religiosissimum cum superstitioso & Christianæ doctrinæ vix initiato, sapientissimum cū stolido, fortissimum cum imbelli, justissimum cum iniquissimo conferre sustinuisti? castimoniam tu ejus & cōtinentiam laudes, quem cum Duce Bucchingamio flagitiis omnibus coopertum novimus? secretiora ejus & recessus perscrutari qvid attinet, qvi in Theatro medias mulieres petulanter amplecti, & svaviari, qui virginum & matronarum papillas, ne dicam cętera, pertractare in propatulo consveverat? Te porrò moneo Pseudoplutarche,

tarche, ut istiusmodi Parallelis ineptissimis dehinc supersedeas, ne ego, quæ tacerem alioqvi libens de Carolo necesse habeam enuntiare. Contra tyrannos qvid tantatum à Populo aut peractum fuerit, & qvo jure, per ea tēpora qvibus ipse Deus Hebræorū Remp. suo nutu ac verbo quasi præsēs regebat, hactenus liqvet. Qvæ seqvuntur ætates non nos sua authoritate ducunt, sed ad majorum suorum normā, & rationem omnia dirigentes, imitatione sua nostrā tantummodò confirmant. Cum itaque Deus post captivitatem Babylonicam nullum iis de republ. mandatum dedisset novum, quamvis Regia soboles extincta non esset, ad antiqvam & Mosaicam Reip. formam reverterunt. Antiocho Syriæ Regi, cui erant vectigales, ejusq; præsidibus, qvod is vetita imperaret, per Maccabæos Pontifices restiterunt, teque armis in libertatem vindicarunt;

dignissimo deinde cuique principatum dederūt: donec Hircanus Simonis Judæ Maccabæi fratris filius, expilato Davidis sepulcro, militem externum alere, & Regiam qvandam potestatem adjicere sacerdotio cœpit; unde filius ejus Aristobolus diadema sibi primus imposuit. Nihil in eū populus qvamvis tyrannum movit aut molitos est; neqve mirum, annum tantummodò regnantem. Ipse etiam morbo gravissimo correptus, & suorum facinorum pœnitentia ductus mortem sibi optare non destitit, donec inter ea vota exspiravit. Ejus frater Alexander proximus regnabat. *Cōtra hunc* ais *neminē insurrexisse*, tyrānus cum esset. O te securè mendacem si periisset Josephus, restaret tantum *Josippus* tuus, ex qvo Pharisæorum qvædam nullius usus apophthegmata depromis. Res itaque sic se habet; Alexander, cùm & domi & militiæ Reipub.

pub. malè administraret, quamvis magna Pisidarum & Cilicum manu conductitia se tutaretur, populum tamen cohibere non potuit, qvin ipsum etiam sacrificantem, utpote indignum eo munere, thyrsis palmeis & citreis penè obrueret; exinde per sexennium gentis ferè totius gravi bello petitus est; in qvo Judæorum multa millia cùm occidisset, & pacis tandem cupidus interrogaret eos, qvid vellent à se fieri, responderũt uno ore omnes, ut moreretur; vix etiam mortuo se veniam daturos. Hanc historiam tibi incommodissimam, qvoqvo modo avertere ut posses, fraudi tuæ turpissimæ Pharisaicas qvasdam sententias obtendisti; cùm exemplum hoc aut omnino prætermisisse, aut rē, sicuti gesta erat, fideliter narrâsse debuisses, nisi veterator & lucifugus mendaciis longè plùs qvàm causæ confideres. Qvinetiam Pharisæi illi octingenti, qvos

qvos in crucem tolli jussit, ex eorum numero erant, qvi contra ipsum arma ceperant : qviq; omnes cùm cæteris unâ voce testati sunt, se regem morte affecturos fuisse, si bello victus in suam potestatem venisset. Post maritum Alexandrum Alexandra regnum capessit; ut olim Athalia, non legitimè, nam regnare fœminem leges non sinebant, qvod ipse modò fassus es, sed partim vi, extraneorum enim exercitum ducebat, partim gratia, nam Pharisæos, qvi apud vulgus plurimum poterant, sibi conciliaverat hac lege, ut nomen imperii penès illam, imperium ipsum penès illos foret. Haud aliter atqve apud nos nuper Scoti Presbyteri nomen *Regis* Carolo concessérunt, eâ mercede ut Regnum sibi reservare possent. Post Alexandræ obitum Hyrcanus & Aristobulus ejus filii de regno contendunt; hic viribus & industriâ potior fratrem natu majorem

jorem regno pellit. Pompejo deinde in Syriam à Mithridatico bello divertente, Judæi nactos se jam æqvissimum libertatis suæ arbitrum Pompejum rati, legationem pro se mittunt: fratribus utrisqve Regibus renuntiant; ad servitutem se ab iis adductos qveruntur; Pompejus Aristobulum regno privavit; Hircano Pontificatum reliqvit & principatum more patrio legitimũ; exinde Pontifex & Ethnarcha dictus est. Iterum sub Archelao Herodis filio Judæi, missis ad Augustum Cæsarem qvinqvaginta legatis, & Herodem mortuum & Archelaum graviter accusârunt; regnum huic pro sua virili parte abrogârunt, Cæsarem orant ut Populum Judaicum sine regibus esse permitteret. Qvorum Cæsar precibus aliqvantum permotus, non regem eum, sed Ethnarcam duntaxat constituit. Ejus anno decimo rursus eum Populus per legatos

eos ad Cæsarem tyrannidis accusat; qvibus Cæsar benignè auditis Romam accersitum, & judicio damnatum Viennam in exilium misit. Jam mihi velim respondeas; qvi suos Reges accusatos, qvi damnatos, qvi punitos volebant, annon ipsi, si potestas facta, si optio data sibi esset, annon ipsi, inqvam, judicio damnâssent, ipsi supplicio affecissent? Jam in Romanos præsides avarè & crudeliter provinciam administrantes, populum & primores etiam sæpiùs arma sumpsisse non negas? causas more tuo stultissimas affingis, *nondum jugo erant assveti*; sub Alexandro scilicet, Herode ejusqve filiis. At C. Cæsari, & Petronio *bellum inferre* noluerunt. Prudenter illi qvidem, non poterãt. Vis ipsorũ audire verba, πολεμεῖν μὲν οὐ βουλόμεθα διὰ τὸ μηδ' ἂν δύνασθαι. Qvod ipsi fatentur imbecillitatis esse suæ, hoc tu hypocrita ad religionem refers?

refers? Magno dein molimine prorsus nihil agis, dum ex patribus probas, qvod & antea tamen pari oscitatione feceras, pro regibus orandum esse. Nam pro bonis qvis negat? pro malis qvoad spes est; pro latronibus etiam & pro hostibus; non ut agros depopulentur, aut nos occisione occidant, sed ut resipiscant. Oramus pro utrisq;; illos tamen legibus, hos armis vindicare, qvis vetat? *Liturgias Ægyptiacas* nil moror; sacerdos autem ille qvi orabat, uti ais, ut *Commodus patri succederet*, meo qvidem judicio non orabat, sed Romano imperio pessima imprecatus est. *Fidem*, ais, *fregisse nos, de authoritate & majestate regis, conservanda solenni conventione non semel interposita*. Expecto te fusiùs ista de re infra; illic te rursus conveniam. Redis ad Patrum commentationes, de qvibus hoc sùmatim accipe; Qvicqvid illi dixerint, neq; ex libris sacris, aut ratione

aliqua

aliqva satis idonea cõfirmaverint, perinde mihi erit, ac si qvis alius è vulgo dixisset. Primum adfers Tertullianum, scriptorem haud orthodoxum, multis erroribus notatum, ut si tecum sentiret, pro nihilo tamen hoc esset. Qvid autem ille? damnat tumultus, damnat rebelliones; damnamꝰ & nos, neqve hinc statim de jure omni populorũ, de privilegiis, & Senatus cõsultis, de potestate magistratuũ omnium cæterorũ præterquam unius regis, prę-judicatum esse volumus: loqvuntur isti de seditionibus temere conflatis, & multitudinis insaniâ, non de magistratibus, non de Senatu, aut Parlamẽto ad legitima arma populum contra tyrannos convocante. Unde Ambrosius qvem citas, *Non repugnare, flere, gemere, hæc sunt munimenta Sacerdotis, & quis est qui potest vel unus vel inter paucos dicere Imperatori, Lex tua mihi non probatur: non permittitur hoc dicere Sa-*

 cerdo-

cerdotibus, permittetur Laicis? Vides jam planè de qvibus hîc loqvatur, de Sacerdotibus, de Laicis privatis, non de Magistratibus: Vides qvàm infirmâ tamen & præpostera ratione usus, dissensioni inter Laicos & Sacerdotes, de legibus etiam civilibus, postmodùm futuræ facem prætulit. Sed qvoniam primorum Christianorum exemplis urgeri nos maximè, & redargui putas, qvòd illi omnibus modis vexati *bellum in Cæsares non moverent*, ostendam primò non potuisse, deinde qvoties poterant movisse, postremò etiamsi, cum possent, non movissent, non esse tamen cæteroqvi dignos qvorum ex vitâ & moribus, tantis in rebus, exempla sumamus. Primum ignorare hoc nemo potest, ex qvo Romana respublica nulla fuit, omnes imperii vires rerumqve summam ad unum Cæsarem rediisse: omnes legiones sub uno Cæsare stipendia meruisse: adeò ut Senatus

tus ad unum omnis, totus ordo Eqvester, plebs universa, si novis rebus studuisset, poterant se quidem interneci-oni objecisse, ad libertatem tamen recuperandam nihil prorsus effecissent; nam imperatorem si forte sustulisset, imperium tamen mansisset. Jam verò Christiani, innumeri licet, ad sparsi, inermis, blebeji & plerunqve infimi, qvid potuerunt? qvantam eorum multitudinem una legio in officio facile continuisset? Qvod magni sæpe duces cum interitu suo & veteranorũ exercituum deletione incassum tentarunt, istè plebecula fere homuli posse se ad exitum perducere sperarent? cum annis à Christo nato prope trecentis, ante Constantinum plus minus viginti, imperante Diocletiano, sola Thebæa legio Christiana esset; eoqve ipso nomine à reliqvo exercitu in Gallia ad Octodurum oppidum cæsa est. *Cum Cassio, cum Albino, cum Nigro* non

conjurârunt: idne illis gratiæ vult apponi Tertullianus, qvòd sangvinem pro infidelibus non profuderunt. Constat igitur Christianos ab imperatorum imperio liberare se non potuisse: cum aliis conjurare non Christianis nequaquam sibi expedivisse, qvam diu imperatores Ethnici regnabant. Bellum autem tyrannis postea intulisse Christianos aut armis se defendisse, aut tyrannorum facta nefaria sæpe ultos esse nunc ostendam. Primus omnium Constantinus jam Christianus consortem imperii Licinium Orientalibus Christianis gravem bello sustulit; qvo facto illud simul declaravit, posse à magistratu in magistratū animadverti; cùm is Licinium pari jure secum regnantem subditorum ejus causâ supplicio affecerit, nec Deo soli pœnam reliquerit: poterat enim Licinius Constantinum, si Constantinus populum sibi attributum iis modis

dis oppressisset, eodem supplicio affecisse. Postqvam igitur à Deo ad homines redacta res est, qvod Licinio Constantinus erat, cur non idem Carolo Senatus? Constantinum enim milites, Senatum jura constituerunt regibus parem; immo superiorem. Cōstantio imperatori Arriano Byzantini, qvoad poterant, armis restiterunt; missum cum militibus Hermogenem, ad pellendum ecclesiâ Paulum orthodoxum episcopum, facto impetu repulerant, & incensis ædibus, qvo se receperat, semiustum & laniatum interfecerunt. Constans fratri Constantio bellum minatur, ni Paulo & Athanasio episcopis sedes suas restituat; videsne ut istos sanctissimos patres, de episcopatu cùm agitur, bellum fraternum in regem suum concitare non puduit? Haud multò post Christiani milites, qvi tunc temporis qvos volebant Imperatores creabant, Con-

stantem Constantini filium dissolutè & superbè regnantem interfecerunt, translato ad Magnentium imperio. Qvid? qvi Julianum nondum apostatam, sed pium & strenuum, invito Constantio Imperatore suo imperatorem salutârunt, annon ex illis Christianis fuerunt, qvos tu exemplo nobis proponis? Qvod factum Constantius cum suis literis ad populum acriter prohiberet, clamarunt omnes, fecisse se ut Provincialis, & milles, & Reipublicæ authoritas decreverat. Iidem bellum Constantio indixerunt, & qvantum in se erat, Imperio ac vita spoliarunt. Qvid Antiochenses homines apprimè Christiani? orarunt credo pro Juliano jam Apostata, qvem palàm adire, & convitiis proscindere solebant, cujus barbam illudentes promissam, funes ex ea conficere jubebant. Cujus morte audita supplicationes, epulas, & lætitiam publicè

blicè indixerunt, ejus pro vita & incolumitate preces fudisse censes? Qvid? qvòd eundem etiam à Christiano commilitone interfectum esse ferunt. Sozomenus certè scriptor Ecclesiasticus nō negat; immo, siqvis ita fecisset, laudat: οὐ γὰρ ἀπεικὸς τινὰ τῶν τότε στρατευομένων, &c. *Non enim mirum*, inqvit, *aliquem ex militibus hoc secum cogitâsse, non Græcos solum, sed omnes homines ad hanc usq; ætatem tyrannicidas laudare solitos esse, qui pro omnium libertate mortem oppetere non dubitant; nec temere qvis hunc militē reprehendat, Dei & religionis causā tā strenuū.* Hæc Sozomenus ejusdem ætatis scriptor, vir bonꝰ & sanctus; ex qvo qvid reliqvi eâ tempestate viri boni hac de re senserint, facilè perspicimꝰ. Ipse Ambrosius ab imperatore Valentiniano minore jussꝰ urbe Mediolano excedere, parere noluit, sed circumseptus armato populo se atq; basilicam suā contra regios præfectos armis de-
 fendit;

fendit; & summæ potestati resistere, contra qvàm docuit ipse, est ausus, Constantinopoli haud semel propter exilium Chrysostomi contra Arcadium Imperatorem seditio maxima commota est. In tyrannos igitur qvid antiqui Christiani fecerint, non milites solùm, sed populus, sed ipsi patres, vel resistendo, vel gerendo bellum, vel concitando, usque ad Augustini tempora, qvoniam tibi ulterius progredi non libet, breviter exposui. Valentinianum enim Placidiæ filium interfectū à Maximo patricio, ob stuprum uxori ejus illatum, taceo: Avitum etiam imperatorem dimissis militibus suis luxuriâ diffluentem à Senatu Romano confestim exutum imperio non memoro: qvia annos aliqvot post Augustini obitum ista acciderunt. Verùm dono tibi hoc omne, tu nihil horum exposuisse me finge, paruerint per omnia suis regibus veteres Christiani,
qvic-

qvicquam contra tyrannos ne fecerint, aut fecisse voluerint, non esse tamen eos qvorum authoritate niti debeamus, aut à qvibus exempla petere salutariter possimus; quod superest, nunc docebo. Jam diu ante Constantinum populus Christianus multum de primæva illa sanctimonia & sinceritate cùm doctrinæ tum morum deperdiderat. *Postqvam* immensis opibus ditata ab eo Ecclesia, honores, dominatum, & potentiam civilē adamare cœpit, statim omnia in præceps ruere. Primò luxus & segnities, errorum deinde omnium & vitiorum caterva, veluti solutis aliunde carceribus, in Ecclesiam immigravit; hinc invidentia, odium, discordia passim redundabat; tandem haud mitius inter se charissimo religionis vinculo fratres qvàm hostes acerrimi dissidebant; nullus pudor, nulla officii ratio restabat; milites, & copiarum præfecti, qvoties ipsis visum erat, nunc Imperatores no-

res novos creabant, nunc bonos pariter ac malos necabant. Qvid Vetraniones & Maximos, qvid Eugenios à militibus ad imperium subito evectos, qvid Gratianū & optimū Principem, qvid Valentinianum minorem non pessimum, occisos ab iis commemorem? Militum hæc qvidem facinora & castrensium, sed tamen Christianorum illius ætatis, qvam tu maxime Evangelicam & imitandam esse ais. Jam ergo de Ecclesiastis pauca accipe. Pastores & Episcopi, & nonnunquam illi, qvos admiramur, Patres, sui qvisqve gregis ductores, de Episcopatu nō secus qvàm de tyrannide certabant; nunc per urbem, nunc in ipsa Ecclesia, ad ipsum Altare Sacerdotes, & Laici promiscuè digladiabantur; cædes faciebant, strages utrinqve magnas nonnunqvam ediderunt. Damasi & Ursicini, qui cum Ambrosio floruerunt, potes meminisse. Longum

gū esset Byzantinos, Antiochenos, & Alexandrinos illos tumultus, sub Cyrillo præsertim, qvem tu laudas obedientiæ prædicatorem, duce ac patre; occiso pœne à monachis in illo urbico prælio, Oreste Theodosii præfecto. Jam tua qvis vel impudentiam vel supinitate non obstupescat? *Usq; ad Augustinum*, inqvis, *& infra ejus ætatem, nulla cujusqvam privati aut præfecti, aut plurium conjuratorū extat in historiis mētio, qvi Regem suū necaverint, aut contra eum armis pugnârint*: nominavi ego ex historiis notissimis & privatos & proceres, qvi nō malos tātū, sed vel optimos reges suâ manu trucidaverint; totos Christianorū exercitus, multos cum iis Episcopos, qvi contra suos Imperatores pugnaverint. Adfers Patres, obediētiam erga regem, multis verbis aut suadentes aut ostentantes; adfero ego partim eosdē, partim alios patres

haud paucioribus factis obedientiam, etiam licitis in rebus, detrectantes, armis se contra Imperatorem defendentes, alios præsidibus ejus vim & vulnera inferentes, alios, Episcopatûs competitores, civilibus præliis inter se dimicantes; scilicet de Episcopatu Christianos cum Christianis, cives cum civibus cõfligere fas erat, de libertate, de liberis & cõjugibus, de vita, cum tyrãno nefas. Quem nó pœniteat hujusmodi patrum? Augustinum inducis *de potestate domini in servos, & reges in subditos* idẽ pronũtiantem; respondeo, ista si dicat Augustinus, ea dicere quæ neqve Christus neqve ejus Apostoli unqvam dixerunt; cum eorum tamen solâ authoritate rem alioqvi apertissimè falsam commendare videatur. Qvæ supersunt hujus capitis tres vel qvatuor paginæ, aut mera esse mendacia, aut oscitationes identidem repetitas, ex iis qvæ à nobis responsa jam

sunt,

sunt, per se qvisq; deprehendet. Nam ad Papam qvod attinet, in quem multa gratis peroras, facilè te patior ad ravim usq; declamitare. Qvod tamen ad captandos rerum imperitos tam prolixè adstruis, *regibus sive justis sive tyrannis subjectum fuisse omnem Christianum, donec potestas Papæ regali major agnosci cœpta est, & subjectos sacramento fidelitatis liberavit,* id esse falsissimum plurimis exemplis & *usque ad Augustinum, & infra ejus ætatem* prolatis demonstravimus. Sed neqve illud qvod postremò dicis, *Zachariam Pontificem Gallos juramento fidelitatis absolvisse,* multò verius esse videtur. Negat Franciscus Hotomanus, & Gallus, & jurisconsultus, & vir doctissimus in Francogallia sua *cap.13.* abdicatum authoritate Papæ Chilpericum, aut regnum Pipino delatum; sed in magno gentis concilio pro sua pristina authoritate transactum fuisse id omne negotium,

ex annalibus Francorum vetustissimis probat. Solvi deinde illo sacramento Gallos omnino opus fuisse, negant ipse Gallorum monumenta, negat ipse Papa Zacharias. Monumentis enim Francorum traditur, teste non solùm Hotomano, sed Girardo historiarum illius gentis notissimo scriptore, veteres Francos ut eligendi, sic abdicandi, si videretur, suos Reges jus sibi omne antiqvitus reservasse; neqve aliud sacramentum regibus, qvos creabant, dicere consvevisse, qvàm se illis hoc pacto fidem & officium præstituros, si vicissim illi qvod eodem tempore jurati etiam spondent, præstiterint. Si ergò Reges Rempublicam sibi commissam male gerendo, fidem jusjurandi fregerint priores, nil opus est Papâ, ipsi sua perfidia populum sacramenta solverunt. Papa deniqve Zacharias, qvàm tu authoritatem sibi ais arrogâsse, eam in epistola illâ ad

Fran-

Francos ab te citatâ ipse sibi derogavit, populo attribuit. *Nam si princeps populo, cujus beneficio regnum possidet, obnoxius est, si plebs regem constituit, & destituere potest*, qvæ ipsius verba sunt, Papæ, verisimile non est voluisse Francos de antiqvo jure suo, ullo postmodùm jurejurando, præjudicium facere: aut unqvam ita sese obstrinxisse, qvin semper sibi liceret qvod majoribus suis licuit, Reges bonos qvidem colere, malos amovere; nec eam præstare fidem tyrannis, qvam bonis Regibus sese dare arbitrati sunt. Tali obstrictum juramento populum, vel tyrannus ex Rege factus, vel ignaviâ corruptus, suo ipse perjurio solvit, solvit ipsa justitia, solvit naturæ lex ipsa: unde pontifex qvod solveret, etjam ipsius Pontificis judicio nihil prorsus erat.

CAP.

CAP. V.

Quanqvam in ea sum opinione, *Salmasi*, semperqve fui, legem Dei cum lege naturæ optimè consentire, adeòqve, si satis ostendi qvid divina lege sit de regibus statutum, qvid à populo Dei factum & Judaico & Christiano, ostendisse me eodem tempore eademqve operâ qvid legi naturali maximè consentaneum sit; tamen, qvia *confutari nos lege naturæ validissimè nunc posse* arbitraris, qvod supervacuum esse modò existimabam, id nūc ultrò necessarium fatebor; ut contra te hoc capite planum faciam, nihil congruentius naturæ etiam legibus esse, quàm tyrānos plecti. Id nisi evincam, non recuso qvin Dei qvoqve legibus puniri non posse, è vestigio tibi concedam. Non est consilium de natura jam, deqve origine civilis vitæ longam orationem contexere; istud enim

enim argumentum viri disertissimi cùm Græci tum Latini copiosè pertractarunt; ipse & brevitati, qvantum licet, studeo, & huic rei do operam ut non tam ego, qvi labori huic parsissem libens, sed tute te redarguas, teqꝫ subvertas. Ab eo igitur quod ipse ponis, incipiam & disputationis hujus futuræ fundamenta jaciam. *Lex*, inqvis, *natura est ratio omnium hominũ mentibus insita, bonum respiciens universorum populorum, qvatenus homines inter se societate gaudent. Bonum illud commune non potest procurare, nisi etiam, ut sunt qvos regi necesse est, disponat quoque qui regere debeant.* Ne scilicet ut qvisq; fortior est, debiliorem opprimat; atqve ita quos mutua salus ac defensio unum in locum congregaverat, vis atqve injuria distrahat, & ad vitam agrestem redire cogat. Estne hoc qvod volebas, etsi verbosius? *Ex ipsorum* itaqve *numero qvi in unam conve-*

venere, deligi ais oportuisse qvosdam sapientia aut fortitudine cæteris præstantes, qui vel vi vel persuadendo malè morigeros in officio continerent, sæpè unum id præstare potuisse, cujus excellens sit Virtus & prudentia; interdum plures, qui mutuis consiliis id faciant. Cæterum cum unus omnia providere & administrare non possit, necesse est ut consilia cum pluribus participet, & in societatem regiminis alios admittat. Ita sive ad unum revocetur Imperium, sive ad universum redeat populum, qvia nec omnes simul Rempub. gubernare possunt, nec unus omnia, ideo reverà penes plures semper regimen consistit. Et infrà. *Ipsa autem regendi ratio sive per plures, sive per pauciores, sive per unum dispensetur, æquè naturalis est, cum ex natura ejusdem principii descendat, quæ non patitur ita unius singularitatem gubernare, ut non alios socios imperandi habeat.* Hæc cum ex Aristotelis tertio Politicorum decerpsisse

potu-

potueram, malui abs te decerpta transcribere, qvæ tu Aristoteli, ut ignem Jovi Prometheus, ad eversionem Monarcharum, & perniciem ipsius tuam surripuisti. Jam enim prolatam à temetipso naturæ legem excute qvantum voles; nullum Juri regio, prout tu jus illud explicas, in natura locum, nullum ejus vestigium prorsus invenies. *Lex*, inqvis, *naturæ cum disponeret qui regere alios deberet, universorum populorum bonum respexit*. Non igitur unius, non Monarchæ. Est itaq; rex propter populum: populus ergò Rege potior & superior; superior cum sit & potior populus, nullum jus regis existere potest, qvo populum is affligat, aut in servitute habeat, inferior superiorem. Jus malè faciendi cum sit regi nullum, manet jus populi naturâ supremum; ut qvo jure homines consilia & vires mutuæ defensionis gratia, ante Reges creatos, primò consociavere,

re,

re, qvo jure ad communem omnium salutem, pacem, libertatem conservandam unum vel plures cæteris præfecerunt, eodem jure qvos propter virtutem & prudentiam cæteris præposuerant, possent eosdem aut qvoscunqve alios rempubl. malè gerentes, propter ignaviam, stultitiam, improbitatem, perfidiam vel coërcere vel abdicare: cum natura non unius vel paucorum imperium, sed universorum salutem respexerit semper & respiciat. Jam verò populus qvosnam delegit? *sapientia sinqvis aut fortitudine cæteris præstantes*, nempe qvi natura maxime regno idonei visi sunt, *cujus excellens virtus, & prudentia præstare id* muneris *potuit*. Jus igitur successionis natura nullum, nullus natura Rex, nisi qvi sapientia & fortitudine cæteris omnibus præcellit: Cæteri vel vi, vel factione contra naturam Reges sunt, cum servi potius esse deberent. Dat enim natura sapientissimo

tissimo cuiq; in minùs sapientes imperium, non viro malo in bonos, non stolido in sapientes: his igitur imperium qvi abrogãt, omnino convenienter naturæ faciunt. Cui fini sapientissimum qvemq; natura constituat regem ex temetipso audi; ut vel naturæ vel legibus *malè morigeros in officio contineat.* Continere autem in officio potéstne is alios, officium qvi negligit, aut nescit, aut pervertit ipse suum? Cedò jam qvodvis naturæ præceptũ qvo jubeamur instituta naturæ sapientissima in rebuspublicis & civilibus non observare, non curare, pro nihilo habere, cùm ipsa in rebus naturalibus & inanimatis ne suo fine frustretur, sæpissimè res magnas atqve miras efficere soleat. Ostende ullam vel naturę vel naturalis justitiæ regulam, qvâ oporteat reos minores puniri, reges & malorum omnium Principes impunitos esse, immò inter maxima flagitia coli, adorari, & Deo proximos haberi.

Con-

Concedis *ipsam regendi rationem, sive per plures, sive per pauciores, sive per unum dispensetur, æquè naturalem esse.* Non est ergò Rex vel optimatibus vel populi magistratibus naturâ sanctior, qvos cùm puniri posse ac debere, si peccãt, suprà sis largitus, idem de regibus, eidem fini ac bono constitutis fateare necesse est. *Non* enim *patitur natura,* inqvis, *ita unius singularitatem gubernare, ut non alios socios imperandi habeat.* Minimè ergò patitur monarcham, minimè unũ ita imperare, ut cæteros omnes sui unius Imperii servos habeat. Socios autem imperandi qvi tribuis Regi, *penès qvos semper regimen constitit*, das eidem collegas, & æqvales; addis qvi punire, addis qvi abdicare possint. Ita, uti semper facis, dum potestatem regiam, non jam exauges, sed tantummodò naturâ constituis, aboles: adeò ut nihil putem inauspicatius accidere regibꝰ potuisse, qvàm te defensorem.

forem. O infelicem ac miserum, qvę te mentis caligo in hanc impulit fraudē, ut latentem antehac diu, & qvasi personatam improbitatem atqve inscitiam tuam nunc tanto conatu insciens nudares ipse, & omnibus patefaceres: tuoqve met opprobrio operam ipse tuam locares, tuo ipse ludibrio tam gnaviter inservires. Qvæ te ira numinis quásve pœnas luentem, in lucem & ora hominum evocavit, ut tanto apparatu causam teterrimam impudentissimè simul & stolidissimè defenderis, atqve ita defendendo invitꝰ, perq; inscitiā proderis? Qvis te pejùs perditum vellet, qvis miseriorem, cui jam sola imprudētia, sola væcordia saluti esse potest ne sis miserrimus, si tyrānos qvorum causam suscepisti, imperita ac stulta defensione tāto magis invisos ac detestabiles omnibus, contra qvā sperabas, reddideris, qvanto iis majorem malefaciendi & impunè dominan-

minan-

minandi licentiam de industriâ attribueris; eoqve plures eorundem hostes inconsultò excitaveris. Sed redeo ad tua tecum dissidia. Cum tantum in te scelus admiseris, ut tyrannidem naturâ fundare studeas, præ cæteris gubernandi rationibus Monarchiam primò laudandam tibi esse vidisti; id, uti soles, incœptare sine repugnantia neqvis. Cum enim modò dixeras, *ipsam regendi rationem sive per plures sive per pauciores sive per unum æque naturalem esse*, statim *eam quæ per unum exercetur ex his tribus magis naturalem esse* ais, immò qvi etiam recens dixeras, *non patitur natura unius singularitatem gubernãtis*. Jam tyrannorum necem objice cui voles, qvi & monarchas omnes, & monarchiam ipsam tuâ fatuitate jugulâsti. Verùm qvæ sit melior administrandi rempub. ratio, per unum an per plures, non est nunc disserendi locus. Et monarchiam qvidem multi
cele-

celebres viri laudarunt, si tamen is qvi solus regnat, vir omnium optimus, & regno dignissimus sit; id nisi contingat, nihil monarchia proclivius in eam tyrannidem, qvæ pessima est, *labitur*. Jam qvòd ad unius *exemplar Dei expressam esse* dicis, qvis potentiam divinæ similem in terris obtinere dignꝰ est, nisi qvi cæterorum omnium longè præstantissimus, etiam bonitate ac sapientia est Deo simillimus; is autem solꝰ, meâ quidem sententiâ, exspectatus ille Dei filius est. Qvòd regnum in familiam rursus contrudis, ut patrifamilias regem assimiles, pater certè suæ familiæ regnum meretur, qvam omnem vel generavit, vel alit: in rege nihil est hujusmodi, sed planè contra sunt omnia. Animalia deinde nobis gregalia, imprimis *aves*, & in iis *apes*, siquidem te Physiologo aves istæ sunt, imitandas proponis: *Apes regem habent.* Tridentinæ scilicet, annon meminis-

ministi? cæterarum te teste *respub. est.* Verùm tu desine de apibus fatuari, musarum sunt, oderunt te scarabæū, & ut vides, redarguunt. *Conturnices sub Ortygometra.* Istos onocrotalis tuis tende laqveos ; nos tam stolido aucupio non capimur. Atqui jam tua res agitur, non nostra, *Gallus gallinaceus*, inqvis, *tam maribus quàm fœminis imperitat.* Qvi potest hoc fieri ? Cum tu ipse Gallus, &, ut ferunt, vel nimiùm gallinaceus, non tuæ gallinæ, sed illa tibi imperitet, & in te regnum exerceat : si gallinaceus ergò plurium fœminarum rex est, tu gallinæ mancipium tuæ, non gallinaceum te, sed *Stercorarium* qvendam esse *Gallum* oportet. Pro libris certè nemo te majora edit sterqvilinia, & gallicinio tuo stercoreo omnes obtundis ; hoc unicum galli gallinacei habes. Jam ego multa hordei grana daturum me tibi promitto, si totum hoc ver-

tendo

tendo sterqvilinium tuum∫, vel unam mihi gemmam ostenderis. Sed qvid ego tibi hordeum? qvi non hordeum, ut Æsopicus ille, simplex & frugi gallus, sed aurum, ut Plautinus ille nequam, scalpturiendo qvæsisti, qvamvis exitu adhuc dispari; tu enim centum Jacobæos aureos inde reperisti, cum Euclionis fuste potiùs, qvo misellus ille Plautinus, obtruncari dignior sis. Sed pergendum est. *Eadem utilitatis & incolumitatis omnium ratio naturalis postulat, ut qui semel ad gubernandum constitutus est, conservetur.* Qvis negat, qvatenus ejus conservatio cum incolumitate omnium consistit? ad perniciem autē omnium conservari unum, quis non videt alienissimum à natura esse? At *malum etiam regem conservari, immo pessimum* omnino vis, *eò quòd non tantum mali civitati procurat malè gubernando, quantum creatur cladium ex seditionibus quæ ad eum tollen-*

dum suscitantur. Quid hoc ad jus regum naturale? An, si natura me monet, ut latronibus diripiendum me permittam, [illegible] captum me totis facultatibus redimam potiùs, qvàm ut dimicare de vitâ cogar, latronum tu inde jus naturale constitues? suadet natura populo, ut tyrannorum violentiæ nonnunquam cedat, cedat temporibus; tu istâ populi necessitate ac patientiâ jus etiam naturale tyrannorum fundabis? Qvod illa jus populo sui conservandi causâ dedit, tu illam tyranno perdendi populi causâ jus idem dedisse affirmabis? Docet natura ex duobus malis, eligendum esse minus; & qvamdiu necesse est, tolerandum; an tu hinc tyrāno, utpote minori fortasse interdum malo, jus impunè malefaciendi exoriri naturale statues? Recordare saltem ea qvæ jampridem ipse de Episcopis contra Loiolitam scripsisti, à me suprà tertio capite recitata,

citata, his planè contraria; Illic *seditiones, dissentiones, discordias optimatium & populi, longè levius esse malum affirmas, qvàm sub uno monarcha tyranno certam miseriam ac perniciem.* Et vera tum qvidem affirmabas; nondum enim insaniebas, nondum Carolinis Jacobæis delinitus & deauratus, in morbum regium incideras. Dicerem fortasse, nisi is esses qvi es, pudeat te tandem prævaricationis tuæ turpissimæ; tibi verò dirumpi facilius est qvàm erubescere, qvi ut rem faceres, pudorem jam diu amisisti. Annon ipse memineras Romanos florentissimam & gloriosissimam Rempubl. post exactos reges habuisse? potuit fieri ut Batavorum oblivisceree? qvorum respub. Hispaniarum rege pulso post bella diutina, feliciter tamen gesta, libertatem fortiter & gloriosè conseqvuta est, téqve grammaticastrum Eqvitem stipendio alit suo, non ut juventus Ba-

tavica te prævaricatore & sophistâ tam nihil sapere discat, ut ad servitutem Hispanicam redire mallet, quàm paternæ libertatis ac gloriæ hæres esse; istam doctrinæ pestem ad Riphæos ultimos, & glacialem Oceanum, qvo te in malam rem abire par est, tecum auferas licebit: Exemplo deniqve sunt Angli, qui Carolum tyrannum bello captum, & insanabilem obtruncârūt, At *insulam beatam sub regibus, & luxu affluentem discordiis deformarunt*, Immo luxu penè perditam quo tolerantior servitutis esset, extinctis deinde legibus, & mancipatâ religione, servientem liberârunt. En autem Epicteti cum Simplicio editorem, stoicum gravissimum, cui *luxu affluens insula* beata est videtur! Ex porticu Zenonis nunqvam tale sat scio, documentum prodiit. Qvid refert? an de doctore qvicqvid libet regibus licebit, tibi ipsi non licebit Lupi domino ex Lupanari

tuo,

tiro, tanquam ex novo qvodam lyceo qvamcunqve libet emittere philoſophiam? ſed reſume nunc qvam ſuſcepiſti perſonam. *Nunquam ſub ullo rege tantum cruoris hauſtum eſt, tot familiæ deſolatæ*; Hoc totum Carolo imputandum eſt, non Anglis; qui exercitum Hibernicorum priùs in nos paraverat; omnes Hibernos conjurare cõtra Anglos ſuo ipſe diplomate juſſerat; per illos ducena circiter millia Anglorum una in provinciâ Ultoniâ occiderat; de reliqvis nihil dico: binos exercereitus in exitium Parlamenti Anglicani urbisq; Londini ſollicitaverat; multa alia hoſtiliter fecerat, priuſqvam à populo aut magiſtratibus tuendæ Reipub. causâ vel unus miles conſcriptꝰ eſſet. Qvæ doctrina, qvæ lex, qvæ unquam religio ſic homines inſtituit, ut otio conſulendum, ut pecuniæ, ut ſangvini, ut vitæ potiùs parcendum eſſe ducerent, qvàm hoſti

obviam eundum? nam externo an inteſtino, qvid intereſt? cum interitus reipub. ſive ab hoc, ſive ab illo funeſtus æquè, & acerbus impendeat. Vidit totus Iſraël non poſſe ſe ſine multo ſangvine Levitæ uxorem ſtupro enectam ulciſci; an igitur qvieſcendum ſibi eſſe duxit, an bello civili qvamvis truculentiſſimo ſuperſedendum, an unam igitur mulierculam mori inultam eſt paſſus? Certè ſi natura nos docet qvamvis peſſimi regis dominatum potiùs pati, qvàm in recuperanda libertate, plurimorum civium ſalutem in diſcrimen adducere, doceret eadem non Regem ſolùm perferre, qvem tamen ſolum perferendum eſſe contendis, ſed Optimatium, ſed paucorum qvoq; potentiam; latronum etiam nonnunqvàm & ſervorum rebellantium multitudinem. Non Fulvius aut Rupilius bellum ſervile poſt cæſos exercitus prætorios, non

non Crassus in Spartacum post deleta consularium castra, non Pompejus ad piraticum bellum exiisset. Romani vel servis, vel piratis, ne tot civiũ sangvis effunderetur, hortante scilicet naturâ, succubuissent. *Hunc* itaq; *sensum*, aut hujusmodi ullum *gentibus impressisse naturam* nusqvam ostendis: & tamen nõ desinis malè ominari, & vindictam divinam, qvam in te augurem tuiqve similes avertat Deus, nobis denuntiare; qvi nomine tantum regem, re hostem acerbissimum debito supplicio ulti sumus; & innumerabilem bonorum civium cædem authoris pœnâ expiavimus. Nunc magis naturalem esse monarchiam ex eo probari ais, qvod *plures nationes & nunc & olim regium statum receperint, quàm optimatem & popularem.* Respondeo primùm neque Deo neqve naturâ suadente id factum esse; Deus nisi invitus, populum suum sub regio imperio esse noluit; natura

qvid ſvadeat & recte ratio, non ex pluribus, ſed ex prudentiſſimis nationibus optimè perſpicitur. Græci, Romani, Itali, Carthaginienſes, multique alii ſuopte ingenio vel optimatium vel populi imperium regio prætulerunt, atq; hæ qvidem nationes cæterarum omnium inſtar ſunt. Hinc Sulpitius Severus, *regium nomen cunctis ferè liberis gentibus ſemper invisū* fuiſſe tradit. Verùm iſta non jam huc pertinēt, nec qvæ ſeqvuntur multa, inani futilitate à te ſæpiùs repetita: ad illud feſtino, ut quod rationibus firmavi, id exemplis nunc oſtendam, eſſe vel maximè ſecundùm naturam, tyrannos qvoqvo modo puniri; id omnes gentes, magiſtra ipſa natura, ſæpiùs feciſſe, ex qvo impudentia tua prædicanda, & turpiſſima mentiendi licentia omnibus innoteſcere dehinc poterit. Primos omnium inducis Ægyptios; & certè qvis te per omnia Ægyptizare non videat? *Apud hos* inqvis *nuſqvam men-*

mentio extat ullius regis à populo per seditiones occisi, nullum bellum illatum, aut qvicqvam factum à populo qvo è solio dejiceretur. Qvid ergo Osiris rex Ægyptiorum fortasse primus? annon à fratre Typhone, & viginti qvinque aliis conjuratis interemptus est? qvos & magna pars populi secuta magnum cum Iside & Oro, regis conjuge, & filio prælium commisit? prætereo Sesostrin à fratre per insidias penè oppressum; Chemmin etiam & Cephrenem, qvibus populus meritò infensus, qvos vivos non poterat, mortuos se discerpturum minatus est. Qvi reges optimos obtruncare sunt ausi, eósne putas naturæ lumine, aut religione aliquâ retentos, à pessimis regibus manus abstinuisse? qvi reges mortuos, & tum demùm innocuos, sepulcro eruituros se minitabantur, ubi etiam pauperculi cujusq; corpus inviolatum esse solet, vivósne illi & no-

centiſſimos propter naturæ legem punire, ſi modò viribus valerent, verentur? Affirmares hæc, ſcio, quamlibet abſurda; at enim ego ne affirmare audeas elingvem te reddam. Scito igitur multis ante Cephrenem ſeculis regnâſſe apud Ægyptios Ammoſin; & tyrannum, ut qvi maximè, fuiſſe; eum Ægyptii æqvo animo pertulerunt. Lætaris; hoc enim eſt qvod vis. At reliqva audi, vir optime & veraciſſime, Diodori enim verba ſunt qvæ recito, μέχρι μὲν τινὸς ἐκαρτέρουν οὐ δυνάμενοι, &c. tolerabant aliqvandiu oppreſſi, qvia reſiſtere potentioribus nullomodo poterant. Qvamprimùm verò Actiſanes Æthiopum rex bellum gerere cum eo cœpit, nacti occaſionem pleriqve defecerunt, eóqve facilè ſubacto, Ægyptus regno Æthiopum acceſſit. Vides hîc Ægyptios, qvàmprimùm poterant, arma contra tyrannum tuliſſe, copias cum externo rege con-

conjunxisse, ut regem suum ejusqve posteros regno privarent, bonum & moderatum regem, qvalis erat Actisanes, maluisse externum, qvàm tyrannum domesticum. Iidem Ægyptii consensu omnium maximo Aprien tyrannum suum, cõductitiis copiis pręfidentem, duce Amasi prælio victum strangulârunt; Amasi viro nobili regnum dederunt. Hoc etiam adverte; Amasis captum regem ad tempus in ipsa regia honestè asservabat: incusante demum populo, injustè eum facere qvi suum & ipsorum hostem aleret, tradidit populo regem; qvi eum prædicto supplicio affecit. Hæc Herodotus & Diodorus. Qvid amplius tibi quæris? ecqvem tyrannum censes non maluisse vitam securi qvàm laqveo finire? Postea sub Persarum imperium *redacti* Ægyptii *fideles*, inqvis, *exstitêre*; Qvod falsissimum est; in fide enim Persarum nunqvam permanse-

re;sed qvarto post anno quàm subacti à Cambyse fuerant, rebellarunt. Domiti deinde à Xerxe , haud multò pôst ab ejus filio Artaxerxe defecerũt, regem Inarum qvendam sibi adsciverunt. Qvo occiso iterum fidem mutant , & constituto rege Tacho Artaxerxi Mnemoni bellum indicunt. Sed neqve suo regi fideliores, ablatum patri regnum filio Nectanebo tradunt; donec tandem ab Artaxerxe Otho in ditionem Persarum rediguntur. Sub Macedonum etiam imperio, qvantũ in se erat, tyrannos coercendo esse factis indicarunt ; statuas & imagines Ptolemæi Physconis dejecerunt, ipsũ mercenario exercitu præpollẽtem interficere neqviverunt. Alexander ejus filius ob cædem matris concursu populi in exilium agitur : filium item ejus Alexandrum insolentiùs dominátem Alexandrinus populus vi abreptum ex regia in gymnasio publico inter-

interfecit: Ptolemæum deniqve Auleten ob multa flagitia regno expulit. Hæc tam nota cùm non possit nescire vir doctus, non debuerit, qvi hæc docere profiteatur, qvi fidem tantis in rebus haberi sibi postulet, qvis non pudendum & indignissimum esse dicat, hunc, vel tam *rudem* & *indoctum* tanta cum infamia bonarum literarũ *pro Doctissimo* circumferre se tumidum, & stipendia regum & civitatum ambire, vel tam improbum & mendacem, non insigni aliqvà ignominiâ notatum, ex omnium communitate & consortio tum doctorum tum bonorum exterminari. Postqvam Ægyptum lustravimus, ad Æthiopes jam proximos visamus. Regem à Deo electum, ut credunt, qvasi Deum qvendam adorant: qvoties tamen eum Sacerdotes damnant, ipse mortem sibi consciscit. Sic enim, Diodoro teste, omnes alios maleficos puniunt; non ipsi

ipsi morte afficiunt, sed ipsos reos li-
ctore misso mori jubent. Ad Assyrios
deinde & Medos & Persas regum ob-
servantissimos accedis: *jus illic regium
summa cum licentia qvidlibet faciendi
conjunctum fuisse* contra omnium Hi-
storicorum fidem affirmas. Narrat
imprimis Daniel ut regem Nebuchad-
nezzarem plus nimio superbientem
homines à se depulerint, & ad bestias
ablegaverint. Jus eorum non regium,
sed Medorum & Persarum id est po-
puli jus appellatur; qvòd cùm irrevo-
cabile esset, reges etiam obligavit. Da-
rius itaq; Medus eripere manibus sa-
traparum Danielem, qvanqvam id
maximè agebat, non potuit. *Populi*, in-
qvis, *nefas esse tum credebant regem re-
pudiare qvòd illo jure abuteretur*. Inter
ipsa tamen hæc verba adeò miserè ob-
torpes, ut dum istorū populorum ob-
edientiam & modestiam laudas, ere-
ptum Sardanapalo regnum ab *Arbace*
tuâ

tuâ ſponte commemores. Eripuit autem is non ſolus, ſed partim à Sacerdotibus juris peritiſſimis, partim à populo adjutus, atque hoc præſertim nomine eripuit, qvòd is Jure regio, non ad crudelitatem, ſed ad luxuriam tantum modò & mollitiē abuteretur. Percurre Herodotum, Cteſiam, Diodorū, intelliges omninò contrà eſſe qvàm dicis, *à Subditis ut plurimùm ea regna deſtructa fuiſſe, non ab externis*: Aſſyrios reges à Medis, Medos à Perſis, utriſq; tum *Subditis*, ſublatos fuiſſe. *Cyrū* ipſe *rebellâſſe*, & *arreptas tyrannides in diverſis imperii locis fateris*. Hoccine eſt jus regium apud Medos & Perſas, & obſervantiam eorum in reges, qvod inſtituiſti, aſſerere? Qvæ te Anticyra tam delirum ſanare poteſt? *Perſarum reges qvali jure regnârint ex Herodoto*, inqvis, *liquet*. *Cambyſes*, cùm ſororem in matrimonio habere cuperet, judices regios conſulit, delectos *ex populo viros*,

viros, legum interpretes, ad qvos o-mnia referri solebant. Qvid illi? negant se invenire legem quæ jubeat, fratrem secum in matrimonium sororem jungere; aliam tamen invenisse, qvâ liceat Persarum regi facere quæ libeat. Primùm si rex omnia pro suo jure poterat, qvid alio legum interprete quàm ipso rege opus erat? supervacanei isti judices ubivis potiùs qvàm in regia mansissent. Deinde si Regi Persarum quidvis licuït, incredibile est id adeò nescivisse Cambysē dominationis cupidissimū, ut quid licitum esses, Judices illos percontaretur. Qvid ego? vel *gratificari* volentes *regi*, ut fateris ipse, vel à tyranno sibi metuentes, ut ait Herodotus, facilem quâdam se reperisse legem simulant, palpum regi obtrudentes: qvod in judicibus & legum peritis hac etiam ætate novum non est. At verò *Artabanus Persa dixit ad Themistoclem, nullam legem a-*

pud

pud Persas esse meliorem illâ quâ sancitum fuerat, regem esse honorandum & adorā-dum. Præclaram tu quidem legem de adoratione Regum introducis etiam à patrib9 antiquis damnatam; pręclarum etiam legis commendatorem Artabanum, qui ipse haud multo postea sua manu Xerxem regum suum trucidavit. Probos regum defēsores regicidas nobis adfers: suspicor te regibus insidias qvasdam moliri. Claudianum citas poetam, Persarum obedientiæ testem. At ego te ad res eorum gestas & annales revoco, defectionibus Persarum, Medorum, Bactrianorum, Babyloniorum, etiam cædibus regum refertissimos. Proximus tibi author est Otanes Persa, ipse etiam Smerdis interfector sui regis, cui cum odio potestatis regiæ, injurias & facinora regū exponat: violationes legum, cædes indemnatorum, stupra, adulteria, hoc tu *Jus Regium* vis appellari, & Samuelis iterum

iterum calumniandi in mentem tibi venit. De Homero qvi reges esse ab Jove cecinit, supra respondi: Philippo regi jus regium interpretanti tam credam qvàm Carolo. Ex Diotogenis deinde Pythagoréi fragmento qvædã producis, at qvali is de Rege dicat taces. Accipe igitur qvo ille usus est exordio; ad qvod referri qvæ seqvuntur cuncta debent. Βασιλεὺς κ' εἴη ὁ δικαιότατος, &c. *Rex ille fuerit, qvi justissimus est, justissimus autem, qvi maximè legitimus*, nam sine justitia nullus *Rex esse poterit, neq; justitia sine lege.* Hæc cum Jure tuo regio è regione pugnant. Eadem abs te recitatus Ecphantas philosophatur: δεῖ ἦ καὶ τὸν εἰς αὐτὰν καταστάντα, &c. *oportet qvi regnum suscipit purissimum & lucidissimum natura esse*: & infrà ὁ κατ' ἀρετὰν ἐξάρχων, &c. *ille qvi imperat secundùm virtutem, nominatur Rex, & est.* Qvem tu igitur regem vocas, Pythagoreorum judicio Rex non

non est. Jam tu vicissim Platonem audi in Epistola octava ἀρχὴ γιγνέσθω ὑπεύθυνος βασιλικὴ, &c. *Sit Regia potestas reddendæ rationi obnoxia; leges dominentur & aliis civibus & ipsis etiam Regibꝰ, si qvid præter leges fecerint.* Addo Aristotelem Polit. 3. ἐν μὲν τοῖς ὁμοίοις καὶ ἴσοις οὔτε συμφέρον ἐστὶν, &c. *inter similes & æquales neq; utile est neq; justũ, esse unum omnium dominum, neq; ubi leges non sunt, neqve ut ipse lex sit, neque ubi sunt leges; neqve bonum bonorum, neque non bonum non bonorum dominũ esse.* Et lib. qvinto, *Quem populus non vult, statim is non rex sed tyrannus est*, c. 10. Hem tibi etiam Xenophontem in Hierone ἀντὶ τοῦ τιμωρεῖν αἱ πόλεις αὐτοῖς, &c. *tantum abest ut tyrannorum neces civitates ulciscantur, ut magnis honoribus afficiant eum, qvi tyrannum interfecerit, imagines etiam tyrannicidarum in templis statuunt.* Testem oculatum adjiciam Marcum Tullium pro Milone.

ne. *Græci homines Deorum honores tribuunt iis viris qui tyrannos necaverunt: quæ ego vidi Athenis, quæ aliis in urbibus Græciæ, quas res divinas talibus institutas viris, quos cantus, quæ carmina! prope ad immortalitatem, & religionem, & memoriam consecrantur.* Polybius denique author gravissimus, Historiarum sexto. τό τε ἢ ταῖς ἐπιθυμίαις ἑπόμϑνοι, &c. *cum principes*, inquit, *cupiditatibus obseqvi cœperunt, tum de regno facta est tyrannis, & conspiratio in caput dominantium inibatur; cujus qvidem authores erant non deterrimi civium, sed generosissimi qviqve & maximi animi.* Longè plura cùm mihi suppeterent, hæc pauca delibavi: obruor enim copiâ. A Philosophis ad Poetas jam provocas, eò te libentissimè seqvimur. *Potestatem nullis legibus, nullis judiciis obnoxiam in Græcia Reges obtinuisse vel unus*, inquis, *Æschylus potest docere; qui in Tragœdia, Supplices,*

plices, Regem Argivorum ἀνεύθυνον πρύτανιν vocat, non judicabilem rectorem. Verùm tu ſcito, præcipitem enim te & nullius judicii eſſe, qvocunque te vertis, eò magis perſpicio, ſcito, inqvam, non qvid poeta, ſed qvis apud Poëtam qvidqve dicat, ſpectandum eſſe: variæ enim perſonæ inducuntur, nunc bonæ, nunc malæ, nunc ſapientes, nunc ſimplices, non ſemper qvid Poetæ videatur, ſed quid cuique maximè conveniat loquentes. Danai filiæ qvinquaginta ex Ægypto profugæ ad Argivorum regem ſupplices pervenerant; orant uti ſe contra vim Ægyptiorum claſſe inſequentium defendat; reſpondet Rex, Non poſſe ſe, niſi rem priùs cum populo communicet.

Ἐγὼ δ' ἂν οὐ κραίνοιμ' ὑπόσχεσιν πάρος
Ἀστῶν ἢ πᾶσι τοῖσδε κοινώσας πέρι.

Mulieres peregrinæ & ſupplices incerta populi ſuffragia veritæ Regem denuò blandiùs compellant.

Σύ

Σύ τοι πόλις, σὺ δὲ τὸ δήμιον,
Πρύτανις ἄκριτος ὤν.

Tu inſtar urbis es & populi,
Prætor injudicatus.

Rurſus Rex.

Εἶπον δὲ καὶ πρὶν, οὐκ ἄνευ δήμου τάδε
Πράξαιμ' ἂν οὐδέπερ κρατῶν.—

Dixi antea, non ſine populo hæc faciam, ne ſi poſſem quidem.

De re itaq; tota ad populum refert,

Ἐγὼ δὲ λαοὺς συγκαλῶν ἐγχωρίους
Πείσω τὸ κοινόν.

Populus itaque decernit opem Danai filiabus ferendam; unde illa ſenis Danai lætantis,

Θαρσεῖτε παῖδες, εὖ τὰ τῶν ἐγχωρίων
Δήμου δέδοκται παντελῆ ψηφίσματα.

Bono eſtote animo filiæ, benè decreverunt
Indignarum, in conventu populari,
perfectiſſima ſuffragia.

Hæc niſi protuliſſem, qvàm temere ſtatuiſſet ſciolus iſte de Jure regio apud

pud Græcos ex ore mulierum, & peregrinarum, & supplicum; cùm & ipse Rex, & ipsa res gesta longè aliud nos doceat. Idem etiam docet Euripidis Orestes, qui, mortuo patre, Argivorũ ipse Rex, ob cædem matris à populo in judicium vocatus, ipse causam dixit, & suffragiis populi capite damnatus est. Athenis regiam potestatem legibus obnoxiam fuisse testatur idem Euripides etiam in Supplicibus, ubi hæc Theseus Athenarum Rex ———

οὐ γὰρ ἄρχεται
Ἑνὸς πρὸς ἀνδρὸς, ἀλλ' ἐλευθέρα πόλις,
Δῆμος δ' ἀνάσσει ———

non regitur
Ab uno viro, sed est libera hæc civitas,
Populus autem regnat ———

Sic ejus filius Demophoon Rex item Atheniensium apud eundem Poetam in Heraclidis.

Οὐ γὰρ τυραννίδ' ὥστε βαρβάρων ἔχω,
Ἀλλ' ἢν δίκαια δρῶ, δίκαια πείσομαι.

L Non

Non enim iis tyrannicè tanquam barbaris impero,
Sed si facio justa quæ sunt, justa mihi rependuntur.

Non aliud Thebis Jus Regium antiquitùs fuisse testatur Sophocles in Oedipo tyranno, unde & Tiresias & Creon Oedipo ferociter responsant, ille

οὐ γάρ τι σοὶ ζῶ δοῦλος.
Non servus tibi sum.

Hic, Κἀμοὶ πόλεως μέτεστι τοῦδ' οὐ σοὶ μόνῳ
Est & mihi jus in hac civitate, non tibi solùm.

Et Æmon Creonti in Antigone.

Πόλις γὰρ οὐκ ἔσθ', ἥτις ἀνδρός ἐσθ' ἑνός,
Non est civitas, quæ unius est viri.

Jam verò Lacedæmoniorum Reges in judicium sæpe adductos, & interdum morte multatos nemo ignorat. Atqve hæc qvidem antiqvum in Græcia Jus Regium qvale fuerit satis declarāt. Ad Romanos veniamus. Tu ad illud imprimis recurris non Sallustianum, sed

C.Mem-

C. Memmii apud Sallustium, *impune quidvis facere*: cui suprà respõsum est. Sallustius ipse disertis verbis authore est, *Romanos imperium legitimum, nomẽ imperii Regium habuisse*; qvod cum *se in dominationem convertit*, ut nôsti, expulerunt. Sic M. Tullius in Pisonem, ego Consulem esse putem, qvi Senatum esse in repub. non putavit? & sine eo consilio consulem numerem, sine quo Romæ ne Reges qvidem esse potuerunt? Audin' Regem Romæ sine Senatu nihil fuisse? *At Romulus, ut libitum Romanis imperitaverat, ut ait Tacitus.* Nõdum enim fundata legibus, colluvies potiùs cõvenarum qvàm respubl. erat: omnes olim mortales sine legib9 vivebant, cum Respublicæ nõdum essent. Post Romulum autem, authore Livio, etsi Regem omnes volebant, libertatis dulcedine nondum expertâ, *Populo tamen summa potestas permissa est, ut non plus darent juris quam detinerent;*

jus illud à Cæsaribus *vi ademtum fuisse*; idem ait. Servius Tullius dolo primum qvasi Tarqvinii Prisci vicarius regnabat; postea verò ad populum ipse retulit, *vellent juberéntne se regnare*; tandem ut ait Tacitus, *sanctor legum fuit queis etiam Reges obtemperarent*. Fecissetne hanc sibi & posteris injuriam, si supra leges priùs fuisse jus regium sensisset? Ultimus illorum regum Tarqvinius superbus *morem de omnibus Senatum consulendi primus solvit*; ob hæc & alia flagitia populus L. Tarquinio Regi Imperium abrogavit; exulemque esse cum conjuge ac liberis jussit. Hæc ferè ex Livio & Cicerone; qvibus alios juris regii apud Romanos haud tu interpretes attuleris meliores. At dictaturam qvod attinet, temporaria tantùm fuit, nunquã adhibita, nisi difficillimis reipub. temporibus, & intra sex menses deponenda. Jam autem imperatorum quod vocas,

vocas, non jus illud, sed vis planè erat; imperium nullo jure præterqvàm armis partum. At *Tacitus*, inquis, *qvi sub imperio unius floruit*, ita scripsit. *Principi summum rerum arbitrium dii dederunt, subditis obseqvii gloria relicta est.* Nec dicis qvo loco; tibi conscius nimirum insigniter lectoribus imposuisse; quod mihi qvidem statim suboluit, qvamvis locum illum non statim reperi. Non enim Taciti hæc verba sunt, scriptoris boni, & tyrannis adversissimi, sed apud Tacitum M. Terentii cujusdam eqvitis Romani, qvi capitis reus, inter alia quæ metu mortis ab eo dicta sunt, sic Tiberium adulatur, annalium 6. *Tibi summum rerum judicium dii dederunt, nobis obseqvii gloria relicta est.* Hāc tu qvasi Taciti sententiam profers, qvi sententias tibi commodas non ex pistrina solùm aut tonstrina, sed ex ipsa carnificinâ oblatas non respueres: ita omnia vel ostentationis causâ,

vel imbecillitatis conſcientiâ undecunqve corradis. Tacitum ipſum, ſi legere maluiſſes, qvàm alicubi decerptum negligentiùs tranſcribere, docuiſſet te is, jus illud imperatorum unde ortum ſit. *Poſt Actiacã victoriam, verſo civitatis ſtatu nihil usqvam priſci aut integri moris; omnes exutâ æqvalitate juſſa principis adſpectare*; docuiſſet idẽ annalium 3. unde tuum omne jus regium; *Poſtquã exui æqualitas, & pro modeſtia ac pudore ambitio & vis incedebat, provenere dominationes, multóſq; apud populos æternùm manſere*. Idem ex Dione poteras didiciſſe, ſi innata levitas & inconſtantia tua qvicqvam te altiùs percipere pateretur. Narrat enim is l. 53. abs te citato, ut partim armis, partim dolo & ſimulatione Octaviani Cæſaris effectum ſit, ut imperatores legibus ſoluti eſſent; dum enim pro concione pollicetur ſe principatu abitu-

bi turum, legibus & imperiis etiam a-
liorum obtemperaturum, per causam
belli in provinciis suis gerendi, reten-
tis apud se semper legionibus, dum si-
mulatè renuit imperium, sensim in-
vasit. Non est hoc legibus rite solutũ
esse, sed legum vincula, qvod gladia-
tor ille Spartacus potuit, vi solvere;
nomen deinde principis aut impera-
toris & αὐτοκράτορος sibi arrogare;
qvasi Deus aut naturæ lex omnes & ho-
mines & leges illi subjecisset. Vis alti-
ùs paulo juris Cæsarei originẽ cogno-
scere? Marcus Antonius, jussu Cæsaris,
qvi armis in rempublicã nefariè sum-
ptis tum plurimum poterat, Consul
factus, cùm Lupercalia Romæ cele-
brarentur, ex composito, ut videba-
tur, diadema capiti Cæsaris cum ge-
mitu & plangore populi imposuit: a-
scribi deinde jussit in fastis ad Luper-
calia, C. Cæsari Antonium Consu-

lem, jussu populi, regnum detulisse. Qva de re Cicero in secunda Philippica; *Ideone L. Tarqvinius exactus, Spurius Cassius, Sp. Melius, M. Manlius necati, ut multis post seculis à M. Antonio, quod fas non est, rex Romæ constitueretur?* Tu verò omni malo cruciatu atqve infamia sempiternâ etiam ipso Antonio dignior es; qvanquam tu hinc noli superbire, non enim te hominem despicatissimum, ullâ re aliâ qvàm scelere cum Antonio conferendum putem, qvi in hisce tuis Lupercalibus nefandis non uni tantùm, sed omnibus tyrannis diadema cunctis legibus solutum, nullâ solvendum imponere studuisti. Certè si ipsorum Cæsarum oraculo credendum est, sic enim appellant Christiani imperatores Theodosius & Valens edictum suum, Cod. l. 1. tit. 14, de authoritate juris, imperatorum pendet authoritas. Majestas ergo regnantes, vel ipsorum Cæsarum

sive

sive judicio sive oraculo, submittenda legibus est, de qvibus pendet. Hinc adultâ jam potestate imperatoriâ ad Trajanum Plinius in Panegyrico; *Diversa sunt naturâ, dominatio, & principatus. Trajanus regnum ipsum arcet ac summovet, sedémque obtinet principis, ne sit domino locus.* Et infra, *omnia quæ de aliis principibus à me dicta sunt, eò pertinent ut ostendam, quàm longa consvetudine corruptos, depravatósq; mores principatus parens noster reformet, & corrigat.* Qvod depravatos principatûs mores Plinius, id tene pudet jus regium perpetuò vocitare? Verum hactenùs de Jure regio apud Romanos breviter. Qvid illi in tyrannos suos, sive reges, sive Imperatores fecerint, vulgo notum est. Tarqvinium expulerunt. Sed *quomodo*, inqvis, *expulerunt, an in jus vocarunt? neqvaquam; Portas venienti clauserunt.* Ridiculum caput, quid ni clauderent advolanti

cum parte copiarum? qvid refert exulare jussus fuerit an mori, modò pœnas dedisse constat? Ca. Cæsarem tyrannum excellentissimi ejus ætatis viri in Senatu interfecerunt; id factum M. Tullius & ipse vir optimus, & pater patriæ publicè dictus, miris laudibus, cum alibi passim, tum in 2. Philippica celebravit. Pauca recitabo. *Omnes boni quantum in ipsis fuit, Cæsarem occiderunt; aliis consilium, aliis animus, aliis occasio, defuit, voluntas nemini.* Et infrà. *Quæ enim res unqvam, proh sancte Jupiter, non modò in hac urbe, sed in omnibus terris est gesta major, quæ gloriosior, quæ commendatior hominum memoriæ sempiternæ? in hujus me consilii societatem, tanqvam in eqvum Trojanum, includi cum principibus non recuso.* Illud Senecæ tragici & ad Græcos referri potest, & ad Romanos:

— Victima haud ulla amplior
Potest, magisq; opima mactari Jovi
Quam rex iniquus —.

Nam si ad Herculem spectes, cujus hæc sententia inducitur, qvid sense-rint illa ætate Græcorum summi viri ostendit: si ad poetam, qui sub Nerone floruit (& sensum fere suum poetæ personis optimis affingere solent) significabat & qvid ipse, & qvid omnes viri boni, ætate etiam Neronis, faciendum tyranno censuerint; quamque pium, qvamqve diis gratum esse duxerint tyrannicidium. Sic optimi qvique Romanorum, qvantum in se erat, Domitianum occiderunt. Palam hoc profitetur Plinius secundus in illo ad Trajanum imperatorem Panegyrico. *Juvabat illidere solo superbissimos vultus, instare ferro, sævire securibus, ut si singulos ictus sangvis dolorque sequeretur: nemo tam temperans gaudii, qvin instar ultionis*

 vi-

videretur cernere laceros artus, truncam membra, postremò truces horrendasque imagines abjectas excoctasque flammis. Et deinde, *non satis amant bonos principes, qui malos satis non oderint.* Tum inter flagitia Domitiani ponit, quòd is Epaphroditum Neronis utcunque interfectorem trucidaverit. *An excidit dolori nostro modò vindicatus Nero, permitteret credo famam vitamque ejus carpi, qui mortem ulciscebatur?* Planè quasi sceleri proximum esse judicaret, non interfecisse Neronem, scelus gravissimum vindicâsse interfectum. Ex his manifestum est, Romanorum præstantissimos qvosque viros non solum tyrannos qvoqvo modo, qvoties poterant, occidisse, sed factum illud, ut Græci olim, in maxima laude posuisse: Vivum enim tyrannum qvoties judicare non poterant viribus inferiores, mortuum tamen & judicabant, & lege Valeriâ damnabant. Valerius enim

enim Publicola Junii Bruti collega, cum videret non posse stipatos suis militibus tyrannos ad judicium perduci, legem tulit qua indemnatum quovis modo occidere liceret; deinde facti rationem reddere. Hinc C. Caligulam, quem Cassius ferro, omnes votis interfecerunt, Valerius Asiaticus, vir consularis cum non adesset, ad milites tamen ob necem ejus tumultuantes exclamat, *utinam ego interfecissem*; Senatus eodem tempore abolendam Cæsarum memoriam, ac diruenda templa censuit; tantum abfuit ut Cassio irasceretur; Claudium à militibus imperatorem mox salutatum, vetant per tribunum plebis principatum capessere; vis autem militum vicit. Neronem Senatus hostem judicavit, & ut puniretur more majorum, quærebat; id genus pœnæ erat, ut nudi cervix insereretur furcæ, corpus virgis ad necem cæderetur. Vide, quanto

mitiùs & moderatiùs Angli cum tyranno egerint suo, qui multorum judicio plus ipso Nerone sangvinis fundendi author fuerat. Sic Domitianum mortuum Senatus damnavit; qvod potuit, imagines ejus coràm detrahi, & solo affigi jussit. Commodus à suis interfectus, non vindicatus à Senatu aut Populo, sed hostis judicatus est, qvi etiam cadaver ejus ad supplicium qværebant. Ea de re Senatusconsultum extat apud Lampridium; *Hosti patriæ honores detrahuntur, Parricida trahatur, in spoliario lanietur, hostis deorum, carnifex Senatus unco trahatur, &c.* Iidem Didium Julianum imperatorem freqventissimo Senatu capitis damnarunt; & misso Tribuno occidi in Palatio jusserunt. Idem Maximino imperium abrogarunt, hostémqve judicarunt. Juvat ipsum Senatusconsultum ex Capitolino recitare. *Consul retulit;*

Patres Conscripti, de Maximinis quid placet? responsum est, *hostes, hostes; qvi eos occiderit præmium merebitur.* Vis scire populus Romanus & provinciæ Maximino imperatori an Senatui paruerint? audi eundem Capitolinum. *Literas mittit Senatus* ad omnes provincias, ut communi saluti, libertatiqve subveniant; qvæ auditæ sunt ab omnibus. Ubiqve amici, administratores, duces, tribuni, milites Maximini interfecti sunt: paucæ civitates fidem hosti publico servaverunt. Eadem tradit Herodianus. Quid plura de Romanis? Jam apud finitimas nationes quale jus regum illâ ætate fuerit videamus. Apud Gallos rex eorum Ambiorix *sua ejusmodi esse imperia* fatetur, *ut non minus haberet in se juris multitudo, qvàm ipse in multitudinem.* Judicabatur ergo non minùs qvam judicabat. Rex item Vercingetorix pro-

proditionis insimulatus est à suis; tradit hæc Cæsar bellum Gallicum scribens. Nec *Germanorum regibus infinita aut libera potestas erat, de minoribus rebus principes consultant, de majoribus omnes. Rex aut princeps auditur authoritate svadendi magis qvàm jubendi potestate; si displicuit sententia, fremitu aspernantur.* Hæc Tacitus. Tu verò qvod inauditum prorsus esse modò exclamabas, nunc sæpius factum concedis; *qvinqvaginta* nimirum *Scotorum reges aut expulsos aut incarceratos, aut necatos, qvosdam etiam in publicò capitali supplicio affectos.* Qvod in ipsa Britanniâ factitatum est, cur tu, tyrannorum vespillo, infandum, inauditum esse tanta ejulatione vociferaris? Pergis Judæorum & Christianorum erga tyrannos suos religionem extollere, & mendacia ex mendaciis serere, qvæ jam toties refutavimus. Modò Assyriorum & Persarum obedientiam latè

præ-

prædicabas, nunc eorum rebelliones enumeras; & qvos nunqvam rebellasſe paulò ante dixeras, nunc cur iidem toties rebellaverint multas cauſas affers. Ad narrationem deinde ſumpti de rege ſupplicii tandiu intermisſam revertis, ut, ſi tunc forte ſatis ſedulò ineptus & ridiculus non eras, nunc eſſes. *Per aulæ ſua membra ductum* narras. Qvid per aulæ membra intelligas ſcire geſtio. Romanorum calamitates ex regno in rempubl. verſo recenſes, in qvo te tibimet turpisſimè mentiri ſuprà oſtendimus. Qvid ad Lojolitam, *ſeditiones tantùm ſub optimatibus & populo, certam ſub tyranno perniciem eſſe* demonſtrabas, nunc hominum vaniſſime & corruptiſſime *ob reges olim ejectos ſeditionum illa mala nunquam ſupplicia illos hauſiſſe* audes dicere? ſcilicet qvia 100. Jacobæis donavit te poſtea rex Carolus, idcirco reges expulſos luent Romani. At malè

ceſſit

cessit Julii Cæsaris interfectoribus. Sanè si cuiunquam tyranno; huic parcitum vellem; qvamvis enim regnum in republ. violentiùs invadebat, erat tamen regno fortasse dignissimus: nec ideo qvenqvam magis putem interfecti Cæsaris pœnas pependisse, qvàm deleti Catilinæ Cajum Antonium Ciceronis collegam; qvo postea de aliis criminibus damnato, ut inqvit Cicero pro Flacco; *sepulchrum Catilinæ floribus ornatum est.* Fautores enim Catilinæ tunc exultabant, *justa Catilina tum facta esse dictitabant*, ad invidiam cæteris conflandam, qvi Catilinam sustulerant. Hæ sunt improborum artes, quibus viros præstantissimos à supplicio tyrannorum, & puniendis etiam sæpè facinorosissimis deterreant. Dicerem ego contrà, qvod facile esset, qvoties bene cessit, & prosperè tyrannorum interfectoribus,

bus, si qvid certi de eventu rerum colligere qvis posset. Objectas, qvòd *regem hæreditarium Angli non illo affecerint supplicio, qvo tyranni solent mactari, sed eo qvo latrones & proditionis rei.* Primùm hæreditas ad maleficiorum impunitatem qvid conferat nescio: conferre qvicqvam ut credat sapiens fieri vix potest. Qvod tu deinde ad *immanitatem* refers, in eo lenitas potiùs Anglorum, & moderatio prædicanda erat; qvi, cum tyrannum esse, omnes in patriam impietates, latrocinia, proditiones, perduelliones in se complectatur, satis habebant supplicium haud gravius de tyranno sumere, quàm de simplici latrone qvovis, aut proditore vulgari sumere solebant. Speras *exorituros esse aliqvos Harmodios & Thrasybulos, qvi, nostrorum cæde, tyranni manibus parentent.* At tu citius animum despondebis, & vitam

vitam te dignam, omnibus bonis exe-
crandus, antè suspédio finieris, qvàm Harmodios Harmodiorum sangvine litantes tyranno videas. Tibi enim illud accidere verisimillimum est, deque te tam scelerato qvis augurari rectiùs possit: alterum est impossibile. Tyrannorum triginta mentionem facis qvi sub Gallieno rebellarunt. Qvid si tyrannus tyrannum oppugnat, an omnes ergo qvi oppugnant tyrãnum, aut tollunt, tyranni erunt ipsi? haud tu id persvaseris, mancipiũ eqvestre! neqve is qui author tibi est, Trebellius Pollio, historicorum propè ignobilissimus. *Si qvi hostes*, inqvis, *à Senatu judicati sunt, factio id fecit, non jus.* Nobis in memoriam revocas quid fecit Imperatores; factio nempe, & vis, & ut planiùs dicam, furor Antonii, non jus fecit, ut contra Senatum populumq; Romanum ipsi priùs rebellarent. *Dedit*, inquis, *pœnas Galba qui*

contra

contra Neronem insurrexit. Dic etiam qvas pœnas dedit Vespasianus, qui cõtra Vitellium. *Tantum,* inquis, *abfuit Carolus à Nerone, qvantum isti laniones Anglicani à Senatoribus illius temporis Romanis.* Trifurcifer, à quo laudari vituperium est, vituperari laus magna: Paucis modò periodis interpositis hac ipsa de re scribens, *Senatum sub Imperatoribus togatorum mancipiorum consessum fuisse* ajebas, nunc eundem *Senatũ* ais *consessum regum fuisse*; hoc si ita est, qvid obstat qvin reges, te authore, togata mancipia sint. Beatos hoc laudatore reges! quo inter homines nihil neqvius, inter qvadrupedes nihil amentius: nisi si hoc illi peculiare dicam esse qvòd nemo literatiùs rudit. Senatum Angliæ Neroni vis esse similiorem quàm Senatui Romano; Cogit me cacoethes hoc tuum ineptissimas conglutinandi similitudines, ut corrigam te; & quàm similis Neroni fuerit

fit Carolus, ostendam. *Nero*, inqvis, *matrem suam ferro necavit*. Carolus & patrem & regem veneno; nam, ut alia omittam indicia, qvi Ducem veneficii reum legibus eripuit, fieri non potuit qvin ipse reus qvoqve fuerit. Nero multa millia Christianorum occidit; Carolus multo plura. Non defuerunt, teste Svetonio, qui Neronem mortuum laudarent, qvi desiderarent, qvi per longum tempus, *vernis æstivisqve floribus tumulum ejus ornarent*, ejus inimicis omnia mala ominarentur: non desunt qvi Carolum eâdem insaniâ desiderent, & summis laudibus extollant, qvorum tu, patibularis eqves, chorum ducis. *Milites Angli molossis suis ferociores novum & inauditum tribunal instituerunt*. En acutissimum Salmasii sive symbolum sive adagium, jam sexies inculcatum, *Molossis suis ferociores*; adeste rhetores, vosqve ludimagistri, delibate, si sapitis,

tis, flosculum hunc elegantissimum, qui tam Salmasio in deliciis est; cōdicillis vestris & capsulis mandate copiosissimi hominis pigmentum, ne intereat. Adeóne etiam verba tua consumpsit rabies, ut cuculi in modum eadem identidem occinere cogaris? Qvid hoc monstri esse dicam? Rabies, ut fabulantur, vertit Hecubam in canem, te S. Lupi dominum vertit in cuculum. Jam novas exordiris repugnantias: supra *p.* 113. affirmaveras *Principem legibus solutum esse, non cogentibus* solùm, sed *dirigentibus; nullas esse omninò quibus teneatur*; nunc dicturum te ais *infrà de regum differentia quatenus potestate alii minore alii majore in regnando fuerunt.* Vis probare, *reges non potuisse judicari, nec damnari à subjectis suis argumento*, ut ipse ais, *firmissimo*, revera stolidissimo; *nihil*, inqvis, *aliud inter judices* es-

& reges discrimen fuit; atqui Judæi judicum tædio odióque adducti reges postulabant. An quia judices illos magistratum malè gerentes judicare & damnare poterant, ideóne putas tædio odióque eorum adductos postulâsse reges quos jura omnia violantes punire, aut in ordinem cogere non poterant? quis excepto te uno, tam fatuè ratiocinari solet? Aliud igitur qviddam erat cur regem peterent, qvàm ut haberent dominum legibus superiorem; de qvo nunc divinare nihil attinet: quicquid erat, haud prudenti consilio factum & Deus & Propheta ejus testatus est. Iterum Rabbinis tuis, ex qvibus probâsse te suprà asserebas regem Judæorum non judicari, nunc litem acerrimam intendis, qvòd Regem & judicari & verberari posse tradiderint: qvod idem planè est ac si faterere ementitum te tunc esse, qvod ex Rabbinis probâsse dixeras. Eo demùm descendis

ſcendis ut de numero eqvilium Solomonis, quot *is eqvorum præſepia habuerit*, oblitus regiæ defenſionis, controverſias putidulas concites. Tandem ab agaſone ad equitem redis aretalogum & tautologum, vel potiùs ad id monſtri quod priùs eras, cuculum rabioſum. Quereris enim *poſtremis* hiſce *ſeculis diſciplinæ vigorem laxatum*, *regulam corruptam*; quòd uni ſcilicet tyranno cunctis legibus ſoluto diſciplinam omnem laxare, mores omnium corrumpere impunè non liceat. Hanc doctrinam *Bruniſtas inter Reformatos* introduxiſſe ait. Ita Lutherus, Calvinus, Zvinglius, Bucerus & Orthodoxorum qvotqvot celeberrimi Theologi fuere, tuo judicio *Bruniſtæ* ſunt. Qvo æqviore animo tua maledicta perferunt Angli, cùm in Eccleſiæ doctores præſtantiſſimos, totámque adeò eccleſiam reformatam, iiſdem propè contumeliis debacchari te audiant.

CAP. VI.

POst legem Dei & naturæ agitatam abs te frustrà, & pessimè tractatam, unde nihil præter ignorantiæ simel & improbitatis ignominiam retulisti, qvid deinde, in hac causa regiâ, præter nugas agere possis, non video. Cùm autem omnibus & bonis & doctis viris, huic etiam causæ nobilissimæ abunde me satisfecisse sperem, etiamsi hoc loco finem respondendi facerem, tamen ne interea videar aliis varietatem potiùs & acumen tuum, quàm immodicam loquacitatem defugisse, quo voles usque progrediar; eâ tamen brevitate, ut facilè appareat, me iis omnibus perfunctum, si minùs quæ dignitas, at saltem qvæ necessitas causæ reqvirebat, nunc hominum qvorumvis exspectationi, vel etiam curiositati morem gerere. *Hinc alius*, inqvis, *& major argumentorum mihi surget ordo.* An

major eo argumẽtorum ordine quem lex Dei & Naturæ ſuppeditabat? Fer opem, Lucina, parturit MonsSalmaſius; non de nihilo nupſit uxori; fœtum aliqvem ingentem exſpectate, mortales. *Si is qvi rex eſt ac dicitur, poſtulari poſſet apud aliam poteſtatem, eam omnino regia majorem eſſe oporteret, qva autem major ſtatuetur, hanc verè regiam dici & eſſe neceſſe eſſet. Sic enim definienda poteſtas regia: Quæ ſumma eſt in repub. & ſingularis, & ſupra qvam nulla alia agnoſcitur.* O murem verè montanum, & ridiculum! Succurrite grammatici grammatico laboranti; actum eſt non de lege Dei aut naturæ, ſed de gloſſario. Qvid ſi ſic reſponderem tibi? cedant nomina rebus, non eſt noſtrum nomini cavere, qvi rem ſuſtulimus; curent id alii qvibus cordi ſunt reges; nos noſtrâ utimur libertate: reſpõſum ſanè haud iniqvum auferres.

Verùm ut me per omnia ex æquo & bono tecum agere intelligas, non ex mea ſolùm, ſed ex optimorum olim & prudentiſſimorum virorum ſententiâ reſpondebo, qvi & nomen & poteſtatem regiam cum poteſtate legum & populi majore, poſſe optimè conſiſtere judicârunt. Lycurgus imprimis, vir ſapientiâ clariſſimus, cum vellet maximè poteſtati regiæ conſulere, ut author eſt Plato, nullam aliam ejus conſervandæ rationem invenire potuit, qvàm ut Senatûs & Ephororum, id eſt, populi poteſtatem regiâ majorem in ſuâ patriâ conſtitueret. Idem ſenſit Theſeus Euripideus, qvi cum Athenarum rex eſſet, populo tamen Athenienſi in libertatem cum magna ſua gloria vindicato, & poteſtatem popularem extulit ſupra regiam, & regnum nihilo ſecius in illa civitate ſuis poſteris reliqvit. Unde Euripides in Supplicibus ita loquentem inducit.

Δῆμον

Δῆμον καθέστησ' αὐτὸν εἰς μοναρχίαν
Ἐλευθερώσας τήνδ' ἰσόψηφον πόλιν.

Populum constitui ipsum in monarchiam,
Liberans hanc Urbem æquale jus suffragii
habentem.

Et rursus ad præconem Thebanum.

Πρῶτον μὲν ἤρξω τοῦ λόγου ψευδῶς ξένε
ζητῶν τύραννον ἐνθάδ' οὐ γὰρ ἄρχεται
Ἑνὸς πρὸς ἀνδρὸς, ἀλλ' ἐλευθέρα πόλις,
Δῆμος δ' ἀνάσσει. ———

Primùm incœpisti orationem falsò hospes,
Quærens tyrannum hic, non enim regitur
Ab uno viro, sed est libera hæc civitas,
Populus autem regnat ———

Hæc ille; cùm tamen rex in illa civitate & esset & dictus esset. Testis est etiam divinus Plato in epistola octava, *Induxit Lycurgus senatum & Ephororum potestatem*, τῆς βασιλικῆς ἀρχῆς σωτήριον *potestati regiæ maximè salutarem, quæ hac ratione per tot sæcula magna cum laude conservata est; postquam*

lex domina, rex facta est hominum. Lex autem rex esse non potest, nisi sit qvi in regum qvoqve, si usus venerit, lege possit agere. Sic temperatam potestatem regiam Siciliensibus commendat, ἐλευθερία γιγνέσθω μετὰ βασιλικῆς ἀρχῆς, &c. *sit libertas cum regia potestate; sit regia potestas* ὑπεύθυνος *reddenda rationi obnoxia; dominetur lex etiam Regibus siqvid præter legem fecerint.* Aristoteles denique politicorum 3, *In repub. Spartanorum videtur,* inqvit, *regnum esse maximè, eorum regnorum quæ sunt secundùm legem:* omnes autem regni species secundùm legem fuisse ait, præter unam qvam vocat παμβασιλείαν, neqve talem usqvam extitisse meminit. Talem itaqve regnum maximè omnium propriè & dici & esse regnum sensit Aristoteles, quale apud Spartanos fuit; talem proinde regem non minùs propriè & dici & esse regem, ubi tamen popu-

populus ſupra regem erat, negare non potuit. Cùm tot tantique authores & nomen & rem regiam ſuâ fide ſalvam regi præſtiterint, etiam ubi populus penes ſe ſummam poteſtatem, tametſi exercere non ſolet, tamen, qvoties opus eſt, obtinet, noli tam anguſto animo ſummæ rerum Grammaticalium: hoc eſt vocabulorum, ſic timere, ut potiùs qvàm gloſſarii tui ratio turbetur, aut detrimenti qvid capiat, prodere libertatem omniũ, & rempub. velis. Scito etiam dehinc, nomina rebus ſervire, non res nominibus; ita plus ſapies, nec *in infinitum*, qvod metuis, *ibis*. *Fruſtra ergo Seneca tria illa genera ſtatuum ita deſcribit.* Fruſtretur Seneca, nos liberi ſimus; & niſi fallor, non ii ſumus quos Flores Senecæ in ſervitutem reducant. Seneca autem, ſi ſummam in uno poteſtatem eſſe dicit, *populi* tamen *eam* dicit *eſſe*, cõmiſſam

 vide-

videlicet regi ad salutem omnium, non ad perniciem; nec mancipio, sed usu duntaxat à populo datam. *Non jam ergo per Deum reges regnant, sed per populum.* Qvasi verò Deus non ita regat populum, ut cui Deus vult, regnum tradat populus; cũ in ipsis institutionibus Imperator Justinianus palàm agnoscat, exinde Cæsares regnâsse, ex qvo *lege regiâ populus iis & in eos omne imperium suum, & potestatem concessit.* Sed qvousqve ista recoqvemus? quæ jam toties refutavimus. Rursus, qvod ingenium tuum importunum & agreste, mores odiosissimos indicat, in nostra repub. qvæ ad te nihil pertinet, alienigena & peregrinus curiosum te infers. Accede igitur, ut te tanto ardelione dignum est, cum insigni solœcismo. *Qvicquid*, inqvis, *illi perditi homines dicunt, ad populum decipiendum pertinent.* O scelerate! hoccine erat, qvòd deminutus capite Gram-

Grammaticus in nostram rempub. te ingerere cupiebas, ut soloecismis nos tuis & barbarismis oppleres? Verùm tu dic populum qvo modo decepimus? *Forma regiminis qvam introduxêre non popularis est, sed militaris.* Ista scilicet grex ille perfugarum mercedulâ conductum jussit te scribere: non tibi igitur, qvi ea blatis, qvorum nihil intelligis, sed iis qvi te pretio conduxerunt respondebitur. Qvis *ordinem procerum è Parlamento ejecit? an populus?* Immo populus; eoqve facto servitutis jugum à cervicibus suis haud ferēdum dejecit. Ipsi milites, à qvibus hoc factum dicis, non exteri, sed cives, & magna pars populi fuere; idqve cætero fere consentiente populo & cupiente, nec sine Parlamenti etiam authoritate fecerunt. *An populus*, inqvis, *plebejum ordinem domus inferioris mutilavit, alios fugando, &c.* Populus inqvam; qvod enim Senatûs pars potior,
 id

id est sanior, fecit, in qvo vera populi potestas residebat, qvid ni id populum fecisse dicam? Qvid si servire, qvid si vænum rempub. dare, in Senatu plures maluerint, annon id impedire, & libertatem retinere, si in manu est sua paucioribus licebit? *At duces hoc fecerunt cum militibus suis.* Habenda igitur gratia est ducibus, qvòd operas & tabernarios Londinenses qvi paulo antè, veluti fæx illa Clodiana, ipsam curiam obsederant; ferocientes repulerint, reipub. non defuerint. Tune idcirco jus Parlamenti primarium ac proprium, ut libertati imprimis populi sive pace sive bello prospiciat, *militarem dominationem* appellabis? Verùm hoc à perduellibus dici, qvi tibi ista dictârunt, non est mirum; sic enim perditissima olim Antoniorum factio Senatum Romanum contra hostes patriæ ad saga euntem, *Castra*

 Pom-

Pompeji appellare solebat. Jam verò fortissimo nostri exercitûs ductori Cromuello, qvòd is amicorum læto agmine stipatus, non sine favore populi secundo, votis etiam bonorum omnium proseqventibus, in bellum Hibernicum Deo gratissimum proficisceretur, invidisse tuos gaudeo; auditis enim postea tot ejus victoriis, jam arbitror eos livore contabuisse. Multa prætereo qvæ, de Romanis militibus prolixè nugaris: qvod seqvitur à veritate remotissimum esse qvis non videt? *Populi*, inqvis, *potestas esse desinit ubi Regis esse incipit*. Qvo tandem jure? cum satis constet, omnes fere ubiqve gentium reges sub certis conditionibus traditum sibi regnum à populo accipere; qvibus si rex non steterit, cur illa potestas, qvæ fiduciaria tantùm fuit, ad populum redire non debeat? tam à rege qvàm à consule, vel

ab alio qvovis magiſtratu, tu velim doceas: nam qvòd *ſalutem reipub. id* ais *poſtulare*, ineptias dicis, cum ſalutis ratio eadem omninò ſit, ſive à rege, ſive ab optimatibus, ſive à triumviris imperio ſibi tradito perperàm utentibus *poteſtas illa ad populum revertatur*; poſſe autem à magiſtratibus qvibuscunque præterquam à rege ſolo ad populum reverti ipſe concedis. Sanè ſi neqve regi, neqve ullis magiſtratibus imperium in ſe populus mentis compos dederit, niſi tantummodò communis omnium ſalutis cauſâ, nihil poteſt obſtare qvo minùs ob cauſas planè contrarias ne interitus omnium ſequatur, haud ſecus regi qvàm aliis magiſtratibus, qvod dedit imperium adimere poſſit: qvid quòd uni etiam facilius qvàm pluribus ademerit: & poteſtatem in ſe pluſqvam fiduciariam cuiquam mortalium tradere ſummæ eſſet inſaniæ: neqve credibile eſt ullum

lum ab orbe terrarum condito populum, qvi quidem suæ spontis esset, adeô miserè desipuisse, ut vel omnem prorsus potestatem ab se alienaret, aut suis magistratibus concreditam sine causis gravissimis ad se revocaret. Qvod si discordiæ, si bella intestina inde oriantur, regium certè jus nullum inde oritur illius potestatis per vim retinendæ, qvam populus suam sibi vendicat. Ex quo efficitur, quod ad prudentiam populi, non ad jus regis referendum est, qvodque nos non negamus, *rectorem non facilè mutãdum esse:* nunqvam ergo aut nulla prorsus de causa, nullo modo seqvitur: neqve tu adhuc qvicqvam allegasti, neqve jus ullum regis exprompsisti, qvo minùs liceat consentienti populo, regem haut idoneum regno privare; siqvidem id, qvod etiam in Gallia tua sæpiùs factum est, sine tumultu ac civili bello fieri possit. Cum itaqve salus populi suprema lex sit, non salus ty-

ranni, ac proinde populo in tyrannum, non tyranno in populum prodesse debeat, tu, qvi tam sanctam legem, tam augustam tuis præstigiis pervertere es ausus, qvi legem inter homines supremam, & populo maximè salutarem ad tyrannorum duntaxat impunitatem valere voluisti, tu inqvã scito, qvandoqvidem Angli *Enthusiastæ*, & *Enthei*, & *vates* toties tibi sumus, me vate scito, Deum tibi atque homines tanti piaculi ultores imminere: qvanquam universum genus humanum subjicere tyrannis, id est, qvantum in te fuit, ad bestias damnare, hoc ipsum scelus tam immane sua partim in te ultio est, suis te furiis qvocunqve fugis terrarum, atqve oberras, vel citiùs vel seriùs insequetur; & pejore etiam eâ, qvam nunc insanis, insaniâ agitabit. Venio nunc ad alterum argumentum tuum, prioris haud dissimile; si populo resume-

re

re liceret potestatem suam, *nihil tum esset discriminis inter popularem & regalem statum, nisi qvòd in hoc singuli rectores constituuntur, in illo plures.* Qvid si nihil aliud interesset, nunqvid inde respub. detrimenti caperet? Ecce autem aliæ differentiæ à temet ipso allatæ, *temporis* nimirum & *successionis*; *cum populares Magistratus annui fere sint*, reges, nisi qvid committant, perpetui; & in eadem plerunque familia. Differant ergo inter se aut non differant, de istis enim minutiis nihil laboro, in hoc certè conveniunt, qvod utrobiqve populus quoties id interest reipub. potest qvam alteri potestatem salutis publicæ causâ tradiderat, eam ad se rursus nec injuriâ eandem ob causam revocare. *At lege regia Romæ sic appellata*, de quâ in institutis, *populus Romanus principi & in eum omne imperium suum, & potestatem concessit.* Nempe vi

Cæsa-

Cæſarum coactus, qvi honeſto legis titulo ſuam tantummodo violentiam ſanxerunt; de quo ſupra, id quod ipſi Juriſconſulti in hunc locum non diſſimulant. Qvod igitur legitimè, & volente populo concesſum non eſt, id revocabile qvin ſit non dubitamus. Veruntamen rationi maximè conſentaneum eſt, populum Romanum non aliam poteſtatem tranſtuliſſe in principem, átque priùs conceſſerat ſuis magiſtratibus; id eſt imperium legitimum & revocabile, non tyrannicum & abſurdum; qvocirca & conſularem, & tribunitiam poteſtatem Cæſares recepere; dictatoriam nemo poſt Julium; populum in Circo adorare etiam ſolebant, ut ex Tacito & Claudiano ſupra meminimus. Verùm ut *multi olim privati ſe in ſervitutem alteri vendiderunt, ſic poteſt populus univerſus.* O equitem ergaſtularium & mangonem, patriæ etiam tuæ æternum oppro-

opprobrium! qvem servitutis tam fœdum procuratorem ac lenonem publicum etiam servitia infima cujusvis catastæ abhorrere atqve conspuere deberent! Sanè si populus hunc in modū se regibus mancipâsset, possent & reges eundem populum alteri cuivis domino mancipare, aut pretio addicere; & tamen constat regem ne patrimonium qvidem coronæ posse alienare. Qvi igitur coronæ, qvod ajunt, & patrimonii regii usum fructum solùm à populo concessum habet, is populi ipsius manceps erit? Non si percusis auribus utrisq; perforatus eqves, non si gypsatis pedibus cursitares, tam esses omnium servorum vilissimus, qvam nunc es, hujus tam pudendæ author sententiæ. Perge pœnas tuorum scelerum invitus, qvod nunc facis, de temetipso sumere. Multa postremò de jure belli balbutis, qvæ hîc locum non habent; nam neque Carolus

tolus nos bello vicit, & majores ejus, etsi maximè vicissent, isti tamen juri sæpius renuntiaverant; nec verò tam unqvam victi fuimus, ut nos in eorũ nomen, illi in nostras leges non vicissim jurarent; qvas cum Carolus insigniter violasset, vel olim victorẽ, vel nunc regem perjurum priùs ab ipso lacessiti armis debellavimus: ex tua autem sententia *qvod armis quæritur, transit in ejus dominium qvi acqvisivit.* Sis itaque deinceps hac in parte qvàm voles verbosus, sis qvod in Solino dudum fuisti, exercitator Plinianus, blateronum omnium verbosissimus, qvicqvid exinde argutaris, qvicqvid turbas, qvicqvid rabbinicaris, qvicqvid rauces ad finem usqve hujus capitis, id totum non jam pro rege devicto, sed pro nobis divinâ ope victoribus contra regem desudare te scias.

Cap. VII.

PRopter duo incommoda sanè maxima, & pro tuo pondere gravissima, potestatem populi esse regia majorem proximo capite negasti: qvippe, si concederes, qværendum regi aliud nomen esset, translato in populum regis vocabulo; & partitiones qvædam politicæ conturbarentur: qvorum alterum vocabulari dispendium foret, alterum, tuorum crux politicorum. Ad ea sic à nobis responsum est, ut primum salutis & libertatis nostræ, deinde etjam nomenclaturæ tuæ & politices habita nonnulla ratio esset. Nunc *aliis rationibus evincendum esse* ais, *regem à sibi subjectis judicari non posse, qvarum hæc erit maximè potens & valida, quòd rex parem in suo regno non habeat.* Qvid ais? non habet rex in suo regno parem? qvid ergo illi regis Franciæ duodecim vitustissimi Pares; an

an fabulæ ſunt & nugæ? an fruſtra & ad ludibrium ſic nominati? Cave iſtam viris Galliæ principibus contumeliam dixeris. Qvòd niſi revera ſint regis pares, ut nominantur, vide, ne in Franciæ regno potiùs qvàm in noſtra repub. qvod unicum tuâ intereſt, gloſſario illudatur. Age verò, fac planum, non eſſe regi in regno ſuo parem. *Qvia*, inquis, *populus Romanus poſt reges exactos, duos conſtituit Conſules, non unum; ut ſi unus peccaret, coerceri à collega poſſet.* Vix fingi qvicqvam potuit ineptius: cur igitur unus duntaxat Conſulum faſces apud ſe habuit, non uterqve, ſi ad alterutrum coercendum alter datus erat? qvid ſi etiam uterq; contra rempub. conjuraſſet, an meliore loco res fuiſſet, qvàm ſi collegam alteri nullum dediſſent? Conſtat autem & ambos Conſules & Magiſtratus omnes obtemperare Senatui ſẽper debuiſſe, qvoties id è repub. eſſe,

esse, patribus & plebi visum est. Illustri exemplo esse poterunt Decemviri; qvi cùm potestate consulari, & summa præditi essent, eos tamen omnes simul, etiam renitentes, partum authoritas in ordinem coegit; Consules etiam nonnullos, anteqvam magistratum deposuerant, hostes judicatos & contra eos sumpta arma esse legimus: hostilia enim facientem, esse consulem nemo putabat. Si bellum contra Antonium Consulum Senatus authoritate est gestum: in qvo victus pœnas capitis dedisset, nisi Octavianus Cæsar regnum affectans evertendæ reipub. consilium cum eo iniisset. Jam qvòd *hoc proprium esse* ais *Majestatis regalis, ut imperium penes unicum sit*, haud minùs lubricum est, & à te qvidem ipso statim refellitur: *Judices*, enim *Hebræorum & singuli & toto vitæ spatio imperium obtinebant*; *Scriptura qvoqve Reges eos vocat*; *& tamen à Synedrio magno*

magno judicabantur. Ita fit, dum dixisse omnia vis videri, ut nihil ferè nisi pugnantia loqvaris. Qværo deinde qvalem tu formam regiminis esse dicas, cùm Romanum imperium duo simul tresve imperatores habuerunt; an imperatores tibi, id est reges, an optimates, an triumviri videntur fuisse? An vero dices Romanum imperium sub Antonino & Vero, sub Diocletiano & Maximiano, sub Constantino & Licinio, non unum imperium fuisse? Jam ista tua *statuum tria genera* tuismet ipsius argutiis periclitantur, si reges isti non fuere: si fuere, non est ergo proprium imperii regii, ut penes unicum sit. *Alter*, inqvis, *horum si delinquat, potest alter de eo referre ad Populum vel ad senatum, ut accusetur & condemnetur.* Annon ergo judicat vel Populus vel Senatus ad qvos alter ille refert? Si, qvid igitur ipse tri-

tribuis tibi, collegâ opus non erat ad judicandum collegam. Heu te defensorem, nisi execrabilis potius esses, planè miserandum! undiquaque ictibus adeò opportunum, ut si forte per lusum destinare quis vellet, qvovis te loco punctim ferire, vix esse credo ubi te nerè possit aberrare. *Ridiculum* esse statuis, *regem in se judices dare velle à quibus capite damnaretur.* Atqvi ego non ridiculum, sed optimum tibi oppono imperatorem Trajanum; qui præfectum prætorio Suburanum, cum ei insigne potestatis, uti mos erat, pugionem daret, crebrò sic monuit. *Accipe hunc gladium pro me, si rectè agam, sin aliter, in me magis, qvòd moderatorem omnium vel errare minùs fas sit.* Hæc Dion & Aurelius Victor. Vides ut judicem in se statuerit imperator egregius qvamvis non parem. Hoc idem Tiberius per simulationem & vaniloquentiam for-

fortasse dixisset; Trajanum autem virum optimum & sanctissimum non id ex animo dixisse quod verum, quod jus & fas esse sentiebat, scelestus penè sit qvi arbitretur. Qvanto justiùs ergo Senatui, cum viribus superior potuerit non parere, planè ex officii ratione paruit; & jure superiorem est fassus. De qvo Plinius in Panegyrico. *Senatus ut susciperes quartum Consulatum & rogavit & jussit; imperii hoc verbum non adulationis esse, obseqvio tuo crede:* & paulo post, *hæc nempe intentio tua ut libertatem revoces ac reducas.* Qvod Trajanus de se, idem Senatus de Trajano sensit, suámqve authoritatē revera esse supremam; nam qvi imperatorem jubere potuit, potuit eundem & judicare. Sic Marcus Aurelius imperator, cum præfectus Syriæ Cassius regnum ei eripere conaretur, obtulit se in judicium vel Senatui vel Populo Romano: paratus regno cedere,

dere siqvidem iis ita videretur. Jam verò qvis rectiùs aut meliùs de jure regio existimare & statuere qveat, quàm ex ore ipso regum optimorum. Profectò jure naturali rex qvisque bonus vel senatum vel populum habet sibi semper & parem & superiorem: Tyrannus autem cum naturâ infimus omnium sit, nemo nō illi par atqve superior existimandus est, qvincunque viribus plus valet. Quemadmodum enim à vi olim ad leges duce naturâ deventum est, ita, ubi leges pro nihilo habentur, necessariò, eadem etiam duce, ad vim est redeundum. *Hoc sentire*, inqvit Cicero pro Sestio, *prudentiæ est; facere, fortitudinis; & sentire verò & facere, perfectæ cumulatæqve virtutis.* Maneat hoc igitur in natura, nullis parasitorum artibus concutiendum, rege sive bono, sive malo, vel senatum ve populum esse superiorem. Quod & ipse confite-

ris, cum potestatem regiam à populo in regem transtrisse dicis. Quam enim regi potestatem dedit, eam natura, ac virtute qvadam; vel ut ita dicam; virtualiter, etiam cum alteri dederit, tamen in se habet; Quæ enim causæ naturales isto modo per eminentiam quandam qvidvis efficiunt, plus semper suæ retinent virtutis quàm impertiunt; nec impertiendo se exhauriunt. Vides, quo propius ad naturam accedimus, eò evidentiùs potestatem populi supra regiam eminere. Illud etiam constat, populum, modò id ei liberum sit, potestatem regi suam simpliciter & mancipio nunqvam dare, neqve naturâ posse dare; sed tantùm salutis & libertatis publicæ causâ, qvam cum rex procurare destiterit, intelligitur populum nihil dedisse; qvia certo fini tantummodò dedit, monente ipsa naturâ; quem finem si neque natura neq; populus assequitur;

tur, non erit magis ratum qvod dedit, quàm pactum qvodvis aut fœdus irritum. His rationibus firmissimè probatur superiorem rege esse populum; unde argumentum hoc tuum *maximè potens & validum, non posse regem judicare qvia parem in suo regno non habet, nec superiorem*, diluitur. Id enim assumis quod nullo modo concedimus. *In populari statu*, inquis, *Magistratus à populo positus ab eodem ob crimen plecti potest; In statu Aristocratico optimates, ab iis qvos habent collegas, sed pro monstro est, ut rex in regno suo cogatur causam capitis dicere.* Qvid nunc aliud concludis qvàm miserrimos esse omnium & stultissimos qvi regem sibi constituunt? Sed qvamobrem, qvæso, non poterit populus tam regem punire reum, qvàm popularem magistratum aut optimates? An putas omnes populos

qvi ſub regibus vivunt, amore ſervitutis uſque eò deperiiſſe, ut, liberi cum eſſent, ſervire maluerint, ſeq; omnes, ſeque totos in unius dominium viri ſæpe mali, ſæpe ſtulti ita tradere, ut contra dominum, ſi ſors ferat, immaniſſimum nullum in legibus nullum in natura ipſa præſidium ſalutis, aut perfugium ſibi reliqverint? cur ergo regibus primò regnum ineuntibus conditiones ferunt, cur leges etiam dant regnādi, an ut ſperni ſe eò magis atqve irrideri paterentur? adeóne populum univerſum ſe abjicere, ſe deſerere, ſibi deeſſe, ſpem omnem in uno homine, eóqve fere vaniſſimo, collocare? cur item jurant reges nihil ſe contra legem facturos? ut diſcant nempe miſeri mortales ſuo maximo malo, ſolis licere regibus impunè pejerare. Id qvod hæc tua nefanda conſectaria demonſtrant. *Si rex qvi eligitur, aliqua vel cum ſacramēto promiſerit,*

ferit, quæ nisi promisisset, fortasse nec sumptus esset, si stare nolit conventis, à populo judicari non potest. Immò si subditis suis juraverit in electione, se secundum leges regni justitiam administraturum; & nisi id faciat, eos sacramento fidelitatis fore solutos, & facto ipso abiturum esse potestate, à Deo non ab hominibus pœna infallentem exposcenda est. Descripsi hæc, non ob elegantiam, sunt enim incultissima, nec, quod ampliùs refutationis indigeant, etenim ipsa se refutant, se explodunt, se damnant apertissimâ falsitate sua, atqve turpitudine; sed eò feci, ut ob merita tua egregia commendarem te rebus: qvi inter officia aulæ tam multa aliqvem dignitatis locum, aut munus idoneum tibi prospiciant; cum enim alii sint à rationibus, alii à poculis, alii à voluptatibus, tu iis commodissimè sanè eris à perjuriis; tu regiæ non elegantiæ, nam inscitus nimiùm es, sed perfidiæ sum-

 mus

mus arbiter eris. Verùm ut ſummam in te ſtultitiam ſummâ improbitate conjunctam eſſe omnes fateantur, expendamus paulo accuratiùs præclara illa, qvæ proximè affirmaſti: *Rex*, inquis, *etſi ſubditis juvaverit in electione, ſe ſecundum leges regnaturum*, & ni faciat, *eos ſacramento fidelitatis ſolutos fore, & ſe facto ipſo abiturum poteſtate*, abdicari tamen aut puniri ab iis non poterit. Quî minus quæſo rex quàm popularis magiſtratus? qvia in eo regimine populus non omnem transfundit poteſtatem ſuam ad magiſtratum. At hic igitur in regem? cui regnum in ſe non diutius tradunt, quàm id benè geſſerit. Tam itaqve rex juratus in leges, reus abjici aut puniri poterit, qvàm popularis magiſtratus. Nam argumento illo Pancratico omnis in regem translatæ poteſtatis, amplius uti non potes, quod tuis ipſe machinis imprudens arietâſti. Cogno-
ſcite

scite nunc *aliam potentissimam & invictam ejus rationem cur subditi regem judicare neqveant, qvia legibus solutus est; qvia leges solus rex omnes fert*; quæ cum falsissima esse jam toties probaverim, hæc etiam invicta tua ratio cum priore ad nihilum recidit. Cæterùm rex ob delicta qvævis privata, utpote stuprum, adulterium, & similia, si rarò plectitur, non tam justitia qvam æqvitate id fit, ne plus turbarum ex morte regis, & rerum mutatione populo eveniat, qvàm boni ex uno atque altero vindicato. Ex qvo verò omnibus gravis & intolerandus esse incipit; tum qvidem, qvoqvo possunt modo, judicatum vel injudicatum omnes nationes tyrannum occidere fas esse semper credidêre. Unde Marcus Tullius in secunda Philippica de Cæsaris interfectoribus: *Hi primi cum gladiis non in regnum appetentem, sed in regnantem impetum*

fecerunt: qvod cum ipsum factum per se praclarum atque divinum est, tum est positum ad imitandum. Qvàm hujus tu dissimilis! *Homicidium, adulterium, injuria, non hæc crimina regia sunt, sed privata.* Euge parasite, lenones jam omnes & propudia aulica hac voce demeruisti; O qvàm lepidè simul & parasitatis, & eadem operâ lenocinaris! *Rex adulter benè potest regnare, & homicida, ideoqve vita privari non debet, quia cum vita regno qvoqve exueretur; at nunqvam hoc fuit probatum legibus divinis aut humanis, ut duplex vindicta de uno crimine sumeretur.* Os impurum & infame! eadem ratione nec populares magistratus, nec optimates, ne duplici pœnâ afficerentur, ne judex qvidem, aut senator flagitiosus pœnas capite ullas persolvere debebit; cum vita enim & ipsi suo magistratu privarentur. Ut potestatem, sic majestatem etiam populo adimere & in regem con-

conferre studes; vicariam si vis & translatitiam, primariam certè non potes, uti nec potestatem. *Crimen*, inqvis, *majestatis non potest committere rex adversus populum suum; potest autem populus adversus regem.* Et tamen rex propter populum duntaxat, rex est, nō populus propter regem. Populus igitur universus aut pars major plus semper rege debet posse: negas, & calculos ponis. *plus potest qvam singuli, bini, terni, deni, centeni, milleni, decies milleni.* Esto. *Plus qvam dimidia pars populi.* Non repugno. *Qvid si alterius dimidiæ pars altera accedat, annon adhuc plus poterit.* Minimè. Progredere; qvid aufers abacum, peritissime Logista, an progressionem Arithmeticam non calles? Vertit rationes, & *annon rex cum optimatibus plus potestatis habeat*, qværit; iterum nego, Vertumne, si pro optimatibus proceres intelligas; qvoniam accidere potest, ut nemo inter eos optimatis nomine sit

dignus: fit etiam sæpius, ut multo plures de plebe sint, qvi virtute & sapientiâ proceres antecellant; qvibus cum pars populi major vel potior accedit, eos universi populi instar esse, haud verear dicere. *At si plus qvam universi non potest, ergo rex erit tantum singulorum, non omnium universim sumptorum*, rectè; nisi ipsi voluerint. Rationes jam subducito; comperies te imperitè supputando sortem perdidisse. *Dicunt Angli penes populum jus Majestatis ex origine & natura residere, hoc verò est omnium statuum eversionem inducere.* Etiamne Aristocratiæ, & Democratiæ? Credibile sanè narras: qvid si etiam Gynæcocratiæ, sub qvo statu ferunt te domi propemodum vapulare, annon bearent te Angli, O perpusilli homo animi? sed hoc frustra speraveris; æqvissimè enim est comparatum, ut qvi tyrannidem foris imponere omnibus cupias,

ipse

ipse domi tuæ servitutem servias turpissimam, & minimè virilem. *Doceamus te oportet*, inqvis, *qvid nomine Populi intelligi velimus.* Permulta sunt, qvæ te doceri potiùs oporteret; nam qvæ te propiùs attingunt, videris ea penitùs nescire, & præter literulas nihil unqvam didicisse, ne percipere qvidem potuisse. Hoc tamen scire te putas, nos *populi* nomine plebem solùm intelligere qvòd *optimatûm consessum abrogavimus.* At illud est ipsum qvod demonstrat nos *populi* vocabulo omnes ordinis cujuscunqve cives comprehendere; qvi unam tantummodo populi curiam supremam stabilivimus, in qva etiam proceres, ut pars populi, non pro sese quidē solis, ut antea, sed pro iis municipiis, à qvibus electi fuerint, suffragia ferendi legitimum jus habent. Inveheris deinde in plebem, *cæcam eam & brutam, regendi artem non habere; nil plebe ventosius, vanius,*

levius, mobilius; Conveniunt in te optimè hæc omnia; & de infima qvidem plebe sunt etiam vera, de media non item; qvo ex numero prudentissimi ferè sunt viri, & rerum peritissimi: cæteros hinc luxus & opulentia, inde egestas & inopia à virtute, & civilis prudentiæ studio plerumq; avertit. *Plures* nunc esse *modos* asseris *Regum constituendorum, qui nihil populo debent hoc nomine*, & imprimis illi, *qvi regnum habent hæreditarium*. At verò servæ sint istæ nationes oportet, & ad servitutem natæ, quæ talem agnoscât dominum, cui se sine assensu suo hæreditate obvenisse credant: pro civibus certe, aut ingenuis & liberis haberi non possunt; nec rempub. habere ullam censendæ; qvinimò inter facultates, & possessiones, qvasi heri sui, & herilis filii numerandæ sunt: nam qvod ad jus dominii, qvid distent à servitiis & pecoribus non video. Secundò,

cundò, *qvi armis sibi regnum fecit, populum*, inqvis, *non potest authorem agnoscere imperii prolati vel el usurpati* At nobis non de victore, sed de subacto rege sermo nunc est; qvid victor possit, aliàs disputabimus, tu hoc age. Qvod autem regi jus patrisfamilias antiqvum toties attribuis, ut inde *absolutæ potestatis in regibus exemplum* petas, dissimillimum id esse jam sæpiùs ostendi: Aristoteles etiam ille qvem crepas vel initio politicorum, si legisses, idem te docuisset: ubi ait malè eos judicare, qvi inter patremfamilias & regem parum interesse existimant; *regnum enim à familia, non numero solùm, sed specie differre.* Postqvam enim pagi in oppida & urbes crevere, evanuit paulatim jus illud regale familiæ, & agnosci desitum est. Hinc scribit Diodorus. l. 1. regna antiquitùs dari non regum filiis, sed iis qvorum maxima in populum beneficia extiterunt.

Et Justinus, *Principio rerum, gentium, nationúmque imperium penes reges erat; qvos ad fastigium hujus Majestatis, non ambitio popularis, sed spectata inter bonos moderatio provehebat.* Unde perspicuum est, in ipso gentium principio, imperium paternum & hæreditarium virtuti, & populari statim juri cessisse. Quæ origo imperii regii & ratio & causa maximè naturalis est. Ob eam enim ipsam causam primò homines in unum convenere, non ut unus omnes insultaret, sed ut quocunqve alterum lædente, ne lex deesset, neve judex inter homines, qvo læsus aut defendatur aut saltem vindicetur. Dispersos olim homines & dispalatos disertus aliqvis, & sapiens ad vitam civilem traduxit; tu *hoc maxime consilio*, inqvis, *ut in congregatos imperium haberet.* Nimbrotum fortasse intelligis, qvi tyrannorum primus fuisse dicitur: vel

hæc tua solius malitia est, quæ in illos olim magnos & excelsi animi viros cadere non potuit, tuum solius commentum, á nemine, qvod sciam, ante te traditum; cum utilitatem & salutem generis humani, non sua cōmoda suúmque dominatum respexisse illos primos urbium conditores, antiqvorum omnium monumentis proditum sit. Unum præterire non possum, qvo tu veluti emblemate qvodam exornare credo cætera hujus capitis voluisti: si *consulem*, inqvis, *in judicium venire oportuisset, priusqùam magistratu abisset, dictator ad hoc creandus fuisset*, cum initio dixeris, *ideo collegam ei fuisse datum*. Sic tua semper inter se congruunt, & qvid de qvaqve re dicas, qvidve scribas, qvàm nullius momenti sit, paginis ferè singulis declarant. *Sub antiqvis regibus Anglo-Saxonicis plebem*, ais, *ad comitia regni nunqvam vocari*

solitam

solitam esse. Si quis nostrorum hoc affirmâsset, possem eum haud multo negotio erroris arguere; tua ista peregrina affirmatione res nostras hallucinante minus moveor. Et de communi Regum jure quæ habuisti hæc ferè sunt. Reliqva multa, nam & sæpissimè devius esse soles, prætermitto, vel quæ fundamento nituntur nullo, vel quæ extra causam posita sunt: non enim id operam do, ut tibi par esse loqvacitate videar.

CAP. VIII.

SI de communi regum jure, Salmasi, quæ sentires, ea sine contumelia cujusquam protulisses, qvamvis in hac rerum apud Anglos mutatione, tamen, cum libertate scribendi utereте tuâ, neqve erat cur qvisqvam Anglorum tibi succenseret, neqve in asserenda, qvam tueris, sententia minus effecisses. Nam si hoc & Mosis & Christi

Christi præceptum est, *omnes regibus suis tam bonis quam malis subjici, sive Hispanos, sive Gallos, sive Italos, sive Germanos, sive Anglos, sive Scotos*, qvod supra (p. 127.) affirmabas, quid attinebat te externum & ignotum jura nostra balbutire, eaque velle nobis è cathedra quasi schedulas tuas, & miscellanea prælegere, qvæ utcunque legibus divinis debere cedere multis antea verbis docueras. Nunc satis constat non tam tuopte ingenio ad causam regiam adjecisse te animum, quàm partim pretio, pro ejus, qui te conduxit, copia, maximo, partim spe præmii cujusdam majoris conductum fuisse ut Anglos vicinorum nemini molestos, rerum tantummodò suarum arbitros libello infami lacerares. Hoc nisi esset, qvenqvámne tanta credibile est impudentia esse aut insania, ut longinquus & extraneus immergere se gratis in res nostras, ad partes etiam se adjun-

adjungere non dubitaret? Nam qvid tua malûm refert qvid rerum Angli inter se gerant? Qvid tibi vis Ole, quid tibi qværis? nihilne domi habes qvod ad te pertinet? Utinam eadem haberes qvæ habuit ille notissimus in epigrammate Olus; & fortasse habes; dignus profectò es. An uxor tua stimulatrix illa, qvæ ut in gratiam exulis Caroli hæc scriberes etiam currentem incitasse fertur, ampliores forte in Anglia professiones, & honoraria nescio qvæ, redeunte Carolo, ominata tibi est? At scitote fœmina Virque, non esse locum in Anglia neq; Lupo neq; Lupi Domino. Unde mirum non est te toties in molossos nostros tantam rabiem effudisse. Quin redis ad illustres illos in Gallia titulos tuos, & imprimis ad famelicum illum Lupi dominatum, deinde ad consistorium illud regis Christianissimi sacrum; nimis longo intervallo

vallo consiliarius peregrè abes à patriâ. Verùm illa, qvod planè video, neqve te desiderat neque consilia tua; ne cum redires qvidem paucis ab his annis, & culinam Cardinalitiam olfacere & sectari cœpisses: sapit mehercule, sapit, teqve oberrare semivirum Gallum cum uxore viro, & refertissimis inaniarum scriniis facile sinit; donec stipem sive eqviti grammatistæ, sive illustri Hippocritico satis largam alicubi gentium inveneris; si cui fert animus regi vel civitati, doctorem erraticum & venalem mercede maximâ liceri. Sed eccum tibi licitatorem; vendibilis necne sis, & qvanti, jam statim videbimus. *Pertendunt*, inqvis, *Parricidæ, regni Anglicani statum mixtum esse, non merè regium.* Pertendit idem sub Edvardo 6 Smithus noster, Jurisconsultus idem bonus, & politicus, qvem fuisse parricidam non dices,

ces, ejus libri ferè initio, qvem de republ. Anglicana scripsit; neque id de nostrâ solùm, sed de omni penè repub. idqve ex Aristotelis sententia verum esse affirmat; neqve aliter ullam rempub. stare posse. At enim qvasi piaculum esse crederes qvicqvam dicere sine repugnantiis, ad priores illas & jam tritissimas fœdè revolveris. *Nullam gentem* ais *esse nec fuisse unqvam, quæ Regis appellatione nō intellexerit eam potestatem qvæ solo Deo minor est, quæq; solum Deum judicem haberet*; & tamen paulò post fateris, *nomen Regis datum vel olim fuisse ejusmodi potestatibus & magistratibus qvi plenum & liberum jus non haberent. sed à populi nutu dependens*, ut *sufetes Carthaginiensium, judices Hebræorum, reges Lacedæmoniorum*, & postremo *Aragonensium*. Satisne bellè tibi constas? Tum qvinqve monarchiæ species ex Aristotele recenses, qvarum una tantùm jus illud obtinuit, qvod

qvod tu regibus commune omnibus esse dicis. De qva haud semel jam dictum est, nullum ejus exemplum vel ab Aristotele allatum, vel usqvam extitisse: qvatuor reliqvas, & legitimas, & legibus fuisse minores dilucidè ostendit. Primum horum erat regnum Laconicum, & maximè qvidem ejus sententiâ regnum, eorum qvatuorque legitima erant. Secundum erat barbaricum, hoc solo diuturnum qvia legitimum, & volente populo: nolente autem, omnis rex continuò non erit rex sed tyrannus, si invito populo regnum retinuerit, eodem teste Aristotele. l. 5. Idem de tertia regum specie dicendum est, qvos ille *Æsymnetas* vocat, electos à populo, & ad certum plerunqve tempus, certasqve causas, qvales ferè apud Romanos fuere Dictatores. Quarta species eorum est, qui Heroicis temporibus regnabant, qvibus ob egregia merita regnum ultro

à po-

à populo delatum erat, sed legitimum tamen; neqve verò hi nisi volente populo regnum tenebant, nec aliâ re magis differre has qvatuor regni species à tyrannide ait, qvàm qvòd illic volente, hîc invito populo regnetur. Qvinta deniqve regni species, qvæ παμβασιλεία dicitur, & est cum summa potestate, quale tu jus regum omnium esse vis, à philosopho planè damnatur, ut neq; utile, neq; justum, neque naturale, nisi sit ut populꝰ ferre possit istiusmodi regnum, iisque deferat qvi virtute aliis omnibus longè prælucent. Hæc ꝫ politicorũ, cuivis obvia sunt. Verùm tu, credo, ut vel semel ingeniosus & floridus esse viderere, *has qvinqve monarchiæ species qvinq; zonis* mundi assimilare gestiebas; *Inter duo extrema potentiæ regalis tres aliæ species interpositæ magis temperatæ videntur, ut inter zonas torridam & frigidam, qvæ mediæ jacent.* Festivum

caput!

caput! qvam pulcras nobis similitudines semper concinnas! Tu igitur, quò regnum *absolutæ potestatis* ipse damnas, ad zonam frigidam hinc ocyùs amolire; qvæ post adventum illic tuum plus duplo frigebit: nos interim à te novo Archimede sphæram illam, qvam describis, mirabilem expectamus, in qva duæ sint extremæ zonæ, una torrida, altera frigida, tres mediæ temperatæ. *Reges*, inqvis, *Lacedæmoniorũ in vincula conjici fas erat, morte multari fas non erat.* Qvare? an qvia damnatum capite Agidem lictores & peregrini milites rei novitate perculsi regem ducere ad mortem non esse fas existimabant? Et populus qvidem Spartanus ejus mortem ægrè tulit, non qvòd rex capitali supplicio affectus fuerit, sed quòd bonus, & popularis, factione divitum judicio illo circumventus esset. Sic itaque Plutarchus, *primus rex Agis ab ephoris est morte multatus*; qvibus

quibus verbis non qvid fas, ſed quid factum ſit, tantummodò narrat. Nam qvi regem in jus ducere, vel etiam in vincula poſſunt, illos non poſſe eundem ſupplicio ultimo afficere, puerile eſt credere. Accingeris jam tandem ad jus regum Anglicorum. *Rex*, inquis, *in Anglia unus ſemper fuit*. Hoc eo dicis, qvia modò dixeras, *rex non eſt niſi unus ſit & unicus*. Qvod ſi ita eſt, aliqvot ſane quos credebam Angliæ reges fuiſſe, non erant: nam ut multos omittam Saxonicorum, qui conſortes imperii vel filios vel fratres habuêre, conſtat Henricum II. è ſtirpe Normanica cum filio regnaſſe. *Oſtendant*, inquis, *aliquod regnum ſub unius imperio cui non poteſtas abſoluta adjuncta fuerit, in qvibusdam tamen magis remiſſa, in aliis magis intenta*. Oſtende tu poteſtatem abſolutam remiſſam, *aſine*; annon abſoluta eſt ſumma? Quomodo ergò ſumma & remiſſa ſimul erit? quoſcũque

que fateberis reges cum remissa potestate esse, eos non esse cum absoluta facilè vincam; inferiores proinde esse populo naturâ libero, qui & suus ipse legislator est, & potestatem regiam vel intendere, vel remittere potest. Britannia, an tota olim regibus paruerit, incertum: Verisimilius est, prout tempora ferebant, nunc hanc nunc illam reipub. formam adhibuisse. Hinc Tacitus, *Britanni olim regibus parebant, nunc per principes factionibus & studiis trahuntur.* Deserti à Romanis, XL circiter annos sine regibus fuere: *regnum* itaque *perpetuum*, quod affirmas, antiqvitùs non fuit, fuisse autem hæreditarium præcisè nego; quod & Regum series, & mos creandi eorum demonstrat: disertis enim verbis petuntur populi suffragia. Postqvam enim rex consvetum juramentum dedit, accedens Archiepiscopus ad quatuor partes exstructi suggesti, toties

rogat populum universum his verbis, *consentire vultis de habendo ipsum Regem?* planè ac si Romano more dixisset, vultis, jubetis hunc regnare? quod opus non foret, si regnum jure esset hæreditarium; verùm apud reges usurpatio pro jure sæpissimè obtinet. Tu Caroli bello toties victi jus regium jure belli fundare adniteris. Guilielmus scilicet cognomento *Conquæstor* nos subjugavit. At sciunt qui in nostrá historia peregrini non sunt, Anglorum opes uno illo prælio Hastingensi non adeò attritas fuisse, quin bellum facile instaurare potuissent. Sed regē accipere, quàm victorem & tyrannum pati malebant. Dant itaque jusjurandum Guilielmo, se fidem ei servaturos; dat pariter Guilielmus juramentum illis, admotus altari, se omnia, quæ par est bonum regem, iis esse vicissim præstiturum. Cum falleret fidem, & rursus Angli arma caperent, diffi-

diffisus ipse suis viribus juravit denuò, tactis Evangeliis, antiqvas se leges Angliæ observaturũ. Si postea igitur Anglos miserè afflixit, nõ id jure belli, sed jure perjurii fecit. Certũ est præterea jam multis ab hinc seculis victos & victores in unam gentem coaluisse; ut jus illud belli, si qvod unquam fuit, antiquari jam diu necesse sit. Ipsius verba morientis qvæ ex libro Cadomensi fide dignissimo descripta reddimus, omnẽ dubitationem tollunt. *Neminem*, inquit, *Anglici regni constituo hæredem.* Qva voce jus illud belli, simulq; illud hæreditarium, cum ipso mortuo Guilielmo conclamatũ atq; sepultũ est. Video nunc aliquam te in aula dignitatem, quod prædixi fore, esse adeptum, summis nimirum aulicæ astutiæ quæstor regius & procurator es factus. Unde hoc qvod sequitur videris ex officio scribere, Vir magnifice. *Siquis prædecessorum regum*

factionibus procerum, vel seditionibus plebis coactus, aliquid de suo jure remiserit, id non potest successori obesse, qvin id iterum sibi vindicet. Rectè mones: itaqve si quo tempore majores nostri aliqvid de jure suo per ignaviam amisere, an id oberit nobis eorum posteris? Pro se illi qvidem servitutem spondere, si vellent, pro nobis certè non poterant; quibus idem semper jus erit nosmet liberandi, qvod illis erat in servitutem se cuilibet tradendi. Miraris *qvid faciat, ut rex Britanniæ hodie debeat haberi pro magistratu tãtùm regni, qvi autem alia regna in Christianitate obtinent, plenâ & liberâ potestate polleant.* De Scotia remitto te ad Buchananum, de Gallia etiam tua, ubi hospes esse videris, ad Francogalliam Hotomani, & Girardum Franciæ Historicum, de cæteris ac alios qvorum nulli quod sciam Independentes erant: ex quibus de jure regio longè alia poteras didi-
cisse,

cisse, quàm quæ doces. Cùm jure belli tyrannidem regibus Angliæ asserere neqviveris, facis jam periculum in jure parasitico. Edicunt reges se regnare *Dei gratiâ*: quid si Deos se esse edixissent? te credo flaminem facilè erant habituri: sic Pontifex Cantuariensis *Dei providentiâ* archiepiscopari præ se tulit. Tune ista fatuitate Papam non vis esse regem in Ecclesia, ut regem constituere plusqvam Papam in repub. possis? At in regni statutis appellatur *rex Dominus noster*. Mirus tu quidem statutorum nostrorum nomenculator repentè evasisti; nescis tamen multos dici dominos qvi non sunt; nescis quàm iniqvum sit ex titulis honorariis, ne dicam adulatoriis, de jure & veritate rerum statuere. Eodem refer quod *Parlamentum regis* dicitur, nam & *frænum regis* vocatur; adeòque non magis rex Parlamenti est dominus, quàm eqvus est sui dominus fræni.

fræni. At *cur non regis Parlamentum, cum ab eo convocetur*. Dicam tibi, qvia convocatur etiam senatus à Consule, neqve propterea dominus illius concilii erat. Quod itaque rex Parlamentum convocat, id facit pro officio suo ac munere qvod à populo accepit, ut etiam quos convocat, eos de arduis regni negotiis consuleret, non de suis: aut siqva dici sua possunt, de iis postremo semper loco agi solitum erat, at arbitrium etiam Parlamenti, non suum. Nec verò ignorant, quorum id interest scire, Parlamentum sive vocatum sive non vocatum bis intra vertentem annum antiqvitùs ex lege potuisse convenire. At *regis etiam leges nuncupantur*. Sunt istæ quidem ad regem phaleræ: rex autem Angliæ legem ferre per se potest nullam; neqve enim ad leges ferendas, sed ad custodiendas à populo latas constitutus erat. Túque hic fateris *congregari*

idcirco

idcirco *Parlamentum ut leges conderet.* Qvapropter & *lex Terræ* vocatur, & *lex populi*: Unde Ethelstanus rex in præfatione legum, ubi omnes alloqvitur, *Vobis*, inqvit, *lege vestrâ* omnia largitus sum: & in formula Juramenti qvo reges Angliæ anteqvam crearentur obstringere se solebant, sic populus à rege stipulatur. *Concedis justas leges qvas vulgus elegerit?* respondet rex, *concedo.* Erras etiam tota Anglia, *qvi regem qvo tempore Parlamentum non habetur, plenè planéque totum regni statum regio jure jubernare* ais. Nam neq; de bello, neqve de pace qvod magni sit momenti, qvicquam decernere, ne in jure qvidem dicundo curiarum decretis intercedere potest. Jurant itaque judices nihil se in judiciis exercendis nisi ex lege facturos, etiamsi rex ipse dicto, aut mandato, vel etiam literis proprio annulo obsignatis aliter imperaret. Hinc sæpius in nostro

jure rex *infans* dicitur; nec sua jura aut dignitates, nisi pueri aut pupilli in modum, possidere. Spec. Just. c. 4. sect. 22. hinc etiam illud apud nos crebrò dici solitum, *rex non potest facere injuriam*. Qvod tu hoc modo sceleratè interpretaris, *non est injuria quam facit rex, qvia in eo non punitur.* Ad mirabilem hominis impudentiam & improbitatem vel hoc solo interpretamento qvis non perspiciat? *Capitis est imperare*, inqvis, *non membrorum, rex Parlamenti caput est.* Siccine nugarere, si cor tibi saperet? erras iterum (sed qvis finis errorum est tuorum) in qvo regis consiliarios à Parlamenti ordinibus non distingvis; nam neqve illos qvidem omnes, horum verò nullos reliqvis non probatos eligere debebat rex; in plebejum autem ordinem ut qvenqvam eligeret, id sibi ne sumebat qvidem unqvam. Qvibus id muneris populus delegabat, per-
muni-

municipia singuli suffragiis omnium eligebantur; notissima loqvor, eòqve brevior sum. *Falsum* autem *esse* ais, *quod sanctæ Independentiæ cultores asserunt, Parlamentum à populo fuisse institutum.* Video jam qvid sit cur papatum tanto impetu evertere contendas: alium ipse papatum in alvo, qvod ajunt, gestas: qvid enim aliud uxor uxoris, lupus ex lupa gravidus nisi aut portentum, aut papatum aliquem novũ parturire te oportebat? certè Papa germanus qvasi jam esses, sanctos & sanctas pro arbitrio facis; reges etiam omni peccato absolvis, & qvasi strato jam hoste, ejus exuviis opimum te ornas. Verùm qvia papa nondum per te planè cecidit, dum libri illius tui *de Primatu*, secunda & tertia, & fortasse qvarta & qvinta pars prodierit, qvi multos mortales tædio prius enecabit, qvàm tu Papam eo libro subegeris, sit satis interea, qvæso, ad Anti-

papatū ſaltem aliqvem poſſe aſcendere; eſt altera, qvam tu, præter illam Independentiam abs te irriſam, ſanctorum in numerū ſeriò retuliſti, Tyrannis ragia: ſanctæ ergò Tyrannidis regiæ tu Pontifex eris Maximus; & neqvid deſit tibi ad Papales titulos, *Servus etiam ſervorum* eris, non Dei, ſed aulæ; qvoniā illa Chenaani maledictio adhæſiſſe tibi ad præcordia videtur. *Beſtiam* appellas *Populum*. Quid interim es ipſe? Non enim ſacrū illud conſiſtorium, neq; ſanctus ille Lupus te dominum ſuum aut populo exemerit aut vulgo; neq; effecerit, qvin, ſicuti es, teterrima ipſe beſtia ſis. Certè libri ſacri prophetici magnorum regum monarchiam & dominationem immanis *Beſtiæ* nomine ac ſpecie adūbrare ſolent. *Sub regibus ante Guilielmum*, inqvis, *nulla Parlamenti mentio exſtat*. De vocabulo Gallicano altercari non libet, res ſemper fuit: &
Sa-

Saxonicis temporibus *Concilium Sapientum* vocari solitum concedis. Sapientes autem tam sunt plebis, quàm procerum ex numero. *At in statuto Mertonensi, vigesimo Hen. 3. Comitum & Baronum tantùm fit mentio.* Ita semper nomina decipiunt, qvi tantùm in nominibus ætatem omnem contrivisti; nobis enim satis constat, & Qvinque portuum curatores, & decuriones urbicos, nonnunqvam & mercatores illo seculo *Baronum* nomine appellatos fuisse, neqve dubium omnino est, qvin Parlamenti qvosque Senatores qvantumvis plebejos, ætas illa jure multò potiore *Barones* nuncupaverit: nam & anno ejusdem regis 52. tam nobiles, quam plebejos fuisse convocatos, Marlbrigii statutum, sicut & reliqva ferè statuta omnia disertis verbis testantur: qvos etiam plebejos, comitatuum magnates Edouardus tertius in præfatione

Statuti Stapli, qvam perdoctè pro me recitas, vocavit; eos nimirum *qvi de singulis civitatibus pro toto comitatu venerant*; qvi qvidem plebejum ordinem constituebant, neqve erant proceres, aut esse poterant: Tradit etiam liber statutis illis vetustior, qui inscribitur, *Modus habendi Parlamenta*, licere regi cum plebe sola Parlamentum habere, legesqve ferre, qvamvis Comites & Episcopi non adsint; non itidem licere regi cum Comitibus & Episcopis, si plebs non aderit. Hujus rei ratio qvoque adjicitur; quia cum nondum Comites aut Episcopi constituti essent, reges cum populo tamen Parlamenta, & Concilia peragebant: deinde comites pro se tantum veniunt; plebeji pro suo qvisqve municipio. Ex quo iste ordo universi populi nomine adesse intelligitur; eoqve nomine & potiorem, & nobiliorem ordine patricio, omniqve ex parte ante ponendum

dum esse. Sed *judicandi potestas*, inqvis, *penes domum plebejam nunqvam fuit.* Neqve penes regem Angliæ fuit unqvam: illud tamen memineris; principio omnem potestatem à populo fluxisse, & etiamnum proficisci. Quod & Marcus Tullius de lege agraria pulcherrimè ostendit. *Cum omnes potestates, imperia, curationes ab universo populo proficisci convenit, tum eas profectò maximè, qua constituuntur ad populi fructum aliqvem, & commodum; in quo & universi deligant qvem populo maximè consulturum putent, & unusqvisqve studio & suffragio suo viam sibi ad beneficiam impetrandum munire possit.* Vides Parlamentorum veram originem, illis Saxonicis archivis longè vetustiorem. Dum in hac luce veritatis & sapientiæ versari licebit, frustra nobis obscuriorum ætatum tenebras offundere conaris. Qvod non eò dici à me qvisqvam existimet, qvasi ego de authori-

tate & prudentiâ majorũ nostrorum detrahi qvicquam velim; qui in legibus bonis ferendis plus sanè præstiterunt, qvàm vel illa secula, vel illorum ingenium & cultus tulisse videatur: & quamvis leges rarò non bonas irrogarent, ignorantiæ tamen, & imbecillitatis humanæ sibi conscii, hoc veluti fundamentum legum omnium posteris tradi voluerunt, quod & nostri Jurisperiti omnes agnoscunt, ut si qva lex aut consvetudo legi divinæ aut naturali, aut rationi deniq; repugnaret, ea ne pro lege sancitâ habeatur. Unde tu, etiamsi edictum fortasse aliquod aut statutum in jure nostro, quo regi tyrannica potestas attribuatur, invenire posses; id, cùm & divinæ voluntati, & naturæ, & rationi contrariũ sit, intelligito, ex generali & primariâ ista lege nostra quam attuli, rescindi apud nos, & ratum non esse; verùm tu Jus nullum tale Regiũ apud nos invenies.

venies. Cum enim judicandi potestas primitùs in ipso populo fuisse constet Anglos autem eam ab se in regem nullâ lege regia unquam transtulisse, neminem enim judicare aut potest rex Angliæ, nisi per leges provisas jam & approbatas: Fleta l. 1. c. 17. sequitur eandem adhuc integram atq; totam in populo sitam esse; nam parium domui aut nunquam traditam, aut recuperari jure posse non negabis. At, *Regis est*, inqvis, *de vico municipium, de eo civitatem facere, ergo illos creat qvi constituunt domum inferiorem.* At inqvam, oppida & municipia regibus antiqviora sunt; etiam in agris populus est populus. Jam Anglicismis tuis magnopere delectamur; Countie Court, The Turn Hundreda; mira nempe docilitate centenos Jacobæos tuos Anglicè numerare didicisti.

Qvis expedivit Salmasio suam Hundredam,
Picámq; *docuit nostra verba conari?*

Ma-

Magister artis venter, & Jacobæi
Centum, exulantis viscera marsupii
regis.
Quòd si dolosi spes refulserit nummi,
Ipse Antichristi qvi modò primatum
Papæ
Minatus uno est dissipare sufflatu,
Cantabit ultrò Cardinalitium *melos*.

Longam deinde Comitibus & Baronibus dissertationem subtexis; ut ostendas regem esse eorum omnium creatorem, qvod facilè concedimus, eòqve nomine regibus plerunqve serviebant; ideòqve ne gentis liberæ deinceps judices essent rectè providimus. *Potestatem convocandi Parlamentum qvoties libet, & qvando vult dissolvendi ex omni temporis memoria penes Regem esse* affirmas. Tibine igitur balatroni mercenario & peregrino, perfugarum dictata exscribenti, an disertis Legum nostrarum verbis fides habenda sit, infra videbimus. *At*, inqvis,

qvis, *reges Angliæ Parlamento majus imperium habuisse alio argumento probatur, eoqve invincibili; regis potestas perpetua est & ordinaria, qvæ per se sine Parlamento regnum administrat, Parlamenti extraordinaria est authoritas, & ad certas tantum res, nec sine rege qvicqvam validi statuere idonea.* Ubinam dicamus vim magnam latere hujus argumenti? an in *ordinariâ & perpetuâ*? Atqvi minores multi magistratus habent potestatem ordinariam & perpetuam, qvos Irenarchas vocamus; an summam ergo habent? suprà etiam dixi potestatem regi idcirco traditam à populo fuisse, ut videret authoritate sibi commissa ne qvid contra legem fiat; utqve leges custodiret nostras, non ut nobis imponeret suas; regis proinde potestatem nisi in regni curiis & per eas, esse nullam: immo populi potius ordinaria est omnis, qui per duodecim viros de omnibus judicat. Atqve hinc

hinc est qvòd interrogatus in curia reus, *Cui te permittis judicandum*; respondet semper ex more atqve lege, *Deo & populo* non Deo & regi, aut regis vicario. Parlamenti autem authoritas qvæ re & veritate, summa populi potestas in illum senatum collata est, si extraordinaria est dicenda, id tantum propter ejus eminentiam dicitur; alioqvi, ut notū est, ipsi Ordines appellantur, non extra ordinem ergo; & si non actu, quod ajunt, virtute tamen perpetuum habent in omnes curias & potestates ordinarias jus atq; authoritatē; idq; sine rege. Offendunt nunc limatulas, opinor, aures tuas nostrorū barbaræ locutiones: cujus ego si vacaret, aut operæ pretium esset, tot barbarismos hoc uno libro notare possem, qvot si pro merito lueres, profectè omnes puerorum ferulas in te frangi oporteret, nec tot aureos tibi dari, qvot illi quondam pessimo poetæ; colaphos

laphos longè plures. *Prodigium esse ais, omnibus portentis opinionum monstrosius, quod fanatici personam Regis à potestate ejus sejungant.* Eqvidē dicta singulorum non præstitero: *Personam* autem si pro homine vis dici, separari à potestate ejus nec absurdè posse Chrysostomus haud fanaticus docere te potuit; qvi præceptū Apostoli de potestatibus ita explanat, ut potestatē tibi & rem, non hominem intelligi asserat. Qvidni dicam Regem, qui cōtra leges qvid facit, id agere ut privatum vel tyrānum, non ut Regem legitima potestate præditum? Tu si uno in homine posse plures esse personas, easque ab ipso homine, sensu & cogitatione separabiles non intelligis, & sensus cōmunis & Latinitatis planè expers es. Sed hoc eò dicis, ut Reges peccato omni absolvas, utq; erepto Papæ primatu indutū te esse existimemus: *Rex*, inqvis, *non posse peccare intelligitur, qvia peccatū ejus pœna non conseqvitur.* Qvisqvis ergo

ergo non punitur, non peccat; non furtum sed pœna facit furem; Salmasius Grammaticus non facit solœcismos, qvia manum ferulæ subduxit: post eversum à te Papam sint isti sanè Pontificatûs tui canones, vel certè indulgentiæ tuæ, sive sanctæ Tyrannidis, sive sanctæ Servitutis Pontifex dici mavis. Congesta extremo capite maledicta tua in *Anglicanæ Reipubl. & Ecclesiæ statum* prætereo: hoc enim habent tui similes, homo contemptissime; ut qvidq; plurimâ dignum est laude, id solent per calumniam maximè vituperare. Sed de jure Regio apud nos, seu potius de jure populi in Regem ne quid temere affirmasse videar, proferre ex ipsis monumentis nō gravabor, qvamvis pauca quidē de multis, ea tamen qvibus liqvidò satis constabit, Anglos ex lege & instituto, & more etiam majorum suorum, Regem nuper judicavisse. Post Romanorum ex

ex inſula diſceſſum ſui juris Britanni circiter annos 40. ſine Regibus fuère; qvos primos creârunt, eorum nonnullos, ſupplicio affecere. Britannos eo nomine Gildas, contra qvàm tu facis, reprehendit, non qvòd Reges necavere, ſed quòd injudicatos, vel ut ejus verbis ûtar, *non pro veri examinatione*. Vortigernus ob inceſtas cũ filia nuptias, teſte Nennio hiſtoricorũ noſtrorum poſt Gildam antiqviſſimo, damnatur *à beato Germano, & omni Concilio Britonum*, ejuſqve filio Guorthemiro regnum traditur. Haud multo hæc poſt Auguſtini obitum geſta ſunt: unde vanitas tua facile redarguitur, qvi ſupra aſſeruiſti, primum omnium Papam, & nominatim Zachariam docuiſſe, judicari Reges poſſe. Circa annum Chriſti 600. Morcantio, qui tunc temporis in Cambria regnabat, propter cædem patrui ab Oudoceo Landaviæ Epiſcopo in exilium damnatur;

mnatur; qvanqvam is exilii ſententiam latifundiis qvibuſdam Eccleſiæ donatis redemit. Ad Saxones jam veniamus; qvorum jura cum reperiantur, facta prætermittam. Saxones Germanis oriundos memineris; qui nec infinitā aut liberā poteſtatem regibus dedere, & de rebus majoribus conſultare omnes ſolebant; ex qvibus intelligere eſt, Parlamentū, ſi ſolumnomen excipias, etiam apud Saxonum majores ſumma authoritate viguiſſe. Et ab iis quidem Concilium Sapientū paſſim nominatur; ipſis Ethelberti temporibus, qvem *decreta judiciorum juxta exempla Romanorum cū Concilio Sapientum conſtituiſſe* memorat Beda; ſic Edvvinꝰ Northanymbrorum, Inas occidentalium Saxonum rex, *habito cum ſapientibus & Senioribus concilio*, novas leges promulgavit; alias Aluredus edidit *ex concilio*, item *prudentiſſimorum*, *atqve iis*, inquit, *omnibus placuit edici va-*

rum

rum observationes, His atqve aliis multis hujusmodi locis luce clarius est, delectos etiã ex plebe Cõciliis maximis interfuisse; nisi siqvis Proceres solos sapientes esse arbitratur. Extat etiam apud nos perantiqvus legum liber cui titulus *Speculum Iusticiariorum*, in quo traditur primos Saxones, post Britanniam subactam, cum reges crearēt, ab iis jusjurandum exigere cõsuevisse, se, ut quemvis alium è populo, legibus ac judiciis subjectos fore. cap. 1. sect. 2. ibidem ait jus esse & æqvum ut Rex suos in Parlamento habeat pares, qvi de injuriis qvas vel rex vel regina fecerit, cognoscerent; regnante Aluredo sancitum legibus fuisse, ut singulis annis Parlamentum bis Londini, vel eo sæpiùs, si opus esset, haberetur. Qvæ lex cum pessimo juris neglectu in desuetudinem abiisset, duabus sub Edouardo 3tio sanctionibus renovata est. In alio etiam antiqvo manuscripto, qvi

Modus

Modus Parlamenti inscribitur, hæc legimus; si Rex Parlamentum prius dimiserit, qvàm ea omnia transigantur quorum causa Concilium indictum erat, perjurii reus erit; & juramentum illud quod regnum initurus dederat, violasse censebitur. Qvomodo enim, quod juratus est, justas leges concedit, qvas populus elegerit, si earum eligẽdi facultatem petenti populo nõ dat vel rariùs Parlamentum convocando, vel citiùs dimittendo qvàm res populi ferunt? Jus autem illud jurandum, qvo Rex Angliæ se obligat, nostri jurisperiti pro sanctissimâ lege semper habuère. Qvod autem maximis reipub. periculis remedium inveniri potest (qvi solus convocandi Parlamenti finis erat) si conventus ille magnus, & augustissimus ad Regis libitum stultissimi sæpe & pervicacissimi dissolveretur? Posse à Parlamento abesse, proculdubiò minus est, qvàm Parlamentum dissolvere:

vere: at Rex per leges nostras illo Modorum libro traditas abesse à Parlamento, nisi planè ægrotaret, neque potuit, neq; debuit: & ne tum qvidem nisi inspecto ejus corpore à duodecim regni paribus, qvi de adversa Regis valetudine testimonium perhibere in Senatu possent: soléntne servi cum domino sic agere? Contrà vero plebejus ordo, sine qvo Parlamentum haberi non potest, etiam à Rege convocatus potuit non adesse, & secessione factâ, de repub. malè gestâ cum Rege expostulare: quod & prædictus liber testatur. Verùm, qvod caput est, inter leges Edovardi Regis vulgò *Confessoris*, una est eximia, qvæ de Regis officio tractat; cui Rex officio si desit, *nomen Regis in eo non constabit*. Hoc quid esset, ne non satis intelligeretur, Chilperici Francorum Regis exemplum subnectit, cui idcircò regnum à Populo abrogatum erat. Puniri autem malum Re-

gem ex legis hujus sententia oportere, significabat ille S. Edovardi gladius cui nomen *Curtana* erat, qvem in Regum creatione & pompâ gestare Comes Palatii solebat; *insignũ*, inqvit noster Matthæus Paris, *qvòd & Regem, si oberret, habeat de jure potestatem cohibendi*: gladio autem nemo fere nisi capite punitur. Hanc legem, cum aliis boni illius Edovardi, Guilielmus ipse cõqvæstor anni regni quarto ratam habuit: & freqventissimo Anglorũ Concilio prope Verulamium religiosissimè juratus confirmavit: qvo facto non solùm jus omne belli, si qvod in nos habuit, ipse extinxit, sed etiam hujus legis judicio atque sententiæ se subjecit. Ejus etiam filius Henricus cùm in omnes Edouardi leges, tùm in hanc qvoque juravit; atque iis duntaxat conditionibus, vivente adhuc fratre Roberto natu majore, in regem est electus. Jurarunt eadem omnes dein-
ceps

ceps reges, antequam insignia regni acciperent. Hinc celebris ille & antiqvus noster jurisconsultus Bractonus. l. 1. c. 8. *Non est Rex ubi dominatur voluntas & non lex.* Et l. 3. c. 9. *rex est dum benè regit, tyrannus dum populum sibi creditum violenta opprimit dominatione.* Et ibidem, *exercere debet Rex potestatem juris, ut vicarius & minister Dei: potestas autem injuria diaboli est, non Dei: cum declinat ad injuriam rex, diaboli minister est.* Eadem fermè habet vetustus alter jurisconsultus, libri illius author qui *Fleta* inscribitur, memor nempe uterque & legis illius Edvardinæ, verè qvidem regiæ, & regulæ illius in jure nostro primariæ à me supra dictæ, qvâ nihil Dei legibus & rationi contrarium haberi pro lege potest; uti nec tyrannus pro rege, nec minister diaboli pro ministro Dei. Cum itaq; lex maximè ratio recta sit, siquidem Regi, siquidem Dei ministro obediendum est, eâdem

prorsus & ratione & lege, tyranno & diaboli ministro erit resistendum. Et quoniam de nomine sæpius qvàm de re ambigitur, tradunt iidem, regem Angliæ, etiamsi nomen regis nondum perdiderit, judicari tamen, ut quilibet è vulgo, & posse & debere. Bracton. l. 1. c. 8. Fleta. l. 1. c. 17. *non debet esse rege major qvisqvam in exhibitione juris; minimus autem esse debet in judicio suscipiendo, si peccat*, alii legunt *si petat*. Judicari igitur cum debeat rex noster, sive tyranni sub nomine, sive regis, quos habeat item judices legitimos dictu difficile non debet esse. Eosdem consulere authores haud pejus erit. Bract. l. 2. c. 6. Fleta. l. 1. c. 17. *In populo regendo Rex habet superiores, legem, per quam factus est Rex, & curiam suam, videlicet Comites & Barones: Comites dicuntur quasi socii Regis, & qui habet socium, habet magistrum; & ideo si Rex fuerit sine fræno, id est sine lege, debent ei frænū ponere.*

re. Boronum autem nomine plebejum ordinem comprehendi supra ostendimus; qvin & Pares etiam Parlamenti eosdem fuisse dictos, libri legũ nostrarum antiqvi passim tradunt: & imprimis liber ille cui titulus, Parlamenti modus; *Eligentur*, inqvit, *de omnibus regni paribus* 25. quorum erunt *qvinqve milites, qvinqve cives* id est urbium delegati, *quinqve municipes: & duo milites pro comitatu majorem vocem habent in concedendo & contradicendo quàm major comes Angliæ*; & meritò qvidem, illi enim pro tota aliqva Provincia, aut municipio suffragia ferũt, isti pro seqvisq; dũtaxat. Comites autem illos *Codicillares*, qvos vocas, & *rescriptitios*, cum feudales jam nulli sint, ad judicandum Regem à qvo creabãtur minimè omnium idoneos esse, qvis non videt? Cum itaq; jus nostrum sit, ut est in illo speculo antiqvo Regem habere pares, qvi in Parlamen-

to cognoscant & judicent, *si quid Rex in aliquem populi sui peccaverit*, si notissimum sit licere apud nos cuivis è populo in minoribus qvibusq; curiis injuriarum actionem Regi intendere, qvanto justius est, quantoq; magis necessariũ, si Rex in universos peccaverit, ut habeat qui eum non refrænare solùm & coercere, sed judicare & punire possint. Pessimè enim & ridiculè institutam esse eam necesse est rempubl. in qva de minimis Regum injuriis etiam privato cuivis cautũ sit, de maximis nihil in cõmune provisum, nihil de salute omniũ, qvo minùs liceat ei universos sine lege perdere, qvi ne unum qvidẽ lædere per legem poterat. Comites autem esse Regis judices, cũ ostensum sit neq; decere neq; expedire, seqvitur judicium illud totũ ad plebejum ordinem, qvi & pares regni, & Barones, & populi totius potestate sibi delegatâ præditi sũt, jure optimo pertinere.

tinere. Cum enim (ut in nostro jure scriptum est, quod supra attuli) plebs sola cum rege sine comitibus aut episcopis Parlamentum constituat, quia rex cum sola plebe, etiam ante comites aut episcopos natos, Parlamenta peragere solebat, eâdem prorsus ratione plebs sola supremã & sine rege, & regem ipsum judicandi potestatem habebit, quòd etiam ante ullum regem creatum, ipsa universi populi nomine Concilia & Parlamenta peragere, judicare, ferre leges, ipsa reges creare solita erat; non ut pupulo dominarentur, sed ut rem populi administrarent. Quem si rex contrà injuriis afficere, & servitute opprimere conatus fuerit, ex ipsa legis nostræ sentẽtiâ nomen regis in eo non constat, rex non est; quòd si rex non sit, quid est, quod ei pares amplius quæramus? Tyrannum enim jam re ipsa ab omnibus bonis judicatum nulli non satis pares atque idonei sunt, qui supplicio mactan-

 dum

dum esse pro tribunali judicent. Hæc cum ita sint, tot testimoniis, tot legibus prolatis, abundè hoc demum, qvod erat pro posituū evicisse arbitror, cùm judicare regem penes plebem jure optimo sit, cumq; plebs regem de republ. deqve Ecclesia, sine spe ulla sanitatis, pessimè meritum supplicio ultimo affecerit, rectè atq; ordine, exqve repub. suaque fide, dignitate, legibus deniq; patris fecisse. Neq; possum hîc non gratulari mihi de majoribus nostris, qvi non minore prudentia ac libertate, qvàm Romani olim, aut Græcorum præstantissimi, hanc Rempub. instituerunt; neq; poterunt illi, siqvid nostrarum rerum sentiunt, non sibi etiam gratulari de posteris suis; qvi tam sapiēter institutam, tanta libertate fundatam ab impotenti regis dominatione, cum redacti penè in servitutem essent, tam fortiter, tamq; prudenter vindicârunt.

CAP. IX.

SAtis jam arbitror palam esse, Regẽ Angliæ etiam Anglorum legibus judicari posse; suos habere judices legitimos; qvod erat probandum. Qvid ut porro? (nã qvæ tua repetis, ad ea non repetam mea) *ex rebus nunc ipsis propter qvas comitia indici solent*, *proclive*, inqvis, *est ostendere regem esse supra Parlamentum.* Sit sanè proclive qvantum voles, in qvo præcipitem te dari jam statim senties. *Parlamentum*, inqvis, *congregari solet ad majoris momenti negotia in qvibus regni salus & populi versatur.* Si rex Parlamentum convocat ad procurandas res populi, non suas, neqve id nisi assensu eorum atqve arbitrio qvos convocat, qvid aliud est, obsecro, nisi minister populi & procurator? cum, sine suffragiis eorum qvos populus mittit, ne tantillum qvidem, neqve de aliis, neq; de se ipso decernere possit. Qvod etiam argumento est,

officium esse regis, toties Parlamẽtum convocare, qvoties populus id petit; qvandoqvidem & res populi, non regis, iis comitiis tractantur, idq; populi arbitrio. Qvamvis enim regis qvoque assensus honoris causa peti soleret, qvem in rebus minoris momenti ad privatorũ duntaxat commoda spectãtibus poterat non præbere, poterat pro illa formula dicere, *Rex deliberabit*, de iis tamen, quæ ad salutẽ omniũ cõmunem & libertatem pertinebant, prorsus abnuere nullo modo poterat; cum id & contra juramentũ regium esset, qvo veluti lege firmissima tenebatur, & contra præcipuum magnæ chartæ articulũ, c. 29. *Non negabimus, non differemus cuiqvam jus aut justitiam.* Non negabit rex justitiã, negabit ergò justas leges? non cuiquam, an ergò omnibus? ne in Curiâ qvidem ullâ minori, an ergò in Senatu supremo? an verò rex ullus tantùm sibi arrogabit,

ut

ut qvid justum sit, qvid utile, se unum universo populo scire melius existimet? Cum *ad hoc creatus & electus sit, ut justitiā faciat universis*, Bracton. l. 3. c. 9. per eas nimirum leges *quas vulgus elegerit*. Unde illud in archivis nostris 7. H. 4. Rot. Parl. num. 59. *non est ulla regis prærogativa, quæ ex justitia & æquitate qvicquam derogat*. Et reges olim acta Parlamenti confirmare recusantes, Chartā videlicet magnam & hujusmodi alia, majores nostri sæpe numerô armis coegere, neq; propterea minùs valere illas leges, aut minùs legitimas esse jurisperiti nostri statuunt: qvandoqvidem assensum Rex iis decretis coactus prębuit, qvibꝰ jure atq; spōte assētiri debebat. Tu dū cōtendis aliarum etiam gentium Reges in potestate vel Synedrii vel Senatus, vel Concilii sui æqvè fuisse, nō nos in servitutē asseris, sed eas in libertatem: in quo idē facere pergis qvod ab initio fecisti,

qvodq; faciunt pragmaticorum stultissimi, ut incauti seipsos in lite sæpiùs contra veniant. At nos scilicet fatemur *Regem, ubicunque absit, in Parlamento tamen censeri præsentem vi potestatis: ergò qvodcunq; illic agitur à Rege ipso actum intelligi.* Tum qvasi bolum aliquem nactus esses aut mercedulam, illorum recordatione Caroleorum delinitus, *Accipimus*, inqvis, *qvod dant*: accipe igitur, qvo dignus es, magnum malum; non enim damus, qvod sperabas, inde seqvi *curiam illam non alia potiri potestate qvàm à Rege delegata.* Si enim dicitur, potestas Regis, qvęcunq; ea sit, à Parlamento abesse non potest, an suprema continuò dicitur? annon potius transferri in Parlamentum potestas Regia videtur, utq; minor majore contineri? sanè si Parlamentum potest, nolente & invito Rege, acta ejus & privilegia qvibusvis data revocare atque rescindere, si ipsius Regis præ-

prærogativas, prout videtur, circumſcribere, ſi proventus ejus annuos & impenſas aulæ, ſi famulitium ipſum, ſi totam deniq; rem domeſticam Regis moderari, ſi vel intimos ejus conſiliarios atq; amicos amovere, vel etiam è ſinu abripere ad ſupplicium, poteſt, ſi cuivis deniq; de plebe à Rege ad Parlamentum qvacunq; de re provocatio eſt lege data, non itidem à Parlamento ad Regem, qvæ omnia & poſſe fieri, & fuiſſe ſæpius facta, cum monumenta publicatum legum noſtrarum conſultiſſimi teſtantur, neminem eſſe arbitror, modò mens ei ſana ſit, qvi Parlamentum ſupra Regem eſſe non fateatur. Nam in interregno etiam Parlamentum viget; & qvod hiſtoriis noſtris teſtatiſſimum eſt, nulla hæreditatis ratione habitâ, ſæpe, qvem ſibi viſum eſt, ſuffragiis liberrimis Regem creavit. Ut ſummatim dicam qvod res eſt, Parlamentum eſt ſupre-

 mum

mum gentis Concilium, ad hoc ipsum à Populo planè libero constitutum, & potestate plenâ instructum, ut de summis rebus in commune consulat, Rex ideò erat creatus, ut de consilio & sententiâ illorũ Ordinũ consulta omnia exseqvenda curaret. Qvod cum Parlamentum ipsum edicto nuper suo publicè declararet, neq; enim pro æqvitate sua recusabat vel externis gentibus actionum suarum rationem ultrò ac sponte reddere; ecce tibi è gurgustio nullius homo authoritatis, aut fidei, aut rei, Burgundus iste Verna, qui sũmum Angliæ Senatum, jus patrium atq; suum scripto asserentem, *detestãdæ & horribilis imposturæ* insimulat. Patriam mehercule tuam pudebit, verbero, se tantæ impudentiæ homuncionem genuisse. Sed habes fortasse qvę salutariter monitos nos velis, agedũ, auscultamus. *Qvas*, inqvis, *leges sancire potest, Parlamentum, in qvo nec præsulum ordo*

ordo compareret? Tune ergo, furiose, præsules ex ecclesia extirpatum ibas, ut in Parlamenta induceres? O hominem impium, & Satanæ tradendum, qvem neq; ecclesia non ejicere hypocritam & atheum, neque ulla respub. recipere communem libertatis pestem atq; labem deberet; qvi etiam qvod neqvit ex Evangelio, id ex Aristotele & Halicarnassæo, deinde ex statutis Papisticis pravissimorum temporum probare adnititur, regem Angliæ caput esse Anglicanæ Ecclesiæ, ut Episcopos cōpransores suos & necessarios nuper factos, qvos ipse Deus exturbavit, novos iterum prædones & tyrannos, pro virili sua parte, sanctæ Dei Ecclesiæ imponat; qvorum universum ordinem, tanqvam religioni Christianæ perniciosissimum, eradicandum esse stirpitùs, editis antea libris clamosè cōtenderat. Qvis unqvam Apostata, non dico à sua, qvæ nulla certa est, sed à

Chri-

Christiana doctrina, qvam ipse asseruerat, defectione tam fœdâ atq; nefariâ descivit? *Episcopis de medio sublatis, qvi sub rege, & ex ejus arbitrio ad causis ecclesiæ cognoscebant*, qværis *de qvos redibit ea cognitio*. O perditissime, verere tandem vel conscientiam tuam; memineris dum licet, nisi si hoc serò nimis te moneo, memineris qvàm non impunè tibi erit, qvàm inexpiabile domum sit, *Sanctum Dei Spiritum sic illudere*. Subsiste aliquando, & pone aliqvem furori modum, ne te accensa ira Numinis repentè corripiat; qvi Christi gregem, unctósq; Dei minimè tangendos; iis hostibus & sævissimis tyrannis obterendos iterum & persultandos tradere cupis, à qvibus clarâ modò & mirificâ Dei manus eos liberavit: túqve ipse, nescio eórumne ad fructum illum, an ad perniciem & obdurationem tuam liberandos esse docuisti. Qvod si jus nullum dominandi in

di in Ecclesiam est Episcopis, certè multo minùs est Regibus, qvicquid hominum Statuta edicunt. Sciunt enim qvi labris aliqvanto plusqvàm primoribus Evangelium gestârunt, Ecclesiæ gubernationem divinam esse totam ac spiritualem, non civilem. *In secularibus*, autem, qvod ais *supremã jurisdictionem habuisse regem Angliæ*, id falsum esse jura nostra ubertim declarant. Curias omnes ubi judicia exercentur, non rex, sed Parlamenti authoritas vel constituit, vel tollit; in quib⁹ tamen minimo cuivis è plebe licebat regem in jus vocare; neq; rarò judices cõtra regem pronuntiare solebant; id si rex vel interdicto, vel mandato, vel scriptis literis impedire conaretur, ex juramẽto & lege non parebãt judices, sed ejusmodi mandata rejiciebant, & pro nihilo habebant: non poterat Rex qvenqvam in vincula conjicere, aut ullius bona in publicum addicere; poterat

terat neminem supplicio punire, nisi in aliqvam curiam prius citatum, ubi non rex, sed consveti judices sententias tulêre; idq; sæpe, ut supra dixi, contra regem. Hinc noster Bracton. l. 3. c. 9. *regia potestas juris est, non injuriæ; & nihil aliud potest rex, nisi id solùm quod de jure potest.* Aliud tibi suggerunt Causidici tui, qui nuper solū verterunt; ex Statutis nempe qvibodam haud antiqvis sub Edvardo 4to, Henrico 7timo, Edvardo 6to, promulgatis: neq; viderūt, quamcunq; regi potestatem statuta illa concedunt, eā â Parlamento concessam esse omnem & qvasi precariā; qvam & eadem authoritas poterat revocare. Cur sic passus es nasuto tibi imponi, ut qvo maximè argumento regis potestatem ex decretis Parlamēti pendere demonstratur, eo absolutā esse & supremā probare te crederes? Nam & monumenta nostra sanctiora testantur, Reges nostros non hære-

ditati,

ditati, non armis, non successioni; sed populo suam omnem potestatem debere. Talis potestas regia Henrico IV. talis ante eum Richardo II. à plebejo ordine concessa legitur; Rot. Parlamét. 1. Hen. IV. num. 108. haud secùs atq; rex aliquis præsidibꝰ suis præfecturas & provincias edicto & diplomate solet cócedere. Id népe literis publicis consignari disertè jussit Communium Domus, *concessisse se Regi Richardo, ut tali bona libertate* frueretur, *qvalem ante eum Reges Angliæ habuere*; qvà cũ rex ille *contra fidem Sacramenti sui* ad eversionem legum abuteretur, ab iisdem orbatus regno est. Iidem etiam, qvod & eadem rotula testatur, in Parlamento edicunt, se prudentiâ & moderatione Henrici IV. confisos, *velle ac jubere ut in eadem magna libertate regia sit quã ejus progenitores obtinuere*. Illa autem nisi fiduciaria planè fuisset, qvemadmodum hæc fuit, necesse est profectò & Parlamenti illius ordines, qui conce-

cede-

cederent qvod suum non erat, ineptos ac vanos, & reges illos qvi, qvod suum jam erat, concessum ab aliis vellent accipere, & sibi & posteris injuriosnimis fuisse? qvorum utrumvis credibile non est. *Tertia pars*, inqvis, *regiæ potestatis versatur circa militiam; hanc partem reges Angliæ sine pari & æmulo instârunt.* Neq; hoc verius qvàm cætera qvæ perfugarum fide scripsisti. Primùm enim pacis & belli arbitrium penes magnum regni senatú semper fuisse, & historiæ passim nostræ, & exterorum qvotquot res nostras paulo accuratiùs attigêre testantur. Sancti etiam Edvardi leges, in qvas jurare nostri reges tenebantur, certissimam fidem faciunt, capite de Heretochiis, *fuisse quasdam potestates per provincias & singulos Comitatus regni constitutas, qui Heretoches vocabantur, Latinè ductores exercitus*, qvi provincialibus copiis præeant, nō *ad honorem coronæ* solùm, sed

ſed *ad utilitatem regni.* Iſti vero elige-bantur *per commune concilium, & per ſingulos Comitatus in pleno conventu populari, ſicut & Vicecomites eligi debent.* Ex qvo facilè perſpicitur, & copias regni & copiarum ductores in poteſtate populi, non regis & antiqvitùs fuiſſe, & eſſe oportere: illamq; legem æqviſſimam noſtro in regno haud minus valuiſſe, qvàm olim in populari Romanorum ſtatu valebat. De qva & M. Tullium audire non ab re fuerit. Philip. 10. *Omnes legiones, omnes copiæ qvæ ubiqve ſunt, Populi R. ſunt. Neque enim legiones qvæ Antonium Conſulem reliquerunt, Antonii potius qvàm reipub. fuiſſe dicuntur.* Sancti autem Edovardi legem illam, cum aliis illius legibus Gulielmus ille *Conquæſtor* dictus, populo ſic volente ac jubente, juratus confirmavit; ſed & hanc inſuper adjecit, c. 56. *Omnes civitates, burgos, caſtella, ſingulis noctibus ita cuſtodiri, prout Viceco-*

mes,

mes, & Aldermanni, cæterique præpositi per commune concilium ad utilitatem regni melius providebunt; & leg. 62. *ideo castella, burgi, civitates ædificatæ sunt ad tuitionem gentium & populorum regni, idcirco & observari debent cum omni libertate, integritate, & ratione.* Qvid ergo? custodientur arces & oppida in pace contra fures & maleficos non nisi per commune Concilium ejusdem loci, non custodientur in maximo belli metu contra hostes sive externos sive intestinos per commune concilium totius gentis? sanè illud nisi concedatur, neq; *libertas*, neq; *integritas*, nec *ratio* deniqve in iis custodiendis ulla esse poterit; neqve earum rerum qvicqvam asseqvemur, qvarū causâ fundari primùm urbes & arces lex ipsa dicit. Majores certè nostri qvidvis potiùs regi qvàm sua arma & oppidorum præsidia tradere solebāt; idem esse rati acsi libertatem ipsi suam

fero

ferocitate regum & impotentiæ proditum irent. Cujus rei exempla in historiis nostris uberrima cum sint, & jam notissima, inserere huic loco supervacaneum esset. At *protectionē Rex debet subditis, qvomodo eos protegere poterit, nisi arma virosqve habeat in sua potestate?* An, inqvā, habebat hæc omnia ad utilitatem regni, ut dictum est, non ad civium interitum & regni disperditionem: qvod & Henrici III. temporibus, prudenter Leonardus qvidā vir doctus in Episcoporum conventu respondit Rustando Papæ nuntio & Regis procuratori: *Omnes Ecclesiæ sunt Domini Papæ, ut omnia Principis esse dicimq, ad tuitionē, non ad fruitionē vel propriem-tem*, qvod ajunt; ad defensionem, *non ad dispersionem*: eadem & prædictæ legis Edovardi sententia erat; qvid est hoc aliud nisi potestate fiduciaria, non absoluta? qvalem cum Imperator Bellicus ferè habeat, id est delegatam,

non

non planè propriam, non eò segniùs populú, à qvo eligitur, sive domi sive militiæ defendere solet. Frustra autem Parlamenta, & impari sanè congressu de legibus S. Edovardi & libertate olim cum Regibus contendissent, si penes Regem solum arma esse oportere existimassent; nam & leges qvamlibet iniqvas ipse dare si voluisset, frustra se *charta* qvantumvis *magna* contra ferrum defendissent. *At qvid proderit*, inqvis, *Parlamento militiæ magisterium habere, cum ne teruncium qvidem ad eam sustinendam qveat, nolente Rege, de populo cogere.* Ne sit ea tibi cura: primùm enim hoc falsò ponis, Parlamenti ordines *non posse sine Rege tributa populo imponere*, à qvo & ipsi missi sunt, & cujus causam suscipiunt. Deinde non potest te fugere tam sedulum de alienis rebus percontatorem, sua sponte populum, vasis aureis atque argenteis conflatis, magnam vim pecuniæ in hoc

hoc bellum contra Regem impendisse. Amplissimos exinde Regum nostrorum annuos reditus recenses: nil nisi *millies qvingentis quadragies* crepas; *ex Patrimonio Regis maximas largitiones* fieri solitas ab iis *Regibus qui liberalitatis laudibus emicuerunt*, avidus audieras: hac te illecebrâ veluti Bileamum illum infamem proditores patriæ ad suam causam perduxêre; ut Dei populo maledicere, & divinis judiciis obstrepere auderes. Stulte; quid tandem Regi injusto ac violento tam immensæ opes profuêre? Qvid etiam tibi? ad qvem nihil prorsus eorum, quę spe ingenti devoraveras, pervenisse audio, præter unam illam crumenulam vitreis globulis vermiculatam & centenis aureolis confertam. Cape istam Balaame, qvam adamasti, iniqvitatis mercedem, ac fruere. Pergis enim desipere; *Erectio standardi*, id est *vexilli ad regem solum pertinet*. Quapropter? quia

——*Belli signum Laurenti Turnus ab arce*

Extulit.

Tunc verò nescis, Grammatice, hoc idem cujusvis Imperatoris bellici munus esse? At *ait Aristoteles necesse est regi præsidium adsistere, quo leges tueri possit; ergo oportet Regem plus armis posse, quàm populum universum.* Tales hic homo cõseqventias torqvere solet, quales Ocnus funes apud inferos; qvæ nulli sunt usui, nisi ut comedantur ab asinis: aliud enim est præsidium à populo datum, aliud armorum omnium potestas, qvam Aristoteles hoc ipso, quem protulisti, loco à regibus abjudicat. Oportet, inqvit, habeat Rex tantam circa se manum armatorum, *qvanta singulis vel compluribus fortior sit, populo vero minor;* εἶναι δὲ τοσαύτην ἰσχὺν ὥστε ἑκάστου μὲν καὶ ἑνὸς καὶ συμπλειόνων κρείττω, τοῦ δὲ πλήθους ἥττω. Polit. l. 3. c. 11. Alioqui sanè, sub specie tuendi, possit

possit statim & populum & leges sibi subjicere. Hoc autem Rex & tyrannus interest; Rex à senatu & populo volente, ac libente, qvod satis est præsidii circa se habet contra hostes, & seditiosos: tyrannus invito senatu ac populo, vel hostiũ, vel perditorũ civiũ præsidium sibi qvàm maximũ comparare studet, contra senatum ipsum & populũ. Concessit itaq; Parlamentum regi, ut alia omnia, sic *standardi erectionem*; non ut infesta patriæ signa inferret, sed ut populum cõtra eos defenderet, qvos Parlamentũ hostes judicat; si secus fecisset, ipse hostis judicandus erat; cum juxta ipsam Sti Edovardi, vel quod sanctius est, ipsam naturæ legem, nomen Regis perdiderit. Unde in prædictâ Philippicâ, *amittit is omne exercitus & imperii jus, qui eo imperio & exercitu Rempub. oppugnat*. Neque licebat Regi *feudales* illos *equites* ad *bellum* evocare, quod Parlamenti authoritas

 non de-

decrevisset; id qvod ex statutis pluribus manifestum est. Idem de vectigalibus & censu navali censendum; qvem imperare civibus sine senatusconsulto Rex non potuit: atque ita gravissimi legum nostrarum interpretes annis abhinc plus minus duodecim, tum cum adhuc firmissimum erat Regium Imperium, publicè statuerunt. Sic diu ante eos Fortescutius Henrici VI. cancellarius juris nostri consultissimus; Rex Angliæ, inqvit, neq; leges mutare potest, neque tributa, *nolente populo*, imponere, sed nec probaverit qvisquam ullis testimoniis antiqvorum *Regni Angliæ statum merè* esse *regalem. Habet Rex*, inqvit Bractonus, *jurisdictionem super omnes*. Id est in curiâ; ubi Regis qvidem nomine, nostris autem legibus jus redditur. *Omnis sub Rege est*; id est singuli: atque ita se explicat ipse Bractonus locis à me supra citatis. Ad ea, quæ restant, ubi

ubi eundem volvis lapidem, in qvo vales ipſum, credo, Siſyphum delaſſare, ex ſupra dictis abunde reſpondetur. De cætero, ſi qvando Parlamenta ſuum Regibus bonis obſeqvium ampliſſimis verbis citra aſſentationem & ſervitutem detulêre, id qvaſi eodem modo tyrannis delatum eſſet, intelligi, aut populo fraudi eſſe non debet; neqve enim juſto obſeqvio libertas imminuitur. Qvod autem ex Edvardo Coco & aliis citas, *Angliæ regnum abſolutum eſt imperium*, id eſt ſi ad ullum Regem externum, aut Cæſarem reſpicias; vel, ut Cambdenus ait, *qvia in imperii clientela non eſt*: alioqvi adjicit uterque imperium hoc conſiſtere non *ex rege* ſolo, ſed *ex corpore Politico*. Unde Forteſcutius, Forteſc. de laud. legum Angl. c. 9 *Rex*, inqvit, *Angliæ* populum gubernat *non mera poteſtate Regia, ſed Politica; populus enim iis legibus gubernatur qvas* ipſe fert. Exter-
 nos

nos hoc etiam scriptores non latebat. Hinc Philippus Cominæus author gravissimus commentariorum qvinto; *inter omnia orbis terræ regna, qvorū ego notitiam habeo, non est meâ qvidem sententiâ, ubi publicum moderatiùs tractetur, neqve ubi Regi minus liceat in populum, qvàm in Angliâ.* Postremò *ridiculum est,* inqvis, *argumentum, qvod afferunt; regna ante reges fuisse, qvasi dicas lucem ante solem extitisse.* At nos, ô bone vir, non regna, sed populum ante reges fuisse dicimus. Qvem interim te magis ridiculum dicam, qvi lucem ante solem extitisse, qvasi ridiculum, negas. Ita dum in alienis curiosus esse vis, elementa dedidicisti. Miraris denique, *eos qvi regem in comitiis regni viderunt solio sedentem, sub aureo & serico cœlo, potuisse in dubium vocare utrum penes Regem an penes Parlamentum majestas sit.* Incredulos profectò homines narras, qvos tam lucidum argumentum

è cœlo

è cœlo ipso petitũ nihil movit. Quod tu cœlum aureum homo stoicus adeò es religiosè & unicè contemplatus, ut & cœli Mosaici & Aristotelici oblitus esse penitus videare: cum in illo, *lucem ante solē exstitisse* negaveris, in hoc tres Zonas temperatas esse supra docueris. Qvot Zonas in illo regis aureo & serico cœlo observaveris, nescio: hoc scio, te Zonam unam 100. stellis aureis bene temperatam ex illa tua cœlesti contemplatione abstulisse.

CAP. X.

Cum hæc omnis controversia de jure, sive generatim regio, sive separatim Regis Angliæ, obstinatis partium contentionibus, qvàm ipsa rei natura difficilior facta sit; spero, qui studium veritatis factionibus anteponunt, iis, ea me ex lege Dei, jureq; gentium, ex institutis denique patriis,

copiosè attulisse, qvæ regem Angliæ judicari posse, atque etiam capite puniri indubitatum reliquerint. Cum cæteris, qvorum animos aut superstitio occupavit, aut mentis aciem anticipata regii splendoris admiratio ita perstrinxit, ut nihil in virtute ac libertate verâ illustre ac splendidum videre possiat, sive ratione | & argumentis agamus, sive exemplis, frustra contendimus. Tu vero, *Salmasi*, ut reliqva omnia, ita hoc etiam absurdè admodùm facere videris, qui cum omnes Independentes omnibus probris onerare non desinas, regem ipsum, qvem defendis, maximè omnium independentem fuisse statuis: neque *regnum populo, sed generi debuisse*: deinde qvem *capitis causam dicere coactum* initio graviter dolebas, eum nunc *inauditum periisse* qvereris. At verò totam causæ dictionem ejus, fide summa Gallicè editam, inspicere, si libet, persva-
sum

sum tibi aliud fortasse erit. Carolo certè cum per aliqvot dies continuos amplissima loquendi facta copia esset, non ille qvidem est ea usus ad objecta sibi crimina diluendum, sed ad judicium illud ac judices omninò rejiciendum. Qvi autem reus aut tacet, aut aliena semper respondet, cum non est injuria, si manifestus criminū sit, vel inauditum condemnari, Carolum si *mortem* ais *planè egisse vita respondentem*, assentior: si dicis piè & sanctè & *securè* vitam finisse, scito aviam ejꝰ Mariam, infamem fœminam, pari in speciem pietate, sanctitate, constantia in pegmate occubuisse: ne animi præsentiæ, quæ in morte qvibusvis è vulgo maleficis permagna sæpè est, nimium tribuas: sæpè desperatio aut obfirmatus animus fortitudinis qvandã speciem & quasi personam induit, sæpè stupor tranqvillitatis: videri se bonos, intrepidos, innocentes, inter-
 dum

dum & sanctos pessimi qvique non minùs in morte qvàm in vita cupiunt; inqve ipsa scelerum suorum capitali pœna solent ultimam simulationis suæ & fraudum, qvàm possunt speciosissimè, pompam ducere; &, veluti Poetæ aut histriones deterrimi, plausum in ipso exitu ambitiosissimè captare. Nunc *ad istam qvæstionem pervenisse te* ais, *qvà tractandum est qvinam fuerint illius Regiæ condemnationis præcipui authores.* Cum de te potiùs inquirendum sit, qvomodo tu, homo exterus, & Gallicanus erro, ad Qvæstionem de rebus nostris*, tibi tam alienis, habendam perveneris? *Quo pretio emptus?* verùm de eo satis constat. Te verò percontantem de rebus nostris qvis demùm docuit? ipsi nimirum perfugæ, & perduelles patriæ, qui te hominem vanissimum nacti mercede ad maledicendum facilè adduxerunt. Data deinde tibi est aliqva aut furibundi cujuspiam

juspiam sacellani semipapistæ, aut servientis aulici, de statu rerum scriptiuncula; eam ut Latinè verteres negotium tibi dabatur: hinc istæ narrationes confectæ, qvas, si videtur, paulùm excutiamus. *In hanc condemnationem non centena millesima pars populi consensit.* Qvid ergò cæteri, qvi sese nolentibus tantum facinus fieri sunt passi? an stipites, an trunci hominum, an fortè qvales illi in scena Virgiliana.

Purpurea intexti tollunt aulæa Britanni?

Non enim veros tu qvidem Britãnos, sed pictos nescio quos, vel etiam acu pictos videris mihi velle dicere. Cum itaqve incredibile sit gentem bellicosam à tam paucis, iisq; infimis de pleba sua, sub jugũ mitti, quod in narratione tua primum occurit, id esse falsissimum apparet. *Ordo ecclesiasticus erat ab ipso senatu ejectus.* Eo miserior itaq; tua est insania; necdum enim te sentis

insanire, qvi eos è Parlamento qvereris ejectos, qvos tute ex Ecclesia ejiciendos esse, libro longissimo scribis? *Senatûs alter ordo qui in proceribus consistebat, Ducibus, Comitibus, Vicecomitibus, statione sua dejectus est.* Et meritò; nullo enim municipio missi pro se tantùm sedebant, nihil juris in populum habebant, juri tamen ejus & libertati, suo qvodam instituto refragari in plerisque consveverant: erant à rege constituti, ejusque comites, & famuli, & qvasi umbræ, qvo amoto, ipsi necesse est ad plebem, unde orti sunt, redigerentur. *Una & deterrima portio Parlamenti potestatem sibi vindicare non debuit Reges judicandi.* At plebejus ordo, qvod te supra docui, non solum Parlamenti pars erat potissima, etiam sub regibus, sed per se ipse Parlamentum omnibus numeris absolutum & legitimum, etiam sine Comitibus, nedum Ecclesiasticis, cōstituebat. Atqui

ne

ne tota qvidem hæc ipsa pars ad sententiam de Regis capite ferendam admissa est. Pars illa nempe non admissa, qvem verbo regem, re hostem toties judicaverat, ad eum animis atqve consiliis palàm defecerat. Parlamenti ordines Anglicani cum iis qvi à Scotiæ itidem Parlamento missi erant legati, idibus Januarii 1645. rescripserant Regi, dolosas inducias & habenda secum Londini colloqvia petenti, non posse se eum in urbem admittere, donec is de bello civili tribus jam regnis ejus operâ excitato, de cædibus tot civium ejus jussu factis reipub. satisfecisset; deq; pace firma atq; sincera iis conditionibus cavisset, qvas ei utriusqve regni Parlamenta & tulerant sæpiùs, & latura essent: ipse è contrario postulata eorum æqvissima jam septies humillimè oblata, responsionibus aut surdis repudiaverat, aut ambiguis eluserat. Ordines tãdem post tot annorum patien-

 tien-

tientiam ut ne fraudulétus rex, qvam debellare rempub. in acie nõ valebat, eam in vinculis per dilationes everteret, & jucundissimum ex nostris dissidiis fructum capiens, de victoribus etiam suis restitutꝰ hostis insperatum sibi triũphum ageret, decernunt, se Regis deinceps rationem non habituros, nullas se ei postulationes ampliùs esse missuros, aut ab eo accepturos: post hæc tamen decreta reperti sunt ex ipso Ordinum numero, qui invictissimi exercitûs odio, cujus maximis rebus gestis invidebant, qvemqve post ingentia merita, dimittere cum ignominia cupiebant, & ministris aliqvot seditiosis, qvibus miserè serviebant, morem gerẽtes, opportunum sibi tempus nacti, cum eorum multi, qvos à se longè dissentire sciebant, ad sedandos Presbyterianorum gliscentes jam tumultus, missi ab ipso ordine, in provinciis abessent, mira levitate, ne dicam

cam perfidia, decernunt, inveteratum hostem, verbotenùs duntaxat Regem; nulla penè ab eo satisfactione priùs accepta, aut cautione facta, ad urbem esse reducendum; in summam dignitatem atque imperium æquè esse restituendum, ac si de repub. præclarè meritus esset. Ita religioni, libertati, fœderi denique illi à se toties jactato Regem præponebant. Qvid illi interea qui integri tam pestifera agitati consilia videbant? An ideo deesse patriæ, saluti suorum non prospicere debuerant, eo qvod istius mali contagio in ipsorum Ordinem penetraverat? At qvis istos exclusit malè sanos? *Exercitus*, inqvis, *Anglicanus*, id est non externorum, sed fortissimorum & fidissimorum civium; quorum tribuni plerique, Senatores ipsi erant, quos illi boni exclusi patriâ ipsa excludendos, & in Hiberniam procul ablegandos esse censuerât; dum Scoti interim

dubia

dubia jam fide quatuor Angliæ provincias suis finibus proximas magnis copiis insidebant, firmissima earum regionum oppida præsidiis tenebant, regem ipsum in custodia habebant; dum ipsi etiam factiones suorum atq; tumultus, Parlamento ipsi plusqvam minaces, & in urbe & in agris passim fovebant, qvi paulò pòst in bellum non civile solùm, sed & Scoticum illud erupêre. Quòd si privatis etiam consiliis aut armis subvenire Reipublicæ laudatissimum semper fuit, non est certè cur exercitus reprehendi possit, qui Parlamenti authoritati ad urbem accersitus imperata fecit; & regiorum factionem atqve tumultum ipsi curiæ sæpiùs minitantem facilè compescuit. In id autem discrimen adducta res erat, ut aut nos ab illis, aut illos à nobis opprimi necesse esset. Stabant ab illis Londinensium pleriq; institores atque opifices, & mini-

stro-

strorum factiosissimi qvique; à nobis exercitus magna fide, modestia, virtute cognitus. Per hos cum retinere libertatem, Rempub. salutem liceret; an hæc omnia per ignaviam & stultitiam prodenda fuisse censes? Debellati regiarum partium duces arma qvidem inviti, animum hostilem non deposuerant: omnibus belli renovandi occasionibus intenti ad urbem se receperant. Cum his, qvâvis inimicissimis, qvâvis sangvinem eorû avidè sitientibus, Presbyteriani, postqvam non permitti sibi in omnes tam civilē qvā ecclesiasticam dominationem viderunt, clandestina consilia, & prioribus tum dictis tum factis indignissima consociare cœperant: eóque acerbitatis processère, ut mallent se regi denuò mancipare, qvàm fratres suos in partem illam libertatis, qvam & ipsi suo sibi sangvine acqvisiverant, admittere; mallent tyrannum tot civium

vium cruore perfusum, irâ in superstites, & concepta jam ultione ardētem rursus experiri dominum, qvam fratres, & amicissimos ęqvo jure ferre sibi pares. Soli Independentes qvi vocantur, & ad ultimum sibi constare; & sua uti victoria sciebant: qvi ex rege hostem se fecerat, eum ex hoste regem esse amplius, sapienter, nemo quidem judicio, nolebant: neq; pacem idcircò non volebant, sed involutum pacis nomine aut bellum novum, aut æternam servitutem prudētes metuebant. Exercitum autem nostrum quo fusiùs infamare possis, narrationem quandam rerum nostrarum inconditam & strigosam exordiris: in qva tametsi multa falsa, multa frivola reperio, multa abs te vitio data, quę laudi ducenda essent, huic tamen alteram ex adverso narrationem opponere nihil arbitror attinere. Rationibus enim hic non narrationibus certatur; atqve illis utrobiq;, non his fides habebitur.
Et

Et sanè sunt ejusmodi res istæ, ut nisi justa historia dici pro dignitate neqveant. Melius itaq; puto, qvod de Carthagine Sallustius, silere tantis de rebus, qvàm parùm dicere: neque committam ut non solùm virorum illustriũ, sed Dei præcipuè maximi laudes, in hac rerũ serie mirabili sæpissimè iterandas, tuis hoc libro intexam opprobriis. Ea igitur duntaxat, quę argumenti habere speciẽ videntur, pro more decerpã. *Anglos & Scotos* qvòd ais *solenni conventione promisisse, se regis majestatem conservaturos*, omittis qvibus id conditionibus promisêre; si salvâ nimirum religione & libertate id fieri posset: quibus utrisque ad extremum usque spiritum iniqvus adeò & insidiosus rex iste erat, ut, vivente illo, & religionem periclitaturam, & libertatem interiturã esse facilè appareret. Sed redis jam ad illos regii supplicii authores. *Si res ipsa ponderibus suis &*

momentis rectè æstimetur, exitus facti nefandi ita Independentibus imputari debet, ut principii & progressus gloriam Presbyteriani sibi possent vindicare. Audite Presbyteriani, ecquid nunc juvat, ecqvid cōfert ad innocentiæ & fidelitatis opinionem vestræ, qvòd à Rege puniendo abhorrere tantopere videremini? Vos isto Regis actore verbosissimo, accusatore vestro, *plusqū dimidium itineris confecistis*; vos *ad quartum actum & ultra in dramate hoc desultando friguttientes spectati estis*; vos *meritò Regis occisi crimine notari debetis, ut qvi viam ad ipsum occidendum muniistis*; vos *nefariam illam securim cervicibus ejus inflixistis, non alii.* Væ vobis imprimis, si unquam stirps Caroli regnum posthac in Anglos recuperabit: in vos, mihi credite, cudetur hæc faba. Sed Deo vota persolvite, fratres diligite liberatores vestros, qvi illam calamitatē, atqve certam perniciem ab invitis etiam

iam vobis hactenus prohibuêre. Postulamini vos item, quòd *aliquot annos antè per varias petitiones jus Regis imminuere moliti estis, quòd voces contumeliosas Regi illis ipsis libellis quos nomine Senatus Regi porrexistis, insertas publicastis*; videlicet *in illa declaratione Dominorum & Communium, Maii 26. 1642. apertè quid sensistis de Regis authoritate aliquot perduellionem spirantibus & insanis positionibus fassi estis. Hulla oppidi portas Hothamus, tali mandato à senatu accepto, venienti Regi occlusit; vos quid Rex pati posset, hoc primo rebellionis experimento cognoscere concupivistis.* Quid hoc dici potuit accommodatiùs ad conciliandos inter se Anglorum animos, utque à Rege penitùs abalienandos? cum intelligere hinc possint, si Rex revertatur, se non solùm Regis mortem, sed etiam petitiones quondam suas, & freqventissimi Parlamenti acta de liturgia & Episcopis abolendis

dis, de triennali Parlamento, & qvæcunque summo populi consensu ac plausu sancita, tanqvam seditiosas atque *insanas Presbyterianorum positiones* luituros. Sed repente mutat animum homo levissimus; & qvod modò *rem ipsam rectè æstimanti* sibi videbatur solis Presbyterianis deberi, id nunc *rē eandem ab alto revolventi* Independētibus totum deberi videtur. Modò Presbyterianos *vi aperta atq; armis contra Regem grassatos esse*, eumq; ab iis *bello victum, captum, in carcerem conjunctū* affirmabat, nunc omnem *hanc rebellionis doctrinam* Independentium esse scribit. O hominis fidem & constantiam! qvid aliam jam opus est narrationem comparare contra tuam, quæ ipsa sibi tam turpiter decoxit? Verùm de te siqvis dubitat, albúsne an ater homo sis, tua legat quæ seqvuntur. *Tempus est*, inqvis, *pandere unde & quando proruperit inimica Regibus secta: belli isti sanè Puritani sub regno Elisabetha prodi-*
re

re tenebris Orci, & Ecclesiam inde turbare primùm cœperũt, immo rempub. ipsam: non enim sunt minores reipub. pestes qvàm Ecclesiæ. Nunc te verè Balaamum vox ipsa sonat: ubi enim virus omne acerbitatis evomere cupiebas, ibi insciens atq; invitus benedixisti. Hoc enim tota Anglia notissimũ est, si qvi ad exemplum Ecclesiarum vel Gallicarum vel Germanicarum, ut qvasq; reformatiores esse judicabant, puriorem cultus divini rationẽ seqni studebant, qvam penè omnem Episcopi nostri cæremoniis & superstitionibꝰ cõtaminaverant, si qui tandem pietate erga Deum, aut vitæ integritate cæteris præstabant, eos ab Episcoporum fautoribꝰ Puritanos fuisse nominatos. Hi sunt qvorum doctrinam regibus inimicam esse clamitas; neqve hi solum, nam *plerig, Reformatorum*, inquis, *qui in alios disciplinæ ejus articulos non juraruut, hunc tamen unum videntur appro-*

approbasse, qui regiæ adversatur dominationi. Ita Independentes, dum gravissimè insectaris, laudas; qui eos ab integerrima Christianorum familia deducis; & qvam doctrinam Independentium esse propriam ubique asseris; eam nunc *Reformatorum plerosq; approbasse* confiteris; eò usqve demùm audaciæ, impietatis, apostasiæ provectus es, ut etiam Episcopos, qvos tanqvam pestes & Antichristos ex Ecclesia radicitùs evellendos, atque exterminandos esse nuper docuisti, eos nunc *à Rege tuendos fuisse* affirmas, ne quid *Sacramento* scilicet *inaugurationis derogatum iret.* Nihil est ulterius jam sceleris aut infamiæ quò possis procedere, quàm, quòd solum superest, ut reformatam, qvam polluis, religionē qvamprimùm ejures. Quod autem nos ais *omnes sectas & hæreses tolerare*, id noli accusare; qvandiu te impium, qui Christianorum sanctissimos, & ple-

plerosqve etiam reformatos tibi adversos *è tenebris Orci prodire* audes dicere, te vanum, mendacem, & conductitium calumniatorem, te deniqve Apostatam Ecclesia tamen toleret. Tuas autem exinde sycophantias, quibus magnam reliqvi capitis partem insumis, & quæ monstrosa dogmata Independentibus, ad cumulandam iis invidiam, affingis, qvidni omittam? cum neque ad causam hanc regiam omninò pertinęant, & ea ferè sint qvæ ritum potiùs aut contemptum cujusvis qvàm refutationem mereantur.

CAP. XI.

AD undecimum hoc caput videre mihi, *Salmasi*, qvamvis nullo cũ pudore, cum aliqua tamen conscientia futilitatis tuæ accedere. Cùm enim hoc loco perquirendum tibi proposueris *qua authoritate* pronuntiatũ de rege fuerit, subjungis qvod à te nemo

mo expectabat, *frustra id quæri*; scilicet *quæstioni huic vix locum reliquit qualitas hominum qui id fecêre*. Cum igitur, qvàm es importunitatis & impudentiæ in hac causa suscipienda compertus, tā sis nūc etiā loquacitatis tibi cōscius, eò à me brevius responsum feres. Qværēti jam tibi *qua authoritate* ordo plebejus vel judicavit ipse regem, vel aliis id judicium delegavit, respondeo supremâ: supremam quemadmodum habuerit, docebunt te ea quæ tunc à me dicta sunt, cùm te suprà, hac ipsa de re gnaviter ineptiētem redarguere. Qvòd si tibi saltem crederes, posse te ullo tempore qvod satis est dicere, nō eadem toties cantare odiosissimè soleres. Aliis autem delegare suam judicandi potestatem ordo plebejus eadē sane ratione potuit, qua tu regem, qvi & ipse omnem potestatem à populo accepit, eadem aliis delegare potuisse dicis. Unde in illa solēni cōventione, quam

nobis

nobis objecisti, cum Angliæ tum Scotiæ summi ordines religiosè profitentur ac spondent, ea se supplicia de perduellibus esse sumpturos, *qvibus utriusq; gentis potestas judiciaria suprema, aut qvi ab ea delegatam potestatem accepturi erant*, plectendos judicarēt. Audis hîc utriusq; gētis Senatū una voce testantem se posse suam authoritatem judiciariam, qvam *supremam* ipsi vocant, aliis delegare: vanam ergo & frivolam de ista potestatis delegatione controversiam moves. At *cum his*, inquis, *judicibus è domo inferiori selectis juncti etiam judices fuere ex cohortibus militaribus sumpti; nunquam autem militum fuit civem judicare*. Paucissimis te retundam; non enim de cive nunc, sed de hoste, memineris nos loqui: qvem si Imperator bellicus cum tribunis militaribus suis, bello captum, & è vestigio, si ita videretur, occidendum, pro tribunali judicare voluerit, an qvicquam præter

jus belli aut morem censebitur fecisse: qvi autem hostis Reipublicæ, & bello captus est, ne pro cive qvidem is, nedum pro Rege in ea Repub. haberi potest. Hanc ipsa lex Regis Edvardi sacrosancta sententiam tulit; qvę negat malum regem aut esse regẽ, aut oportere *Regis* nomine appellari. Ad illud autẽ qvod ais non *integram* plebis domum, sed *mancam & mutilam de Regis capite judicasse*, sic habeto; eorum, qvi Regem plectendum esse censebant, longè majorem fuisse numerum, qvàm qui res quascunque in Parlamento transigere etiam per absentiam cæterorum, ex lege debebant; qvi cum suo vitio atqve culpâ abessent (defectio enim animorum ad communem hostem pessima absentia erat) nullam iis, qvi in fide permanserant, afferre moram conservandæ Reipubl. poterant; quam vacillantem, & ad servitutem atqve interitum prope redactam, populus universus eorum fidei, prudẽtiæ, fortitudini

primo

primò commiserat. Atque illi qvidem strenuè rem gessère; exulcerati Regis impotētiæ, furori, insidiis sese objecēre; omnium libertati atq; saluti suam posthabuere; omnia antehac Parlamēta, omnes majores suos prudētia, magnanimitate, constantia supergressi. Hos tamē populi magna pars, qvamvis omnem illis fidem, operam, atqve auxilium pollicita, ingratis animis in ipso cursu deseruit. Pars hæc servitutē & pacem cum ignavia atque luxuria, ullis conditionibus volebat: pars altera tamen libertatem poscebat, pacem non nisi firmam atq; honestam. Quid hic ageret Senatus? partem hanc sanam, & sibi & patriæ fidelem defenderet, an desertricem illam seqveretur? Scio quid agere oportuisse dices; non enim Eurylochus, sed Elpenores, id est vile animal Circeum, porcus immundus, turpissima servitute etiam sub fœmina assvetus; unde nullum

gustum virtutis,& quæ ex nascitur, libertatis habes; omnes esse servos cupis, quòd nihil in tuo pectore generosum aut liberum sentis, nihil nō ignobile atque servile aut loqveris aut spiras. Injicis porrò scrupulum quòd & *Scotiæ Rex erat, de quo statuimus*, qvasi idcirco in Anglia impune qvidvis illi facere liceret. Ut hoc caput denique præ cæteris elumbe atque aridum aliquo saltem facetè dicto queas cōcludere, *duæ*, inqvis, *sunt voculæ iisdem ac totidem elementis constantes, solo literarum situ differentes, sed immane quantum significatione differentes, Vis & Jus*. Minimè profectò mirum est, te *trium literarum hominem* tam sciutam ex tribus literis argutiolam exsculpere potuisse; hoc magis mirandum est qvod toto libro asseris, duas res tam inter se cæteroqui *differentes*, in regibus unum atq; idem esse. Quæ enim vis est unquam à regibus facta, qvam non jus regium

tu

tu esse affirmasti? Hæc sunt quæ novem paginis benè longis responsione digna animadvertere potui; cætera sunt ea, qvæ aut identidem repetita haud semel refutavimus, aut ad hanc causam disceptandam nullum habet momentum. Itaq; solito nunc brevior si sum, id non meæ diligentiæ, quam in hoc summo tædio langvescere non patior, sed tuæ loquacitati, rerum & rationum tam cassæ atq; inani, imputandum erit.

CAP. XII.

VEllem eqvidem, *Salmasi*, ne cui forte videar in Regem Carolum, suo fato atque supplicio defunctum, iniquior esse aut acerbior, ut totum hunc de *criminibus ejus* locum, quod & tibi & tuis consultius fuisset, silentio præteriisses. Nunc verò qvoniam id magis placuit, ut de iis præfidenter & verbosè diceres, faciā profectò ut intelligas, nihil à te fieri incogitantius

potuisse, qvàm ut deterrimam causæ tuæ partem, nempe ejus crimina ad extremum refricanda & accuratiùs inqvirenda reservares; qvæ, cum vera & atrocissima ostendero fuisse, & ejus memoriam omnibus bonis ingratam atqve invisam, & tui defensoris odium qvàm maximum in animis legentium novissimè relinquant. *Duæ*, inquis, *partes ejus accusationis fieri possunt; una in reprehensione vitæ versatur, altera in delictis quæ tanqvam Rex potuit committere.* Et vitam quidem ejus inter convivia, & ludos, & fœminarum greges dilapsam facilè tacebo: qvid enim habet luxus dignum memoratu? Aut quid hæc ad nos, si tãtùm privatus fecisset? postqvã voluit Rex esse, ut nec sibi vivere, ita ne peccare qvidem sibi solùm potuit. Primùm enim exemplo suis vehementissimè nocuit; secundo loco, qvod temporis libidinibus & rebus ludicris impédit, qvod erat plurimum, id

id totum Reipub. quam susceperat gubernandam, subduxit; postremò immensas opes, innumerabilem pecuniam non suam, sed publicam luxu domestico dilapidavit. Itaqve domi rex malus primùm esse cœpit. Verum ad ea potius crimina *quæ malè regnando commisisse arguitur* transeamus. Hic doles *tyrannum* eum, *proditorem* & *homicidam* fuisse judicatum. Id non injuria factum demonstrabitur. Tyrannum autem priùs, non ex vulgi opinione, sed ex Aristotelis & Doctorum omnium judicio definiamus. Tyrannus est qvi suam duntaxat, non populi utilitatem spectat, Ita Aristoteles Ethicorum decimo, & alibi, ita alii pleriq;. Suâne commoda an populi spectarit Carolus, pauca hæc de multis, quæ tantummodò perstringam, testimonio erunt. Cum aulæ sumptibus patrimonium & proventus Regii non sufficerent, imposuit gravissima populo

tribata; iisque absumptis nova excogitavit; non ut Rempub. vel augeret, vel ornaret, vel defenderet, sed ut populi non unius opes vel unam in domum congerendas inferret, vel una in domo dissiparet. Hunc in modum sine lege cum pervolaret omnia, quod unicum sciebat sibi fræno fore, Parlamétum aut funditus abolere, aut convocatum haud sæpius qvàm id suis rationibus conduceret, sibi soli reddere obnoxium conatus est. Quo fræno sibi detracto, aliud ipse populo frænũ injecit: Germanos equites, pedites Hibernos per urbes, pérque oppida quasi in præsidiis, cum bellum esset nullum, collocandos curavit: parúmne tibi adhuc tyrãnus videtur? In quo etiam, ut in altis multis rebus, quod supra per occasionem abs te datã ostendi (quanquam tu Carolùm Neroni crudelissimo conferri indignaris) Neroni perquàm similis erat: nam & Senatum ille e Re-

è Repub. se sublaturum persæpe erat minatus. Interea conscientiis religiosorum hominum supra modum gravis, ad cæremonias quasdam & superstitiosos cultus, qvos è medio Papismo in Ecclesiam reduxerat, omnes adigebat; renuentes aut exilio aut carcere multabat; Scotos bis eam ob causam bello adortus est. Huc usq; simplici saltem vice nomen tyranni commeruisse videatur. Nunc cur adjectum in accusatione proditoris nomen fuerit exponam. Cum huic Parlamento sæpiùs pollicitis, edictis, execrationibus confirmasset, se nihil contra Rempub. moliri, eodem ipso tempore aut Papistarum delectus in Hibernia habebat, aut legatis ad Regem Daniæ clanculùm missis, arma, eqvos, auxilium disertè contra Parlamentum petebat, aut exercitum nunc Anglorum nunc Scotorum pretio sollicitabat; illis Urbem Londinum diripiendam, his quatuor

provincias Aqvilonares Scotorum ditioni adjungendas promisit, si sibi ad Parlamentum qvoqvo modo tollendum commodare suam operam vellent. Cum hæc non succederent, cuidam Dillonio perduelli dat secretiora ad Hibernos mandata, qvibus juberētur omnes Anglos ejus insulæ colonos repente armis adoriri. Hæc ferè proditionum ejus monumenta sunt, non vanis rumoribus collecta, sed ipsis literis ipsius manu subscriptis atque signatis comperta. Homicidam deniq; fuisse, cujus acceptis mandatis Hiberni arma ceperint, ad quinquies centena millia Anglorum in summa pace nihil tale metuentium exquisitis cruciatibus occiderint, qui etiam tantum reliquis duobus regnis bellum civile conflârit, neminem puto negaturum. Addo enim quod in illo Vectensi colloqvio hujus belli & culpam & crimē Rex palàm in se suscepit, eóque omni Parla-

Parlamentum notissima confessione suâ liberavit. Habes nunc breviter quamobrem Rex Carolus & tyrannus & proditor & Homicida judicatus fuerit. At *cur non prius*, inqvis, neque in illo *solenni fœdere*, neq; postea cum dedititius esset, vel *à Presbyterianis* vel *ab Independentibus* sic judicatus est, sed potiùs, *ut regem decuit accipi, omni reverentia est exceptus?* Vel hoc solo argumento persvaderi cuivis intelligenti qveat, non nisi serò tandem, & postqvam omnia sustinuerant, omnia tentaverant, omnia perpessi erant, deliberatum Ordinibus fuisse regem abjicere. Tu id solus malitiosè nimis in invidiam rapis, qvod summam eorum patientiam, æqvanimitatem, moderationem, fastúsq; Regii tolerantiam nimis fortasse longam! apud omnes bonos testabitur. At *mense Augusto qvi præcessit ejus supplicium, Domus Communinm qvæ sola jam tum regnabat & In-*

dependentibus erat obnoxia, scripsit literas ad Scotos, quibus testabatur nunqvam sibi in animo fuisse mutare statum qvi huc usq; in Anglia obtinuerat sub Rege, domo Dominorum & Communium. Vide jā qvàm non doctrinæ Independentiū abrogatio Regis attribuenda sit. Qui suam dissimulare doctrinam non solent, etiam potiri rerum profitentur *nunquam sibi in animo fuisse statum Regni mutare.* Quod si id postmodùm in mentem venit, quod in animo non fuit, cur nō licebat quod rectius, & è Repub. magis esse videbatur, id potissimū sequi? præsertim cum Carolus neq; exorari, neq; flecti ullo modo potuerit, ut justissimis eorum postulatis, queq; semper eadem ab initio obtulerant, assentiretur. Quas initio de religione, quas de jure suo sententias perversissimas tuebatur, nobisq; adeò calamitosas, in iisdem permanebat: ab illo Carolo nihil mutatus, qui & pace & bello tā-

ta

ta nobis omnibus mala intulerat. Siquid est assensus, id & invitè facere, & qvamprimùm sui juris foret, pro nihilo se habiturum haud obscuris indiciis significabat: idem apertè filius, abducta secum per eos dies classis parte, scripto, idem ipse per literas ad suos quosdam in urbe declarabat. Interea cum Hibernis Anglorum hostibus immanissimis, reclamante Parlamento, fœdis conditionibus occultè pacem coagmẽtaverat, Anglos ad repetita inutiliter colloquia & pacem quoties invitabat, toties contra eos omni studio bellum coquebat. Hic illi quibus concredita Respub. erat, qvò se verterent? an commissam sibi nostram omnium salutem in manus hosti acerbissimo traderent? An alterum belli propè internecini septennium, neqvid pejus ominemur, gerendum nobis iterum, & exantlandũ relinquerent? Deus meliorem illis mentem injecit, ut prioribus de-

de Rege non movendo cogitationibus, non enim ad decreta pervenerât, rempub. religionem, libertatem ex ipso illo fœdere solenni anteponerent; qvæ qvidem stante Rege constare non posse, tardiùs illi qvidem qvàm oportuit, sed aliqvando tamen viderunt. Sanè Parlamento nunqvam non liberum atque integrum esse debet, ex re natâ qvàm optimè Reipub. consulere; neque ita se prioribus addicere sententiis, ut religio sit in posterum, etiamsi Deus dederit, vel sibi, vel Reipub. plus sapere. At *Scoti non idem sentiunt, qvinimo ad filium Carolum scribentes, sacratissimum Regem appellant parentem ejus, & sacerrimum facinus qvo necatus est.* Cave plura de Scotis, qvos nō novisti; non novimus, cum eundem regem *sacerrimum* & homicidam & proditorē; facinus qvo tyrannus necaretur *sanctissimum* appellarent. Nunc Regi qvam dicam scripsimus, qvasi parum com-

commodè scriptam cavillaris, & *qvid opus fuerit ad Elogium illud tyranni addere proditoris & homicidæ titulos*, qværis: *cum tyranni appellatio omnia mala comprehendat*: tum qvis tyrannus sit grammaticè & glossematicè etiam doces. Aufer nugas istas literator, quas una Aristotelis definitio modò allata nullo negotio difflabit, quæque te doctorem docebit nomen tyranni, qvoniam tuâ nihil interest præter nomina intelligere, posse citra proditionem & homicidium stare. Atqui *leges Anglicanæ non dicunt proditionis crimen regem incurrere si procuraverit seditionem contra se vel populum suum*. Neqve dicunt, inqvam Parlamentum læsæ Majestatis reum esse, si malum regem tollat, aut unqvam fuisse, cum sæpius olim sustulerit: posse autem regem suam majestatem lædere atque minuere, immò amittere, clara voce testantur. Quod enim in illa lege Sancti Edoyardi le-

di legitur, *nomen Regis perdere*, nihil aliud est qvàm Regio munere ac dignitate privari; quod accidit Chilperico Franciæ Regi, cujus exemplum illustrandæ rei causa eodem loco lex ipsa ponit. Committi autem summam perduellionem tam in regnum, qvàm in regem non est apud nos jurisperitus qvi inficias ire possit. Provoco ad ipsum, qvem profers Glanvillanum. *Si qvis aliquid fecerit in mortem Regis, vel seditionem Regni, crimen proditionis esse.* Sic illa machinatio qvâ Papistæ qvidã Parlamẽti curiam cum ipsis Ordinibꝰ uno ictu pulveris nitrati in auras disjicere parabant, non in Regem solũ, sed in Parlamentum & Regnum, ab ipso Jacobo & utraq; Ordinum domo *summa proditio* judicata est. Quid plura attinet in re tam evidenti, quæ tamen facilè possem, statuta nostra allegare? cum ridiculum planè sit & ratione ipsa abhorrens, committi perduellionem

in Regem posse, in populum nõ posse, propter quem & cujus gratia, cujus, ut ita dicam, bonâ veniâ, Rex est id quod est. Frustra igitur tot statuta nostra deblateras, frustra in vetustis legum Anglicarum libris exerces te atque volutas; ad quas vel ratas vel irritas habẽdas Parlamenti authoritas semper valuit; cujus etiam solius est, quid sit perduellio, quid læsa majestas interpretari: quam majestatẽ nunquam sic à populo in regem trãsiisse, ut non multo celsior atque augustior in Parlamento conspiciatur, jam sæpius ostendi. Te verò vappam & circulatorem Gallum jura nostra interpretantem quis ferat? Vos verò Anglorum perfugæ, tot Episcopi, Doctores, Jurisconsulti, qvi literaturam omnem & eruditionem vobiscũ ex Anglia aufugisse prædicatis, adeóne ex vestrûm numero nullus causam regiam atque suam defendere satis strenuè satisq; Latinè sciebat, gẽtibúsq;

tibúsq; exteris dijudicandam exponere, ut cerebrosus iste & crumenipeta Gallus mercede accersendus in partes necessariò esset, qvi Regis inopis, tot Doctorum & Sacerdotum infantiâ stipati, patrocinium susciperet? magna, mihi credite, infamiâ etiam hoc nomine apud exteras nationes flagrabitis; & meritò vos utiq; cecidisse causâ omnes existimabunt, qvam ne verbis qvidem, nedum armis aut virtute sustinere valuistis. Sed ad te redeo, vir bone, dicendi perite, si tute modò ad te rediisti; nam stertentem te tam prope finem & de *morte* voluntaria nescio quid ab re somniantem offendo; tum statim negas *cadere in regem suæ mentis compotem, ut populum seditionibus distrahat, exercitus suos hostibus debellandos tradat, ut factiones contra se suscitet.* Quę omnia cum & alii multi Reges, & Carolus ipse fecerit, dubitare non potes, præsertim Stoicus, qvin ut omnes improbi,

probi, sic omnes quoqve tyranni prorsùs insaniant. Flaccum audi:

Quem mala stultitia, & quæcunque inscitia veri
Cæcum agit, insanum Chrysippi porticus & grex
Autumat, hæc populos, hæc magnos formula Reges,
Excepto sapiente, tenet. ——

Si igitur insani cujuspiam facti crimẽ à rege Carolo amovere cupis, debebis improbitatem ab eo priùs amovere quam insaniam. At enim *rex non potuit proditionem in eos committere, qvi vasalli ipsius & subjecti fuêre.* Primùm, cum æquè atqve ulla gens hominum liberi simus, nullum barbarum morẽ fraudi nobis esse patiemur: fac deinde *vasallos* fuisse nos Regis, ne sic qvidem tyrannum perferre dominum tenemur. Omnis ea subjectio, ut ipsæ leges nostræ loqvuntur, *honesto & utili* definita est. Leg. Hen. 1. c. 55. Fidem eam esse

esse *mutuam* jurisconsulti omnes tradunt, si dominus *ligeam*, qvod ajunt, *defensionem* præstiterit: sin è contrario nimium sævus fuerit, aut atrocem aliqvam injuriam intulerit, *dissolvi & penitùs exstingui omnem homagii connexionem*. Hæc ipsa Bractoni verba & Fletæ sunt. Unde vasallum est ubi lex ipsa in dominium armat, eúmque singulari certamine à vassallo, si acciderit, interimendum tradit. Idem si universæ civitati aut nationi in tyrannum non licuerit, deterior liberorum hominû conditio qvàm servorum erit. Nunc Caroli homicidia aliorum regum partim homicidiis, partim justè factis excusare contendis. De laniena Hiberniensi *remittis lectorem ad opus illud regium Iconis Basilicæ*; & ego te remitto ad Iconoclastem. *Captam Rupellam*, proditos Rupellenses, *ostentatam potiùs qvàm datam opem*, imputari Carolo non vis: imputetur necne meritò, non habeo dicere,

cere, satis superque ab eo peccatum est domi, ne externa persequi curem: omnes interim ecclesias Protestantium, quotquot ullo tempore se contra reges religionis hostes armis defenderunt, eodem nomine rebellionis damnas. Quam contumeliam ab alumno suo sibi illatam quanti intersit, ad disciplinam Ecclesiasticam, suamq; tuendam integritatem, non negligere, secum ipsi cogitent: nos etiam Anglos ea expeditione proditos acerbè tulimus. Qui enim regnum Angliæ in tyrannidem cōvertere diu meditatus erat, non, nisi exstincto prius militari civium robore ac flore, cogitata perficere se posse arbitrabatur. Aliud erat crimen Regis qvod ex jurejurādo à Regibus regnum capessentibus dari solito verba qvædam ejus jussu erasa fuerint, antequam jurasset. O facinus indignum & exsecrandum! impium qvi fecit, qvid dicam qvi defendit?

dit? nam qvæ potuit, per Deum immortalem, qvæ perfidia aut juris violatio esse major? quid illi sanctius post sacratissima religionis mysteria illo jurejurando esse debuit? Quis qvæso sceleratior, isne qvi in legem peccat, an qvi secum legem ipsam ut peccare faciat dat operam? aut denique ipsam legem tollit ne peccasse videatur. Agedum, jus hoc religiosissimè jurandū rex iste violavit; sed ne palàm tamen violasse videretur, turpissimo qvodam adulterio per dolum corrupit; & ne pejerasse diceretur, jus ipsum jurandum in perjurium vertit. Qvid aliud potuit sperari, nisi injustissimè, versutissimè, atque infelicissimè regnaturū esse eum, qvi ab injuria tam detestanda auspicatus regnum est; júsque illud primum adulterare auderet, quod solum impedimento sibi fore, ne jura omnia perverteret, putabat. Atenim *Sacramentum* illud, sic enim defendis,

fendis, *non magis obligare Reges potest, quàm leges; legibus autem se devincire velle præ se ferūt, & secundum eas vivere, cum tamen re vera iis soluti sint.* Quemquámne tam sacrilego, támque incesto ore esse, ut sacramentum religiosissimum tactis Evangeliis datum, quasi per se leviculum solvi sine causa posse asserat? Te verò, scelus atque portentum, ipse Carolus redarguit; qui cum sacramentum illud non esse per se leve quidpiam existimaret, idcircò ejus religionem aut subterfugere, aut fallaciâ quavis eludere satius duxit, qvàm apertè violare; & corruptor jusjurandi hujus & falsarius esse maluit, qvàm manifestè perjurus. At verò *jurat quidem Rex Populo suo, ut populus vicissim Regi, sed populus jurat Regi fidelitatem, non populo rex.* Lepidum sanè hominis cōmentum! annon qvi juratus promittit atqve spondet se qvidpiam fideliter præstiturum, fidem suam iis obli-

gat qui jusjurandum ab eo exigunt? Rex ſanè omnis quoad præſtanda ea quæ promittit, & *fidelitatem*, & *obſequium*, & *obedientiam populo* jurat. Hic ad Guilielmum Conqvæſtorem recurris, qvi ipſe, nō qvod ſibi collibitum erat, ſed qvod populus ab eo & magnates poſtulabant, id omne haud ſemel jurare eſt coactus ſe præſtiturum. Qvod, ſi multi reges *coronam* ſolenni ritu nō *accipiunt*, & proinde non jurant, & tamen regnant, idem de populo reſponderi poteſt; cujus pars magna fidelitatem nunqvam juravit. Si Rex ob eam cauſam ſolutus erit, erit & populus. Qvæ autem pars populi jurabat, non regi ſolùm, ſed regno & legibus jurabat, à qvibus Rex factus eſt, & qvidem eatenus tantùm regi, qvod iis leges obſervaret, *quas vulgus*, id eſt, communitas ſive plebejus ordo *elegerit*. Stultior enim ſit, qvi legum noſtrarum loqvelam ad puriorem ſemper Latinitatem

tem exigere velit. Hanc clausulã, *qvas Vulgus elegerit*, Carolus, anteqvã coronã acciperet, ex formula juraméti regii eradendã curavit. At, inqvis, *sine Regis assensu nullas leges vulgg elegerit*; eóq; nomine duo statuta citas, unum Anni *xxxvij*. Hen. *vi. c. xv.* alterũ *decimo tertio* Edovardi *iv. c. viii.* Tantùm autem abest qvo minùs eorum alterutrum in libro statutorum usqvam appareat, ut annis abs te citatis neqve Rex iste neqve ille ullum omninò statutum promulgaverit. Tu fidem jam perfugarum, statuta tibi dictantium, elusus querere; dũ alii tuam admirantur impudentiam simul & vanitatem, qvem non pudebat iis in libris versatissimũ videri velle, qvos inspexisse nũqvam, ne vidisse qvidem tam facilè argueris. Clausulam autem istam jusjurandi, qvam tu perfricti oris balatro *commẽtitiã* audes dicere, *regis*, inqvis, *defensores fieri posse ajũt*, ut in aliquot antiquis

exemplaribus extiterit, *sed in desvetudinem abiisse, quòd commodam significationem non haberet*. Verùm ob id ipsum majores nostri illam clausulam in hoc Regis jurejurãdo posuere, ut significationem tyrannidi semper non commodam haberet. In desuetudinem autem si abierat, quod tamẽ falsissimum est, qvis neget multo meliori jure revocandam fuisse? frustra, si te audiam: quippe *in regibus* mos ille *jurandi qui hodie receptus est, cæremonialis est tãtùm*. Atqui Rex, cum Episcopos aboleri oportuit, per illud jusjurandum nõ licere sibi causatus est. Atqve ita sacramentum illud sanctissimum, quoties ex usu est Regis, vel solidum qviddam & firmum erit, vel inane tantùm & *cæremoniale*. Quod ego vos obtestor, Angli, etiam atq; etiam animadvertatis & qualem estis regem habituri, si redierit, vobiscum reputetis: nõn enim in mentem venisset unquam huic

Gram-

Grammatico ſceleroſo & extraneo de jure regis Anglorum velle ſcribere aut poſſe, niſi Carolus ille extorris, diſciplinâ patriâ imbutus, unáque illi monitores ejus profligatiſſimi, quod hac de re ſcribi vellent omni ſtudio ſuggeſſiſſent. Dictabant huic illi; *totum Parlamentum proditionis in Regem inſimulari poſſe*, vel ob hoc ſolum, quòd *ſine aſſenſu regis declamavit omnes eſſe proditores qui arma contra Parlamentum Angliæ ſumpſerunt; vaſallum ſcilicet regis eſſe Parlamentum*; jusjurandum verò regiũ *ceremoniale tantùm* eſſe, quidni *vaſallum* etiam? Ita neque legum ulla ſanctitas, neque ſacramenti ulla fides, aut religio, quicquã valebit ad cohibendã à vita atq; fortunis veſtrûm omniũ vel libidinẽ effrænati Regis, vel ultionẽ exacerbati: qui ita inſtitutus à pueritia eſt, ut leges, & religionẽ, ipſam denique fidem vaſſallari ſibi, & ſervire ſuis libitis arbitretur debere. Quanto

præſtabilius eſſet, vobiſqve dignius, ſi opes, ſi libertatem, ſi pacem, ſi imperium vultis, à virtute, induſtria, prudentia, fortitudine veſtra indubitáter petere hæc omnia, qvàm ſub regio dominatu incaſsùm ſperare? Certè qvi ſine rege ac domino parari hæc poſſe non putant, dici non poteſt, qvàm abjectè, qvàm non honeſtè, nō dico qvàm indignè, de ſe ipſi ſtatuant: qvid enim aliud niſi ſe inertes, imbecillos, mentis inopes, atqve conſilii, corpore atqve animo ad ſervitium, natos, fatētur eſſe? Et ſervitus qvidem omnis homini ingenuo turpis eſt, vobis autem poſt libertatem Deo vindice; veſtróqve Marte recuperatam, poſt tot fortia facinora, & exemplum in Regem potētiſſimum tā memorabile editum, velle rurſus ad ſervitutem, etiam præter fatum, redire, nō modo turpiſſimum, ſed & impium erit, & ſceleratum: parq; veſtrum ſcelus illorum ſceleri erit,

qvi

qvi servitutis olim Ægyptiacæ desiderio capti, multis tandem cladibus ac variis divinitùs absũpti, liberatori Deo pœnas tã servilis animi dedere. Qvid tu interim, servitutis cõciliator? *Potuit* inqvis, *rex proditionis & delictorũ aliorũ gratiam facere; qvod satis evincit legibꝰ cum solutum fuisse.* Proditionis qvidem, non qvæ in regnum, sed quę in se commissa erat, poterat rex, ut qvivis alius, gratiam facere: poterat & quorundam aliorum fortasse maleficiorum, qvanqvam non id semper: an ideò qvi maleficum servandi nonnunquam jus qvoddam habet, idem continuò omnes bonos perdendi jus ullum habebit? Citatus in curiam, eámqve inferiorem, respondere non tenetur, nisi per procuratorem, Rex; an ideo in Parlamentum citatus ab universis nõ veniet, non ipse respondebit? *Conari* nos ais *Batavorum exemplo factum nostrum tueri*, atqve hinc, stipendio scilicet

metuens qvo te Batavi luem atq; pestē alunt, ne Anglos infamando etiam Batavos altores tuos infamasse videaris, demonstrare cupis quàm *dissimile sit quod hi & quod illi fecerunt*. Quam ego collationem tuam, qvanquam in ea quædam sunt falsissima, alia, ne salario fortasse tuo non satis litares, palpū olent, omittam. Negant enim Angli opus sibi esse ut exterorum qvorumvis exemplo facta sua tueantur. Habēt leges, quas secuti sunt, patrias, hac in parte, sicubi terrarum aliæ sunt, optimas: habent qvos imitentur, majores suos, viros fortissimos, qui immoderatis regum imperiis nunquam cessere; multos eorum intolerantius se gerentes per supplicium necavere. In libertate sunt nati, sibi sufficiunt, qvas volunt leges, possunt sibi ferre; unam præ cæteris colunt antiquissimam, à natura ipsa latam, quæ omnes leges, jus omne atqve imperium civile non

ad

ad Regum libidinem, sed ad bonorum maximè civium salutem refert. Jam præter quisquilias & rudera superiorum capitum restare nihil video; qvorum quidem acervum cum satis magnum in fine congesseris, nescio quid aliud tibi volueris, nisi hujus tuæ fabricæ ruinam quasi præsagire. Tandē aliquando post immensam loquacitatem rivos claudis; *Deum testatus te hanc causam tuendam suscepisse, non tantùm quia rogatus, sed quia meliorem nullam te potuisse defendere conscientia tibi suggessit.* Rogatus tu in res nostras tibi alienissimas, nobis non rogantibus, te interponas? Tu populi Anglicani summos magistratus pro authoritate proque imperio sibi commisso quod suum munus est in sua ditione agentes, nulla injuria lacessitus (neq; enim natum te esse sciebant) indignissimis verborum contumeliis laceres, libroque infami edito proscindas? A quo autem rogatus?

tus? An ab uxore, credo, qvæ Jus regium, ut perhibent, in te exercet; qvæqve tibi, qvoties libet, ut illa Fulvia, cujus, ex epigrammate obscœno, centones modò consuisti (*p.* 310.) *aut scribe aut pugnemus* ait: unde tu, ne signa canerent, scribere malebas. An rogatus fortasse à Carolo minore, & perditissimo illo peregrinātium aulicorum grege, qvasi alter Balaamus ab altero Balacco rege accersitus, ut jacentem regis causam, & malè pugnando amissam maledicendò erigere dignarere? Sic sanè fieri potuit: nisi qvod hoc ferè interfuit, ille enim vir sagax asino insidens loqutulejo ad execrandum venit; tu *asinus loquacissimus* insessus à fœmina; & sanatis qvos vulneraveras episcoporum capitibus obsitus, apocalypticæ illius bestiæ parvam qvandam imaginē exprimere videris. Sed ferunt pœnituisse te hujus libri, pòst paulò qvàm scripsisses. Benè pro-

fectò

fectò habet; tuam itaqve ut testere omnibus pœnitentiam, nihil tibi prius faciendum erit, qvàm ut pro libro tā longo unam tātummodò *Literam* adhuc *longam* ex te facias. Sic enim pœnituit Iscarioten illū Judam cui similis es; idqve novit puer Carolus, qui crumenam idcircò tibi, insigne illud Judæ proditoris, dono misit, qvòd primùm audierat & postmodum sciebat, te *Apostatam* esse & *Diabolum.* Judas ille Christum prodidit, tu Christi Ecclesiam; Episcopos Antichristos esse docueras, ad eos defecisti; quos inferis damnaveras, eorū causam suscepisti: Christus omnes homines liberavit, tu omnes ad servitutem redigere conatus es: ne dubita, postquàm in Deum, in Ecclesiam, in omne genus hominum tam impius fuisti, quin te etiam idem exitus maneat, ut desperatione magis quam pœnitentiâ ductus, tuique pertæsus, ab infelici tandem arbore pen-

dens, ſicut & par ille tuus olim, medius crepes; illamque malefidam & fallacem conſcientiam, bonorum & ſanctorum inſectatricem, ad deſtinata ſibi quandoque ſupplicii ſedes præmittas. Hactenus, quod initio inſtitueram ut meorum civium facta egregia contra inſanam & lividiſſimam furentis ſophiſtæ rabiem, & domi & foris defenderem, júſque populi commune ab injuſto regum dominatu aſſererem, non id quidem regum odio, ſed tyrannorum, Deo bene juvante videor jam mihi abſolviſſe: neque ullum ſine reſponſo vel argumentum, vel exemplum, vel teſtimonium ab adverſario allatum ſciens prætermiſi, quod quidem firmitatis in ſe quicquam, aut probationis vim ullam habere videretur; in alteram fortaſſe partem culpæ propior, quòd ſæpiuſculè ineptiis quoque ejus, & argutiis tritiſſimis, quaſi argumentis, reſpondendo, id iis tri-

tribuisse videar, quo dignæ non erant. Unum restat, & fortasse maximum, ut vos quoque, ô Cives adversarium hunc vestrum ipsi refutetis; qvod nulla alia ratione video posse fieri, nisi omnium maledicta vestris optimè factis exsuperare perpetuò contendatis. Vota vestra & preces ardentissimas Deus, cum servitutis haud uno genere oppressi, ad eum confugistis, benignè exaudiit. Quæ duo in vita hominum mala sanè maxima sunt, & virtuti damnosissima, Tyrannis & superstitio, iis vos gentium primos gloriosè liberavit; eam animi magnitudinem vobis injecit, ut devictum armis vestris & deditítium Regem judicio inclyto judicare, & condemnatū punire primi mortalium non dubitaretis. Post hoc facinus tam illustre, nihil humile aut angustum, nihil non magnum atque excelsum & cogitare & facere debebitis. Quam laudem ut assequamini, hac

sola incedendum est via; si ut hostes bello domuistis, ita ambitionem, avaritiam, opes, & secundarum rerum corruptelas, qvæ subigunt cæteras gentes hominum, ostenderitis posse vos etiam inermes media in pace omnium mortalium fortissimè debellare; si, quam in repellenda servitute fortitudinem præstitistis, eam in libertate conservanda justitiam, temperantiā, moderationem præstiteritis. His solis argumentis & testimoniis evincere potestis, non esse vos illos, qvos hic probris inseqvitur, *Perduelles, latrones, sicarios, parricidas, fanaticos*; non vos ambitionis aut alieni invadendi studio, non seditione, aut pravis ullis cupiditatibus, non amentia aut furore percitos, regem trucidâsse, sed amore libertatis, religionis, justitiæ, honestatis, patriæ denique charitate accensos, tyrannum punisse. Sin autem, qvod, bone Deus, ne unqvam siveris, aliter

in

in animum induxeritis, si in bello fortes, in pace turpes eritis, qui manifestum sensistis numen vobis tam propitium, hostibus tam grave, neque exemplo tam insigni & memorando ante oculos posito, Deum vereri, & justitiam colere didiceritis, qvod ad me attinet, concedam sanè, & fatebor, neque enim potero negare, ea omnia quæ nunc maledici & mendaces de vobis pessimè aut loqvuntur aut sentiunt, vera esse: vosqve multo iratiorem brevi tempore experturi estis Deum, qvàm aut infesum inimici vestri, aut vos benignum & faventem & paternum, præ cæteris omnibus terrarum orbis gentibus hodiernis, experti estis.

INDEX

INDEX RERUM MEMORABILIUM

A.

Achazia legitimus Rex occisus. 148.

Adoramus à Populo lapidatus. 144.

Ægypti Regem externum, quàm Tyrannum internum maluerunt. 195. Consensu omnium Aprien Tyrannum strangularunt, ibid. sub Persarum Imperium redacti. ibid. in fide Persarum non permansere. ibid.

Statuas Ptolomai Physconis dejecerunt. 196. Filium ejus Alexandrum ob matris cædem in exilium egerunt, ibid. in gymnasio publico interfectus. ibid.

Agis primus Rex ab Ephoris morte multatus. 277.

Amazia rex à populo & principibus morte multatus. 149.

Ambrosius à Valentiano jussus urbe excedere. 165.

Angli,

Angli, Liberatorum cognomen sibi per omnes gentes pepererunt. 18.
regem non petivere, sed jure gentium usi 47. *eum abjecisse tribuendum est iis laudi.* ibid. *causa.* ibid. *Regem deprecati & exauditi sunt.* ibid.
circa lx annos sine regibus fuerunt. 279 & 299. *Eorum regnum non est hæreditarium.* 279.
illis jugum durum impositum fuit. 106.
regem ex lege majorum suorum judicarunt. 298.
eorum Rex per se nullas leges fert. 284.
sæpius Anglicano jure infans *dicitur.* 286. *respublica, æque ac Romana & Græca, semper libera fuit.* 310.
An imperium per unum melius sit qvam per plures? 182.
Antiocheni, qvi? 164.
Antonius Herodem cædis reum ad causam dicendam accersivit. 52.
ab Herode auro corruptus. ibid.
Athalia regno pulsus & trucidatus. 149.

Ava-

Avaritia & ambitio duæ perniciosissimæ in Ecclesia sunt hæreses. 16.

Avitus imperator à Senatu Romano imperio exutus. 166.

Azaria nullam de Patris morte quæstionē habuit. 150.

B.

Bella contra tyrannum nō damnanda. 95.

C.

Cambyses sororē in matrimonio poscit. 199

C. Caligula à Cassio ferro truncatus. 219.

C. Cæsar Tyrannus in Senatu interfectus. 216.

Carolus Papis æquior quàm Orthodoxis fuit. 5. *propè hostis decennalis.* ibid. *eum, uno consensu totus exercitus & magna populi pars ad supplicium depoposcerunt.* 8. *eum non injuria de carcere in carcerem traduxerunt.* 10. *ecclesiæ bellum intulit.* 14. *Nerone ipso Neronior fuit.* 15. *eum Tyrannum fuisse Angliæ & Scotiæ Parlamenta declararunt,* 20. *illi non à Deo, sed populo regnum datum fuit.* 47.

eх

*ex Rege hostis factus.136.jure supplicio affectus.137.impudicus fuit.151. hibernos suo diplomate contra Anglos conjurare jussit.189.multa alia hostiliter fecit.*ibid. *nomine tantum Rex sed re hostis.191.& patrem & Regẽ veneno necavit.228.plura, quàm Nero, millia hominum occidit.*ibid. *non potuit judicare nisi per leges approbatas.293. constitutus ut leges Populi custodiret. 295.ei antequàm moriretur, loquendi copia est facta.335.fraudulentus.340. verbotenùs tãtùm Rex.341. ad extremum spiritum usq; insidiosus.345. publicam pecuniam luxu domestica dilapidavit.359.*

proditor & homicida. ibid. *suam non populi utilitatem spectavit.*ibid. *gravissima illi tributa imposuit.* ibid.

Neroni perquam similis fuit.360.

Ejus mandato quinquies cẽtena millia Anglorum occisi.362.

jusjurandum violavit.374.

Carolus

Carolus minor Salmasii jus regium ejurat 76.
perditissimus aulicorum peregrinantium grex. 385.
Certatio de Episcopatu. 168.
Chilperico Francorum Regi regnum à populo abrogatum. 303.
Christus à Regibus originem duxit. 66.
Eum inde originem duxisse non facit ad pessimorum commendationem, ibid.
juri Regio nihil præter æquum & bonum concessit. 87.
Constans Constantini filius à militibus interfectus. 164.
Constantinopolitana seditio. 166.

D.

Davidis tantùm solium Jehovæ solidū dicitur. 53. *De jure regio nihil cogitavit.* 60.
Deo & Cæsari idem reddere impossibile est. 85.
jus & fas in omnes qui peccant, indiscriminatim animadverti jubet. 126.
Diabolus potest etiam Magistratus dici 104.
quomodo. ibid.

Diffe-

Differẽtia inter Carolũ & Solomonem.77.
inter Regem & Tyrannum.329.
Dominus terrenus supra omnes leges, est propè Deus alienus.72.
Domitianus à Romanis occisus.217.
E.
E duobus malis eligendum minus.186.
F.
Francis antiqvitùs jus fuit eligendi & abdicandi Regem.172.
G.
Galba contra Neronem insurrexit.226.
Græci iis tribuunt divinos bonores, qvi Tyrannum occiderunt.204.
H.
Hibernicum bellum.241.
I.
Imperium plerumq; se in superbiam & dominationem convertit.63.
non dandum malo in bonos, nec stolido in sapientes.179.
Inas occidentalium Saxonum Rex.300.
Ismaëlitæ jugum imperii dejecerunt.135.
Judicandi potestas penes Regem Angliæ nun-

nunquam fuit. 291, *à Populo primitùs fluxit*, ibid.

Julianus Apostata à Christiano commilitone interfectus. 165.

Jus magistratûs & imperii civilis quale constituendum. 176.

Jus Regium, quod describit Salmasius, est injuria & violentia Regum. 44.

Combustum esse traditur 59.

Illi in natura nullus locus. 177.

L.

Leges in Leprosum Regem viguerunt, quidni in Tyrannum? 50.

Illas dare iis, qui legibus non tenentur, stultum est. 65. *Propter populum sut*. 90. *quædam sancitæ sub Aluredo*. 301. *eadē sub Edovardo renovatæ*. ibid.

Legiones rectiora quàm Patres conscripti senserunt. 11.

Lex est ordo. 93. *sola viventium gubernaculum tenet*. 97. *rex est omnium*. ibid.

Libertas à Deo hominibus natale bonum est. 84.

Lycur-

Lycurgus Spartanorum Rex. 133.

M.

Magistratûs eligendi optio semper apud liberas nationes fuit. 98. *alius in alium animadvertere potest.* 162.

M. Aurelius Imperator optimus. 58.

Maria, Caroli avia, fœmina infamis. 335.

Modus creandi Regem. 279. & 280.

Monarchia, lege soluta, tyrannica. 37.

Montantius in Exilium missus. 299.

Mosi non licuit, pro arbitrio suo qvicqvid in Dei populo facere. 68. *Tantùm interpres Jehova fuit.* ibid. *Populum in sinu ferebat.* 90.

O.

Orestes Argivorum Rex ob cædem matris in judicium vocatus. 207. *suffragiis populi capite damnatus.* ib.

Osiris Rex Ægyptiorum à fratre Typhone & aliis conjuratis occisus. 193.

P.

Papa Ecclesiæ in pœnam datus. 127.

Pater & Rex diversissima sunt. 4.

si Filium interficit, capite pœnas dabit, cur non eadem lege Rex, si populum interficit, mulctabitur? ibid.

Parlamentum frænum Regis vocatur. 283. Antiqvitus vocatum vel non vocatum bis anno convenire potuit. 284.
Ejus authoritas summa Populi potestas. 296. Apud Saxonum majores summa authoritate viguit. 300.
Est supremum gentis concilium, 316.

Populus ubicunque sine Deo manifesto Regem creaverunt, & eodem jure rejecerunt. 56. Altores Regum. 90. senatui regendi potestatem tradunt. 109. Eorum unctio, Regum unctione anteferẽda. 139
Rege potiores & superiores. 177. & 255.
Eorum salus suprema lex est. 243.
natura liberi, & suas ipsi leges ferunt. 279. Ante Reges fuerunt. 332.
L. Tarquinio imperium abrogare potuerunt. 210.

Privata res est non publica quæ Dominum habet. 13.

Prius pro Populo deinde pro Rege orandum. 112.

Rabbi-

R.

Rabbini nugivendi. 106.

Reges Hebræorum judicati & ad verbera damnati. 49.

Orientis legitimi & κατὰ νόμον fuerũt. 64.

Ægypti in minimis etiam rebus legibus obstricti fuerunt. ibid.

Omnes Tyrannos esse non seqvitur. 67.

Patriæ parentem se dici cupiunt. 82.

Regia potestas Athenis legibus obnoxia fuit. 207.

Regna Regum filiis antiqvitùs non dabantur. 267.

Regnum Laconicum *maximè regnum videtur. 36. causa. 37.*

Respublica non potest esse sine Magistratibus. 103.

Rex propter populum est. 4.

Injustus non ferendus. 27.

Legibus æquè adstrictus ac populus. 29.

Qui per speciem gubernandi injuriam facit, hoste pejor est. 30.

Stolido, impio & furienti licet obstare. 33
non debet solutus legibus regnare. 35.
legibus solutus plusquam dominus est. 45
à populo Constitutus. 53.
regnum populo debet acceptum referre 54.
ferè mortalium ignavissimus. 57.
Ei nihil proprium. 58.
Ille non, sed lex dominus est, ibid.
debet alios virtute antecellere. 66.
populi minister est. 89.
populo resistere non debet. 145.
alios in officio continere nequit, qui suum negligit. 179.
non est optimatibus vel populi magistratibus naturâ sanctior. 180.
ejus regnum longè differt à Patris regno. 183.
eum oportet esse justissimum. 202.
purissimum & lucidissimum naturâ. 202.
legibus, ut civis, obnoxiũ. 203. *jure naturali sibi habet & parem & superiorẽ.* 255.
reus peccati aeque ac popularis magistratus

stratus puniri poterit,257. & 260.
ei regnum non diutius traditur quàm id benè gerat.260.
in Parlamento debet habere suos pares.307.
à Parlamento abesse non potest.303.
eum in jus vocare cuivis è plebe licet. 319. neminem, nisi prius in curiam citatum, supplicio punire potest.120. in leges Sancti Edovardi jurare tenetur.322.
Romani florentissimam post exactos Reges Rempubl. habuerunt.187.
Tarquinium expulerunt.215.

S.

Salmasius homo vanus & ventosus. 1.
Regem magnæ Britanniæ fidei, & se Regis defensorem affirmat. ibid.
rem, non simpliciter ut gesta est, narrat. ibid. *ne caussidici quidem partes in narrando sustinere potest.2.*
monstris mendaciorum suorum terretur. ibid. *Ejus facto sol nunqvam atrocius vidit.3. originem Regum cum Sole*

novo cæpisse affirmat.ibid. *jus Patrium à Regio non distingvit*.ibid.
secretò sine arbitris extinctum mavult. 7. *frigidissimus liberator*. 13.
insulsus & insipidus orator. ibid. *lutulentus ac enormis fluit*.ibid. *decies eadem repetit*.ibid.
omnium literatorum macula & litura. 18. *omnes gerrones & Battos loqvacitate vincit*. 19. *Episcoporum factus est assecla*.ibid. *Lutherum, Zvinglium, Calvinum, Bucerum, Paraum, cum aliis multis, Jesuitis pejores esse affirmat*. ibid.
se solidioris doctrinæ ne guttulam qvidem hausisse ostendit. 21. *non vult Grammaticus appellari*. ibid. *literatus sine doctrinâ*. 23. *Tyrannorum immania flagitia Regum jura esse asseverat*. 24. *in omne hominum genus iniqvus & inhumanus est*. 25. *Personam nebulonis mutuam sumsisse dicitur*. 35. *Tridentinos doctores exemplo apium usos ait*. 36.

jus Regium sæpiùs in rapinis & injuriis aliisq; consistere fatetur. 39.
Sallustium affert, qvem juris tyrannici (sed falsò) patronum putabat. 40.
Juxta eum omnis Rex jure Regio tyrannus est. 63.
eadem mox negat & asserit. 64.
negat Deum iratum Israëlitis regem tanqvam tyrannum attribuisse. 63.
pessimus omnium patronus est. 65.
Deum tyrannum maximum asserit. 67.
impius & sacrilegus. 68. *ceritus & lymphaticus.* 71. *dummodò Regem honorat, nil curat an Deum revereatur.* ibid.
nil nisi cœnum & lutum ore fundit. 75. *quæ probaturum promisit, non potest probare.* ibid. *Carolum cum Solomone confert.* 76.
ejus scripta nullius momenti sunt. 269.
pretio conductus. 271.
ejus ratio infirma. 86.
Petrum apostolicæ Principem appellat. coronæ 92. *homunculus auctoritate fluxa dicitur.*

dicitur ibid. *neqvissimus neqvissimo sibi ferè semper adversus,* 101. *ejus nova emendatio in Epistola ad Romãos.* ibid. *veterum scriptorum sapientia ne leviter quidem imbutus.* 111. *pessimus de grege Lojolitarum.* 114. *nec Pontificius nec reformatus.* 116. *oppugnat illud, in quo omnes Christiani consentiunt.* 117. *Regem Pontificium & teterrimum defendit.* ibid. *Regem vult esse Dominum.* ibid. *furcâ dignus dicitur.* 118 *Ambrosii imperitæ suam subjungit ignorantiam.* 120. *novus hæreticus.* ibid. *suum mucronem in se ipsum vertit.* 122. *obscura testimonia per mendacia adducit.* 123. *veritatem in invidiam rapere conatur.* 125.

perniciosissimam doctrinam in vulgus disseminare audet. 127.

stupidissimus, qvia ratione stolidâ nititur. ibid. *ejus puerilis inscitia & incogitantia reprehenditur.* 128. *Ejus præposterum ingenium.* 130.

Tyran-

Tyrannorum Satelles.131. Regiam potestatem supra leges extollit.132.
hominum mendacissimus.141. cane quovis rabido jejunior.142.
in disputando diverticula quærit.148.
Carolum cum bonis Judeæ Regibus comparat.150. vappa & nebulo.151.
Pseudoplutarchus. ibid. *veterator & Lucifugus.154. Hypocrita.157. præposterâ ratione utitur.160.*
ejus defensione nihil inauspicatius Regibus.180.
Tyrannidem natura fundare studet.182
*Scarabæus.184. Gallinæ suæ mancipium.*ibid. *stercorarius Gallus.* ibid.
Euclionis fuste obtruncari dignus.185.
Tyrannis diadema legibus solutum imponere studet.214.
Tyrannorum vespillo.122. hominum vanissimus & corruptissimus.123 suspendio dignus.226. Sceleratus. ibid.
Mancipium Eqvestre. ibid. *Trifurcifer.227. eo inter homines nihil neqvius,*
inter

inter quadrupedes nihil amentius. ib.
*Patibularis eques.228.versus in cuculum dicitur,229.ejus judicio,Lutherus, Calvinus,Zvinglius,Bucerus,aliiq; Orthodoxi Brunistæ sunt,231.Mus montanus dicitur.233. Ardelio.238.Eqves Ergastularius.246.Mango.*ibid. *Patriæ suæ æternum opprobrium.* ibid. *de semetipso pœnas sumit.* 247. *exercitator Plinianus.248. blateronum omnium verbosissimus.* ibid. *Regem in suo regno parem habere negat. 249.perfidiæ summus arbiter.259.*
Parasitus.262.Regem adulterum& homicidam posse liberè regnare affirmat. ibid.*Logista.263.perpusilli homo animi.264.Olus.272.Lupi Dominus,*ibid. *semivir.273.Festivum caput.276. Regem nullum judicem præter solum Deum habere affirmat.274.novus Archimedes.277.Asinus.278. aulicæ astutiæ quæstor,& procurator Regius.281. Hospes Galliæ videtur,282.*

Scele-

Scelerate interpretamentum. 286.
Sancta tyrannidis Regia Pontifex Maximus. 288. *teterrima bestia.* ibid. *ejus Anglicismi* 293. *Pica.* ibid. *balatro.* 294. *Latinitate plane expers.* 297. *Regem non posse peccare affirmat.* ibid. *homo contemptissimus.* 298.
summa impudentia homuncio. 316. *furiosus.* 317. *Satana tradendus.* ibid. *hypocrita & atheus.* ibid. *libertatis labes ac pestis.* ibid. *perditissimus.* 318. *balaamo.* 327. & 349. *Tales consequētias torquet, quales apud inferos Ocnus funes.* 328. *homo Stoicus.* 333. *Gallicanus Erro.* 336. *levissimus.* 348. *Conductitius calumniator.* 351. *reformatam polluit religionē.* 350. *Elpenor est.* 355. *sub fœmina servire assuetus.* ibid.
Carolinis Jacobæis delinitus. 123. & 187. *Grammaticastrus eques.* ib. *prævaricator & Sophista.* 188. *Vappa & circulator.* 369. *crumenipeta.* 370. *Caroli homicidia & scelera excusare contendit,* 372.

372. perfricti oris balatro. 377. Servitutis conciliator. 381. Batavorum alumnus. 382. Iscarioti Judæ similus est. 385.

Sardanapalo regnum ab Arbace ereptum. 198.

Saxones primi à Regibus jusjurandum exigebant. 301.

Senatus R. abolendam Cæsarum memoriam censuit. 219. *Neronem hostem judicavit.* ibid. *qvo supplicio illum mulctarit.* ibid. *Domitianum mortuum damnavit.* 220 *Didium Julianũ Imperatorem capitis damnavit.* ibid. *Maximino imperium abrogavit.* ibid. *Bellum contra Antonium gessit.* 251.

Sesostris à fratre per insidias penè oppessus. 193.

Solomon sua vitia magnis de republ. meritis compensavit. 146.

Spartanorum regnum propriè est regnum 236.

Ter-

T.

Tertullianus scriptor non orthodoxus. 159. *multis erroribus notatus*, ibid.

Tiberius Tyrannus non voluit Dominus dici. 110.

Trebellius Pollo Historicorum ignobilissimus. 226.

Tyrannicidium Diis gratum. 217.

Tyrannum licet, prout meritus est, punire. 6. & 174.

Eum tollere quàm constituere divinius est. 56. *Naturâ omnium infimus est.* 255.

Eum judicatum vel injudicatum occidere fas est. 261.

Illi in servitutem se tradere, sine piaculo fieri non potest. 85.

Patriæ hostis intestinus, 96.

V.

Valentinianus ob stuprum illatum interfectus. 166.

Valerii Publicolæ lex contra Tyrannos. 219.

Vercingetorix Rex proditionis à suis insimulatus. 221.

Vespasianus contra Vitellium insurrexit, 227.

Vortigernus ob incestas cum filia nuptias damnatus. 299.

Uzzias à sacerdotibus templo deturbatus. 50. *causa*. ibid. *Rex desiit esse*. ibid.

X.

Xerxes Rex ab Artabano trucidatus. 201.

Xiphilinus Rex moriens filium regnaturũ Romanis commendat. 58. *qva conditione*. ibid,

FINIS.

